

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทัน
ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES BASED ON COMPETENCY-
BASED LEARNING TO PROMOTE POLITICAL LITERACY
OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

ชิตณรงค์ บัวงาม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2567

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทัน
ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES BASED ON COMPETENCY-
BASED LEARNING TO PROMOTE POLITICAL LITERACY
OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Social Studies Education)

Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

2024

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทัน
ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ของ

ชิตณรงค์ บัวงาม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ศรีกลชาญ) (อาจารย์ ดร.วิโรจน์ ชมภู)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ตะวัน จันทน์)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ผู้วิจัย	ชิตณรงค์ บัวงาม
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญชลี ศรีกลชาญ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระยะที่ 2 การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการเมือง 101 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นและแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ dependent-samples t-test ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย หลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ขั้นที่ 2 การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และขั้นที่ 4 การสะท้อนคิดและประเมินผล รวมทั้งแนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ (2) นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้นี้มีการรู้เท่าทันทางการเมืองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้, การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ, การรู้เท่าทันทางการเมือง

Title	THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITIES BASED ON COMPETENCY-BASED LEARNING TO PROMOTE POLITICAL LITERACY OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS
Author	CHITNARONG BUANGAM
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2024
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Anchalee Srikolchan

This research study aimed to develop and evaluate the effectiveness of learning activities based on a competency-based learning approach in promoting the political literacy of upper secondary school students. The research procedure was divided into two phases: Phase 1 involved developing learning activities based on competency-based learning to promote political literacy among upper secondary school students, and Phase 2 focused on evaluating the outcomes of implementing these learning activities. The research sample consisted of 30 Mathayom 5 students enrolled in the Politics 101 course during the second semester of the 2024 academic year, selected using purposive sampling. The research instruments included the developed learning activities and a political literacy measurement for upper secondary school students. The data were analyzed using mean, standard deviation, and a dependent-samples t-test. The results of the study were as follows: (1) The developed learning activities consisted of the principles of competency-based learning and the steps for implementing this approach: Step 1, determining competency-based learning objectives; Step 2, integrating learning content; Step 3, designing competency-based learning activities; and Step 4, reflection and evaluation. Additionally, guidelines for competency-based assessment and evaluation were established. (2) Students who participated in these learning activities demonstrated significantly higher levels of political literacy after the intervention compared to before, at the statistical significance level of $p < .05$.

Keyword : learning activities, competency-based learning, political literacy

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจากคณาจารย์ที่ได้ให้คำแนะนำและสนับสนุนการเรียนรู้ต่อศิษย์มาโดยตลอด ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญชลี ศรีกลชาญ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่คอยสนับสนุน ชี้แนะแนวทางต่อศิษย์ให้กล้าคิดนอกกรอบ และให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างดียิ่งเสมอมา ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สิริวรรณ ศรีพล รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิณฑนานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.กิตติคุณ รุ่งเรือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อชิระ อุตมาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภณัฐ พานา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ตะวัน จันทน์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่ายิ่งตลอดการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ ขำเพชร และอาจารย์ ดร.วิโรจน์ ชมภู ที่กรุณามาร่วมเป็นคณะกรรมการสอบเค้าโครงและสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ชี้แนะแนวทางให้ปริญญานิพนธ์ของผู้วิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์วี บุษยานนท์ อาจารย์ ดร.ทิตยากร อาทิตวรากุล และนางสาวจินต์พิมล นพเทว ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพของเครื่องมือวิจัยและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างสูง ขอขอบพระคุณ คุณอนุชาต อุทศน์ และคุณนพดล ช่วยอุปการ บុคลากรคณะสังคมศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านธุรการในการเรียนการสอนและการทำปริญญานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงตามกระบวนการเป็นอย่างดี

รากฐานของความสำเร็จในครั้งนี้ คือ “ครอบครัว” สิ่งสำคัญที่สุดในชีวิตของผู้วิจัยที่มอบความรักอันบริสุทธิ์ เป็นแรงกายแรงใจให้ผู้วิจัยมุ่งมั่นในการทำงานและพัฒนาตนเองตลอดมา อีกทั้งคณาจารย์สาขาวิจัยและพัฒนาการสอนสังคมศึกษา โรงเรียนสาธิต มศว องครักษ์ สถาบันวิจัยพัฒนา และสาธิตการศึกษา ที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนการทำงานให้ประสบความสำเร็จเสมอมา และ “ลูกศิษย์” ทุกคนที่เป็นแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และการพัฒนาความเป็นครูของข้าพเจ้า

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยนี้ ขอมอบแด่คุณบิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณ ญาติสนิท มิตรสหาย และลูกศิษย์ของข้าพเจ้าทุกคนที่จะเป็น “พลเมือง” ที่พร้อมด้วยปัญญาและคุณธรรมของสังคมโลกสืบต่อไป

ชิตณรงค์ บัวงาม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
สมมุติฐานการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดการทำวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันทางการเมือง	10
ความหมายของการรู้เท่าทันทางการเมือง	11
องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง.....	12
แนวทางการพัฒนาการรู้เท่าทันทางการเมือง	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมือง	24

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ.....	29
สาระสำคัญและหลักการของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	29
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	38
แนวทางการวัดและประเมินผลตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการ รู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ($R_1 - D_1$)	52
ระยะที่ 2 การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อ ส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ($R_2 - D_2$)	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการ รู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	72
ตอนที่ 2 ผลการศึกษผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อ ส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	86
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	128
สรุปผลการวิจัย.....	129
อภิปรายผล	133
ข้อเสนอแนะ	143
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก.....	152
ภาคผนวก ก กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทัน ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	153
ภาคผนวก ข แบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	224

ภาคผนวก ค ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้	243
ภาคผนวก ง ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง	252
ภาคผนวก จ รายนามผู้เชี่ยวชาญ	255
ภาคผนวก ฉ หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	257
ประวัติผู้เขียน.....	260

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	16
ตาราง 2 การสังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	34
ตาราง 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
ตาราง 4 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมืองและแนวคิด การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	53
ตาราง 5 การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้	57
ตาราง 6 องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้	59
ตาราง 7 แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	59
ตาราง 8 ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	64
ตาราง 9 การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับร่างตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	65
ตาราง 10 โครงสร้างสัดส่วนของข้อคำถามในแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย	68
ตาราง 11 จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทัน ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	74
ตาราง 12 สาระการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	75
ตาราง 13 สาระสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริม การรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	77
ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าการ ทดสอบที (dependent-samples t-test) ของคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองก่อนและหลังการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้	86

ตาราง 15 ข้อเสนอแนะสำหรับนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 123

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการทำวิจัย	9
ภาพประกอบ 2 ความสอดคล้องระหว่างหลักการของแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	39
ภาพประกอบ 3 แนวคิดการออกแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ	42
ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างผลงานการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมรอบตัวของนักเรียนว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไร	93
ภาพประกอบ 5 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลอื่น	94
ภาพประกอบ 6 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการศึกษาหลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบบการปกครองแบบเผด็จการ	97
ภาพประกอบ 7 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการวิเคราะห์เกี่ยวกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560	100
ภาพประกอบ 8 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองและประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	104
ภาพประกอบ 9 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน โดยใช้เทคนิค SQ5R	107
ภาพประกอบ 10 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาจากปัญหาทางการเมือง	112
ภาพประกอบ 11 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการวิเคราะห์ “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เราควรทำอะไร?”	115
ภาพประกอบ 12 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการวิเคราะห์การร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมาย	117

ภาพประกอบ 13 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านแพลตฟอร์ม บริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue)	122
---	-----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาคุณลักษณะของพลเมืองในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของสังคมไทยที่ต้องส่งเสริมการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพความแตกต่างหลากหลาย ยึดมั่นความเท่าเทียมเป็นธรรมในสังคม ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย และการเรียนรู้ผ่านการให้การศึกษาทางการเมืองเพื่อส่งเสริมให้พลเมืองมีความตื่นตัวทางการเมืองและสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2560, น. 77) หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ก. (1) บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด นำไปสู่การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) (2564, น. 13) ที่กำหนดแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยมุ่งเน้นหนึ่งในกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชน คือ กิจกรรมการส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะทุกระดับ ขณะเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542, น. 3) หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 7 ได้กำหนดความมุ่งหมายในกระบวนการเรียนรู้ว่าต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นต้น และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมคนทุกช่วงวัยยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) นอกจากนี้

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand) ที่มุ่งพัฒนาพลเมืองให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองที่เข้มแข็ง มุ่งเน้นการพัฒนาพลเมืองให้เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ข) จากความมุ่งหมายของประเทศดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญและเป้าหมายในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติทางการเมืองของพลเมืองในสังคมไทย

ทั้งนี้ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในปัจจุบันมีลักษณะของการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การทำกิจกรรมทางการเมือง และการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้วยการใช้ Facebook, Twitter หรือ X, Instagram และ Line เป็นต้น (กิตติยา จารุโพนุลย์พันธ์, 2563; ภาณุวัฒน์ มัธยมนันท์, 2561; รพีพร ธงทอง, 2564; วลลภ รัฐฉัตรานนท์ และ รัตนาวดี ลาพาย, 2563) และเยาวชนมีความผันผวนถึงสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองใหม่ และต้องการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายนั้น จากงานศึกษาผลสำรวจเยาวชนของ คิด for คิดส์ ในรายงานสถานการณ์เด็กและครอบครัว ประจำปี 2023 ของศูนย์ความรู้นโยบายเด็กและครอบครัว (คิด for คิดส์) โดยความร่วมมือระหว่างสำนักสนับสนุนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) กับศูนย์ความรู้นโยบายสาธารณะเพื่อการเปลี่ยนแปลง (101 PUB) พบว่าเยาวชนอายุ 15-25 ปี มีความผันผวนที่เห็นพ้องต้องกันใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) เยาวชนหวังให้เสรีภาพทางความคิดได้รับการคุ้มครองและสังคมเปิดพื้นที่เพื่อคนหลากหลาย เห็นว่าเสรีภาพทางความคิดสำคัญสำหรับตนเอง ถือเป็นเสรีภาพที่เยาวชนให้ความสำคัญสูงสุด และเห็นว่าประชาชนมีสิทธิวิจารณ์บุคคลและองค์กรที่ใช้เงินภาษี (2) เยาวชนผันผวนถึงการทลายระบบอุปถัมภ์และเส้นสาย พร้อมทั้งแก้ปัญหาการทุจริต ไม่เห็นด้วยกับการใช้เส้นสายเพื่อประโยชน์ของตนและพวกพ้อง และเห็นว่าการลดการทุจริตถือเป็นประเด็นนโยบายที่สำคัญและน่ากังวลสำหรับประเทศ และ (3) เยาวชนต้องการการปฏิรูปเศรษฐกิจให้ทุกคนกินดีอยู่ดีและมีโอกาสเสมอภาคกัน เห็นว่าระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันเอื้อประโยชน์ให้เฉพาะคนรวยมากกว่าให้ทุกคน (วรดร เลิศรัตน์ และ สรวัช สีนุประมา, 2566, น. 102-105) จากผลสำรวจความคิดเห็นของเยาวชนและงานวิจัยในข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนใส่ใจกับปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมและมีแรงจูงใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทาง

การเมืองในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่านสื่อสังคมออนไลน์ แต่ในทางกลับกันงานวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนไทย: มูลเหตุ รูปแบบ และผลที่เกิดขึ้นตามมา ของวัลลภ รัฐจันทร์ และ รัตนาดี ลาพาย (2563) พบว่าเยาวชนบางส่วนมีความรู้สึกไม่แน่ใจว่าระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน (ร้อยละ 7.0) ไม่แน่ใจว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย (ร้อยละ 3.0) และไม่แน่ใจกับความเหมาะสมของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (ร้อยละ 20.0) นอกจากนี้ งานวิจัยการรับรู้ทางการเมืองการกล่อมเกลாதทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในประเทศไทย ของพรพรรณนัท สายจันดี, ธรรมนิศย์ วราภรณ์, และ ชัยยศ จินารัตน์ (2565) ก็พบว่าการรับรู้ทางการเมือง การกล่อมเกลาททางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน ของรพีพร ธงทอง (2564) ที่พบว่าความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและจิตสำนึกทางการเมืองของเยาวชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางการเมืองที่ถูกต้อง เพื่อแก่นักเรียนที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองดังกล่าวข้างต้นและพัฒนาทักษะทางการเมืองที่สำคัญสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุระหว่าง 16-18 ปี) ที่เริ่มมีความสนใจในสถานการณ์ทางการเมืองและเตรียมพร้อมสำหรับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองของประเทศในอนาคต โดยครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจากสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้เกิดกระบวนการขัดเกลาทักษะสังคม เอื้อให้นักเรียนปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต และนำไปสู่การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองเพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเมืองซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาประเทศชาติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) (2561, น. 33) ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในเรื่องการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด/ ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับกับการเรียนรู้ของตนได้ เป็นต้น และการเปลี่ยนโฉมบทบาทครู โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรม และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ “แนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ” ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ และการจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่หลากหลาย

ของครู เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการค้นหาคำตอบหรือความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่ เรียนรู้ให้ถึงระดับที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง และสร้างความรู้สึกเป็น เจ้าของการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ และครู มีบทบาทในการสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อให้ ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และ ผู้เรียนร่วมสะท้อนคิด (reflection) การเรียนรู้ที่ผ่านมาของตนเอง (Mkonongwa, 2018; O'Sullivan & Bruce, 2014; Scheopner Torres, Brett, & Cox, 2015; คณะกรรมการอิสระเพื่อ การปฏิรูปการศึกษา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก, 2563, 2564ข; สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552) ซึ่งงานวิจัยที่นำแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะไปเป็นแนวทางในการพัฒนา นักเรียน พบว่าสามารถช่วยพัฒนาและส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนได้ (ชวัลนุช จันธิมา, 2565; ณัฐวดี กุละพัฒน์ และ สิรินาถ จงกลกลาง, 2565; ประเสริฐ อุดรา และ สิรินาถ จงกลกลาง, 2566; อภิญญา สืบมา และ สิรินาถ จงกลกลาง, 2565)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามแนวคิด การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนและพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติทาง การเมืองที่สามารถนำไปเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวันได้ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา คุณลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของสังคมไทย และเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นแนวทางใน การพัฒนาการรู้เท่าทันทางการเมืองของผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาทั้งในรายวิชา พื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะอย่างไร
2. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้หรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สมมุติฐานการวิจัย

แนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมุ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติในเรื่องที่เรียนรู้ให้ถึงระดับที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริงได้ และครูมีบทบาทในการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียน เป็นรายบุคคล และผู้เรียนร่วมสะท้อนคิด (reflection) การเรียนรู้ที่ผ่านมาของตนเอง (Mkonongwa, 2018; O'Sullivan & Bruce, 2014; Scheopner Torres, Brett, & Cox, 2015; คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก, 2563, 2564ข; สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552) โดยมีงานวิจัยพบว่าแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ และการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาให้สูงขึ้นได้ (ชวัลนุช จันธิมา, 2565) สามารถส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ณัฐวดี กุละพัฒน์ และ สิรินาถ จงกลกลาง, 2565) และสามารถส่งเสริมการอ่านและการเขียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (อภิญา สืบมา และ สิรินาถ จงกลกลาง, 2565) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานในงานวิจัยว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลายหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ช่วยส่งเสริมการรู้เท่าทัน การเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เป็นประโยชน์สำหรับครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษารวมถึงผู้ที่สนใจนำ ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริม การรู้เท่าทันการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองของประเทศได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม สมรรถนะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 549 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2567)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา ที่ลงทะเบียน เรียนรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาเลือกเสรี) ส 30219 การเมือง 101 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นนักเรียนที่ผ่านการเรียนในรายวิชาพื้นฐาน ส 31102 หน้าที่พลเมือง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรสถานศึกษาและมีผลการเรียนในรายวิชาดังกล่าวอยู่ระหว่าง 1.00 - 3.50

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การรู้เท่าทันการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) ความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน
- 2) หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการ
- 3) ความเป็นธรรมและประเด็นปัญหาทางสังคมที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง
- 4) หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ
- 5) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
- 6) การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา แนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี และมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ระยะเวลาในการทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ มีระยะเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 45 นาที

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรู้เท่าทันทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองและประเด็นทางการเมือง สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำความเข้าใจกิจกรรมทางการเมือง การตัดสินใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองที่ตื่นตัวทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้บริบททางการเมืองที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม 5 องค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง คือ พฤติกรรมที่แสดงออกในการตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมมั่นในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำไปสู่การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลใน

ประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง

1.2 การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบันและกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน นำไปใช้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

1.3 การใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง

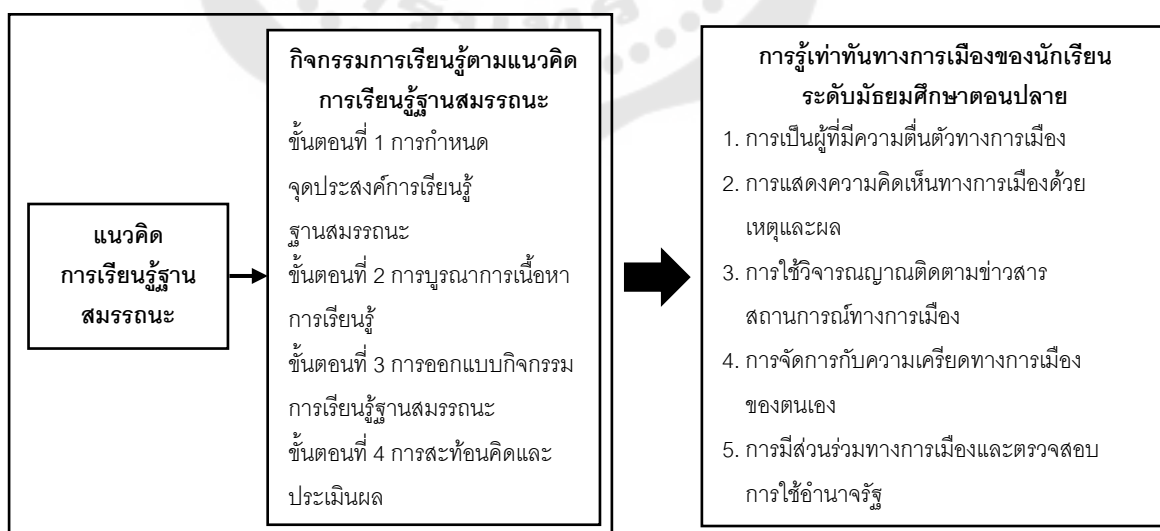
1.4 การจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง คือ พฤติกรรมที่แสดงออกในการประเมินสถานการณ์หรือปัญหาทางการเมืองว่าไม่ได้เลวร้ายอย่างที่คิด โดยการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา พยายามที่จะปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี

1.5 การมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกในการตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

2. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หมายถึง กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยยึดหลักการของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ครูผู้สอนจะวิเคราะห์ว่าผู้เรียนจำเป็นต้องรู้อะไร ต้องมีเจตคติและคุณลักษณะอย่างไร และต้องมีทักษะ

อะไรบางอย่างที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการ โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สะท้อนความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต ขั้นที่ 2 การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่กำหนดไว้ เพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นและฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ขั้นที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้น “การปฏิบัติ” โดยจะต้องสามารถทำให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และขั้นที่ 4 การสะท้อนคิดและประเมินผล ผู้เรียนจะสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง และครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ (performance criteria) ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติ ผู้เรียนจะได้รับการสอนซ่อมเสริม จนกระทั่งผ่านเกณฑ์จึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับต่อไป

กรอบแนวคิดการทำวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการทำวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย “การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์นิยามและหลักการของตัวแปร ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันทางการเมือง (Political Literacy)

- 1.1 ความหมายของการรู้เท่าทันทางการเมือง
- 1.2 องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง
- 1.3 แนวทางการพัฒนาการรู้เท่าทันทางการเมือง
- 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมือง

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Learning: CBL)

- 2.1 สาระสำคัญและหลักการของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- 2.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- 2.3 แนวทางการวัดและประเมินผลตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

แนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันทางการเมือง

การรู้เท่าทันทางการเมืองเป็นการช่วยให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวและมีประสิทธิภาพทางการเมือง เป็นการผสมผสานทักษะ ค่านิยม และความรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการตีความประเด็นปัญหา สาเหตุ และเหตุการณ์ทางการเมือง การรู้เท่าทันทางการเมืองควบคู่กับพลเมืองศึกษาทำให้เด็ก เยาวชน และประชาชนตื่นรู้ได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองดีที่รักความเป็นธรรมทางสังคม มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2562, น. 98) การรู้เท่าทันทางการเมืองจึงเป็นหนึ่งในสมรรถนะที่สำคัญของพลเมืองและเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

ความหมายของการรู้เท่าทันทางการเมือง

“Political Literacy” มีการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยที่แตกต่างกัน โดยสำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) ได้บัญญัติศัพท์ว่า “ความฉลาดรู้ทางการเมือง” ภัทรสุดา แก้วไวยหาร (2560) นิยามศัพท์ว่า “การรู้ทางการเมือง” และจินดารัตน์ โพธิ์นอก (2561) นิยามศัพท์ว่า “การรู้เท่าทันทางการเมือง” ทั้งนี้ จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าการนิยามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการแสดงออกเชิงพฤติกรรมด้านทักษะและเจตคติทางการเมือง โดยมีความรู้ทางการเมืองเป็นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงกำหนดศัพท์ภาษาไทยของคำว่า “Political Literacy” สำหรับงานวิจัยฉบับนี้ว่า “การรู้เท่าทันทางการเมือง” ซึ่งมีผู้ให้คำนิยามจากหลากหลายนักวิชาการและหน่วยงาน ดังนี้

Denver and Hands (1990, p. 263) ให้ความหมายของการรู้เท่าทันทางการเมือง คือ ความรู้และความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองและประเด็นทางการเมืองที่ช่วยให้ผู้คนสามารถแสดงบทบาทของตนในฐานะพลเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Westholm, Lindquist, and Niemi (1990, p. 170, as cited in Cassel and Lo (1997) ให้ความหมายของการรู้เท่าทันทางการเมือง คือ แนวคิดพื้นฐานและข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการทำความเข้าใจเนื้อหาของการอภิปรายสาธารณะ

Education Scotland (2013) อธิบายว่าการรู้เท่าทันทางการเมืองเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง เป็นการผสมผสานระหว่างคุณลักษณะและความสามารถ ทักษะ (รวมถึงทักษะการคิดขั้นสูง) ความรู้และความเข้าใจที่ช่วยให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของสังคม การรู้เท่าทันทางการเมืองเป็นหนึ่งในรากฐานของระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่ เป็นวิธีการที่ประชาชนตัดสินใจอย่างชาญฉลาดเกี่ยวกับสังคมที่พวกเขาต้องการอยู่อาศัย ช่วยให้ทุกคนเข้าใจการตัดสินใจทางการเมืองและผลกระทบต่อชีวิตของตนเอง เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ช่วยให้การโต้แย้งมีหลักฐานและเหตุผลมากกว่าการยืนยันโดยไม่มีมูลและพูดเกินความจริง การรู้เท่าทันทางการเมืองมีความสำคัญในสังคมที่มีค่านิยมทางปัญญา ความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจ และความซื่อสัตย์ เป็นสิ่งที่เรียกร้องความเสมอภาคและความยุติธรรมสำหรับทุกคน และคุณค่าที่เคารพในสิทธิของพลเมืองทุกคนในการสร้างและแสดงความคิดของตน

Hunter and Rack (2016, p. 23) อธิบายว่าการรู้เท่าทันทางการเมืองเกี่ยวข้องกับลักษณะที่เชื่อมโยงถึงกันของประชาธิปไตย ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในชีวิตประจำวันที่เราสังเกตและสัมผัสได้ และการเป็นพลเมืองแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้ กระบวนการทักษะสืบเสาะทางสังคมใน

การตรวจสอบ ค่านิยมและมุมมอง การตัดสินใจและการไตร่ตรอง ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับการสร้างความหมายทางการเมือง

Badlan (2016, p. 18) ให้ความหมายของการรู้เท่าทันทางการเมืองว่าเป็นการผสมผสานของทักษะ ความสามารถ และความรู้ที่ช่วยให้มีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณและมีสติสัมปชัญญะกับแนวคิดทางการเมือง ในแง่การปฏิบัติและการนำไปใช้เป็นประโยชน์

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562, น. 96) ได้ใช้คำว่า “ความฉลาดรู้ทางการเมือง” เป็นศัพท์บัญญัติของ “Political Literacy” โดยให้ความหมายว่า คือ สมรรถนะทางการเมืองที่ครอบคลุมความรู้ เจตคติ และทักษะที่จำเป็นในการทำความเข้าใจกิจกรรมทางการเมือง เป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง รับรู้ประเด็นปัญหาสำคัญทางการเมือง เข้าใจตำแหน่งทางการเมือง สามารถตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ เข้าใจอิทธิพลของประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตน และชีวิตของเพื่อนมนุษย์ รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่ตนจะเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการทางการเมือง

การรู้เท่าทันทางการเมือง (Political Literacy) โดยสรุปความหมาย คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองและประเด็นทางการเมือง สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำความเข้าใจกิจกรรมทางการเมือง การตัดสินใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองที่ตื่นตัวทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง

กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์อธิบายองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง ประกอบด้วย (1) ความรู้ทางการเมือง ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางการเมือง กระบวนการทางการเมือง ประเด็นทางการเมือง และข้อมูลข่าวสารพื้นฐานที่เป็นเงื่อนไขจำเป็นต่อการทำความเข้าใจในมิติต่าง ๆ ทางการเมือง (2) ทักษะทางการเมือง ได้แก่ การสังเกตการณ์ทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ ความสามารถในการสนทนากับผู้อื่นในประเด็นที่มีความกังวลทางการเมือง การสืบสอบทางสังคมในการตรวจสอบทางการเมือง และการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างรอบด้านและพินิจพิจารณาให้ทั่วถ้วนลึกซึ้งก่อนที่จะเชื่อตามหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมืองได้อย่างลึกซึ้ง (3) เจตคติทางการเมือง ได้แก่ การตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วม และการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง (Brett et al., 2002; Denver &

Hands, 1990; Hunter & Rack, 2016; ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2561; ศักดิ์สิน อุดมวิทย์ไพศาล, ยุภาพร ยุภาศ, และ สัญญา เคนาภูมิ, 2562)

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, น. 148-149) ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4-6 ประกอบด้วย (1) วิเคราะห์ปัญหาการเมืองที่สำคัญในประเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข (2) เสนอแนวทางทางการเมืองการปกครองที่นำไปสู่ความเข้าใจและการประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ (3) วิเคราะห์ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องดำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ (4) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ

มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย (2556, น. 35) หรือ Thai Civic Education ได้พัฒนากรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย โดยกำหนดขอบเขตและพัฒนาการเรียนรู้ของพลเมืองในแต่ละช่วงวัย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ 15-17 ปี) ผู้เรียนควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบกฎหมายของประเทศไทยและพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญในระบบประชาธิปไตยของไทย ศึกษาการเมืองเอเชียและโลก เพื่อที่จะอธิบายแนวคิดพื้นฐานประชาธิปไตยของประเทศไทย และเรียนรู้อุดมการณ์ทางการเมืองและรูปแบบการเมืองการปกครองในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ ติดตาม และทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาระหว่างประเทศ รวมถึงประเด็นทางศีลธรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ โดยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ (1) อุดมการณ์ประชาธิปไตย และวิถีชีวิตประชาธิปไตย (2) ระบอบการเมืองการปกครองของไทย และระบอบการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ (3) กฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง (4) ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย ประเทศในภูมิภาคอาเซียน และโลก (5) กลไกสถาบัน และกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบัน (6) การเลือกตั้ง และกระบวนการมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน และ (7) รูปแบบและประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดินของไทยในปัจจุบัน รวมถึงการมีความสามารถและทักษะ

การตั้งคำถามและการแสวงหาคำตอบ การสืบค้นข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล การทำงานกลุ่ม ความเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีม การแสดงความคิดเห็นและการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559, น. 14-15) ได้อธิบายการสร้างสำนึก ความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยที่เกี่ยวกับการรู้เท่าทันทางการเมือง โดยต้องมุ่งสร้าง พลเมืองให้มีความรู้และความเข้าใจ (knowledge) มีทักษะ (skill) ในการแสดงออกและมีเจตคติ (disposition) เกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมผ่านการลงมือปฏิบัติ ประกอบด้วย (1) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองในระบบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความเป็นพลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ผ่านการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยใช้กระบวนการฉันทามติหรือความรู้ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กลุ่มสนใจ เป็นต้น (2) ทักษะที่พลเมืองพึงมี เช่น ทักษะในการคิดการเขียนเชิง วิเคราะห์ การพูดในที่สาธารณะ การประยุกต์ใช้ การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี การเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี การฟังและการยอมรับความเห็นที่แตกต่าง และ (3) เจตคติที่พลเมืองในระบบ ประชาธิปไตยพึงมี เช่น การยอมรับความหลากหลาย การยึดหลักสันติวิธีในการแก้ไขปัญหา ความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยและอำนาจของประชาชน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ข, น. 7-9) ได้พัฒนามาตรฐานการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2561 เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยพลเมืองที่เข้มแข็งตามมาตรฐาน การศึกษาแห่งชาติ จะต้องเป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและ พลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ โดยคุณลักษณะที่เหมาะสมกับ ช่วงวัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้กำหนดไว้ว่าเป็นผู้ที่เชื่อมั่นในความเท่าเทียมเป็น ธรรมทางสังคม มีจิตอาสา มีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นในการร่วม สร้างสังคมไทยและโลกที่ยั่งยืน มีความซื่อสัตย์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก, น. 77-81) ได้ดำเนินการพัฒนากรอบสมรรถนะหลักของ ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหนึ่งในสมรรถนะหลัก คือ สมรรถนะหลักด้านพลเมืองตื่นรู้ที่ มีสำนึกสากล (Active Citizens with Global Mindedness) หมายถึง การเป็นพลเมืองที่ตระหนัก ในศักยภาพของตนเอง ศรัทธา และเชื่อเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การอยู่ร่วมกันท่ามกลาง

ความหลากหลาย มีความรู้ ความสามารถเชิงการเมืองที่เอื้อให้สามารถอยู่ร่วมกันและปกครองกันเองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตระหนักในบทบาทและหน้าที่ สิทธิและเสรีภาพ ความเท่าเทียมและเป็นธรรม มีความเป็นเหตุเป็นผล มีสำนึกการเป็นเจ้าของประเทศ ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อแสวงหาแนวทางการแก้ปัญหา/ความขัดแย้งด้วยสันติวิธี หรือพัฒนาสร้างสรรค์สังคมโดยรวมร่วมกันในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ชุมชน ท้องถิ่น ประเทศชาติ อาเซียนและโลก เห็นความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงที่ส่งผลถึงกันและกันทั้งหมด โดยระดับสมรรถนะของผู้เรียนวัยรุ่นตอนกลาง อายุ 16-18 ปี (เทียบเท่าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรปัจจุบัน) กำหนดว่าควรเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค เคารพและปฏิบัติตามกฎ กติกาทางสังคม มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่พลเมืองประชาธิปไตย ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ใช้วิจารณญาณในการติดตามสถานการณ์และประเด็นปัญหา ริเริ่มและมีส่วนร่วมทางสังคมในประเด็นที่หลากหลายด้วยจิตสาธารณะและสำนึกสากล กระตือรือร้นในการร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกเกี่ยวกับประเด็นปัญหาของท้องถิ่น ด้วยความเชื่อมั่นในสังคมที่เท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และแนวทางสันติวิธี ทั้งนี้ องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและพลเมืองตื่นรู้ที่มีสำนึกสากลดังกล่าว

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562, น. 96) อธิบายองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองว่าเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง รับรู้ประเด็นปัญหาสำคัญทางการเมือง เข้าใจตำแหน่งทางการเมือง สามารถตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ เข้าใจอิทธิพลของประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตน และชีวิตของเพื่อนมนุษย์ รวมทั้งสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่ตนจะเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการทางการเมือง

Ford, Feinberg, Lassetter, Thai, and Gatchpazian (2023) ได้ทำการวิจัย เรื่อง The political is personal: The costs of daily politics โดยมุ่งศึกษาว่าข่าวการเมืองรายวันมีผลต่อจิตใจของประชาชนกลุ่มตัวอย่างอย่างไร และมีวิธีการใดในการรับมือกับความเครียดที่เกิดกับจิตใจ ผลปรากฏว่าการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองส่งผลทางลบต่อสภาพจิตใจของกลุ่มตัวอย่าง ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ได้รับแรงกระตุ้นมากขึ้นในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง เช่น การไปเป็นอาสาสมัคร การร่วมรณรงค์แคมเปญทางการเมืองต่าง ๆ การบริจาคเงินให้พรรคการเมือง การชุมนุมประท้วง ฯลฯ ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะในการจัดการกับความเครียดทางการเมืองดังกล่าว คือ การเบี่ยงเบนความสนใจตนไปเรื่องอื่น (distraction) และการประเมินสถานการณ์ใหม่ว่ามันไม่เลวร้ายอย่างที่คิด (cognitive reappraisal) สามารถช่วยลดความรู้สึกเครียดทาง

การเมืองลงได้ และทำให้มีสุขภาพจิตที่ดีขึ้นในการใช้ชีวิตประจำวัน แต่ในทางกลับกันแรงจูงใจที่จะกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็จะลดลง จึงจะต้องหาจุดสมดุลระหว่างความสบายใจของบุคคลกับประโยชน์สาธารณะ นอกจากนี้ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2566) อธิบายถึงอาการเครียดจากการเมือง (Political Stress Syndrome : PSS) ว่าไม่ใช่โรคที่เกิดจากปัญหาทางสุขภาพจิต แต่เป็นปฏิกิริยาของอารมณ์ และจิตใจที่เกิดขึ้นกับผู้ที่มีความสนใจปัญหาทางการเมือง ติดตามสถานการณ์การเมืองอย่างใกล้ชิด หรือเอนเอียงไปทางกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จนทำให้มีอาการทางกาย จิตใจ และกระทบต่อสัมพันธภาพกับผู้อื่นมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ (1) อาการทางกาย เช่น ตึงขมับหรือต้นคอ นอนไม่หลับ ใจสั่น หายใจไม่อิ่ม แน่นท้อง ซาตามร่างกาย (2) อาการทางใจ เช่น หงุดหงิดง่าย โกรธ ฉุนเฉียว ก้าวร้าว เบื่อหน่าย สิ้นหวัง พุ้งซ่าน หมกมุ่น (3) ปัญหาพฤติกรรมและสัมพันธภาพกับผู้อื่น ได้เถียงกับผู้อื่นหรือคนในครอบครัวโดยใช้อารมณ์ อาจนำไปสู่การใช้กำลังจนทำให้เกิดปัญหาด้านสัมพันธภาพอย่างรุนแรง เป็นต้น จากข้อมูลข้างต้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความสามารถในการจัดการกับความเครียดทางการเมือง โดยเป็นหนึ่งในองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง

จากองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาสังเคราะห์ได้ ดังนี้

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง

องค์ประกอบ เชิงพฤติกรรมของ การรู้เท่าทัน ทางการเมือง	ผู้ให้แนวคิด												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. ความรู้ทางการเมือง													
1.1 รู้และเข้าใจ เกี่ยวกับระบอบการเมือง การปกครองในสังคม ปัจจุบัน					✓	✓							
1.2 รู้และเข้าใจ เกี่ยวกับการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข					✓	✓	✓					✓	

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง (ต่อ)

องค์ประกอบ เชิงพฤติกรรมของ การรู้เท่าทัน ทางการเมือง	ผู้ให้แนวคิด												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.3 รู้และเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบัน และกระบวนการทาง การเมืองการปกครองของ ไทยตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน	✓					✓	✓				✓	✓	
1.4 รู้และเข้าใจ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทางการเมืองและ การตรวจสอบ การใช้อำนาจอธิปไตย			✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	
1.5 รู้และเข้าใจ เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็น ปัญหาทางการเมืองใน ประเทศ	✓				✓	✓		✓	✓		✓		
1.6 รู้และเข้าใจ เกี่ยวกับการประสาน ประโยชน์ร่วมกันและ ปัญหาระหว่างประเทศ					✓	✓						✓	
2. ทักษะทางการเมือง													
2.1 การตั้งคำถาม เชิงวิพากษ์และสืบค้น ข้อมูลในประเด็นปัญหา ที่มีผลต่อชีวิตของตนเอง และสังคม และเสนอ แนวทางแก้ไขปัญหา			✓		✓	✓			✓		✓	✓	

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง (ต่อ)

องค์ประกอบ เชิงพฤติกรรมของ การรู้เท่าทัน ทางการเมือง	ผู้ให้แนวคิด												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารทางการเมือง อย่างรอบด้านและ พิจารณาความน่าเชื่อถือ ก่อนที่จะเชื่อหรือนำมา ประกอบการตัดสินใจ ทางการเมือง			✓		✓	✓		✓	✓			✓	
2.3 การแสดง ความคิดเห็นทาง การเมืองกับบุคคลอื่น หรือบนเครือข่ายสังคม ออนไลน์ด้วยเหตุและผล		✓				✓	✓		✓				
2.4 การวิเคราะห์ ความเป็นไปได้และ ตัดสินใจอย่างมี วิจารณญาณที่ตนจะเข้า ไปมีส่วนร่วมทางการเมือง			✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓	
2.5 การจัดการกับ ความเครียดทางการเมือง				✓									✓
3. เจตคติทางการเมือง													
3.1 การตระหนัก ถึงความสำคัญของ การเมืองกับการดำเนิน ชีวิตประจำวัน			✓								✓		
3.2 การตระหนัก ในบทบาทและหน้าที่ สิทธิและเสรีภาพ และ ความเป็นธรรมทางสังคม									✓	✓		✓	

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง (ต่อ)

องค์ประกอบ เชิงพฤติกรรมของ การรู้เท่าทัน ทางการเมือง	ผู้ให้แนวคิด												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
3.3 การยึดหลักสันติวิธี ในการแก้ไขปัญหา ทางการเมือง							✓					✓	
3.4 การยอมรับฟัง ความคิดเห็นที่แตกต่าง							✓		✓			✓	
3.5 ความเชื่อมั่นใน ระบอบประชาธิปไตย					✓		✓			✓		✓	
3.6 การตระหนักถึงสิทธิ และการให้ความสำคัญ กับการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของตนเอง		✓	✓						✓	✓	✓	✓	

หมายเหตุ แปลความหมายของตัวเลขจากหัวตาราง ดังนี้

- 1 Denver and Hands (1990)
- 2 Brett et al. (2002)
- 3 Hunter and Rack (2016)
- 4 Ford et al. (2023)
- 5 กระทรวงศึกษาธิการ (2551)
- 6 มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย (2556)
- 7 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559)
- 8 ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2561)
- 9 ศักดิ์สิน อุดมวิทยไพศาล และคนอื่น ๆ (2562)
- 10 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ข)
- 11 สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562)
- 12 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564ก)
- 13 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2566)

จากตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองที่ผกผันระหว่างความรู้ทางการเมือง ทักษะทางการเมือง และเจตคติทางการเมือง ดังนี้

1. การเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง คือ พฤติกรรมที่แสดงออกในการตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมมั่นในระบบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำไปสู่การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง (Hunter & Rack, 2016; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย, 2556; ศักดิ์สิน อุดมวิทยไพศาล และคนอื่น ๆ, 2562; สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ข, 2564ก; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559)

2. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบันและกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน นำไปใช้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง (Brett et al., 2002; Denver & Hands, 1990; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย, 2556; ศักดิ์สิน อุดมวิทยไพศาล และคนอื่น ๆ, 2562; สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ข, 2564ก; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559)

3. การใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง (Denver & Hands, 1990; Hunter & Rack, 2016; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2561; มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย, 2556; ศักดิ์สิน อุดมวิทยไพศาล และคนอื่น ๆ, 2562; สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ก)

4. การจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง คือ พฤติกรรมที่แสดงออกในการประเมินสถานการณ์หรือปัญหาทางการเมืองว่าไม่ได้เลวร้ายอย่างที่คิด โดยการวิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา พยายามที่จะปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี (Ford et al., 2023; Hunter & Rack, 2016; กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2566; มุลินนิการศึกษาศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย, 2556; ศักดิ์สิน อุดมวิทย์ไพศาล และคนอื่น ๆ, 2562; สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564ก; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559)

5. การมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกในการตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (Brett et al., 2002; Hunter & Rack, 2016; กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; มุลินนิการศึกษาศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย, 2556; ศักดิ์สิน อุดมวิทย์ไพศาล และคนอื่น ๆ, 2562; สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ข, 2564ก; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559)

แนวทางการพัฒนาการรู้เท่าทันทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนไทยในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยรูปแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนมีลักษณะของการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การทำกิจกรรมทางการเมือง และการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการใช้ Facebook, Twitter หรือ X, Instagram และ Line เป็นต้น (ธิตยา จารุโพนุลย์พันธ์, 2563; ภาณุวัฒน์ มัธยมนันท์, 2561; รพีพร ธงทอง, 2564; วัลลภ รัฐนัตรานนท์ และ รัตนาวดี ลาพาย, 2563) ทั้งนี้ ในช่วงวิกฤตทางการเมืองของประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2563 - 2564 ทวิตเตอร์ (Twitter) หรือในปัจจุบันเรียกว่าเอ็กซ์ (X) มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนในสังคมโดยตรง และมีบทบาทสำคัญทางการเมืองในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองในโลกออนไลน์มีพลวัตอย่างมีนัยสำคัญที่คู่ขนานไปกับโลกแห่งความเป็นจริง (รุจส์สวัสดิ์ ครองภูมินทร์, 2564) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้

ทางการเมืองให้กับนักเรียนจึงต้องมุ่งพัฒนาทักษะทางการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศควบคู่ไปกับการรู้เท่าทันทางการเมือง (Alexander, 2009) ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองที่ได้จากการสังเคราะห์และเป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนานักเรียนของงานวิจัยนี้

วิชัย ต้นศิริ (2547, น. 67-69) อธิบายเกี่ยวกับการศึกษากับการพัฒนานุคลิกภาพและวัฒนธรรมทางการเมือง โดยให้ข้อเสนอแนะว่าการจัดการเรียนการสอนทางการเมืองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ควรที่จะสอนจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในเมืองไทย ควรมีการวิเคราะห์ศึกษาระบบการเลือกตั้ง ระบบพรรคการเมือง โดยเปรียบเทียบประเทศไทยกับต่างประเทศ ระบบกลุ่มผลประโยชน์ ตลอดจนบทบาทของประชาชน นักวิชาการ สื่อสารมวลชน ต่อการพัฒนาการเมือง สำหรับประเด็นที่เกี่ยวกับการสร้างเจตคติหรือค่านิยม ก็ควรมีกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนและอาสาสมัครต่าง ๆ เช่น กลุ่มอาสาสมัครอนุรักษ์ธรรมชาติ อาสาสมัครป้องกันไฟฟ้า อาสาสมัครป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด อาสาสมัครการต่อต้านการซื้อสิทธิ ขายเสียง เป็นต้น และระดับ ม.5-6 (อายุ 17-18 ปี) ควรเป็นการสอนที่เน้นเชิงปรัชญาการเมืองและสังคม แต่ต้องเป็นการสอนปรัชญาในแนวตั้งมากกว่าแนวนอน คือ วัตถุประสงค์ไม่ใช่ให้นักเรียนรู้ปรัชญาของนักปรัชญาต่าง ๆ แต่ต้องการให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์แบบนักปรัชญา จุดเน้นคือ ต้องการให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ประเด็นของความยุติธรรม ความเสมอภาค เสรีภาพ จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งสังคม ชุมชน บทบาทของสถาบันครอบครัว สถาบันต่าง ๆ ทางสังคมกับการพัฒนามนุษย์ ฯลฯ

มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย (2556, น. 14-15) ได้อธิบายลักษณะสำคัญของหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียน มีสาระสำคัญ ดังนี้

1) เน้นการทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางการเมือง (political literacy) ที่ถูกต้อง เพื่อแก้มนิทัศน์ที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมือง (political misconceptions) จึงต้องจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดกระบวนการปรับเปลี่ยนนิทัศน์ด้านการเมืองของผู้เรียนเพื่อสร้างความรู้เป็นของตนเองตามแนวคิดสร้างสรรค์ความรู้ (constructivism) และต้องไม่ลดทอนความเป็นการเมือง (depoliticize)

2) เน้นการทำให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ยั่งยืน และปราศจากการครอบงำทางความคิด ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสืบสอบ

หาเหตุปัจจัย คิดแก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดเปรียบเทียบ คิดประเมินค่า ด้วยการจัดการเรียนรู้ เช่น การสนทนาแบบโสเครตีส (socratic dialogue) การโต้เถียง (debate) การอภิปราย ถกเถียงในประเด็นที่เป็นที่วิจารณ์ของสังคม (controversial issue) เป็นต้น โดยที่ผู้เรียนไม่ต้องเรียนเนื้อหาสาระมากเกินไป

3) เน้นการออกแบบหลักสูตรที่ตรงกับสภาพปัญหาที่แท้จริงและจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้เรียน

4) เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะ พฤติกรรม และการนำไปใช้สำหรับผู้เรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้ปฏิบัติจริง ไม่ใช่เน้นแต่ความรู้ความเข้าใจ แต่การเรียนรู้ด้วยการลงมือทำนั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าการเน้นให้ผู้เรียนออกไปรับใช้ชุมชนและสังคม (service learning) ในลักษณะกิจกรรมจิตอาสา งานสังคม สงเคราะห์หรือกิจกรรมขององค์กรเอกชน แต่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสำนึกรับใช้สังคมผ่าน การตั้งคำถาม ศึกษาหาข้อมูล คิดอย่างมีวิจารณญาณ มากกว่าที่จะเน้นที่ตัวโครงงานหรือผลงานของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้มองเห็นวิธีการแก้ปัญหาอย่างถ่องแท้รอบคอบ ไม่ใช่แค่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การจัดการเรียนรู้จึงต้องเน้นการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ การคิด เจตคติ และทักษะ พฤติกรรม และการนำไปใช้อย่างจริงจัง

5) เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยควบคู่ไปกับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยนำเอาลักษณะเด่นของสังคมและวัฒนธรรมไทยที่สอดคล้องกับประชาธิปไตย มาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสม

6) เน้นการวัดและประเมินผล (measurement, assessment and evaluation) อย่างจริงจังและครบถ้วนทุกมิติ ทั้งต้องมีการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้ ซึ่งผลการเปรียบเทียบจะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้บังเกิด ประสิทธิภาพจริง ใช้แนวทางการประเมินที่หลากหลาย การประเมินแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งใช้ การประเมินที่มีการคิดไตร่ตรอง (reflection thinking) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และใช้เป็นข้อมูลในการปรับกระบวนการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559, น. 14) อธิบายว่าการสร้างสำนึกพลเมือง คือ มุ่งสร้างให้ผู้ศึกษามีความรู้และความเข้าใจ (knowledge) มีทักษะ (skill) ในการแสดงออก และมีเจตคติ (disposition) เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมผ่านการลงมือปฏิบัติ เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย สาธารณะ

จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ทางการเมืองสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นการทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางการเมืองที่ถูกต้อง เพื่อแก้แค้นทัศนคติที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมือง (political misconceptions) และมุ่งพัฒนาทักษะทางด้านการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศควบคู่ไปกับการรู้เท่าทันทางการเมือง โดยสอนจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในการเมืองไทย เน้นการพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดสำนึกกับใช้สังคมผ่านการตั้งคำถาม การศึกษาหาข้อมูล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) โดยปราศจากการครอบงำทางความคิดและไม่ลดทอนความเป็นการเมือง (depoliticize) เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและนำไปใช้อย่างจริงจัง สำหรับการวัดและประเมินผลต้องมีการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และใช้การประเมินที่มีการคิดไตร่ตรองหรือการสะท้อนคิด (reflection thinking) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (Alexander, 2009; มุลินนิการศึกษาศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย, 2556; วิชัย ต้นศิริ, 2547; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมือง

Santi Indra (2019) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้และการรู้เท่าทันทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งรุ่นเยาว์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างแบบจำลองของการเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้เพื่อแก้ปัญหาคาดความรู้ทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการศึกษา งานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ที่ใช้กับแบบจำลองนั้นได้ผลดีในการดึงความสนใจของนักเรียนไปสู่ประเด็นทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในท้องถิ่น และกระตุ้นให้นักเรียนลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งท้องถิ่นที่กำลังจะมีขึ้น ประสพการณ์โดยตรงในการจัดการปัญหาทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในครอบครัวได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพแบบจำลองเพื่อกระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์ รักษาความตระหนักทางการเมือง และช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียน จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้วิจัยมุ่งเน้นพัฒนาการเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้และการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี โดยเทียบเท่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ทั้งนี้ ผลการวิจัยระบุว่าการได้มีประสบการณ์ตรงในการจัดการปัญหาทางการเมืองและการมีส่วนร่วม

ในครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมือง ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางหนึ่งในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับงานวิจัยนี้

Lailiyah, Pradhana, and Yuliyanto (2020) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของคนเจนเนอเรชั่น Z โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างในทัศนคติของคนรุ่นใหม่ในการแสดงออกทางการเมืองบนโซเชียลมีเดียก่อนและหลังการขัดเกลาทักษะสังคมในการบริการชุมชน งานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการพรรณนาเชิงปริมาณผ่านการสำรวจก่อนและหลังการขัดเกลาทักษะสังคมของโซเชียลมีเดียและการเมือง การสำรวจดำเนินการกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 100 คน ในเมืองเซอมารัง ผลการวิจัยพบว่า โครงการส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองเพิ่มพูนความรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยการให้ความรู้ด้านการเมืองในเชิงบวก และโครงการดังกล่าวช่วยเพิ่มความรู้และทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในการแสดงออกทางการเมือง จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มเป้าหมายงานวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่นเดียวกับกลุ่มเป้าหมายงานวิจัยของ Santi Indra (2019) และผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมความรู้และทัศนคติทางการเมืองในเชิงบวกของนักเรียนต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางหนึ่งในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับงานวิจัยนี้

ภัทรสุตา แก้วไวยาร (2560) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบวัดการรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการศึกษาคงประกอบ การรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่ามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเมือง ทักษะทางการเมือง และเจตคติทางการเมือง (2) ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบวัดการรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.82 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดล พบว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-square = 108.24, df = 83, p = .53, GFI = .98, AGFI = .96 RMR = .03, และ RMSEA = .02 และ (3) ผลจากการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการรู้ทางการเมืองของนักเรียนโรงเรียนสาธิตฯ มีค่าเฉลี่ยการรู้ทางการเมืองด้านทักษะสูงสุด เท่ากับ 5.93 ค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เท่ากับ 5.65 และค่าเฉลี่ยด้านเจตคติ เท่ากับ 5.61 นักเรียนของโรงเรียนในสังกัด สพฐ. มีค่าเฉลี่ยการรู้ทางการเมืองด้านทักษะสูงสุด เท่ากับ 4.75 ค่าเฉลี่ยด้านเจตคติ เท่ากับ 4.34 และค่าเฉลี่ยด้านความรู้ เท่ากับ 4.18 และพบว่า นักเรียนของโรงเรียนสาธิตฯ มีค่าเฉลี่ยการรู้ทางการเมืองทุกด้านสูงกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัด สพฐ. อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ ตัวประกอบเชิงยืนยัน

งานวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการรู้เท่าทันทางการเมือง ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเมือง ทักษะทางการเมือง และเจตคติทางการเมือง โดยองค์ประกอบเหล่านี้ต้องได้รับการพัฒนาควบคู่กันไปและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนของโรงเรียนสาธิตฯ มีค่าเฉลี่ยการรู้เท่าทันทางการเมืองทุกด้านสูงกว่านักเรียนโรงเรียนในสังกัด สพฐ. (ภัทรสุดา แก้วไวยหาร, 2560) ทำให้เห็นความจำเป็นที่ต้องพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการพัฒนาการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองในลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ธิดิยา จารุไพบูลย์พันธ์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันข่าวการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เพศ สาขาวิชาและรายได้ที่แตกต่างกันของนักศึกษาในกรุงเทพมหานครจะมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันข่าวการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นหากนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากและอ่านข่าวการเมืองในหลากหลายมุมมอง จะยังมีความรู้เท่าทันข่าวการเมือง งานวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันทางการเมือง ดังนั้น แนวทางในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ของงานวิจัยนี้ จึงควรมีกิจกรรมในลักษณะที่จะพัฒนาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแสดงออกทางการเมืองและรับรู้ข่าวสารทางการเมืองอย่างรู้เท่าทัน

รพีพร ธงทอง (2564) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน เก็บตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จำนวน 400 คน มาดำเนินการวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์องค์ประกอบ และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1) ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชนไทย มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1.1) การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กลุ่มเพื่อนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง รองลงมาคือ ครอบครัวมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และโรงเรียนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ศาสนามีส่วนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.2) ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อสังเกตว่าเด็กและเยาวชนที่เติบโตมาในสังคมปัจจุบันจะเริ่มสนใจการเมืองเมื่ออายุเท่าไร อาจเริ่มสนใจเมื่ออยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพราะเริ่มทำกิจกรรม เริ่มเปิดประตูเข้าสู่สังคมที่กว้างขึ้น เริ่มสนใจข่าวสารบ้านเมือง รวมทั้งสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากกว่าตำราเรียน

1.3) การพัฒนาทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความต้องการในการแสดงออกทางการเมืองเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและไม่จำกัดขอบเขต รองลงมาคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นหรือร้องเรียนความเดือดร้อนเป็นการสะท้อนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเมืองเป็นเรื่องของผู้นำทางการเมืองและนักการเมือง

1.4) ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เด็กและเยาวชนเป็นกำลังสำคัญของชาติควรสนใจเรื่องทางการเมืองผ่านสื่อเป็นประจำ รองลงมาคือ การแสดงความคิดเห็นเรื่องการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต SMS ฯลฯ เป็นต้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จะติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมืองเมื่อเฉพาะเหตุการณ์ที่สนใจเท่านั้น

1.5) ด้านจิตสำนึกทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีการเลือกตั้งแต่ประเทศไทยก็ไม่เคยเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง รองลงมาคือ การเรียกร้องสิทธิทางการเมืองโดยการชุมนุมแม้จะเป็นการชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธก็ไม่ควรทำ เพราะจะทำให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ประเทศไทยไม่ควรจะมีการเลือกตั้ง เพราะจะทำให้ได้นักการเมืองที่ไม่ซื่อสัตย์และจะนำไปสู่การคอร์รัปชัน

1.6) ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รัฐบาลที่มีการบริหารประเทศที่โปร่งใส

ตรวจสอบได้เป็นสิ่งสำคัญ รองลงมาคือ การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมทำให้ได้ผู้แทนที่ถูกต้อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เสรีภาพนั้นเป็นการที่บุคคลกระทำสิ่งใดก็ได้ที่เหมาะสมกับตนเองไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าจะกระทบหรือละเมิดผู้อื่น

1.7) ด้านความขัดแย้งทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการต่อต้านนโยบายของรัฐบาลจากฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยหรือไม่ได้รับประโยชน์ รองลงมาคือ ระบบกฎหมายมีปัญหาไม่เป็นไปตามกติกา และตรวจสอบได้ยาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ประชาชนไม่ยอมรับว่ากระบวนการยุติธรรมให้ความเป็นธรรมแก่สังคมและพสกนิกร

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชนไทย ประกอบด้วย การสนับสนุนและทำกิจกรรมการเมือง การติดตามข้อมูลทางการเมือง การแบ่งปันความรู้ การแสดงความชอบ และจำนวนเวลาในแต่ละครั้งที่ใช้ Facebook, Twitter, Instagram และ Line

นอกจากนี้งานวิจัยข้างต้นก็สะท้อนปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน คือ (1) การศึกษาที่ยังไม่เข้มข้นจึงทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองและขาดความตระหนักรู้ต่อหน้าที่พลเมืองที่ทุกคนพึงกระทำ (2) ปัจจัยภายนอกหลายอย่างในปัจจุบันทำให้เด็กและเยาวชนขาดความกระตือรือร้น ทำตัวนิ่งเฉยจนขาดความสนใจในเรื่องบ้านเมืองจนกระทั่งกลายเป็นปัญหาทางสังคม (3) สภาพเศรษฐกิจครอบครัวยากได้ไม่พอเลี้ยงชีพทำให้เด็กและเยาวชนสนใจแต่เรื่องปากท้องและทำงานเป็นอันดับแรก จนมองเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องรอง และ (4) เกรงกลัวอันตราย จนไม่กล้าเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง เพราะกลัวจะต้องเป็นเป้าหมายของฝ่ายตรงข้าม

งานวิจัยข้างต้นได้สะท้อนสภาพปัญหาด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการเมืองของเด็กและเยาวชนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นความมุ่งหมายของงานวิจัยนี้ที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และสามารถนำข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน ได้แก่ การสนับสนุนและทำกิจกรรมการเมือง การติดตามข้อมูลทางการเมือง การแบ่งปันความรู้ การแสดงความชอบ และจำนวนเวลาในแต่ละครั้งที่ใช้ Facebook, Twitter, Instagram และ Line นำมาเป็นแนวทางหนึ่งในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมืองในช่วงต้น สรุปได้ว่าการส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองควรส่งเสริมในทุกช่วงวัยของนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ควรมุ่งส่งเสริมความรู้ทางการเมือง ทักษะทางการเมือง และเจตคติทางการเมือง เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองในปัจจุบันควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแสดงออกทางการเมืองและรับรู้ข่าวสารทางการเมืองอย่างรู้เท่าทัน

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Learning: CBL) เป็นการเรียนรู้ที่ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นผลที่จะเกิดกับผู้เรียนซึ่งก็คือความสามารถของผู้เรียนในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้การได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง เป็นการเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ ไม่ใช่การเรียนรู้เท่านั้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563, น. 5) ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

สาระสำคัญและหลักการของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้อธิบายสาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งสามารถสังเคราะห์ได้ดังนี้

O'Sullivan and Bruce (2014, pp. 75-76) อธิบายว่าการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นวิธีหนึ่งของการจัดโครงสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถตอบสนองสมรรถนะที่กำหนดไว้ เนื่องจากผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้หรือรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้ฐานสมรรถนะจึงจะต้องอาศัยการปฏิบัติและลงมือทำ สาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีดังนี้

1) บริบทที่มีความหมาย (meaningful contexts) ครูจะสร้างหรือมองหาบริบทที่มีความหมาย ซึ่งนักเรียนจะได้สัมผัสกับความเกี่ยวข้องและความหมายของสมรรถนะที่จะได้รับอย่างเป็นธรรมชาติ

2) แนวทางพหุวิทยาการ (multidisciplinary approach) สมรรถนะมีลักษณะเป็นแบบองค์รวม แนวทางการเรียนรู้จึงต้องบูรณาการและเป็นองค์รวม

3) การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ (constructive learning) ปรัชญาของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีรากฐานมาจากคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (social constructivism) ดังนั้น ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างความรู้ของตนเองโดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมแทนที่จะเป็นกระบวนการซึมซับความรู้จากครูแบบดั้งเดิม ด้วยการมุ่งเน้นไปที่การสร้างแบบจำลองผลิตภัณฑ์ แนวปฏิบัติ หลักเกณฑ์ รายงาน หรือผลลัพธ์ที่จับต้องได้อื่น ๆ การเรียนรู้จะกลายเป็นการสร้างความรู้ด้วยตนเองได้อย่างง่ายดายและเป็นธรรมชาติ

4) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ (cooperative, interactive learning) แนวคิดพื้นฐานเบื้องหลังของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ คือ การช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาและสร้างความรู้ของตนเองและแสวงหาวิธีการใช้ความสามารถของผู้อื่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเส้นทางการเรียนรู้ของผู้เรียน สำหรับผลลัพธ์การเรียนรู้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความสามารถและสมรรถนะส่วนบุคคล แนวทางดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของผู้เรียน

5) การเรียนรู้แบบค้นพบ (discovery learning) แนวทางการเรียนรู้ไม่ควรเป็นกระบวนการให้ข้อมูล แต่ควรเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบหรือความรู้ด้วยตนเอง

6) การเรียนรู้แบบสะท้อนคิด (reflective learning) การเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดความต้องการ แรงจูงใจ วิธีการ ความก้าวหน้า ผลลัพธ์ ฯลฯ ของตนเอง

7) การเรียนรู้เฉพาะบุคคล (personal learning) ในทฤษฎีที่มุ่งเน้นสมรรถนะการเรียนรู้ถือเป็นกระบวนการสร้างความรู้และความสามารถส่วนบุคคลของผู้เรียนโดยข้อมูลความรู้ และกลยุทธ์จะมีความหมายสำหรับบุคคล ก็ต่อเมื่อข้อมูล ความรู้ และกลยุทธ์กลายเป็นส่วนสำคัญขององค์ความรู้และความสามารถส่วนบุคคลของตนเอง หมายความว่านักเรียนจะต้องสามารถระบุบริบท บุคคล สถานการณ์ และความสนใจที่รวมอยู่ในขอบเขตการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องได้

Scheopner Torres et al. (2015) ได้ทำวิจัย เรื่อง Competency-Based Learning: Definitions, Policies, and Implementation โดยมีข้อค้นพบประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังนี้

1) นักเรียนจะต้องแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในสมรรถนะที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อรับหน่วยกิตหรือเรียนจบ

2) นักเรียนจะก้าวหน้าเมื่อพวกเขาได้แสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญ และนักเรียนจะได้รับเวลามากขึ้น และอาจได้รับคำแนะนำเฉพาะบุคคลเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญหากจำเป็น

3) นักเรียนจะได้รับการประเมินโดยใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อกำหนดความเชี่ยวชาญ ซึ่งโดยปกติแล้วนักเรียนจะต้องใช้ความรู้ของตนเอง ไม่ใช่แค่พูดข้อเท็จจริงซ้ำ ๆ

4) นักเรียนสามารถรับหน่วยกิตสำหรับการสำเร็จการศึกษาในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน เช่น การฝึกงาน การเรียนรู้แบบผสมผสาน การลงทะเบียนคู่โปรแกรมการศึกษาด้านอาชีพและด้านเทคนิค และโอกาสการเรียนรู้อื่น ๆ นอกห้องเรียน

Mkonongwa (2018) อธิบายสาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประกอบด้วย

1) นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (student-centered) นักเรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ ความต้องการและรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนจะได้รับความสำคัญในการกำหนดเนื้อหาที่จะครอบคลุม วิธีการเรียนการสอน และรูปแบบการประเมิน

2) การมุ่งเน้นผลลัพธ์ (outcome-based) นักเรียนจะต้องแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญในสมรรถนะที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อรับหน่วยกิตหรือสำเร็จการศึกษาหรือก้าวไปสู่ระดับต่อไป

3) นักเรียนจะได้รับหน่วยกิตสำหรับการสำเร็จการศึกษาในรูปแบบอื่นนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน หรือการเรียนตามหลักสูตร เช่น การฝึกงาน การเรียนรู้แบบผสมผสาน การลงทะเบียนเรียนแบบคู่ (dual enrollment)

4) มุ่งเน้นการปฏิบัติ (practice oriented) นักเรียนจะต้องแสดงให้เห็นถึงทักษะการปฏิบัติและผลลัพธ์ที่จับต้องได้เพื่อกำหนดสมรรถนะ ไม่ใช่แค่การมีความรู้ทางทฤษฎีเท่านั้น

สุจิตรา ปทุมลังการ (2552) อธิบายสาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังนี้

1) กำหนดผลการเรียนรู้ (learning outcomes/course outcomes) หรือเรียกว่าสมรรถนะ หรือ ภาระงาน (competencies or tasks) อย่างชัดเจน ซึ่งสมรรถนะที่กำหนดขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นกับการศึกษาและการปฏิบัติงานในอาชีพต่าง ๆ ที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้เมื่อจบหลักสูตร ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสมรรถนะที่กำหนด

2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เลือกใช้สื่อที่หลากหลาย และอุปกรณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนปฏิบัติภาระงาน (task-oriented activities) ได้สำเร็จตามสมรรถนะที่กำหนด เน้นกระบวนการเรียนรู้ ให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะ เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ได้ตามเกณฑ์

3) ให้อาจารย์ผู้เรียนแต่ละคนเพียงพอที่จะปฏิบัติภาระงานหนึ่ง ๆ ให้สำเร็จก่อนที่จะไปสู่ภาระงานต่อไป

4) ให้ผู้เรียนแต่ละคนปฏิบัติภาระงานให้สำเร็จตามเกณฑ์การปฏิบัติงานที่กำหนด ใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (criterion referenced) ในการประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนแต่ละคน

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562, น. 26) อธิบายสาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังนี้

1) การเรียนการสอนที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต

2) การเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง เป็นการเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น

3) การเรียนการสอนเน้น “การปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ จึงทำให้สามารถลดเวลาเรียนเนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น และมีโอกาสได้ฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะในระดับชำนาญหรือเชี่ยวชาญ

4) การเรียนการสอนที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง จะได้รับการนำไปใช้เพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนเป็นการบูรณาการมากขึ้น

5) ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถไปได้เร็ว-ช้าแตกต่างกันได้

6) การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ก, 2563, 2564ข) อธิบายสาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังนี้

1) ครูมีมาตรฐานสมรรถนะ และจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับ เป็นกรอบในการจัดการเรียนการสอน ครูมีเป้าหมายที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนทำอะไรได้ (ในระดับที่กำหนด)

2) ครูจะต้องวิเคราะห์ว่าผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอะไร จึงจะช่วยให้ทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ ซึ่งเอื้อให้มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์และลดสาระการเรียนรู้ที่ไม่จำเป็น ผู้เรียนต้องได้รับความรู้และฝึกใช้ความรู้ในการทำงาน รวมทั้งพัฒนาคุณลักษณะที่ควรจะต้องมีในการทำสิ่งนั้นให้ประสบผลสำเร็จได้ในระดับที่กำหนด

3) ครูมีการเสริมสร้าง A (attitude/attribute) สร้างแรงจูงใจ แกร่งบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำตนเองและกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ (self-directed learning) เนื่องจาก A (attitude/attribute) เป็นปัจจัยสำคัญ

4) ครูจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) โดยการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบรู้จริง (mastery learning) ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเกิดสมรรถนะที่ต้องการ

5) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึก (deep learning) ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ให้ถึงระดับที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ และเกิดการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery) คือ เกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดได้จริง

6) ครูจัดประสบการณ์/สถานการณ์ที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ได้เผชิญสถานการณ์/ปัญหา/อุปสรรค และได้ฝึกนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประยุกต์จนเกิดสมรรถนะที่ต้องการ

7) ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตน โดยสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้แตกต่างกัน สามารถไปได้เร็ว ช้าตามจังหวะการเรียนรู้ (self-pacing) ของตน

8) ครูมีบทบาทในการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลในการเรียนการสอนประจำวัน

9) ผู้เรียนต้องสามารถแสดงสมรรถนะหรือพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ก่อนที่จะก้าวสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไป

10) หากผู้เรียนยังไม่ผ่านการทดสอบว่าเกิดสมรรถนะที่ต้องการ ครูจำเป็นต้องออกแบบการเรียนรู้และสอนซ่อมเสริม (remedial teaching) ให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน

จากสาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาสังเคราะห์ได้ ดังนี้

ตาราง 2 การสังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

สาระสำคัญของแนวคิด การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	ผู้ให้แนวคิด					
	Scheopner Torres et al. (2015)	O'Sullivan and Bruce (2014)	Mkonongwa (2018)	สุจิตรา ปทุมลังการ (2552)	คณะกรรมการอิสระเพื่อ การปฏิรูปการศึกษา (2562)	สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2562ก, 2563, 2564ข)
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับ เป็นกรอบในการพัฒนาให้ผู้เรียนทำอะไรได้ (ในระดับที่กำหนด)				✓	✓	✓
2. มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต					✓	✓
3. การบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เพื่อลดภาระการเรียนรู้ และผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้น และฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ		✓			✓	✓

ตาราง 2 การสังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (ต่อ)

สาระสำคัญของแนวคิด การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	ผู้ให้แนวคิด					
	Scheopner Torres et al. (2015)	O'Sullivan and Bruce (2014)	Mkonongwa (2018)	สุจิตรา ปทุมลังการ (2552)	คณะกรรมการอิสระเพื่อ การปฏิรูปการศึกษา (2562)	สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2562ก, 2563, 2564ข)
4. มุ่งเน้น “การปฏิบัติ” โดยการปฏิบัติ ภาระงาน (task-oriented activities) ของผู้เรียน หรือการจัดประสบการณ์/ สถานการณ์ที่หลากหลายของครู	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญในการค้นหาคำตอบหรือ ความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และมีปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ ให้ถึงระดับที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง และ สร้างความรู้สึกรับผิดชอบการเรียนรู้ ของผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของ ตนเอง โดยสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้ แตกต่างกัน และมีความก้าวหน้า ในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและ ความสามารถของตน สามารถเรียนรู้ไป ได้เร็ว-ช้าตามจังหวะการเรียนรู้ของ ตนเอง (self-pacing)				✓	✓	✓

ตาราง 2 การสังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (ต่อ)

สาระสำคัญของแนวคิด การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	ผู้ให้แนวคิด					
	Scheopner Torres et al. (2015)	O'Sullivan and Bruce (2014)	Mkonongwa (2018)	สุจิตรา ปทุมลังการ (2552)	คณะกรรมการอิสระเพื่อ การปฏิรูปการศึกษา (2562)	สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2562ก, 2563, 2564ข)
7. ครูมีบทบาทในการสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ข้อมูล ย้อนกลับ (feedback) เพื่อให้ผู้เรียนได้ ปรับปรุงแก้ไขและให้ความช่วยเหลือ ตามความต้องการของผู้เรียนเป็น รายบุคคล และนักเรียนร่วมสะท้อนคิด (reflection) การเรียนรู้ที่ผ่านมาของ ตนเอง	✓	✓		✓	✓	✓
8. ผู้เรียนต้องสามารถแสดงพฤติกรรม ที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถใน การประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือ สถานการณ์ใหม่ ๆ ก่อนที่จะก้าวสู่ การเรียนรู้ขั้นต่อไป โดยใช้การวัดผล แบบอิงเกณฑ์ (criterion referenced) ถ้าผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูผู้สอนต้อง ออกแบบการเรียนรู้และสอนซ่อมเสริม (remedial teaching) ให้ตอบสนองต่อ ปัญหาและความต้องการของผู้เรียน	✓		✓	✓		✓

จากตาราง 2 ผู้วิจัยนำสาระสำคัญของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมาสังเคราะห์เป็น
หลักการของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังนี้

1. การเรียนรู้ฐานสมรรถนะมุ่งเน้น “การปฏิบัติ” โดยการปฏิบัติภาระงาน (task-oriented activities) ของผู้เรียน หรือการจัดประสบการณ์/สถานการณ์ที่หลากหลายของครู เป็นกระบวนการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการค้นหาคำตอบหรือความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและ

มีปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ให้ถึงระดับที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง และสร้างความรู้สึกรับรู้เป็นเจ้าของการเรียนรู้ของผู้เรียน (Mkonongwa, 2018; O'Sullivan & Bruce, 2014; Scheopner Torres et al., 2015; คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก, 2563, 2564ข; สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552)

2. ครูผู้สอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับ เป็นกรอบในการพัฒนาให้ผู้เรียนทำอะไรได้ (ในระดับที่กำหนด) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก, 2563, 2564ข; สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552)

3. ครูผู้สอนบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เพื่อลดภาระการเรียนรู้และผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นและฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ (O'Sullivan & Bruce, 2014; คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก, 2563, 2564ข)

4. ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้แตกต่างกัน และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถเรียนรู้ไปได้เร็ว-ช้าตามจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง (self-pacing) (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก, 2563, 2564ข; สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552)

5. ครูผู้สอนมีบทบาทในการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียน เป็นรายบุคคล และผู้เรียนร่วมสะท้อนคิด (reflection) การเรียนรู้ที่ผ่านมาของตนเอง (O'Sullivan & Bruce, 2014; Scheopner Torres et al., 2015; คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก, 2563, 2564ข; สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552)

6. ผู้เรียนต้องสามารถแสดงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ก่อนที่จะก้าวสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไป โดยใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (criterion referenced) ถ้าผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้และสอนซ่อมเสริม (remedial teaching) ให้ตอบสนองต่อปัญหาและ

ความต้องการของผู้เรียน (Mkonongwa, 2018; Scheopner Torres et al., 2015; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก, 2563, 2564ข; สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ผู้วิจัยนำหลักการของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ได้จากการสังเคราะห์ข้างต้นมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ครูผู้สอนต้องมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาสมรรถนะอะไรให้แก่ผู้เรียน อธิบายสมรรถนะนั้น ๆ ให้เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรม และวิเคราะห์ว่าผู้เรียนจำเป็นต้องรู้อะไร ต้องมีเจตคติและคุณลักษณะอย่างไร และต้องมีทักษะอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการ โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สะท้อนความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต จากนั้นจึงบูรณาการเนื้อหาและออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะดังกล่าว

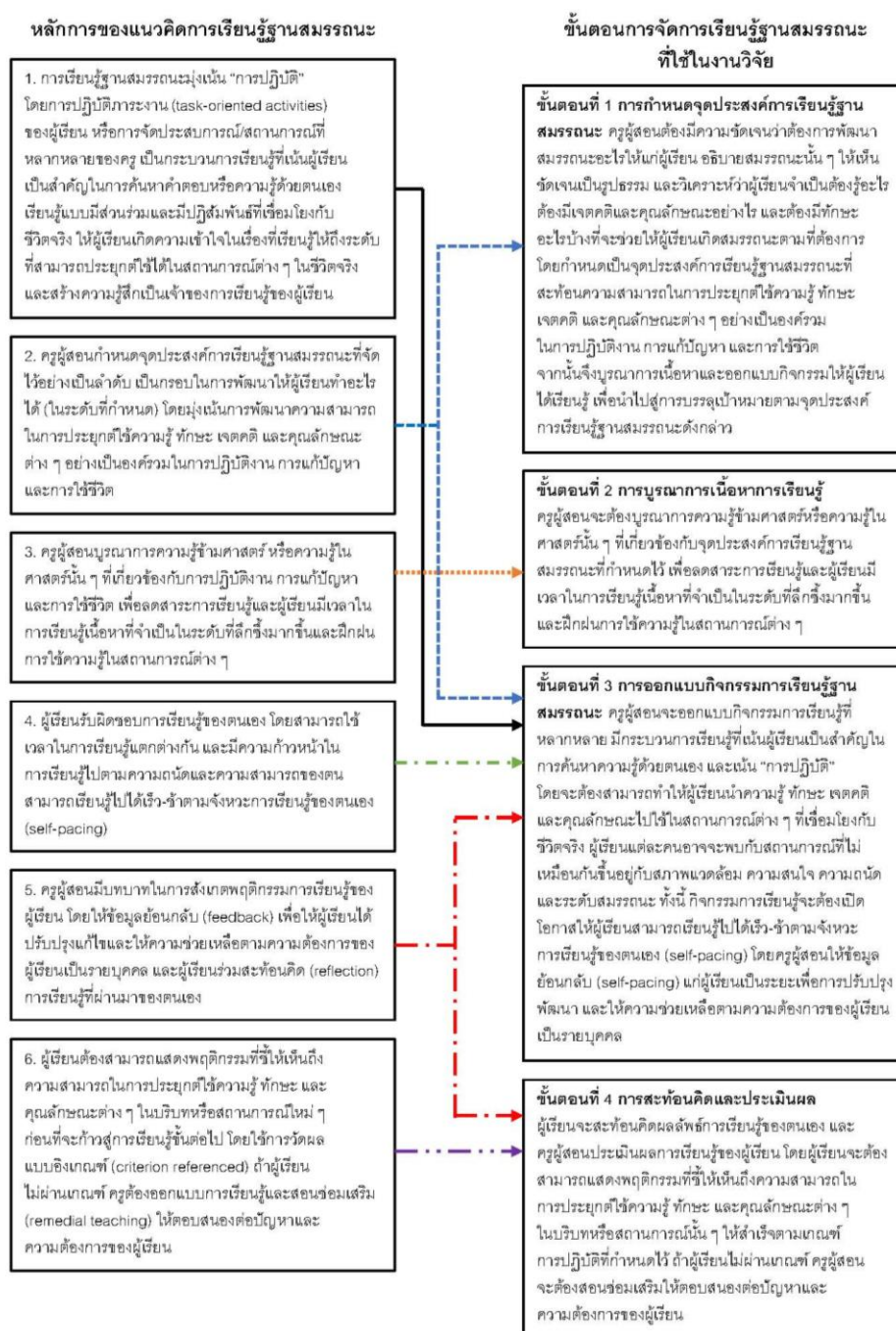
ขั้นตอนที่ 2 การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่กำหนดไว้ เพื่อลดภาระการเรียนรู้และผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้น และฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และเน้น “การปฏิบัติ” โดยจะต้องสามารถทำให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะพบกับสถานการณ์ที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ความสนใจ ความถนัด และระดับสมรรถนะ ทั้งนี้ กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ไปได้เร็ว-ช้าตามจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง (self-pacing) โดยครูผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงพัฒนา และให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนคิดและประเมินผล ผู้เรียนจะสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง และครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะต้องสามารถแสดงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ใน

บริบทหรือสถานการณ์นั้น ๆ ให้สำเร็จตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ ถ้าผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูผู้สอนจะต้องสอนซ่อมเสริมให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ใช้ในงานวิจัยข้างต้นมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับหลักการของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ความสอดคล้องระหว่างหลักการของแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะข้างต้นไปเป็นแนวทางในการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับงานวิจัยนี้ต่อไป

แนวทางการวัดและประเมินผลตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาได้อธิบายแนวทางการวัดและประเมินผลตาม แนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะซึ่งสามารถสังเคราะห์ ได้ดังนี้

สุจิตรา ปทุมลังการ (2552, น. 9-10) อธิบายแนวทางการวัดและประเมินผลตามแนวคิด การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังนี้

1) เน้นกระบวนการเรียนรู้ (learning process) และมีการประเมินให้ความสำคัญ กับการประเมินแบบย่อย (formative assessment) อย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามดูความก้าวหน้า วินิจฉัยจุดด้อย จุดเด่นของผู้เรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับ และเป็นการประเมินกิจกรรมการเรียน การสอนของผู้สอนไปด้วยในขณะเดียวกันต้องมีการสอบสรุป (summative assessment) เพื่อวัด และตัดสินกระบวนการเรียนรู้ (the end of learning process) ตอนเรียนจบรายวิชา

2) ใช้การอิงเกณฑ์ (criterion referenced) วัดความสำเร็จในการปฏิบัติของ ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ใช้ศักยภาพตามความสามารถ โดยไม่ต้อง เปรียบเทียบกับผู้อื่นและตัดสินแบบอิงกลุ่ม

3) ประเมินสมรรถนะที่สำคัญ (crucial outcomes) ก่อน เพราะผลการเรียนรู้/ การปฏิบัติของทุกสมรรถนะมีความสำคัญไม่เท่ากัน บางสมรรถนะอาจมีความสำคัญกว่าอีก สมรรถนะหนึ่งที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องตั้งข้อจำกัดในการเรียนรู้และประเมินผล

4) บูรณาการสมรรถนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน ไม่ประเมินแยกตามหน่วย สมรรถนะ หรือหน่วยสมรรถนะย่อยออกจากกัน แม้ว่ากรอบมาตรฐานสมรรถนะจะกำหนดแยก เป็นหน่วยสมรรถนะ สมรรถนะย่อย และตัวบ่งชี้ ไม่ได้หมายความว่าผู้สอนจะต้องสอนหรือ ประเมินผลแยกแต่ละสมรรถนะ เพราะในการจัดเนื้อหาการสอนแต่ละหน่วยอาจต้องเกี่ยวข้องกับ สมรรถนะต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกัน

5) ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ได้แก่

5.1) การสังเกต (observation), รายการประเมิน (checklist)

5.2) การสาธิตและตั้งคำถาม (demonstration and questioning)

5.3) แบบทดสอบและข้อสอบอัตนัย (pen and paper test and essays) ซึ่งใช้ประเมินด้านความรู้

5.4) การสอบปากเปล่า (oral test)

5.5) การทำโครงงาน (projects)

5.6) สถานการณ์จำลอง (simulations)

5.7) แฟ้มผลงาน (portfolios)

5.8) การประเมินผลโดยการใช้คอมพิวเตอร์ (computer-based assessment) เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบทดสอบและบันทึกผลได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ก) อธิบายลักษณะสำคัญของการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะว่า การวัดสมรรถนะเป็นการช่วยให้เห็นความสามารถที่เป็นองค์รวมของผู้เรียนโดยครูทำการทดสอบพฤติกรรมการปฏิบัติ (performance assessment) ของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด (performance criteria) ซึ่งจะเน้นการประเมินองค์รวมของสมรรถนะด้วยเครื่องมือประเมินตามความเหมาะสม และประเมินเมื่อผู้เรียนพร้อมที่จะรับการประเมิน หากประเมินผ่าน ผู้เรียนจะสามารถก้าวสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ขั้นต่อไปได้ หากยังไม่ผ่าน ผู้เรียนจะได้รับการสอนซ่อมเสริม จนกระทั่งบรรลุผล ผู้เรียนแต่ละคนจะก้าวหน้าไปตามความสามารถของตน อาจก้าวหน้าไปได้เร็วในบางสาระ และอาจไปได้ช้าในบางสาระตามความถนัดของตน

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562, น. 26-27) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563, น. 28) อธิบายลักษณะสำคัญของการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะดังนี้

1) การประเมินผลรวบยอดจะมุ่งวัดสมรรถนะอันเป็นองค์รวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไม่ใช่เวลามากกับการสอบวัดตามตัวชี้วัดจำนวนมาก

2) วัดจากพฤติกรรม/การกระทำ/การปฏิบัติ ที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนด เป็นการวัดอิงเกณฑ์ มีชี้อิงกลุ่มและมีหลักฐานการปฏิบัติ (evidence) ใช้ตรวจสอบได้

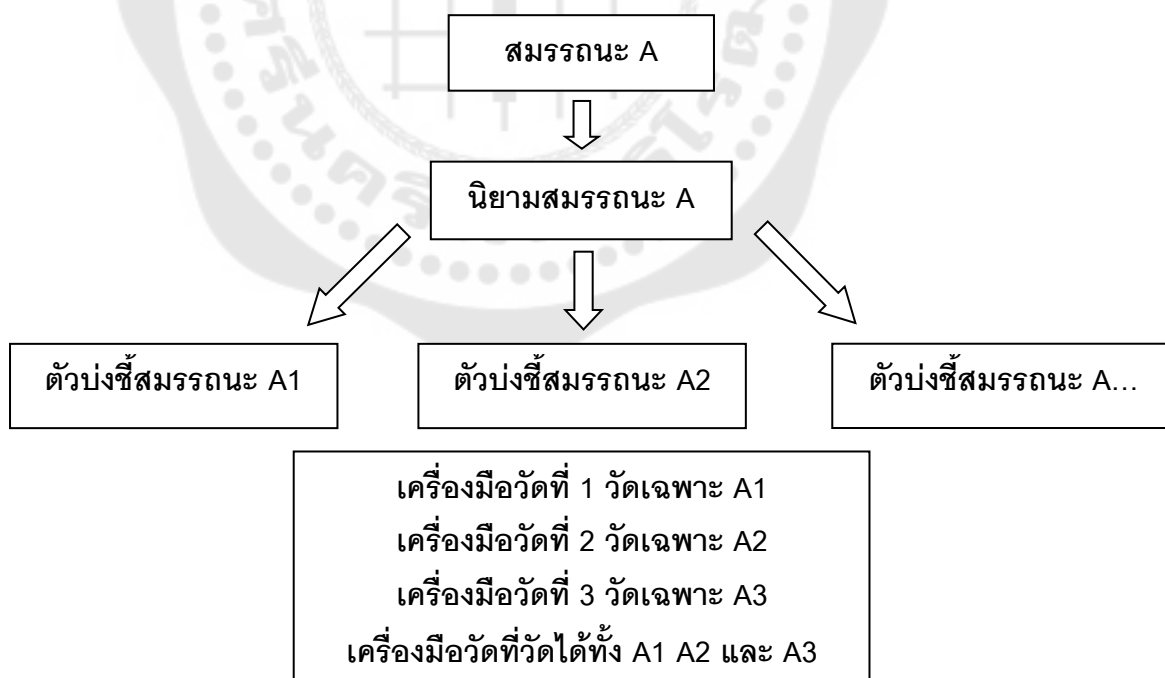
3) ใช้การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง และความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน เช่น การประเมินจากการปฏิบัติ (performance assessment) หรือการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) รวมถึงการประเมินตนเอง (student self-assessment) และการประเมินโดยเพื่อน (peer assessment)

4) ใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินเป็นสภาพจริงมากขึ้น เช่น อาจเตรียมบริบทเป็นข้อความ รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว สถานการณ์จำลอง หรือสถานการณ์เสมือนจริงในคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถประเมินได้หลายประเด็นในสถานการณ์เดียวกัน

5) ผู้เรียนได้รับการประเมินไปตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด หากไม่ผ่าน จะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป

6) การรายงานผลโดยการให้ข้อมูลพัฒนาการและความสามารถของผู้เรียนตามลำดับขั้นที่ผู้เรียนทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล (2562) ได้นำเสนอแนวคิดการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ (authentic competency – based assessment) คือ การประเมินทักษะความสามารถของผู้เรียนที่นำความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งทัศนคติ มาแสดงออกหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามระดับมาตรฐานที่กำหนด โดยใช้วิธีการประเมินและแหล่งข้อมูลสำหรับประเมินอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะที่ประเมินมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนา (assessment for improvement) โดยนำเสนอขั้นตอนการออกแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แนวคิดการออกแบบการประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ

ที่มา: (วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล, 2562, น. 4)

จากภาพประกอบ 3 สามารถอธิบายแนวทางการออกแบบการประเมินตามสภาพจริง อิงสมรรถนะ 5 ขั้นตอน (วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล, 2562, น. 3-4) ดังนี้

- 1) กำหนดสมรรถนะ (ประเมินสมรรถนะอะไร) เป็นการกำหนดสมรรถนะที่ต้องการประเมิน
- 2) นิยามสมรรถนะ (สมรรถนะที่ต้องการประเมินคืออะไร) เป็นการกำหนดความหมายของสมรรถนะที่ต้องการประเมิน
- 3) กำหนดตัวบ่งชี้สมรรถนะ (มีตัวบ่งชี้สำคัญอะไรบ้าง) เป็นการกำหนดว่าต้องประเมินอะไรบ้างตามสมรรถนะที่กำหนด
- 4) กำหนดวิธีการประเมิน (ประเมินได้ด้วยวิธีการใด) เป็นการกำหนดวิธีการประเมินตัวบ่งชี้สมรรถนะ
- 5) สร้างเครื่องมือประเมิน (เครื่องมือเป็นอย่างไร) เป็นการสร้างเครื่องมือประเมินตามตัวชี้วัดที่ต้องการประเมิน

จากแนวทางการวัดและประเมินผลตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสังเคราะห์เป็นแนวทางสำหรับการวัดและประเมินผลในกิจกรรมการเรียนรู้และการพัฒนาเครื่องมือวิจัยเพื่อประเมินการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับงานวิจัยนี้ แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ (1) การประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้ (formative assessment) เป็นการวัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามดูความก้าวหน้าและให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) โดยวัดจากพฤติกรรม/การกระทำ/การปฏิบัติที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนด ใช้การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ผู้เรียนจะได้รับการประเมินไปตามลำดับขั้นที่กำหนด ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่ลำดับขั้นต่อไป (2) การประเมินรวบยอดหรือการประเมินผลสรุป (summative assessment) เป็นการวัดและประเมินผลหลังจากจบการเรียนรู้ทุกกิจกรรม โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อประเมินการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เครื่องมือวัดและประเมินผลใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินตามสภาพจริงมากขึ้น (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562; วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562ก, 2563; สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

Rosales (2019) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อแรงจูงใจและผลการเรียนหลักสูตรแคลคูลัสเบื้องต้น งานวิจัยนี้ประเมินผลของกลยุทธ์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ได้รับการสนับสนุนจากเว็บเกี่ยวกับผลการเรียนและตัวแปรแรงจูงใจในรายวิชาทางไกลแคลคูลัสเบื้องต้น ผู้เข้าร่วมในการศึกษานี้เป็นนักศึกษาที่เพิ่งเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยในสาขาวิศวกรรมศาสตร์โทรคมนาคมและวิศวกรรมโยธาในงานและบริการที่ศูนย์มหาวิทยาลัยชายฝั่งทางใต้ของมหาวิทยาลัยกวาดาลาฮารา กลยุทธ์แรงจูงใจสำหรับแบบสอบถามการเรียนรู้ (MSLQ) ถูกนำไปใช้ในตอนต้นและตอนท้ายของการสอนเพื่อประเมินความสำคัญของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (CBL) ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มทดลองประกอบด้วยนักศึกษาที่เข้าร่วมภายใต้กลยุทธ์การเรียนรู้ตามสมรรถนะและกลุ่มควบคุมที่จบหลักสูตรแคลคูลัสเบื้องต้นแบบตัวต่อตัว (กลุ่มปกติ) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบ t-tests แบบ independent และ paired samples การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบพาราเมตริก (ANOVA) ใช้เพื่อประเมินความสำคัญของตัวแปรผลการเรียนและแรงจูงใจของนักศึกษาที่ส่งเข้าสู่กลยุทธ์ CBL ตัวแปรแรงจูงใจได้รับการประเมินผ่านการทดสอบก่อนและหลังการสอน ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาที่เข้าร่วมหลักสูตรแคลคูลัสเบื้องต้นภายใต้กลยุทธ์การสอนของ CBL มีผลการเรียนสูงกว่านักศึกษาในกลุ่มปกติ (2) นักศึกษาที่เรียนหลักสูตรภายใต้ CBL แสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจภายในในระดับเดียวกันตลอดหลักสูตร (3) ผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมติฐานและแสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองมีระดับแรงจูงใจภายในที่เหนือกว่าระดับแรงจูงใจที่ผู้เข้าร่วมในกลุ่มควบคุมทำได้ จากงานวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถส่งเสริมแรงจูงใจและผลการเรียนของผู้เรียนได้มากกว่าการเรียนรู้ตามปกติ

Lee and Pant (2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (CBL): การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะวิธีเรขาคณิต การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และประสิทธิภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะ (แนวคิดเรขาคณิต) กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำนวน 179 คน ที่ลงทะเบียนในหลักสูตรออนไลน์มีทัศนเรขาคณิต เข้าร่วมการศึกษาระยะเวลา 5 สัปดาห์ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการนำหลักสูตร CBL ออนไลน์ไปใช้นั้นมีความเป็นไปได้และมีประสิทธิผลในระดับหลักสูตร คะแนนของนักเรียนในการประเมินหน่วยหลังเรียนทั้งหมด ($M = 95.45$, $SD = 4.62$) สูงกว่าการประเมินก่อนหน่วยการเรียนรู้ ($M = 69.42$, $SD = 7.77$) จากงานวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถส่งเสริมผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถนำไปจัดการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ได้

ชญาภัทร์ สมกระโทก (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดย ประยุกต์แนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อ เสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยในชีวิตของครู สุขศึกษา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการจำเป็นฯ (2) พัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมฯ และ (3) ประเมินประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การศึกษาความต้องการจำเป็น คือ ครูผู้สอนสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 401 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลหลักสูตร ฝึกอบรม คือ ครูผู้สอนสุขศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 30 คน ได้จากการเลือกแบบ เจาะจง และผ่านเกณฑ์คัดเลือกเข้าทำการเก็บข้อมูล 2 ครั้ง คือ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองนำ ข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยการใช้ เทคนิค Modified Priority Needs Index ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และทดสอบด้วยสถิติที่ ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่าประสิทธิผลหลักสูตรฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นส่งผล ให้กลุ่มทดลองมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยในชีวิตหลัง การทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็น ว่าแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถเป็นฐานคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มุ่งเน้น การพัฒนาความสามารถของผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม

จิรายุ มีเผือก (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเตรียมความพร้อมทักษะ ดนตรีไทยสำหรับผู้เรียนปีพาทย์ในระดับปริญญาตรีตามแนวคิดฐานสมรรถนะ การวิจัยนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการในการเตรียมความพร้อมด้านทักษะดนตรีไทยของผู้เรียน ปีพาทย์ในปัจจุบัน และ (2) พัฒนาหลักสูตรเตรียมความพร้อมทักษะดนตรีไทยสำหรับผู้เรียน ปีพาทย์ตามแนวคิดฐานสมรรถนะ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 15 คน ประกอบไปด้วย อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาทักษะปฏิบัติเครื่อง ดนตรีไทยในกลุ่มปีพาทย์จำนวน 6 คน และผู้เรียนกลุ่มปีพาทย์ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่ใช้หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2562 (หลักสูตร 4 ปี) จำนวน 9 คน ตรวจสอบคุณภาพข้อมูลแบบสามเฝ้า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การตีความและสรุปแบบอุปนัย และนำเสนอด้วยวิธีพรรณนา ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่า ผลการตรวจคุณภาพหลักสูตรมีค่า ($M = 4.01$, $SD = 0.72$) หมายความว่าหลักสูตรเตรียมความพร้อมทักษะดนตรีไทยสำหรับผู้เรียน ปีพาทย์ตามแนวคิดฐานสมรรถนะมีความเหมาะสมมาก งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าแนวคิด

การเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถเป็นฐานคิดในการพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

ชวัลนุช จันธิมา (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า (1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ และการรู้เท่าทันสื่อ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติและการรู้เท่าทันสื่อ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาด้านความรู้ ด้านเจตคติ การปฏิบัติ และการรู้เท่าทันสื่อหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากงานวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถส่งเสริมความรู้ เจตคติ การปฏิบัติของผู้เรียนได้มากกว่าการเรียนรู้ตามปกติ และสามารถพัฒนาความฉลาดรู้ (literacy) ของผู้เรียนได้

ณัฐวดี กุละพัฒน์ และ สิรินาถ จงกลกลาง (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ก่อนและหลังเรียนและหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ (2) เปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสุนรรวิทยา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัย พบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้

อภิญา สืบมา และ สิรินาถ จงกลกลาง (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบการอ่านและการเขียน หน่วยการเรียนรู้ อ่าน คิด เขียน เรียนเพื่อใช้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ก่อนและหลังเรียน (2) เปรียบเทียบการอ่านและการเขียน หน่วยการเรียนรู้ อ่าน คิด เขียน เรียนเพื่อใช้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ (3) เปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ก่อนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านไทรโยง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 3 แผน 12 ชั่วโมง แบบวัดการอ่าน แบบวัดการเขียน และแบบวัดการคิดวิเคราะห์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า (1) การอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) การอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หลังเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ (3) การคิดวิเคราะห์จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาได้

ฮานาฟียะ ยี่สุนทร (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมฐานสมรรถนะเพื่อสร้างเสริมทักษะการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการจำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างทักษะการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (2) เพื่อนำเสนอร่างรายวิชาเพิ่มเติมฐานสมรรถนะเพื่อสร้างเสริมทักษะการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวิธีการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง คือ ครูพลศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 172 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 479 คน กำหนดเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบตอบสองคู่ (dual response) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง และใช้สูตรจัดเรียงลำดับความสำคัญ (Priority

Needs Index: PNI) ขั้นที่ 2 ระบุร่างหลักสูตร จากข้อมูลความต้องการจำเป็น และขั้นที่ 3 นำร่างประมวลรายวิชาและตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพความเหมาะสมของหลักสูตร จำนวน 5 ท่าน จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้จำนวน 4 สัปดาห์ ผลวิจัยที่สำคัญพบว่า คุณภาพความเหมาะสมของร่างรายวิชาเพิ่มเติมฐานสมรรถนะเพื่อสร้างเสริมทักษะการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก และผลการทดลองใช้ร่างรายวิชา จำนวน 4 สัปดาห์ 1 หน่วยการเรียนรู้พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการใช้ร่างรายวิชา ด้านทักษะ ด้านความรู้ ด้านการวางแผน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการใช้ร่างหลักสูตรรายวิชา งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถเป็นฐานคิดในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะของผู้เรียน

ประเสริฐ อุตรา และ สิรินาถ จงกลกลาง (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้รู้เท่าทันสื่อหลากหลาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะ (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้รู้เท่าทันสื่อหลากหลาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะ หลังเรียนกับเกณฑ์ ร้อยละ 70 และ (3) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนมหิศราธิปดี อำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 43 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 3 แผน 12 ชั่วโมง แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้รู้เท่าทันสื่อหลากหลาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 13.93 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 69.65 และหลังเรียน 17.69 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.48 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้รู้เท่าทันสื่อหลากหลาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ (3) ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 9.33 คะแนน

คิดเป็นร้อยละ 66.61 หลังเรียน 12.26 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 87.54 และหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในข้างต้น สรุปได้ว่า แนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถนำไปพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาผ่านการออกแบบหลักสูตรรายวิชา หลักสูตรฝึกอบรม และการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระยะที่ 2 การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดตามตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือวิจัย/ การเก็บรวบรวม ข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ($R_1 - D_1$)				
$R_1 - 1.1$ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมืองและแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	เอกสารและงานวิจัย	การวิเคราะห์เอกสาร	การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา	นิยามและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางเมือง หลักการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และแนวทางการวัดและประเมินผล
$R_1 - 1.2$ การออกแบบและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับร่าง	เอกสารและงานวิจัย	การวิเคราะห์เอกสาร	การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับร่าง

ตาราง 3 วิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือวิจัย/ การเก็บรวบรวม ข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
R ₁ – 1.3 การตรวจสอบคุณภาพ ของกิจกรรมการเรียนรู้ ฉบับร่าง	ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ด้านหลักสูตรและ การสอน 1 ท่าน, ด้านสังคมศึกษา 1 ท่าน และด้านการวัด และประเมินผล 1 ท่าน)	แบบประเมิน ความเหมาะสมของ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็น แบบมาตราประเมินค่า (Rating scale) แบบ 5 ระดับ	วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย การประเมิน ความเหมาะสม ของกิจกรรมการเรียนรู้	ข้อเสนอแนะและ ผลการประเมิน ความเหมาะสมของ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
D ₁ – 1.4 การปรับปรุง กิจกรรมการเรียนรู้ ฉบับร่าง	ข้อเสนอแนะและ ผลการประเมิน ความเหมาะสมของ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	-	การวิเคราะห์เนื้อหา	กิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทัน ทางการเมืองของ นักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปรับปรุง
ระยะที่ 2 การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (R₂ – D₂)				
R ₂ – 2.1 การออกแบบ งานวิจัย	เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	วิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัย	การวิเคราะห์เนื้อหา	ข้อมูลการออกแบบ งานวิจัยและ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การวิจัย
R ₂ – 2.2 การออกแบบ และสร้างเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล	- ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ด้านหลักสูตรและ การสอน 1 ท่าน, ด้านสังคมศึกษา 1 ท่าน และด้านการวัด และประเมินผล 1 ท่าน) - นักเรียนที่มีลักษณะ ใกล้เคียงกับกลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน	- วิเคราะห์เอกสาร - แบบประเมิน ความสอดคล้องของ ข้อคำถามกับประเด็นที่ ต้องการประเมิน (IOC) - การทดลองใช้แบบวัด การเรียนรู้เท่าทันทาง การเมือง	- วิเคราะห์ค่า IOC - วิเคราะห์ค่า ความเชื่อมั่นโดยใช้ วิธีการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)	แบบวัดการเรียนรู้เท่าทัน ทางการเมืองของ นักเรียนระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย

ตาราง 3 วิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอนการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือวิจัย/ การเก็บรวบรวม ข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์
R ₂ – 2.3 ศึกษาผล การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตาม แนวคิดการเรียนรู้ฐาน สมรรถนะเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้เท่าทันทาง การเมืองของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย	นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง	- กิจกรรมการเรียนรู้ - แบบวัดการรู้ เท่าทันทางการเมือง	- วิเคราะห์เปรียบเทียบ คะแนนของการรู้ เท่าทันทางการเมือง ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และสถิติ ทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples	ผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้
D ₂ – 2.4 การปรับปรุง และพัฒนากิจกรรม การเรียนรู้ตามแนวคิด การเรียนรู้ฐาน สมรรถนะเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้เท่าทันทาง การเมือง	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	- การสังเกตการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ - การวัดและ ประเมินผลระหว่าง จัดกิจกรรมการเรียนรู้ - การสะท้อนคิดของ นักเรียน - ผลจากการประเมิน การเรียนรู้เท่าทันทาง การเมือง	การปรับปรุงและ พัฒนากิจกรรม การเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทัน ทางการเมือง ฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (R₁ – D₁)

การดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนี้ มุ่งเน้นการออกแบบและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับร่าง การประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมืองและแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

1.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์นิยามและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง หลักการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และแนวทางการวัดและประเมินผล เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมืองและแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

การรู้เท่าทันทางการเมือง	
นิยาม พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองและประเด็นทางการเมือง สามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำความเข้าใจกิจกรรมทางการเมือง การตัดสินใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองที่ตื่นตัวทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ	
องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม	
1. การเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง	1.1 การตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน 1.2 ความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม 1.3 การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง
2. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล	2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบันและกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน 2.2 การนำความรู้ทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล 2.3 การนำความรู้ทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีเหตุผล 2.4 การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
3. การใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง	3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน 3.2 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง

ตาราง 4 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมืองและแนวคิด
การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (ต่อ)

4. การจัดการกับความเครียดทางการเมือง ของตนเอง	4.1 การวิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นเพื่อที่จะ เตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา 4.2 การปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมอง ทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น 4.3 การสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทาง การเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี
5. การมีส่วนร่วมทางการเมืองและ ตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ	5.1 การตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางการเมืองของตนเอง 5.2 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมี ส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ

แนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

หลักการ

1. การเรียนรู้ฐานสมรรถนะมุ่งเน้น “การปฏิบัติ” โดยการปฏิบัติภาระงาน (task-oriented activities) ของผู้เรียน หรือการจัด
ประสบการณ์/สถานการณ์ที่หลากหลายของครู เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการค้นหาคำตอบหรือความรู้ด้วย
ตนเอง เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ให้ถึงระดับที่สามารถ
ประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง และสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ครูผู้สอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับ เป็นกรอบในการพัฒนาให้ผู้เรียนทำอะไรได้
(ในระดับที่กำหนด) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็น
องค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต
3. ครูผู้สอนบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต
เพื่อลดภาระการเรียนรู้และนักเรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นและฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์
ต่าง ๆ
4. ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้แตกต่างกัน และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตาม
ความถนัดและความสามารถของตน สามารถเรียนรู้ไปได้เร็ว-ช้าตามจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง (self-pacing)
5. ครูผู้สอนมีบทบาทในการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุง
แก้ไขและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนร่วมสะท้อนคิด (reflection) การเรียนรู้ที่ผ่านมา
ของตนเอง
6. ผู้เรียนต้องสามารถแสดงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบท
หรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ก่อนที่จะก้าวสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไป โดยใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (criterion referenced) ถ้าผู้เรียนไม่ผ่าน
เกณฑ์ ครูผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้และสอนซ่อมเสริม (remedial teaching) ให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของ
ผู้เรียน

ตาราง 4 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมืองและแนวคิด
การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ครูผู้สอนต้องมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาสมรรถนะอะไรให้แก่ผู้เรียน อธิบายสมรรถนะนั้น ๆ ให้เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรม และวิเคราะห์ว่าผู้เรียนจำเป็นต้องรู้อะไร ต้องมีเจตคติและคุณลักษณะอย่างไร และต้องมีทักษะอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการ โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สะท้อนความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต จากนั้นจึงบูรณาการเนื้อหาและออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 2 การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่กำหนดไว้ เพื่อลดสภาวะการเรียนรู้และผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นและฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และเน้น “การปฏิบัติ” โดยจะต้องสามารถทำให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะพบกับสถานการณ์ที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ความสนใจ ความถนัด และระดับสมรรถนะ ทั้งนี้ กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ไปได้เร็ว-ช้าตามจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง (self-pacing) โดยครูผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงพัฒนา และให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนคิดและประเมินผล ผู้เรียนจะสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง และครูผู้สอนประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะต้องสามารถแสดงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์นั้น ๆ ให้สำเร็จตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ (performance criteria) ถ้าผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูผู้สอนจะต้องสอนซ่อมเสริมให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน จนกระทั่งผ่านเกณฑ์จึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับต่อไป

แนวทางการวัดและประเมินผล

1. การประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้ (formative assessment) เป็นการวัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามดูความก้าวหน้าและให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) โดยวัดจากพฤติกรรม/การกระทำ/การปฏิบัติที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ (performance criteria) ใช้การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ผู้เรียนจะได้รับการประเมินไปตามลำดับขั้นที่กำหนด ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับต่อไป
2. การประเมินรวบยอดหรือการประเมินผลสรุป (summative assessment) เป็นการวัดและประเมินผลหลังจากจบการเรียนรู้ทุกกิจกรรม โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อประเมินการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เครื่องมือวัดและประเมินใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินตามสภาพจริงมากขึ้น

1.1.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลนิยามและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง หลักการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และแนวทางการวัดและประเมินผล ไปเป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และการออกแบบและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ต่อไป

1.2 การออกแบบและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับร่าง

ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับร่างตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 ขั้นการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมือง เพื่อกำหนดขอบเขตขององค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง และนำมากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังนี้

1) นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมมั่นในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคิดดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง

2) นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

3) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง

4) นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อ

ปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี

5) นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ

1.2.2 ขั้นการบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะมาวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้ที่นักเรียนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจ จากนั้นนำเนื่อหาดังกล่าวมาบูรณาการเพื่อลดสภาระการเรียนรู้และเพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้น สามารถสรุปได้ดังตาราง 5

ตาราง 5 การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	การวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้	การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้
1. นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมมั่นในระบบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง	1.1 ความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน 1.2 การเปรียบเทียบระหว่างระบบประชาธิปไตยและระบบเผด็จการ 1.3 ความเป็นธรรมทางสังคม 1.4 ประเด็นปัญหาทางสังคมและแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง	1. ความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน 2. หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบบการปกครองแบบเผด็จการ 3. ความเป็นธรรมและประเด็นปัญหาทางสังคมที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง 4. หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐตามรัฐธรรมนูญ 5. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
2. นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	2.1 การปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2.2 สิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบันและกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน 2.3 นโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นปัญหาทางการเมือง 2.4 การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผล 2.5 การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	

ตาราง 5 การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ (ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	การวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้	การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้
3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง	3.1 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศและประเทศอื่น ๆ	6. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา แนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี และมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น
4. นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี	4.1 สาเหตุและผลของปัญหาทางการเมือง 4.2 การเตรียมตัวรับมือกับผลกระทบที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาจากปัญหาทางการเมือง 4.3 มุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมือง 4.4 แนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี	
5. นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ	5.1 การมีส่วนร่วมทางการเมือง 5.2 การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ	

1.2.3 ขั้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ (กมลชนก สกนธวัฒน์, 2562; กิตติ ละออกุล, 2562; ญัฐกาญจน์ จันทน์เนื้อไม้, 2561; บุรฉัตร เปี่ยมสง่ากุล, 2563; พิษญา กล้าหาญ, 2563; ภัทรสุดา ยะบุญวัน, 2564) เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับงานวิจัยนี้ สามารถสรุปได้ดังตาราง 6 จากนั้นนำจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะและเนื้อหาการเรียนรู้ที่ได้จากการบูรณาการข้างต้นมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยกำหนดแนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ดังตาราง 7

ตาราง 6 องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้

องค์ประกอบ ของกิจกรรมการเรียนรู้	รายละเอียด
1. ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	ระบุชื่อกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจและสะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ ฐานสมรรถนะ	ระบุว่ากิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสอดคล้องกับการพัฒนานักเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ฐานสมรรถนะที่กำหนดไว้สำหรับงานวิจัยนี้ในข้อใด
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ ของกิจกรรม	อธิบายจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมของกิจกรรมนั้น ๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
4. แนวคิดสำคัญ	อธิบายถึงแนวคิดที่สำคัญของสาระการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนรู้
5. สาระการเรียนรู้	ระบุเนื้อหาการเรียนรู้ของกิจกรรมนั้น ๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม
6. ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม	ระบุระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
7. สถานที่ดำเนินกิจกรรม	ระบุลักษณะของสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
8. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้	ระบุสื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ที่ต้องใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้
9. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม	อธิบายขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (ชั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้/ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้/ขั้นสรุปและสะท้อนคิด)
10. การวัดและประเมินผล	เป็นการประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้ (formative assessment) และประเมินตาม สภาพจริง (authentic assessment) เพื่อติดตามดูความก้าวหน้าและให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) โดยอธิบายเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ของพฤติกรรม/การกระทำ/ การปฏิบัติที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะ ต่าง ๆ ตามที่กำหนดในจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมนั้น ๆ

ตาราง 7 แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	
ข้อที่ 1 นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย และความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผล ต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง	
กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง ดังนี้	
ข้อที่ 1 การเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง	
1. การเมืองเรื่องใกล้ตัว	กิจกรรมการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนิน ชีวิตประจำวัน โดยการสำรวจสภาพแวดล้อมรอบตัวของแต่ละบุคคลว่ามีความเกี่ยวข้องกับ การเมืองอย่างไรและนำผลการสำรวจมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน จากนั้นร่วมกันเสนอ แนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของ บุคคลอื่น
2. ประเทศไทย “ทำไมต้อง ประชาธิปไตย?”	กิจกรรมการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย โดยเรียนรู้หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการ และร่วมกันวิเคราะห์ว่า “ประเทศไทยควรจะ...ประชาธิปไตยหรือเผด็จการ?” โดยใช้รูปแบบ การเรียนการสอนโดยการซักค้าน (jurisprudential model) เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม การเรียนรู้

ตาราง 7 แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
3. “การเมือง” แก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างไร?	กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงความเป็นธรรมทางสังคม ผูกตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่นักเรียนสนใจและมีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง โดยนักเรียนจะสำรวจปัญหารอบตัวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชนและเลือกศึกษาปัญหาที่คิดว่ามีผลกระทบต่อตนเองและคนในสังคมมากที่สุด โดยใช้กระบวนการ “What-Why-How” เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ข้อที่ 5 นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง ดังนี้ ข้อที่ 2 การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล ข้อที่ 5 การมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	
4. “ก่อนลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ” เราควรทำอะไร?	กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบันและกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ตระหนักถึงสิทธิและการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการออกเสียงประชามติ โดยนักเรียนจะได้สัมภาษณ์บุคคลที่เคยใช้สิทธิออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อสอบถามถึงวิธีการตัดสินใจก่อนการออกเสียงประชามติ นำเสนอผลการสัมภาษณ์ในชั้นเรียน และร่วมกันถอดบทเรียนวิธีการตัดสินใจก่อนการออกเสียงประชามติ จากนั้นจะร่วมกันศึกษารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและใช้สถานการณ์จำลองการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ “ถ้านักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสามารถลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ นักเรียนจะไปลงประชามติหรือไม่ไปลงประชามติ และถ้าไปลงประชามติ จะเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวหรือไม่ เพราะเหตุใด”
5. เราจะมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้อย่างไร?	กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง วิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ โดยนักเรียนจะได้สำรวจการเข้าชื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายในระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ระบบ e-initiative) และเลือกศึกษาร่างกฎหมายที่ตนเองสนใจ จากนั้นใช้สถานการณ์จำลอง “ถ้านักเรียนเป็นผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายดังกล่าว นักเรียนจะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ เพราะเหตุใด”

ตาราง 7 แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
6. “รู้ก่อนเลือกตั้ง” เตรียมตัว อย่างไรก่อนไปเลือกตั้ง?	กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง วิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรระดับประเทศและท้องถิ่น โดยนักเรียนจะสำรวจและศึกษาว่าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตเลือกตั้งตามทะเบียนบ้านของตนเองที่ผ่านมา ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละบุคคลมีคุณสมบัติอย่างไร และผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองต่าง ๆ มีนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นหรือประเทศอย่างไร โดยศึกษาจากฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและฐานข้อมูลออนไลน์ของพรรคการเมืองต่าง ๆ จากนั้นใช้สถานการณ์จำลอง “ถ้านักเรียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในขณะนั้น นักเรียนจะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด และเลือกพรรคการเมืองใด หรือไม่ประสงค์ลงคะแนนเพราะเหตุใด”
7. “การเมืองโปร่งใส” เราจะตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐได้อย่างไร?	กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง วิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน โดยนักเรียนจะได้ศึกษาการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ อองคมนตรี และประชาชน จากนั้นวิเคราะห์ว่า “ในฐานะประชาชน เราจะสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างไร?” และลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเสนอข้อร้องเรียนปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวันของตนเองผ่านแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue)
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ข้อที่ 2 นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง ดังนี้ ข้อที่ 2 การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล	
8. “สภากาแฟ (World Café)” การเมือง เป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้!	กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนนำความรู้ทางการเมืองไปใช้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยนักเรียนจะร่วมกันสำรวจและคัดเลือกประเด็นปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันที่นักเรียนมีความกังวลหรือมีการถกเถียงกันมากที่สุด เพื่อนำประเด็นดังกล่าวมาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้กระบวนการเสวนาสภากาแฟ (World Café)
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ข้อที่ 3 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง ดังนี้ ข้อที่ 3 การใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง	

ตาราง 7 แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
9. การติดตามข่าวสาร ทางการเมืองอย่างมี “วิจารณญาณ”	กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็น ปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของ ข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง โดยนักเรียนจะเรียนรู้ลักษณะ ของข่าวปลอมจากการวิเคราะห์ข่าวปลอมในฐานข้อมูลของศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสืบค้นข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ หรือประเด็นทาง การเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาอย่าง ลึกซึ้งโดยใช้เทคนิค SQ5R และวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ว่ามี ความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	
ข้อที่ 4 นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะ เกิดขึ้นตามมา ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น และหาข้อมูล เพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี	
กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง ดังนี้	
ข้อที่ 4 การจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง	
10. “ความเครียดทาง การเมือง” จัดการได้ อย่างไร?	กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกจัดการกับความเครียดทางการเมือง โดยร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่า “ในขณะนี้หรือที่ผ่านมา ตนเองมีความเครียดจากปัญหาทางการเมืองที่ เกิดขึ้นในเรื่องใดบ้าง” จากนั้นนักเรียนวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกใน การเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา และแนวทางแก้ไขปัญหามองทางการเมืองดังกล่าว โดยยึดหลักสันติวิธี โดยใช้เครื่องมือ “ต้นไม้ปัญหา (Issue trees)” ร่วมกับ “เทคนิค Why Why Analysis” และนำผลการศึกษาในช่วงต้นไปวิเคราะห์เพื่อนำเสนอข้อดี โอกาส หรือมุมมอง ทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น

1.2.4 ขั้นสะท้อนคิดและการประเมินผล ผู้วิจัยกำหนดคำถามสำหรับเป็นแนวทางของการสะท้อนคิดในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร และผู้วิจัยกำหนดแนวทางการประเมินผลในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริม จนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับต่อไป

1.3 การตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับร่าง

1.3.1 ผู้วิจัยนำกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับร่างตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศึกษา 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน เป็นผู้ประเมินคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือในการประเมิน คือ แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราประเมินค่า (rating scale) แบบ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง เหมาะสมมาก
ระดับ 3	หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง เหมาะสมน้อย
ระดับ 1	หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

1.3.2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับร่าง โดยการหาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ พิจารณาค่าเฉลี่ยความเหมาะสม ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป จึงจะนำไปใช้ในการทดลองได้ โดยคำนวณค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบตามเกณฑ์ ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ทั้งนี้ ผลการประเมินคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถสรุปได้ดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	ผลการประเมินความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การเมืองเรื่องใกล้ตัว	4.83	0.15	มากที่สุด
2. ประเทศไทย “ทำไมต้องประชาธิปไตย?”	4.93	0.12	มากที่สุด
3. “การเมือง” แก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างไร?	4.83	0.21	มากที่สุด
4. “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ” เราควรทำอย่างไร?	4.63	0.25	มากที่สุด
5. เราจะมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้อย่างไร?	4.83	0.21	มากที่สุด
6. “รู้ก่อนเลือกตั้ง” เตรียมตัวอย่างไรก่อนไปเลือกตั้ง?	4.87	0.15	มากที่สุด
7. “การเมืองโปร่งใส” เราจะตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยได้อย่างไร?	4.83	0.21	มากที่สุด
8. “สภากาแฟ (World Café)” การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้!	4.87	0.23	มากที่สุด
9. การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมี “วิจารณญาณ”	4.87	0.23	มากที่สุด
10. “ความเครียดทางการเมือง” จัดการได้อย่างไร?	4.87	0.23	มากที่สุด

1.4 การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับร่าง

ผู้วิจัยนำผลการประเมินคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงจนได้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับปรับปรุง และนำกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างและศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระยะต่อไป ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะและผู้วิจัยได้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังตาราง 9

ตาราง 9 การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับร่างตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ” เราควรทำอย่างไร? คาบเรียนที่ 3-4 ชั้นที่ (3) นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รับคำถามเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 เพื่อสืบค้นข้อมูลหาคำตอบ พบว่า “มีเนื้อหาและข้อความคำถามในการวิเคราะห์จำนวนมาก ถ้าปฏิบัติในคาบเรียนจะมีเวลาไม่เพียงพอต่อการทำกิจกรรมอื่น ๆ จึงควรปรับรูปแบบของกิจกรรมในขั้นดังกล่าว”	กิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ดัดแปลงเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบันและกระบวนการทางการเมือง การปกครองของไทยตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลในกิจกรรมต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงปรับกระบวนการของกิจกรรม จากที่นักเรียนแต่ละกลุ่มจะร่วมกันสืบค้นหาคำตอบคำถามในคาบเรียน เป็นการมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการสืบค้นข้อมูล ก่อนเรียน 1 สัปดาห์ และเมื่อเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้ในคาบเรียนต่อไป จะเป็นการจัดกิจกรรมทบทวนความรู้ความเข้าใจโดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน และครูได้ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในกรณีที่นักเรียนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (R₂ – D₂)

การดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 2 การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนี้ มุ่งเน้นการออกแบบงานวิจัย การออกแบบและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการปรับปรุงและพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

2.1 การออกแบบงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ออกแบบงานวิจัย ดังนี้

2.1.1 ระเบียบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิจัยและพัฒนา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) ดังนี้

$$O_1 \quad X \quad O_2$$

O_1 หมายถึง การทดสอบการรู้เท่าทันทางการเมืองก่อนการทดลอง

X หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้

ฐานสมรรถนะฯ

O_2 หมายถึง การทดสอบการรู้เท่าทันทางการเมืองหลังการทดลอง

2.1.2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา ปีการศึกษา 2567 จำนวน 549 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2567)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาเลือกเสรี) ส 30219 การเมือง 101 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นนักเรียนที่ผ่านการเรียนในรายวิชาพื้นฐาน ส 31102 หน้าที่พลเมือง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรสถานศึกษาและมีผลการเรียนในรายวิชาดังกล่าวอยู่ระหว่าง 1.00 - 3.50

2.2 การออกแบบและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.2.1 การสร้างแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง

2.2.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษานิยามและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการรู้เท่าทันทางการเมืองที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและใช้ในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง (2) การแสดง

ความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล (3) การใช้วิจารณ์ญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง (4) การจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง และ (5) การมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

2.2.1.2 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อกำหนดแนวทางการออกแบบและสร้างแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันทางการเมือง โดยมีแนวทางการวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) ซึ่งเครื่องมือวัดและประเมินผลใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินตามสภาพจริงมากขึ้น

2.2.1.3 ร่างแบบวัดการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ (situational test) ภายใต้สถานการณ์ 5 สถานการณ์ จำนวนข้อคำถาม 30 ข้อ แต่ละข้อคำถามมีตัวเลือกจำนวน 4 ตัวเลือก กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อคำถาม (scoring rubrics) 4 ระดับ ดังนี้

ระดับ 4 หมายถึง นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติตามองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 3 หมายถึง นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติตามองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง อยู่ในระดับมาก

ระดับ 2 หมายถึง นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติตามองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติตามองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง อยู่ในระดับน้อย

ทั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนค่าเฉลี่ยการเรียนรู้เท่าทันทางการเมือง ดังนี้

3.51 – 4.00	หมายถึง นักเรียนมีการรู้เท่าทันทางการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด
2.51 – 3.50	หมายถึง นักเรียนมีการรู้เท่าทันทางการเมือง อยู่ในระดับมาก
1.51 – 2.50	หมายถึง นักเรียนมีการรู้เท่าทันทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง

1.00 – 1.50 หมายถึง นักเรียนมีการรู้เท่าทันทางการเมือง

อยู่ในระดับน้อย

แบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีโครงสร้างสัดส่วนของข้อคำถามกับการวัดและประเมินองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง สามารถสรุปได้ดังตาราง 10

ตาราง 10 โครงสร้างสัดส่วนของข้อคำถามในแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	จำนวนข้อคำถามในแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง (ข้อ)
สถานการณ์ที่ 1 การเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง	
1.1 การตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน	2 (ข้อที่ 1-2)
1.2 ความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม	2 (ข้อที่ 3-4)
1.3 การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง	3 (ข้อที่ 5-7)
สถานการณ์ที่ 2 การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล	
2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบันและกระบวนการทางการเมือง การปกครองของไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน	3 (ข้อที่ 8-10)
2.2 การนำความรู้ทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล	2 (ข้อที่ 11-12)
2.3 การนำความรู้ทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีเหตุผล	2 (ข้อที่ 13-14)
2.4 การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	2 (ข้อที่ 15-16)
สถานการณ์ที่ 3 การใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง	
3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน	2 (ข้อที่ 17-18)
3.2 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง	2 (ข้อที่ 19-20)
สถานการณ์ที่ 4 การจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง	
4.1 การวิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา	2 (ข้อที่ 21-22)
4.2 การปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น	2 (ข้อที่ 23-24)
4.3 การสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี	2 (ข้อที่ 25-26)

ตาราง 10 โครงสร้างสัดส่วนของข้อคำถามในแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	จำนวนข้อคำถามในแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง (ข้อ)
สถานการณ์ที่ 5 การมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	
5.1 การตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง	2 (ข้อที่ 27-28)
5.2 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	2 (ข้อที่ 29-30)
รวม	30

2.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง

2.2.2.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศึกษา 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน ประเมินความตรงเชิงเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการประเมิน (Index of Item Objective Congruence: IOC) ดังนี้

- +1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมิน
- 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมิน
- 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมิน

2.2.2.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง โดยการหาค่าเฉลี่ยและพิจารณาค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของแต่ละข้อ $\geq .50$ จึงจะสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ และปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองพบว่า ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการประเมิน (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และผู้เชี่ยวชาญไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม

2.2.2.3 ผู้วิจัยนำแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองฉบับร่างที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างการทำแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง

2.2.2.4 ผู้วิจัยนำคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 และนำผลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างการทำแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและพัฒนาแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองให้มีความสมบูรณ์และนำไปใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง พบว่า ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.745 และผลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างการทำแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง พบว่า (1) นักเรียนใช้เวลาในการทำแบบวัดฯ ประมาณ 30 - 45 นาที และ (2) ควรจัดบรรยากาศระหว่างการทำแบบวัดฯ ในลักษณะของห้องสอบ เพื่อให้นักเรียนมีสมาธิและได้ระดมความคิดตลอดเวลาของการประเมิน

2.3 ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยนำเครื่องมือในการวิจัยมาทดลองและศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบเรียนละ 45 นาที มีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยทดสอบการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองที่พัฒนาขึ้น ใช้ระยะเวลาทดสอบ 45 นาที

2.3.2 ผู้วิจัยนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จำนวน 10 กิจกรรม ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองในรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาเลือกเสรี) ส 30219 การเมือง 101 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้โดยไม่มีการบันทึกเสียง ภาพ หรือวิดีโอ การวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมิน และการสะท้อนคิดของนักเรียนหลังการปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.3 ผู้วิจัยทดสอบการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง ซึ่งเป็นฉบับเดียวกัน กับก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้ระยะเวลาทดสอบ 45 นาที

2.3.4 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจและประเมินคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองจากแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยเปรียบเทียบคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ dependent-samples t-test ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2.4 การปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.4.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวัดและประเมินตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ และผลการสะท้อนคิดของนักเรียน และนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวไปสรุปประเด็นสำคัญที่จะนำมาใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้

2.4.2 ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้จากข้อสรุปประเด็นสำคัญที่นำมาใช้เพื่อปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ นำไปสู่ผลลัพธ์ของงานวิจัยครั้งนี้ คือ กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับสมบูรณ์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และตอนที่ 2 ผลการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดของแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีองค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (2) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และ (3) แนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ มีสาระสำคัญ ดังนี้

1.1 หลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

หลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นแนวทางที่สำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 6 หลักการ ดังนี้

1.1.1 การเรียนรู้ฐานสมรรถนะมุ่งเน้น “การปฏิบัติ” โดยการปฏิบัติภาระงาน (task-oriented activities) ของผู้เรียน หรือการจัดประสบการณ์/สถานการณ์ที่หลากหลายของครู เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการค้นหาคำตอบหรือความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ให้ถึงระดับที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง และสร้างความรู้สึกรับผิดชอบของการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.1.2 ครูผู้สอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับ เป็นกรอบในการพัฒนาให้ผู้เรียนทำอะไรได้ (ในระดับที่กำหนด) โดยมุ่งเน้นการพัฒนา

ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต

1.1.3 ครูผู้สอนบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เพื่อลดภาระการเรียนรู้และผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นและฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.1.4 ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้แตกต่างกัน และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนเอง สามารถเรียนรู้ไปได้เร็ว-ช้าตามจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง (self-pacing)

1.1.5 ครูผู้สอนมีบทบาทในการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนร่วมสะท้อนคิด (reflection) การเรียนรู้ที่ผ่านมาของตนเอง

1.1.6 ผู้เรียนต้องสามารถแสดงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ก่อนที่จะก้าวสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไป โดยใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (criterion referenced) ถ้าผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้และสอนซ่อมเสริม (remedial teaching) ให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน

1.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นกระบวนการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ นำไปสู่การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ครูผู้สอนต้องมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาสมรรถนะอะไรให้แก่ผู้เรียน อธิบายสมรรถนะนั้น ๆ ให้เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรม และวิเคราะห์ว่าผู้เรียนจำเป็นต้องรู้อะไร ต้องมีเจตคติ และคุณลักษณะอย่างไร และต้องมีทักษะอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการ โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สะท้อนความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา

และการใช้ชีวิต จากนั้นจึงบูรณาการเนื้อหาและออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะดังกล่าว ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองและนำมากำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ สามารถสรุปได้ดังตาราง 11

ตาราง 11 จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ
1. การเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง	1. นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมโยงในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง
2. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล	2. นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
3. การใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง	3. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง
4. การจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง	4. นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี
5. การมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย	5. นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย

ขั้นตอนที่ 2 การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้

ครูผู้สอนจะต้องบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่กำหนดไว้ เพื่อลดสภาระการเรียนรู้และผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นและฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจจากจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และนำเนื้อมาตั้งกล่าวมาบูรณาการเป็นสภาระการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ดังตาราง 12

ตาราง 12 สาระการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	สภาระการเรียนรู้
ข้อที่ 1 นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมโยงในระบบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง	1. ความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน 2. หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการ 3. ความเป็นธรรมและประเด็นปัญหาทางสังคมที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง
ข้อที่ 2 นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	4. หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ 5. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
ข้อที่ 5 นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย	

ตาราง 12 สารการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	สารการเรียนรู้
ข้อที่ 3 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง	6. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ สาเหตุผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือ กับ ผลที่กำลังจะเกิดขึ้น ตามมา แนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี และมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น
ข้อที่ 4 นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี	

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และเน้น “การปฏิบัติ” โดยจะต้องสามารถทำให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะพบกับสถานการณ์ที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ความสนใจ ความถนัด และระดับสมรรถนะ โดยกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ไปได้เร็ว-ช้าตามจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง (self-pacing) และครูผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะและสารการเรียนรู้ที่ได้จากการบูรณาการมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถสรุปได้ดังตาราง 13

ตาราง 13 สาระสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 การเมืองเรื่องใกล้ตัว	
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	
ข้อที่ 1 นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมมั่นในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง	
จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	
1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมรอบตัวของแต่ละบุคคลได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไร	
2. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลอื่นได้	
3. นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน	
สาระการเรียนรู้	
ความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน	
ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม	
2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)	
แนวทางการจัดการเรียนรู้	
กิจกรรมการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยการสำรวจสภาพแวดล้อมรอบตัวของแต่ละบุคคลว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไรและนำผลการสำรวจมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน จากนั้นร่วมกันเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลอื่น	
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 ประเทศไทย “ทำไมต้องประชาธิปไตย?”	
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	
ข้อที่ 1 นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมมั่นในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง	
จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	
1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการได้	
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์และแสดงจุดยืนของตนเองด้วยเหตุและผลว่าประเทศไทยเหมาะสมกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย	
3. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยว่าจะสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศได้	

ตาราง 13 สาระสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 ประเทศไทย “ทำไมต้องประชาธิปไตย?” (ต่อ)	
สาระการเรียนรู้	หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการ
ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม	2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)
แนวทางการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย โดยเรียนรู้หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการ และร่วมกันวิเคราะห์ว่า “ประเทศไทยควรจะมี...ประชาธิปไตยหรือเผด็จการ?” โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยการซักค้าน (jurisprudential model) เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 “การเมือง” แก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างไร?	
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	ข้อที่ 1 นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง
จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	1. นักเรียนสามารถตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม 2. นักเรียนสามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางสังคมด้วยกระบวนการทางการเมืองได้ 3. นักเรียนมีความเชื่อมั่นในความเป็นธรรมทางสังคม
สาระการเรียนรู้	ความเป็นธรรมและประเด็นปัญหาทางสังคมที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง
ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม	2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)
แนวทางการจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนตระหนักถึงความเป็นธรรมทางสังคม ฝึกตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่นักเรียนสนใจและมีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง โดยนักเรียนจะสำรวจปัญหารอบตัวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชนและเลือกศึกษาปัญหาที่คิดว่ามีผลกระทบต่อตนเองและคนในสังคมมากที่สุด โดยใช้กระบวนการ “What-Why-How” เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

ตาราง 13 สาระสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ” เราควรทำอะไร?
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ข้อที่ 5 นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย
จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม 1. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้ 2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณก่อนการออกเสียงประชามติ 3. นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง
สาระการเรียนรู้ 1. หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ (การออกเสียงประชามติ) 2. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 4 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)
แนวทางการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบันและกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ตระหนักถึงสิทธิและการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการออกเสียงประชามติ โดยนักเรียนจะได้สัมภาษณ์บุคคลที่เคยใช้สิทธิออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อสอบถามถึงวิธีการตัดสินใจก่อนการออกเสียงประชามติ นำเสนอผลการสัมภาษณ์ในชั้นเรียน และร่วมกันถอดบทเรียนวิธีการตัดสินใจก่อนการออกเสียงประชามติ จากนั้นจะร่วมกันศึกษารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและใช้สถานการณ์จำลองการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ “ถ้านักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสามารถลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ นักเรียนจะไปลงประชามติหรือไม่ไปลงประชามติ และถ้าไปลงประชามติ จะเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวหรือไม่ เพราะเหตุใด”

ตาราง 13 สาระสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เราจะมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้อย่างไร?
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ข้อที่ 5 นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ
จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม 1. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้ 2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมาย 3. นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง
สาระการเรียนรู้ 1. หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐตามรัฐธรรมนูญ (การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมาย) 2. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)
แนวทางการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง วิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ โดยนักเรียนจะได้สำรวจการเข้าชื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายในระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ระบบ e-initiative) และเลือกศึกษาร่างกฎหมายที่ตนเองสนใจ จากนั้นใช้สถานการณ์จำลอง “ถ้านักเรียนเป็นผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายดังกล่าว นักเรียนจะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ เพราะเหตุใด”

ตาราง 13 สาระสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 “รู้ก่อนเลือกตั้ง” เตรียมตัวอย่างไรก่อนไปเลือกตั้ง?
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ข้อที่ 5 นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ
จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม 1. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้ 2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั้งระดับชาติและท้องถิ่น 3. นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง
สาระการเรียนรู้ 1. หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐตามรัฐธรรมนูญ (การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั้งระดับชาติและท้องถิ่น) 2. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)
แนวทางการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง วิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรระดับประเทศและท้องถิ่น โดยนักเรียนจะสำรวจและศึกษาว่าในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตเลือกตั้งตามทะเบียนบ้านของตนเองที่ผ่านมา ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละบุคคลมีคุณสมบัติอย่างไร และผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองต่าง ๆ มีนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นหรือประเทศอย่างไร โดยศึกษาจากฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและฐานข้อมูลออนไลน์ของพรรคการเมืองต่าง ๆ จากนั้นใช้สถานการณ์จำลอง “ถ้านักเรียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในขณะนั้น นักเรียนจะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใด และเลือกพรรคการเมืองใด หรือไม่ประสงค์ลงคะแนน เพราะเหตุใด”

ตาราง 13 สาระสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 “การเมืองโปร่งใส” เราจะตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยได้อย่างไร?
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ข้อที่ 5 นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย
จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม 1. นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้ 2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย 3. นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง
สาระการเรียนรู้ 1. หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ 2. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)
แนวทางการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนตระหนักถึงสิทธิและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง วิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน โดยนักเรียนจะได้ศึกษาการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยผ่านนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์การอิสระ และประชาชน จากนั้นวิเคราะห์ว่า “ในฐานะประชาชน เราจะสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยได้อย่างไร?” และลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเสนอข้อร้องเรียนปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวันของตนเองผ่านแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Trafy Fondue)

ตาราง 13 สาระสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 “สภากาแฟ (World Café)” การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้!
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ข้อที่ 2 นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม 1. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีเหตุผล 2. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างมีเหตุผล 3. นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
สาระการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)
แนวทางการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนนำความรู้ทางการเมืองไปใช้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยนักเรียนจะร่วมกันสำรวจและคัดเลือกประเด็นปัญหาทางการเมืองในปัจจุบันที่นักเรียนมีความกังวลหรือมีการถกเถียงกันมากที่สุด เพื่อนำประเด็นดังกล่าวมาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้กระบวนการเสวนาสภากาแฟ (World Café)
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9 การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมี “วิจารณญาณ”
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ข้อที่ 3 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง
จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม 1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน 2. นักเรียนสามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง

ตาราง 13 สาระสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9 การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมี “วิจารณญาณ” (ต่อ)
สาระการเรียนรู้ การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ
ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)
แนวทางการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง โดยนักเรียนจะเรียนรู้ลักษณะของข่าวปลอมจากการวิเคราะห์ข่าวปลอมในฐานข้อมูลของศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสืบค้นข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ หรือประเด็นทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาอย่างลึกซึ้งโดยใช้เทคนิค SQ5R และวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 10 “ความเครียดทางการเมือง” จัดการได้อย่างไร?
จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ข้อที่ 4 นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี
จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม 1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาจากปัญหาทางการเมืองได้ 2. นักเรียนสามารถระบุโอกาสหรือมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ 3. นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธีได้
สาระการเรียนรู้ 1. ข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ 2. สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา แนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี และมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น
ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)

ตาราง 13 สาระสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 10 “ความเครียดทางการเมือง” จัดการได้อย่างไร? (ต่อ)

แนวทางการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนฝึกจัดการกับความเครียดทางการเมือง โดยร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ว่า “ในขณะนี้หรือที่ผ่านมา ตนเองมีความเครียดจากปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในเรื่องใดบ้าง” จากนั้นนักเรียนวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา และแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองดังกล่าวโดยยึดหลักสันติวิธี โดยใช้เครื่องมือ “ต้นไม้ปัญหา (Issue trees)” ร่วมกับ “เทคนิค Why Why Analysis” และนำผลการศึกษาในข้างต้นไปวิเคราะห์เพื่อนำเสนอข้อดี โอกาส หรือมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนคิดและประเมินผล

ผู้เรียนจะสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง และครูผู้สอนประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะต้องสามารถแสดงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์นั้น ๆ ให้สำเร็จตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ (performance criteria) ถ้าผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูผู้สอนจะต้องสอนซ่อมเสริมให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน จนกระทั่งผ่านเกณฑ์จึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับต่อไป

1.3 แนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ

การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะเป็นแนวทางในการประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลสรุปการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 การประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้ (formative assessment)

เป็นการวัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามดูความก้าวหน้า และให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) โดยวัดจากพฤติกรรม/การกระทำ/การปฏิบัติที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ (performance criteria) ใช้การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ผู้เรียนจะได้รับการประเมินไปตามลำดับขั้นที่กำหนด ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่าน จึงจะก้าวไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับต่อไป

1.3.2 การประเมินรวบยอดหรือการประเมินผลสรุป (summative assessment) เป็นการวัดและประเมินผลหลังจากจบการเรียนรู้ทุกกิจกรรม โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น คือ แบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ เครื่องมือวัดและประเมินผลใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินตามสภาพจริงมากขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีระยะเวลาในการวัดห่างกัน 12 สัปดาห์ สามารถสรุปได้ดังตาราง 14

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าการทดสอบที (dependent-samples t-test) ของคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

องค์ประกอบของ การรู้เท่าทันทางการเมือง	ก่อนเรียน			หลังเรียน			t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง	2.26	0.35	ปานกลาง	3.25	0.38	มาก	17.67	< 0.05
1.1 การตระหนักถึง ความสำคัญของการเมืองกับ การดำเนินชีวิตประจำวัน	2.42	0.57	ปานกลาง	3.50	0.59	มาก	10.93	< 0.05
1.2 ความเชื่อมั่นในระบอบ ประชาธิปไตยและความเป็น ธรรมทางสังคม	1.98	0.66	ปานกลาง	3.03	0.63	มาก	10.22	< 0.05
1.3 การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และสืบค้นข้อมูลในประเด็น ปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเอง และสังคม และเสนอ แนวทางแก้ไขปัญหาด้วย กระบวนการทางการเมือง	2.34	0.51	ปานกลาง	3.22	0.48	มาก	12.14	< 0.05

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าการทดสอบที (dependent-samples t-test) ของคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

องค์ประกอบของ การรู้เท่าทันทางการเมือง	ก่อนเรียน			หลังเรียน			t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
2. การแสดงความคิดเห็น ทางการเมืองด้วยเหตุและผล	2.24	0.31	ปานกลาง	3.28	0.33	มาก	19.11	< 0.05
2.1 ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบันและกระบวนการ ทางการเมืองการปกครอง ของไทยตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน	1.77	0.54	ปานกลาง	3.00	0.43	มาก	11.01	< 0.05
2.2 การนำความรู้ทางการเมือง ไปใช้ในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับนโยบายทางการเมือง หรือแนวทางในการพัฒนา ประเทศอย่างมีเหตุผล	2.07	0.65	ปานกลาง	3.08	0.70	มาก	12.00	< 0.05
2.3 การนำความรู้ทางการเมือง ไปใช้ในการแสดงความคิดเห็น ในประเด็นที่มีความกังวลทาง การเมืองกับบุคคลอื่นหรือบน เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่าง มีเหตุผล	2.65	0.51	มาก	3.67	0.46	มากที่สุด	13.10	< 0.05
2.4 การยอมรับฟังความคิดเห็น ที่แตกต่าง	2.72	0.49	มาก	3.52	0.42	มากที่สุด	10.77	< 0.05
3. การใช้วิจารณญาณ ติดตามข่าวสารสถานการณ์ ทางการเมือง	2.16	0.39	ปานกลาง	3.28	0.35	มาก	16.54	< 0.05
3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็น ปัญหาทางการเมืองในประเทศ หรือประเทศอื่น ๆ อย่าง รอบด้าน	2.08	0.67	ปานกลาง	3.25	0.45	มาก	9.14	< 0.05

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าการทดสอบที (dependent-samples t-test) ของคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

องค์ประกอบของ การรู้เท่าทันทางการเมือง	ก่อนเรียน			หลังเรียน			t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
3.2 การพิจารณาความน่าเชื่อถือ ของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทาง การเมืองในประเทศหรือ ประเทศอื่น ๆ ก่อนที่จะเชื่อหรือ นำมาประกอบการตัดสินใจ ทางการเมือง	2.23	0.55	ปานกลาง	3.30	0.50	มาก	12.47	< 0.05
4. การจัดการกับ ความเครียดทางการเมือง ของตนเอง	2.34	0.49	ปานกลาง	3.38	0.40	มาก	11.50	< 0.05
4.1 การวิเคราะห์ถึงสาเหตุและ ผลของปัญหาทางการเมืองที่ อาจเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียม ตัวรับมือกับผลที่กำลังจะ เกิดขึ้นตามมา	2.23	0.49	ปานกลาง	3.15	0.56	มาก	8.33	< 0.05
4.2 การปรับเปลี่ยนมุมมองที่มี ต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้ มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจาก ปัญหาที่เกิดขึ้น	2.40	0.79	ปานกลาง	3.50	0.60	มาก	8.19	< 0.05
4.3 การสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม ที่เป็นประโยชน์ในการเสนอ แนวทางแก้ไขปัญหามอง การเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี	2.38	0.57	ปานกลาง	3.48	0.50	มาก	9.29	< 0.05
5. การมีส่วนร่วมทาง การเมืองและตรวจสอบ ใช้อำนาจอธิปไตย	2.21	0.38	ปานกลาง	3.32	0.37	มาก	14.32	< 0.05
5.1 การตระหนักถึงสิทธิ ในการมีส่วนร่วมและการให้ ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางการเมืองของ ตนเอง	2.37	0.52	ปานกลาง	3.28	0.45	มาก	7.80	< 0.05

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าการทดสอบที (dependent-samples t-test) ของคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

องค์ประกอบของ การรู้เท่าทันทางการเมือง	ก่อนเรียน			หลังเรียน			t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
5.2 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมี วิจารณญาณที่ตนจะเข้าไป มีส่วนร่วมทางการเมืองและ ตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ	2.05	0.38	ปานกลาง	3.35	0.54	มาก	12.57	< 0.05
รวม	2.25	0.26	ปานกลาง	3.30	0.25	มาก	33.26	< 0.05

*n = 30, p-value < .05

ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนในภาพรวมของการรู้เท่าทันทางการเมือง หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน ($M = 1.05$, $S.D. = 0.17$), $t(29) = 33.26$, $p\text{-value} < .05$

ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน ($M = 0.98$, $S.D. = 0.31$), $t(29) = 17.67$, $p\text{-value} < .05$

ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน ($M = 1.04$, $S.D. = 0.30$), $t(29) = 19.11$, $p\text{-value} < .05$

ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน ($M = 1.12$, $S.D. = 0.37$), $t(29) = 16.54$, $p\text{-value} < .05$

ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน ($M = 1.04$, $S.D. = 0.49$), $t(29) = 11.50$, $p\text{-value} < .05$

ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน ($M = 1.11$, $S.D. = 0.42$), $t(29) = 14.32$, $p\text{-value} < .05$

เมื่อ M คือ ค่าเฉลี่ยความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้จากการทดสอบที

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) คะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.30$, $S.D. = 0.25$) ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.25$, $S.D. = 0.25$) และจากการทดสอบค่าที (dependent-samples t-test) พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีการรู้เท่าทันทางการเมืองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แยกตามองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนในทุกองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านที่ 1 การเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) คะแนน หลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.38) ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.26$, S.D. = 0.35) เมื่อวิเคราะห์ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่างก่อนเรียนกับ หลังเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 0.98 (S.D. = 0.31) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงด้านการเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้นและ มีการกระจายของคะแนนหลังเรียนไม่แตกต่างกันเมื่อเทียบกับก่อนเรียน

ด้านที่ 2 การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) คะแนนหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.33) ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.24$, S.D. = 0.31) เมื่อวิเคราะห์ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง ก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 1.04 (S.D. = 0.30) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ด้วยเหตุและผลในระดับที่สูงขึ้นและมีการกระจายของคะแนนหลังเรียนไม่แตกต่างกันเมื่อเทียบกับ ก่อนเรียน

ด้านที่ 3 การใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ย เลขคณิต ($\bar{X}$) คะแนนหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.35) ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่อยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.39) เมื่อวิเคราะห์ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนน ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 1.12 (S.D. = 0.37) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงด้านการใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสาร สถานการณ์ทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้นและมีการกระจายของคะแนนหลังเรียนไม่แตกต่างกัน เมื่อเทียบกับก่อนเรียน

ด้านที่ 4 การจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) คะแนนหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.40) ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.34$, S.D. = 0.49) เมื่อวิเคราะห์ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง ก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 1.04 (S.D. = 0.49) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการกับความเครียดทาง

การเมืองของตนเองในระดับที่สูงขึ้นและมีการกระจายของคะแนนหลังเรียนไม่แตกต่างกันเมื่อเทียบกับก่อนเรียน

ด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) คะแนนหลังเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.37) ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 0.38) เมื่อวิเคราะห์ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 1.11 (S.D. = 0.42) แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐในระดับที่สูงขึ้นและมีการกระจายของคะแนนหลังเรียนไม่แตกต่างกันเมื่อเทียบกับก่อนเรียน

ทั้งนี้ ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองแยกตามองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ด้านการใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมืองมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล ด้านการจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง และด้านการเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง ตามลำดับ

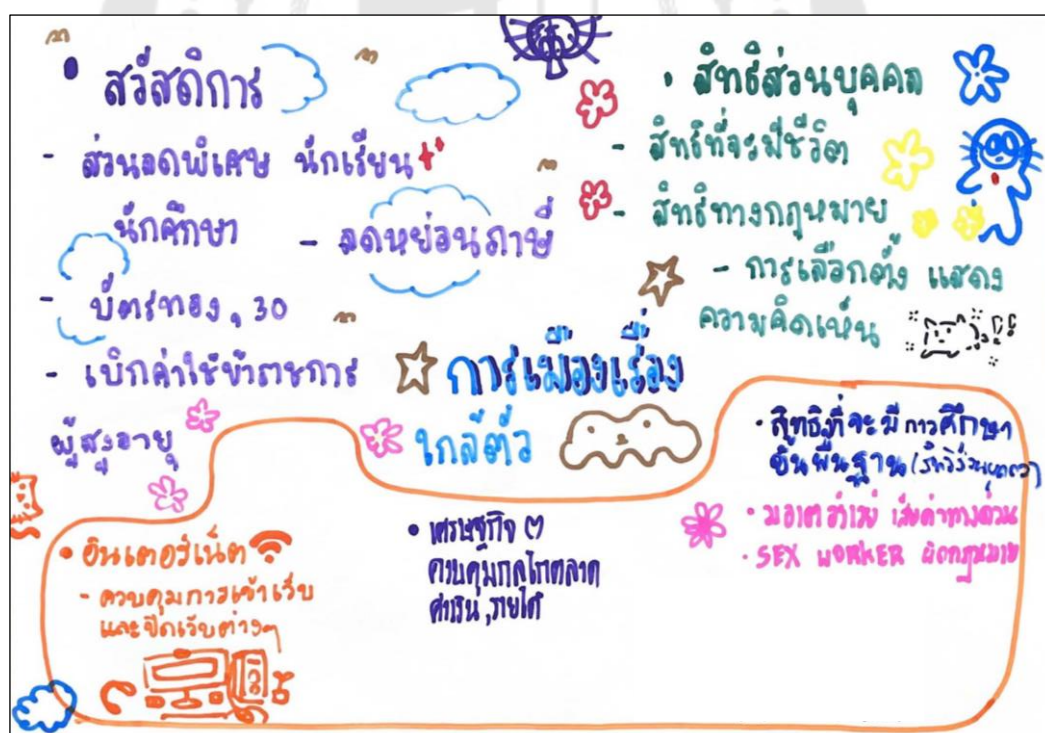
2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวัดและประเมินตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ และผลการสะท้อนคิดของนักเรียนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้จากคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง และ (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร ผลปรากฏตามองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง ดังนี้

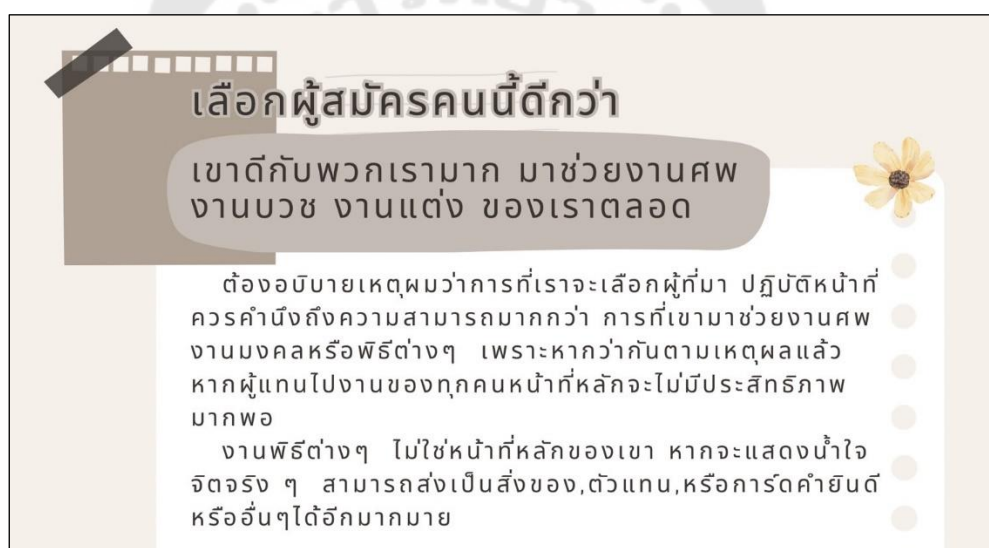
ด้านที่ 1 การเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 3 ประการที่สะท้อนถึงการเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองผ่านการสังเกตพฤติกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการสะท้อนคิดของนักเรียนที่ได้วิเคราะห์และประเมินตนเองหลังจากจบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 1.1 การตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 การเมืองเรื่องใกล้ตัว มีจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมรอบตัวของแต่ละบุคคลว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไร เสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลอื่นได้ และตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน กิจกรรมการเรียนรู้เริ่มจากนักเรียนได้สำรวจสภาพแวดล้อมรอบตัวของแต่ละบุคคลว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไรและนำผลการสำรวจมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมรอบตัวของตนเองว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองได้อย่างครอบคลุมทั้งในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์ของนักเรียน ดังภาพประกอบ 4 จากนั้นนักเรียนได้ร่วมกันเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลอื่น พบว่า แนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลของนักเรียนแต่ละกลุ่มได้สะท้อนให้เห็นการตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณี “จะให้ติดตามการเมืองอย่างไร? ไม่มีเวลาหรอก ต้องทำมาหากิน ต้องเรียนหนังสือ” ว่า “แต่อย่างไรการเมืองก็ยังส่งผลต่อชีวิตของเราละ อยู่ในเกือบทุกอย่างเลย ถึงเราจะทำมาหากินหรือตั้งใจเรียนยังไง แต่ถ้าโครงสร้างสังคมมันแย่ จะมั่นใจได้ยังไงว่าชีวิตจะมีคุณภาพแบบที่ตั้งใจไว้ (พฤศจิกายน 2567)” เป็นต้น แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์ของนักเรียน ดังภาพประกอบ 5 ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ของกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนร้อยละ 80 แสดงความสามารถและพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม และนักเรียนร้อยละ 20 อยู่ในระดับดี ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ทุกคนและนำไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างผลงานการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมรอบตัวของนักเรียนว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไร

ภาพประกอบ 5 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อ
ปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลอื่น

ผลการสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติ “กิจกรรมการเรียนรู้
ที่ 1 การเมืองเรื่องใกล้ตัว” นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า (1) ด้านเจตคติ รู้สึกสนุกกับกิจกรรม
การเรียนรู้ ชื่นชอบการตั้งคำถามและการนำเสนอของเพื่อน ๆ แสดงทัศนคติของการให้
ความสำคัญกับการเมือง (2) ด้านความรู้และทักษะ ได้รับความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นว่าการเมือง
เป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถส่งผลกระทบต่อตนเองไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม การรับฟังมุมมอง
ความคิดเห็นที่แตกต่าง และ (3) ด้านการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ สามารถนำไปปรับใช้เกี่ยวกับ

การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผล การวิเคราะห์และติดตามข่าวสารทางการเมืองจากหลายแง่มุม และพิจารณามุมมองที่หลากหลายให้มากยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง การสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติการกรรมการเรียนรู้ที่ 1 ที่แสดงถึงการตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

“การเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัว คุณภาพในชีวิตประจำวันของเราก็เป็นส่วนหนึ่งที่เกิดขึ้นอยู่กับการเมืองดี ถ้าการเมืองดีจนทำให้เรารอบตัวเราพัฒนา ชีวิตเราก็อาจจะดีขึ้น สบายขึ้น และปัญหาการเมืองที่คนส่วนมากเข้าใจผิดและคิดว่าเป็นปัญหา จริง ๆ อาจจะมีเบื้องลึกเบื้องหลังมากกว่านั้น ไม่สามารถตัดสินใจได้ง่าย ๆ จากการดูแบบผิวเผิน” (พฤศจิกายน 2567)

“ปกติหนูเองก็จะคิดว่าการเมืองเป็นสิ่งที่จับต้องได้ยาก ใกล้ตัว ถ้าเราไม่ได้สนใจจริง ๆ ยิ่งบวกกับการที่เรายังไม่เลือกตั้งไม่ได้ ทำให้การเมืองแทบจะไม่อยู่ในชีวิตเราเลย แต่กิจกรรมนี้ทำให้เข้าใจมากขึ้นว่าการเมืองอยู่ใกล้ตัวมากกว่าที่คิดไว้ค่ะ” (พฤศจิกายน 2567)

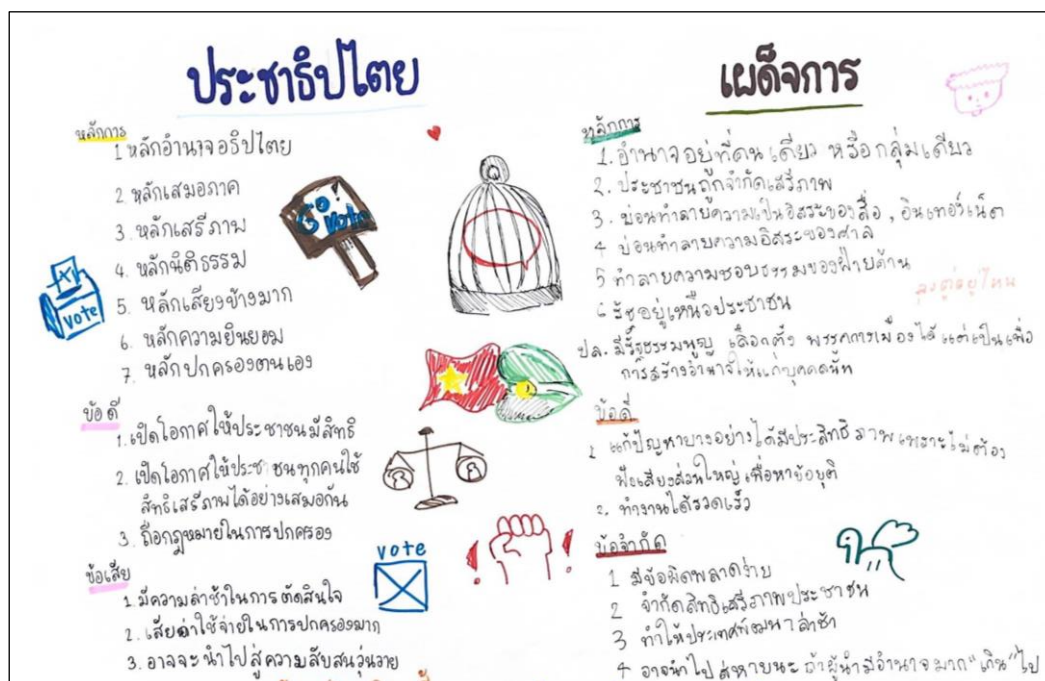
“ได้ทำความเข้าใจใหม่กับการเมือง แล้วก็พยายามที่จะติดตามมากขึ้น เนื่องจากทุกอย่างมัน effect กับเรา รวมถึงวิถีชีวิตต่าง ๆ ต่าง ๆ ที่ได้ยินมา เราสามารถพูดแก้ หรือเสริมความเข้าใจแง่คิดต่าง ๆ ให้กับคนอื่น ๆ ได้” (พฤศจิกายน 2567)

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 1.2 ความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย และความเป็นธรรมทางสังคม

ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 ประเทศไทย: ทำไมต้องประชาธิปไตย? มีจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ นักเรียนสามารถวิเคราะห์หลักการ ข้อดี ข้อจำกัด ของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการ วิเคราะห์และแสดงจุดยืนของตนเองด้วยเหตุและผลว่าประเทศไทยเหมาะสมกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และมีความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยว่าจะสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศได้ กิจกรรมการเรียนรู้เริ่มจากการศึกษาหลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการ พบว่า นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลและนำเสนอประเด็นหลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการได้อย่างชัดเจน นักเรียนบางกลุ่มอาจสืบค้นข้อมูลไม่ครบถ้วน แต่เมื่อได้มีกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันในห้องเรียน ทำให้นักเรียนได้รับทราบข้อมูลในประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติมจากข้อมูลของกลุ่มตนเอง แสดงตัวอย่างผลงานการวิเคราะห์ของนักเรียน ดังภาพประกอบ 6 จากนั้นนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ว่า “ประเทศไทยควรจะมี...ประชาธิปไตยหรือ

เผด็จการ?” โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้การสอนโดยการชกค้ำ (jurisprudential model) พบว่า ในขั้นที่ 1 การแสดงจุดยืนของตนเอง นักเรียนร้อยละ 90 แสดงจุดยืนว่าประเทศไทยมีความเหมาะสมกับระบอบประชาธิปไตย โดยอธิบายหลักการและข้อดีของระบอบประชาธิปไตยเป็นเหตุผลสนับสนุน และมีนักเรียนร้อยละ 10 แสดงจุดยืนว่าประเทศไทยควรผสมผสานระหว่างประชาธิปไตยและเผด็จการ โดยอธิบายทั้งข้อดีและข้อเสียของระบอบประชาธิปไตยและเผด็จการ พร้อมให้เหตุผลว่าควรนำหลักการของทั้งสองระบอบมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศตามความเหมาะสมของสถานการณ์นั้น ๆ ในบางช่วงเวลาควรใช้หลักการของประชาธิปไตย แต่บางช่วงเวลาก็ควรใช้หลักการของเผด็จการ เช่น การเกิดโรคระบาดหรือความวุ่นวายทางการเมือง เป็นต้น ในขั้นที่ 2 การชกค้ำจุดยืน นักเรียนกลุ่มที่มีจุดยืนประชาธิปไตยก็ยังยืนยันจุดยืนเดิมของตนเอง ถึงแม้ว่าจะมีทางเลือกรูปแบบการปกครองอื่น ๆ หรือสถานการณ์การปฏิบัติและคณะปฏิบัติต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบอบเผด็จการมาให้นักเรียนได้ทบทวนจุดยืนของตนเอง ขณะเดียวกันนักเรียนกลุ่มที่มีจุดยืนผสมผสานระหว่างประชาธิปไตยและเผด็จการ เมื่อได้รับการชกค้ำเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบอบเผด็จการกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ของประเทศไทยและสังคมโลกในปัจจุบัน หรือกรณีถ้าสังคมโลกต่อต้านหรือไม่เห็นด้วยกับการปกครองประเทศด้วยระบอบเผด็จการ และการวิเคราะห์ผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมา ถ้าคนในประเทศยึดมั่นจุดยืนที่ว่าประเทศไทยเหมาะสมที่จะใช้ระบอบเผด็จการ ก็ทำให้นักเรียนได้เปรียบเทียบผลดีและผลเสียต่อสังคมและมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจมากยิ่งขึ้น เมื่อดำเนินการในขั้นที่ 3 การทบทวนจุดยืนในค่านิยมของตนเองหลังจากได้ศึกษาข้อมูลผ่านการชกค้ำในข้างต้น นักเรียนกลุ่มที่มีจุดยืนประชาธิปไตยก็ยังยืนยันจุดยืนเดิมของตนเอง แต่นักเรียนกลุ่มที่มีจุดยืนผสมผสานระหว่างประชาธิปไตยและเผด็จการได้มีการปรับเปลี่ยนจุดยืนของตนเองเป็นประชาธิปไตย โดยให้เหตุผลว่าถ้าประเทศไทยนำหลักการของเผด็จการมาใช้ในการปกครองจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี เมื่อเทียบกับการใช้หลักการของประชาธิปไตยมาปกครอง และประชาคมโลกในปัจจุบันก็ไม่ค่อยยอมรับหลักการเผด็จการ และในขั้นที่ 4 การตรวจสอบและยืนยันจุดยืนใหม่/เก่าของตนเอง นักเรียนแต่ละคนสามารถสืบค้นข้อมูลมาสนับสนุนค่านิยมของตนเองเพื่อยืนยันว่าสิ่งที่ตนยึดถืออยู่นั้นเป็นค่านิยมที่แท้จริงของตนเองได้ เช่น ผลสำรวจค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทย: กรณีศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ของกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนร้อยละ 90 แสดงความสามารถและพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้อยู่ในระดับดีเยี่ยม และนักเรียนร้อยละ 10 อยู่ในระดับดี ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ทุกคนและ

นำไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป (พฤติกรรมความเชื่อมั่นในความเป็นธรรมทางสังคม
ของนักเรียนสะท้อนในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ซึ่งจะอธิบายในประเด็นต่อไป)

ภาพประกอบ 6 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการศึกษาหลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการ

ผลการสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติ “กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 ประเทศไทย: ทำไมต้องประชาธิปไตย?” นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า (1) ด้านเจตคติ รู้สึกสนุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ มีอิสระและปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดยืนหรือแนวความคิดของตนเองโดยที่ไม่ต้องกังวลว่าจะผิดหรือถูก เห็นถึงความสำคัญของระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น (2) ด้านความรู้และทักษะ ได้ทราบถึงความแตกต่างของระบอบประชาธิปไตยและเผด็จการจากมุมมองที่หลากหลายของเพื่อน ๆ ในห้องเรียน การอธิบายจุดยืนของตนเองอย่างมีเหตุผล เรียนรู้มุมมองหรือแนวคิดของเพื่อนที่แตกต่างไปจากตนเอง และ (3) ด้านการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ สามารถนำไปปรับใช้เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคลอื่น

ตัวอย่าง การสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติการกรรมการเรียนรู้ที่ 2 ที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย

“ทำให้รู้และเข้าใจในหลักประชาธิปไตยมากขึ้น แยกออกระหว่างเสรีภาพ สิทธิ ภารดรภาพ เสมอภาค เท่าเทียม และทำให้มั่นใจในประชาธิปไตยมากขึ้น” (พฤศจิกายน 2567)

“ได้ทราบถึงทัศนคติและมุมมองความเป็นประชาธิปไตยและเผด็จการว่าทั้งสองระบบมีความแตกต่างกันอย่างไร มีข้อดีและข้อเสียอย่างไร” (พฤศจิกายน 2567)

“ได้ฝึกแสดงจุดยืนของตนเอง เรียนรู้ความคิดเห็นที่แตกต่างของเพื่อนในห้อง และในช่วงการสืบค้นข้อมูลมาสนับสนุนค่านิยมประชาธิปไตยของตนเอง ไปเจอ quote หลาย quote มาก (การอ้างอิงคำพูด) จากนักการเมืองที่เคยกล่าวไว้ แล้วก็รู้สึกเห็นด้วย ได้อ่านทั้งประวัติคน ๆ นั้น รวมไปถึงแนวคิดของคนนั้นอีกด้วย” (พฤศจิกายน 2567)

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 1.3 การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง

ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 “การเมือง” แก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างไร? มีจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ นักเรียนสามารถตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม สามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสังคมด้วยกระบวนการทางการเมือง และมีความเชื่อมั่นในความเป็นธรรมทางสังคม กิจกรรมการเรียนรู้เริ่มจากนักเรียนรับชมวิดีโอออนไลน์เพื่อค้นหาปัญหาสังคมหรือความเหลื่อมล้ำทางสังคมต่าง ๆ โดยนักเรียนได้พบว่า “ในวิดีโอดังกล่าว มีปัญหาการจราจรที่ติดขัด ปัญหาทางเท้า ปัญหาพื้นที่ทำกินทับซ้อนกับพื้นที่สาธารณะ ปัญหาคนจนเมือง (พฤศจิกายน 2567)” และร่วมกันวิเคราะห์ว่า “ถ้าการเมืองดี (การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ) ปัญหาสังคมและความเหลื่อมล้ำดังกล่าวจะเป็นอย่างไร” นักเรียนก็สามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงความสำคัญของการเมืองในการแก้ไขปัญหาและความเหลื่อมล้ำทางสังคม เช่น “ถ้าการเมืองดี การจราจรจะไม่ติดขัด จะมีบริการรถสาธารณะที่เพียงพอและเข้าถึงคนทุกกลุ่มในสังคม (พฤศจิกายน 2567)” “ถ้าการเมืองดี จะมีพื้นที่สำหรับคนจนเมืองได้ประกอบอาชีพ เช่น ขายของต่าง ๆ โดยที่ไม่กระทบกับทางเท้าหรือพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ (พฤศจิกายน 2567)” เป็นต้น จากนั้นนักเรียนแบ่งกลุ่มและสำรวจปัญหารอบตัวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชนและเลือกศึกษาปัญหาที่คิดว่ามีผลกระทบต่อตนเองและคนในสังคมมากที่สุด พบว่า “ปัญหารอบตัวในโรงเรียนที่นักเรียนคิดว่าควรรีบ

ดำเนินการแก้ไข ได้แก่ การจรรยาบรรณในโรงเรียนที่ตึงเครียดมากในช่วงเช้าซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชนรอบโรงเรียน สัญญาณอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนไม่ทั่วถึง และการเผด็จการและฟางข้าวของเกษตรกรในพื้นที่รอบโรงเรียน (พฤศจิกายน 2567)” และใช้กระบวนการ “What-Why-How” มาศึกษาปัญหาดังกล่าว พบว่า นักเรียนสามารถตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ สืบค้นข้อมูล และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมืองได้ ดังตัวอย่าง

นักเรียนกลุ่มที่ศึกษาปัญหาการจรรยาบรรณที่ตึงเครียดมากในช่วงเช้าซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชนรอบโรงเรียน ตั้งคำถามว่า *What* - อะไรคือสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาการจรรยาบรรณที่ตึงเครียดมากในโรงเรียน
Why - ทำไมปัญหาการจรรยาบรรณที่ตึงเครียดมากในช่วงเช้าจึงส่งผลกระทบต่อคนในโรงเรียนและชุมชน
How - ในฐานะที่เราเป็นนักเรียน เราจะมีส่วนร่วมในการนำเสนอนโยบายหรือรณรงค์ให้มีการแก้ไขปัญหาการจรรยาบรรณที่ตึงเครียดมากได้อย่างไร จากนั้นนักเรียนสามารถระบุแหล่งข้อมูลที่จะช่วยให้เข้าใจในคำถามข้างต้นได้ ได้แก่ การสอบถามนักเรียน อาจารย์ บุคลากร ผู้ปกครองที่ขับรถมาโรงเรียนในช่วงเช้า พนักงานรักษาความปลอดภัย ฝ่ายงานจรรยาบรรณของโรงเรียน และชุมชนภายนอกโรงเรียนที่ได้รับผลกระทบ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง โดยเริ่มจากการศึกษาสาเหตุและผลกระทบของปัญหา จากนั้นก็มีการประชุมร่วมกันของ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา เช่น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือมหาวิทยาลัย ผู้แทนผู้ปกครองและนักเรียน ผู้แทนชุมชนรอบโรงเรียน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน จากนั้นก็ดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยตามแผนงาน และควรมีการติดตามผลหลังจากดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง... (พฤศจิกายน 2567)

ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 “การเมือง” แก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างไร? พบว่า ในช่วงของการนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมืองของนักเรียนบางกลุ่มยังไม่ครบถ้วนหรือขาดกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งไป ผู้วิจัยจึงกระตุ้นให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมด้วยคำถามและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เมื่อประเมินผลแล้ว นักเรียนร้อยละ 60 แสดงความสามารถและพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม และนักเรียนร้อยละ 40 อยู่ในระดับดี ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ทุกคนและนำไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป และผลการสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 พบว่า นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่ารู้สึกสนุกและได้มีกระบวนการคิดที่เป็นขั้นตอน ฝึกการตั้งคำถามต่อปัญหาทางสังคม การทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันที่มีผลกระทบต่อตนเองและชุมชน

ด้านที่ 2 การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 4 ประการที่สะท้อนถึงการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล ผ่านการสังเกตพฤติกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการสะท้อนคิดของนักเรียนที่ได้วิเคราะห์และประเมินตนเองหลังจากจบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิเสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบันและกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน

พฤติกรรมบ่งชี้ในช่วงต้นสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ” เราควรทำอะไร? โดยในช่วงก่อนทำกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 2 ของกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นช่วงของการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 พบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถสืบค้นข้อมูลและวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ แต่มีบางกรณีที่นักเรียนยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เช่น ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ เป็นต้น เมื่อเข้าสู่การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ในคาบเรียน ผู้วิจัยจึงได้อธิบายในประเด็นดังกล่าวให้นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์ของนักเรียน ดังภาพประกอบ 7

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกอบด้วยกี่หมวด อะไรบ้าง?

16 หมวด ประกอบด้วย 1. บททั่วไป 2. พระมหากษัตริย์ 3. สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย
4. มาตติยของปวงชนชาวไทย 5. มาตติยของรัฐ 6. แผนกนโยบายของรัฐ 7. รัฐสภา
8. คณะรัฐมนตรี 9. การจัดการหน่วยบริหารราชการ 10. ศาล 11. ศาลรัฐธรรมนูญ
12. องค์การอิสระ 13. องค์การอัยการ 14. การปกครองส่วนท้องถิ่น
15. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ 16. การปฏิรูปประเทศ

2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดรูปแบบรัฐ ระบอบการปกครอง อำนาจอธิปไตย และการคุ้มครองปวงชนชาวไทยไว้อย่างไร?

1. รูปแบบของรัฐ : จากมาตราที่ 1 → ประเทศไทยเป็น “รัฐเดี่ยว”
2. ระบอบการปกครอง : จากมาตราที่ 2 → ประเทศไทยมีระบอบการปกครองแบบ
“ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”
3. อำนาจอธิปไตย : จากมาตราที่ 3 → 1. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย 2. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย 3. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย 4. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย
4. การคุ้มครองปวงชนชาวไทย : จากมาตราที่ 4 → ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ เสมอภาค

ภาพประกอบ 7 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการวิเคราะห์เกี่ยวกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

“ได้รู้เกี่ยวกับการใช้เว็บไซต์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพรรคการเมือง”
 “มีข้อมูลในการเลือกตั้งอย่างถูกต้อง มีวิธีการพิจารณาอย่างรอบด้านตอนเลือกตั้ง”

ตัวอย่างการสะท้อนคิดในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 (มกราคม 2568)

“ได้ความรู้เพิ่มเติมว่าประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นและแจ้งปัญหา
 ที่พบใกล้ตัว เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าแก้ไขปัญหาได้”

“ได้รู้ถึงขั้นตอนการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายการเมืองต่าง ๆ”

ตัวอย่างการสะท้อนคิดในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 (กุมภาพันธ์ 2568)

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 2.2 การนำความรู้ทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล

พฤติกรรมบ่งชี้ในช่วงต้นสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 “สภากาแฟ (World Café)” การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้! โดยมีหนึ่งในจุดประสงค์การเรียนรู้คือ นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งในช่วงที่นักเรียนคัดเลือกประเด็นปัญหาทางการเมืองหรือนโยบายทางการเมืองในปัจจุบันที่มีความกังวลหรือมีการถกเถียงกันมากที่สุด พบว่า “นักเรียนเลือกที่จะแสดงความคิดเห็นในประเด็นความขัดแย้งทางความคิดเกี่ยวกับกฎระเบียบเรื่องทรงผมหรือเครื่องแบบของนักเรียน (กุมภาพันธ์ 2568)” และเมื่อใช้กระบวนการเสวนาสภากาแฟ (World Café) ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง พบว่า นักเรียนมีการแสดงความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” ต่อแนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยนักเรียนได้อธิบายว่าแนวนโยบายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับหลักการของสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเป็นเหตุผลสนับสนุน ตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน เช่น “เห็นด้วย เพราะเป็นการให้สิทธิเสรีภาพแก่นักเรียนตามรัฐธรรมนูญ โดยไม่ละเมิดต่อหลักสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และเปิดรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนต่อการตัดสินใจทำ การใด ๆ (กุมภาพันธ์ 2568)” “เห็นด้วย เพราะทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในตนเอง แต่ที่ต้องอยู่ในขอบเขตที่สมควร ทรงผมไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการเรียน การไว้ทรงผมตามที่นักเรียนต้องการเป็นการแสดงออกและส่งเสริมค่านิยมความหลากหลาย (กุมภาพันธ์ 2568)” แสดงตัวอย่างผลงานการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน ดังภาพประกอบ 8

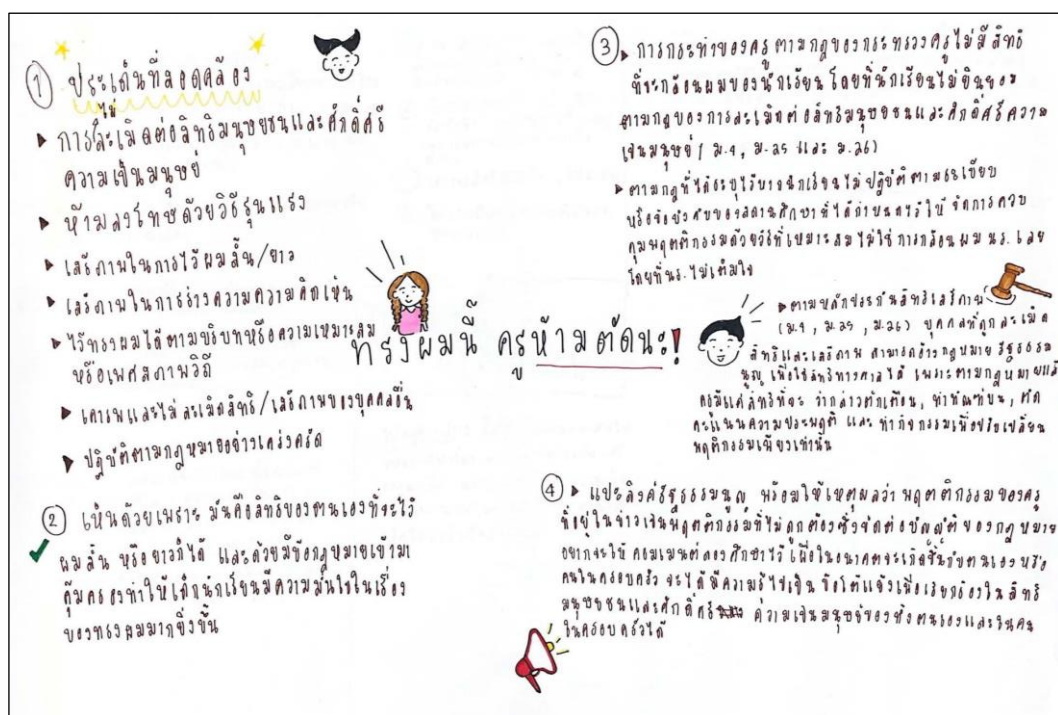
ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 2.3 การนำความรู้ทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างมีเหตุผล

พฤติกรรมบ่งชี้ในข้างต้นสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 “สภากาแฟ (World Café)” การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้! โดยมีหนึ่งในจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งในช่วงที่นักเรียนใช้กระบวนการเสวนาสภากาแฟ (World Café) แสดงความคิดเห็นในประเด็น “เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เพจหนึ่งใน Facebook ออกมาโพสต์ ภาพครูกลั่นแกล้งเด็กนักเรียน พร้อมระบุข้อความว่า ‘ครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรีใช้กรรไกรเดินไล่กลั่นแกล้งเด็กกว่า 100 คน จนแห้วไม่เป็นทรง เศษผมปลิวว่อนทั่วโรงเรียน พร้อมจับนักเรียนทุกคนมาแก้ทรงผมให้กลายเป็นทรงเกรียนชาวสามด้าน’ ” พบว่านักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวโดยมีหลักสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2548 เป็นข้อสนับสนุนความคิดเห็นของตนเอง ตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน เช่น “ครูไม่ควรทำพฤติกรรมดังกล่าว เพราะเป็นการดำเนินการที่ขัดต่อระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2548 ที่ว่าด้วยการลงโทษมี 4 สถานเท่านั้น ได้แก่ (1) ว่ากล่าวตักเตือน (2) ทำทัณฑ์บน (3) ตัดคะแนนความประพฤติ และ (4) ทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการกระทำดังกล่าวยังเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพบนร่างกายของนักเรียนอีกด้วย (กุมภาพันธ์ 2568)” “การที่ครูกลั่นแกล้งนักเรียนเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในมาตรา 4, 25, และ 26 (กุมภาพันธ์ 2568)” แสดงตัวอย่างผลงานการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน ดังภาพประกอบ 8

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 2.4 การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

พฤติกรรมบ่งชี้ในข้างต้นสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 “สภากาแฟ (World Café)” การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้! โดยมีหนึ่งในจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งในช่วงที่นักเรียนใช้กระบวนการเสวนาสภากาแฟ (World Café) แสดงความคิดเห็นในประเด็น “ถ้ามีบุคคลมาแสดงความคิดเห็นที่โต้แย้งหรือเห็นต่างจากความคิดเห็นของนักเรียนเมื่อครูนี้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร และจะดำเนินการ ณ ขณะนั้นอย่างไร” พบว่า นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงพฤติกรรมการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างใน 2 พฤติกรรม คือ นักเรียนกลุ่มที่ 1 คิดว่าจะไม่ตอบโต้กลับและทำความเข้าใจความคิด

ของผู้ที่มาโต้แย้งเพื่อเรียนรู้แง่มุมที่แตกต่าง และนักเรียนกลุ่มที่ 2 คิดว่าจะตอบกลับด้วยหลักเหตุผล โดยมีการยกตัวอย่างเหตุการณ์หรือหลักฐานต่าง ๆ ประกอบการอธิบายเพิ่มเติม ซึ่งการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนทั้ง 2 ลักษณะ ไม่มีพฤติกรรมและความรู้สึกด้านลบต่อผู้ที่มาโต้แย้ง ตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน เช่น “พยายามทำความเข้าใจความคิดของผู้ที่มาแสดงความคิดเห็นว่าทำไมเขาจึงคิดเช่นนั้น รับฟังและไม่ตอบโต้ (กุมภาพันธ์ 2568)” “รับฟังความคิดเห็นของเขาไว้ เพื่อทราบถึงแง่มุมต่าง ๆ ในสังคมมากยิ่งขึ้น (กุมภาพันธ์ 2568)” แสดงตัวอย่างผลงานการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองและประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 “สภากาแฟ (World Café)” การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้! พบว่า นักเรียนร้อยละ 80 แสดงความสามารถและพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม และนักเรียนร้อยละ 20 อยู่ในระดับดี ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ทุกคนและนำไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป และผลการสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 พบว่า นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า (1) ด้านเจตคติ รู้สึกสนุกและตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาที่ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและได้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ที่หลากหลาย (2) ด้านความรู้และทักษะ ได้รับทักษะการแสดงความเห็นอย่างมีเหตุผล การสรุปประเด็นจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ และ (3) ด้านการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ สามารถนำไปปรับใช้เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นและการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

ด้านที่ 3 การใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 2 ประการที่สะท้อนถึงการใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมืองผ่านการสังเกตพฤติกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการสะท้อนคิดของนักเรียนที่ได้วิเคราะห์และประเมินตนเองหลังจากจบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน

พฤติกรรมบ่งชี้ในข้างต้นสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9 การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมี “วิจารณญาณ” โดยมีหนึ่งในจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน ซึ่งใช้เทคนิค SQ5R เป็นแนวทางในการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข่าวสารทางการเมืองที่ตนเองสนใจได้อย่างรอบด้านตามแนวทางของ SQ5R คือ เริ่มจากนักเรียนได้สำรวจข้อมูลจากข่าวสารอย่างคร่าว ๆ ซึ่งผลการสำรวจข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนสะท้อนข้อมูลเบื้องต้นของข่าวสารว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร โดยอธิบายได้ว่าข่าวสารดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง หรือเศรษฐกิจ หรือสังคม จากนั้นนักเรียนก็ได้ตั้งคำถามที่ตนเองมีข้อสงสัยเกี่ยวกับข่าวสารดังกล่าว โดยนักเรียนสามารถตั้งคำถามได้ครบถ้วนตามหลัก 5W1H ได้แก่ What (อะไร) Who (ใคร) Why (ทำไม) When (เมื่อใด) Where (ที่ไหน) และ How (อย่างไร) เมื่ออ่านข่าวสารซ้ำอีกครั้งอย่างละเอียด สามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการอ่านในครั้งนั้นมาตอบคำถามที่ตนเองมีข้อสงสัยได้ และสรุปใจความสำคัญของข่าวสาร นำสิ่งที่ได้รับจากข่าวสารดังกล่าวมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ ในห้องเรียนได้ รวมถึงแสดง

ความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อข่าวสารดังกล่าวได้อย่างมีเหตุผล แสดงตัวอย่างผลงานการวิเคราะห์ของนักเรียน ดังภาพประกอบ 9

อัปเดต ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มี 2 กลุ่มที่ได้รับสิทธิ์ บัตร คนจน รอบใหม่ รัฐบาลไทยจะเปิดให้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรอบใหม่ในปลายเดือน มีนาคม 2568 โดยผู้มีสิทธิ์แบ่งเป็น 1 กลุ่ม คือกลุ่มผู้มีสิทธิ์เดิม คือ ผู้ถือบัตรสวัสดิการปัจจุบัน ไม่ต้องลงทะเบียนใหม่ และ กลุ่มผู้ลงทะเบียนใหม่ คือ ผู้ที่ไม่เคยได้รับสิทธิ์ ขอนครผู้ลงทะเบียน 18 ปี และกลุ่มตกนักษัตร 8 แสนคน คุณสมบัติ เช่น สัญชาติไทย อายุไม่เกิน 65 ปี รายได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี ผู้ได้รับสิทธิ์จะได้รับเงินช่วยเหลือเดือนละ 1,545 บาท รอบกลุ่มค่าจ้างรายตัวๆ เข้มงวดในช่องทางออนไลน์ www.sanook.com วันที่เผยแพร่ 13 กุมภาพันธ์ 2568 เวลา 10:59 น.	
(a)	
What :	บัตรสวัสดิการแห่งรัฐคืออะไร
Who :	ใครที่จะ มีสิทธิ์ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรอบใหม่
Why :	ทำไมต้อง มีบัตรคนจน
When :	เปิดลงทะเบียนเมื่อใดและสิ้นสุดเมื่อใด
Where :	ลงทะเบียนได้ที่ช่องทางใด
How :	ลงทะเบียนอย่างไร
(A)	
What :	เป็นมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐเพื่อบรรเทาภาระค่าครองชีพแก่กลุ่มผู้รายได้น้อยและมีรายได้น้อย
Who :	กลุ่มผู้มีสิทธิ์เดิม คือ ผู้ถือบัตรคนจนในปัจจุบันจำนวน 14.5 ล้านคน การดัดแปลงรายชื่อไปคัดกรองสิทธิ์ใหม่และกลุ่มผู้ลงทะเบียนใหม่ คือกลุ่มคนไม่เคยได้สิทธิ์
Why :	เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้รายได้น้อยกว่าคนจนได้เข้าถึงและเกิดปัญหาความยากจนเฉพาะหน้า
When :	เปิดรับภายในสิ้นเดือน มีนาคม 2568
Where :	เปิดรับลงทะเบียนผ่านแอป "ทางรัฐ"
How :	1. บัญชีแอปทางรัฐ 2. ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครและครอบครัว 3. ประกาศผลผู้ได้รับสิทธิ์

Record (R) จากการอ่านข่าวสารนี้ บัตรคนจนรอบใหม่ รัฐบาลได้ประกาศเปิดลงทะเบียนในช่วงปลายเดือน มี.ค. 68 โดยผู้มีสิทธิ์ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมี 2 กลุ่มใหญ่ที่จะได้รับสิทธิ์ในทุกๆเดือน กลุ่มเดิมคือผู้ถือบัตรอยู่แล้ว ที่ขอมูลใหม่ผู้ที่ไม่เคยได้รับสิทธิ์มาก่อนซึ่งมาจากประชาชนที่อายุครบ 18 ปี คุณสมบัติผู้มีสิทธิ์คือ สัญชาติไทยอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี , รายได้ส่วนทางการเงินต้องไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี , ไม่มียศบรรดาศักดิ์ในหน่วยงานราชการหรือชั้นยศเกินจากเกณฑ์กระทรวงการคลังกำหนด , ไม่มียศบรรดาศักดิ์ , ไม่มียศบรรดาศักดิ์ตั้งแต่ 1.5 ล้านบาทขึ้นไป ไม่มียศบรรดาศักดิ์ตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป , ไม่เป็นลูกพี่ ลูกน้อง ผู้ต้องขัง บุคคลในสถานสงเคราะห์ อัยการ ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ผู้รับบำนาญ รัฐบาลการเมือง สส.และ สว. กรณีให้สมัครขอรับ บัตรคนจนใหม่ 20 คน. ส่วนได้แก่ 16 เปิดรับลงทะเบียนผ่านแอป "ทางรัฐ" การลงทะเบียนคุณสมบัติของผู้สมัครและครอบครัวและรอประกาศผู้ได้รับสิทธิ์วงเงินบัตรจะได้รับเดือนละ 1,545 บาท / เดือน อาจมีการเพิ่มเงินช่วยเหลือเพิ่มเติมจากกระทรวงการคลัง	
Recite (R) รัฐบาลเตรียมเปิดลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรอบใหม่ ปลายมีนาคม 2568 ผู้มีสิทธิ์เดิม 14.5 ล้านคน ไม่ต้องลงทะเบียนใหม่ ส่วนผู้ลงทะเบียนใหม่ ต้องมีรายได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี และสมัครผ่านแอป ทางรัฐ ผู้ที่ได้รับสิทธิ์ จะได้รับเงินช่วยเหลือเดือนละ 1,545 บาท	
Review (R) สรุปประเด็นสำคัญประเด็น : ครบถ้วนแล้ว	
Reflect (R) เห็นด้วย เพราะ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ช่วยลดภาระค่าครองชีพให้ประชาชนรายได้น้อย ครบถ้วนระบบตรวจสอบคุณสมบัติอย่างโปร่งใสและพิจารณาแนวทางการช่วยเหลือที่ยั่งยืน เห็น ส่งเสริมให้เพิ่มให้ประชาชนที่ขาดโอกาสได้ใช้ชีวิตอย่าง	

ภาพประกอบ 9 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน โดยใช้เทคนิค SQ5R

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 3.2 การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง

พฤติกรรมบ่งชี้ในช่วงต้นสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9 การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมี “วิจารณญาณ” โดยมีหนึ่งในจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ นักเรียนสามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งหลังจากที่นักเรียนได้ใช้เทคนิค SQ5R วิเคราะห์ข่าวสารอย่างรอบด้านแล้ว นักเรียนได้นำข้อมูลข่าวสารดังกล่าวอย่างน้อย 2 แหล่งข้อมูล มาพิจารณาว่า “ข่าวสาร สถานการณ์ หรือประเด็นปัญหาทางการเมืองที่กำลังศึกษามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใดนักเรียนจึงเชื่อเช่นนั้น” พบว่า นักเรียนสามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลตามหลักการ 3 ประการ คือ สิ่งนั้นต้องเป็นจริง (P is true.) เชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นจริง (We must believe that P is true.) และมีหลักฐานยืนยันว่าสิ่งนั้นเป็นจริง (We must have evidence for P.) โดยนักเรียนได้สะท้อนผลการพิจารณาความน่าเชื่อถือผ่านการแสดงความคิดเห็นต่อข่าวสารดังกล่าว เช่น

“เห็นด้วยกับการออกมาแถลงการณ์ของฝ่ายรัฐบาล เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แต่ก็ต้องพิจารณาให้ดี เพราะว่าบทสัมภาษณ์ของรองนายกรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรี มีความแตกต่างกัน” (กุมภาพันธ์ 2568)

“เห็นด้วย เพราะโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐช่วยลดภาระค่าครองชีพให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อย แต่ควรมีระบบตรวจสอบคุณสมบัติที่โปร่งใส และพิจารณาแนวทางช่วยเหลือที่ยั่งยืน เช่น ส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว” (กุมภาพันธ์ 2568)

“เห็นด้วยกับการตรวจสอบของ สส. คนดังกล่าว เพราะกองทุนประกันสังคมมาจากประชาชน การใช้จ่ายต้องโปร่งใสและคุ้มค่า ถ้ามีค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็น ควรมีการตรวจสอบและปรับปรุง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ประกันตน” (กุมภาพันธ์ 2568)

ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9 การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมี “วิจารณญาณ” พบว่า นักเรียนร้อยละ 70 แสดงความสามารถและพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับดีเยี่ยม และนักเรียนร้อยละ 30 อยู่ในระดับดี ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ทุกคนและนำไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป และผลการสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9 พบว่า นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่า (1) ด้านเจตคติ รู้สึกว่าเมื่อต้องติดตามข่าวสารทางการเมืองต้องพิจารณาให้รอบคอบว่าข่าวนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด (2) ด้านความรู้และทักษะ ได้เรียนรู้ทักษะการติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมีวิจารณญาณ โดยการพิจารณาข้อมูลอย่างละเอียด การตั้งคำถาม การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปใจความสำคัญ และเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ก่อนที่จะเชื่อหรือตัดสินใจทางการเมือง (3) ด้านการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ สามารถนำไปปรับใช้เกี่ยวกับการติดตามข่าวสารทางการเมืองทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตัวอย่างการสะท้อนคิดของนักเรียน เช่น “รู้ที่เราควรพิจารณาข่าวสารในโลกออนไลน์ให้มั่นใจว่าไม่ใช่ข่าวปลอม และได้แนวทางในการตั้งคำถามเกี่ยวกับข่าวออนไลน์หรือบทความต่าง ๆ (กุมภาพันธ์ 2568)” “เมื่อได้รับรู้ข่าวหรืออะไรมาไม่เชื่อร้อยเปอร์เซ็นต์ ตรวจสอบให้แน่ใจก่อน (กุมภาพันธ์ 2568)”

ด้านที่ 4 การจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 3 ประการที่สะท้อนถึงการจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเองผ่านการสังเกตพฤติกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการสะท้อนคิดของนักเรียนที่ได้วิเคราะห์และประเมินตนเองหลังจากจบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 4.1 การวิเคราะห์ถึงสาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา

พฤติกรรมบ่งชี้ในช่วงต้นสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 10 “ความเครียดทางการเมือง” จัดการได้อย่างไร? โดยมีหนึ่งในจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาจากปัญหาทางการเมืองได้ ซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันสำรวจตนเองว่า “ณ ขณะนี้หรือที่ผ่านมา ตนเองมีความเครียดจากปัญหาหรือสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ เรื่องใดบ้าง” พบว่า “นักเรียนมีประเด็นทางการเมืองที่มีความกังวลได้แก่ พรรคการเมืองที่ตนเองสนับสนุนหรือนโยบายทางการเมืองของรัฐบาลไม่เป็นไปตามที่ตนเองคาดหวังไว้ ปัญหาการทุจริตในระบบราชการ (Corruption) ปัญหาการหลอกลวงทางออนไลน์หรือแก๊งคอลล์เซ็นเตอร์ และความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างในครอบครัว (กุมภาพันธ์ 2568)” จากนั้นนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาของปัญหาดังกล่าว โดยใช้เครื่องมือต้นไม้ปัญหา (Issue trees) ร่วมกับเทคนิค Why Why Analysis พบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาจากการตั้งคำถาม “ทำไม (Why)” และวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นของ

ปัญหาดังกล่าว รวมถึงวิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา จากปัญหาทางการเมืองได้ แสดงตัวอย่างผลงานการวิเคราะห์ของนักเรียน ดังภาพประกอบ 10 และตัวอย่างจากการนำเสนอของนักเรียน เช่น

“ปัญหาความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างในครอบครัว วิเคราะห์สาเหตุว่าทำไมจึงเกิดปัญหานี้?

สาเหตุที่ 1 คนในครอบครัวแต่ละ Gen มีความชอบหรือสนับสนุนพรรคการเมืองที่ต่างกัน

ทำไมคนในครอบครัวจึงมีความชอบหรือสนับสนุนพรรคการเมืองที่ต่างกัน?

สาเหตุย่อย 1.1 ความแตกต่างของช่วงวัยที่เกิดจากการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดอัตลักษณ์ของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน”

ผลกระทบของปัญหา คือ บรรยากาศในครอบครัวจะมีความตึงเครียด อึดอัด และมีระยะห่างระหว่างกัน จนอาจนำไปสู่การทะเลาะกัน

แนวทางการเตรียมตัวรับมือ ได้แก่ ถ้ารู้สึกอึดอัดให้เปลี่ยนหัวข้อในการพูดคุย ถ้าเริ่มมีปากเสียงให้ ควบคุมอารมณ์ของตนเอง ใช้เหตุผลในการพูดคุยและพยายามทำความเข้าใจความคิดของคนใน ครอบครัว ถ้าในครอบครัวเริ่มมีระยะห่างระหว่างกันอันเนื่องมาจากความคิดเห็นทางการเมืองที่ แตกต่างกัน ควรหากิจกรรมอื่น ๆ ที่เชื่อมความสัมพันธ์ทำร่วมกัน และเปิดใจพูดคุยทำความเข้าใจ เหตุผลของแต่ละบุคคล หรืออาจต้องตกลงร่วมกันในครอบครัวว่าควรต้องแยกแยะระหว่างเรื่อง ครอบครัวกับความคิดเห็นทางการเมืองของแต่ละบุคคลออกจากกัน” (กุมภาพันธ์ 2568)

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 4.2 การปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น

พฤติกรรมบ่งชี้ในช่วงต้นสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 10 “ความเครียดทางการเมือง” จัดการได้อย่างไร? โดยมีหนึ่งในจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ นักเรียน สามารถระบุโอกาสหรือมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งหลังจากที่นักเรียน ได้วิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้น ตามมา และแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธีเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้ร่วมกัน วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการทำกิจกรรมในช่วงต้นและนำเสนอโอกาสหรือมุมมองทางบวกต่อ ปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น พบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถนำเสนอโอกาสหรือมุมมอง ทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ ดังตัวอย่าง

“การที่พรรคการเมืองที่เราสนับสนุนไม่ประสบความสำเร็จทางการเมืองหรือไม่ได้เป็นรัฐบาล ตามที่เราคาดหวังไว้ ก็เป็นบทพิสูจน์การทำงานในอนาคตของพรรคการเมืองนี้ที่จะต้องสร้างสรรค์

นโยบายที่ประชาชนให้ความสนใจและเชื่อมั่น และในปัจจุบันที่เขาเป็นฝ่ายค้าน เราเองก็จะได้ติดตามการทำงานของพรรคนี้อย่างใกล้ชิดและร่วมกันตรวจสอบรัฐบาลด้วย” (กุมภาพันธ์ 2568)

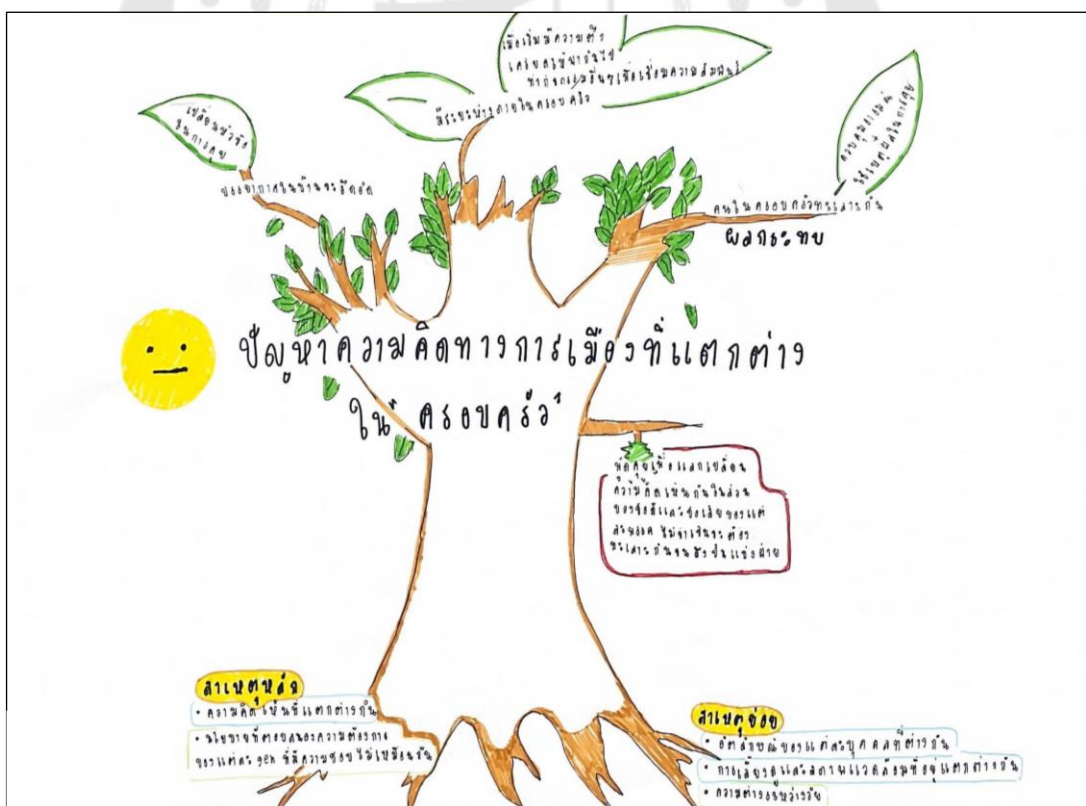
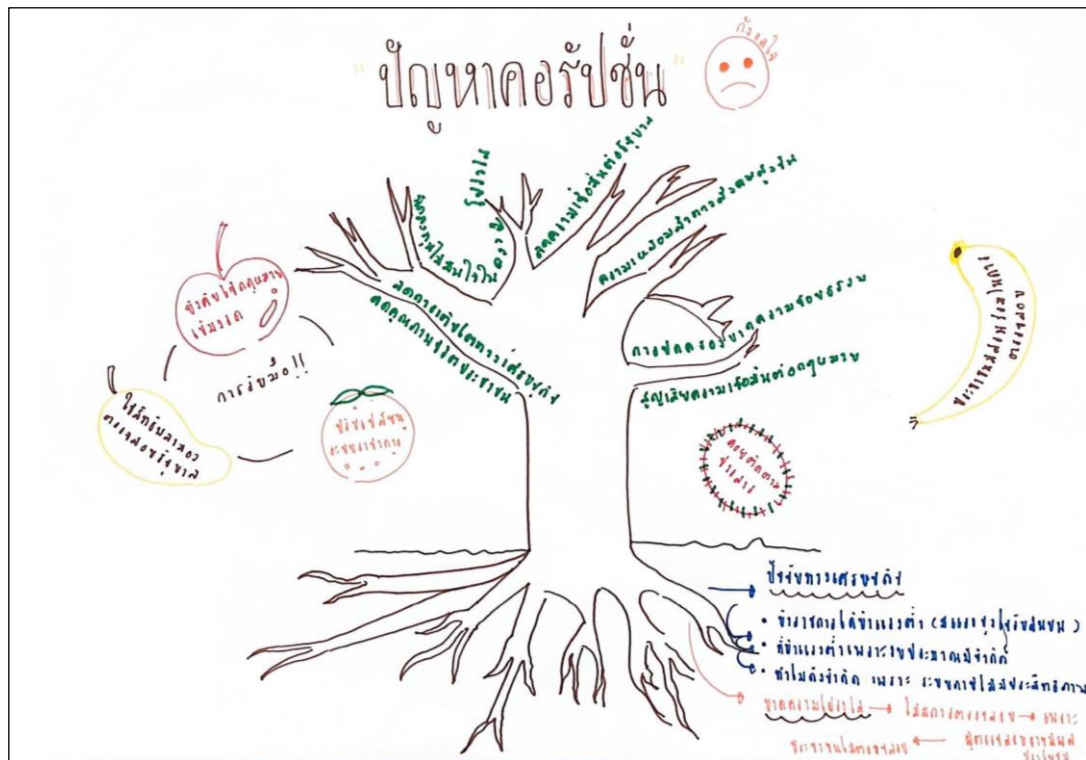
“ปัญหาการทุจริตในระบบราชการ (Corruption) ทำให้เราทราบถึงสาเหตุและผลกระทบของปัญหา และสนใจที่จะติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือการบริหารราชการของหน่วยงานรัฐมากยิ่งขึ้น เพื่อมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” (กุมภาพันธ์ 2568)

“ปัญหาการหลอกลวงทางออนไลน์หรือแก๊งคอลล์เซ็นเตอร์ ทำให้เราดำเนินชีวิตอย่างมีสติมากยิ่งขึ้น ไม่เชื่อคำพูดหรือโฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ อย่างง่าย ๆ ไตร่ตรองในข้อมูลข่าวสารที่เราได้รับก่อนเสมอ” (กุมภาพันธ์ 2568)

“ปัญหาความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างในครอบครัว ทำให้เราได้มีโอกาสรับรู้ถึงความคิดของคนในครอบครัวและเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้าหากันมากขึ้น และได้รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากสิ่งที่เราคิด” (กุมภาพันธ์ 2568)

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 4.3 การสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี

พฤติกรรมบ่งชี้ในช่วงต้นสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 10 “ความเครียดทางการเมือง” จัดการได้อย่างไร? โดยมีหนึ่งในจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธีได้ ซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มได้วิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาของปัญหาการเมืองร่วมกับการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม และสรุปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธีและเป็นวิธีที่มีความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว ตัวอย่างเช่น นักเรียนกลุ่มที่ศึกษาปัญหาความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างในครอบครัว เสนอว่า “ควรมีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในส่วนของคุณดีและข้อจำกัดของแต่ละพรรคการเมือง เพื่อเรียนรู้ความคิดของกันและกัน โดยไม่จำเป็นต้องทะเลาะกันจนถึงขั้นแบ่งฝ่ายในครอบครัว” (กุมภาพันธ์ 2568)” นักเรียนกลุ่มที่ศึกษาปัญหาการหลอกลวงทางออนไลน์หรือแก๊งคอลล์เซ็นเตอร์ เสนอว่า “รัฐควรเพิ่มมาตรการความปลอดภัยในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ” (กุมภาพันธ์ 2568)” แสดงตัวอย่างผลงานการวิเคราะห์ของนักเรียน ดังภาพประกอบ 10

ด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 2 ประการที่สะท้อนถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐผ่านการสังเกตพฤติกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการสะท้อนคิดของนักเรียนที่ได้วิเคราะห์และประเมินตนเองหลังจากจบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 5.1 การตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง

พฤติกรรมบ่งชี้ในช่วงต้นสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 - 7 ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ที่ปรากฏในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ” เราควรทำอย่างไร? ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 ของกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้สัมภาษณ์ผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 2 - 3 คน เกี่ยวกับประเด็นการลงประชามติ ได้แก่ “คุณรู้จัก ‘การลงประชามติ’ หรือไม่? “คุณได้ไปใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญครั้งที่ผ่านมา หรือไม่?” “กรณีไปลงประชามติ: คุณมีวิธีการเตรียมตัวและตัดสินใจก่อนการลงประชามติอย่างไร?” และ “กรณีไม่ได้ไปลงประชามติ: เพราะเหตุใด คุณจึงไม่ได้ไปลงประชามติในครั้งที่ผ่านมา?” จากนั้นนักเรียนได้นำผลการสัมภาษณ์มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม เพื่อตอบประเด็นคำถามว่า “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เราควรทำอย่างไร?” พบว่า นักเรียนสามารถวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์และสรุปเป็นแนวทางการเตรียมตัวก่อนไปลงประชามติของตนเองได้อย่างชัดเจนและครอบคลุม ดังผลสรุปของนักเรียนที่กล่าวว่า “ก่อนไปลงประชามติควรศึกษาร่างรัฐธรรมนูญอย่างละเอียด ติดตามข้อมูลข่าวสารจากแหล่งที่เชื่อถือได้ เข้าร่วมกิจกรรมหรือรับชมรับฟังการประชาสัมพันธ์และการอภิปรายร่างรัฐธรรมนูญ โดยฟังความคิดเห็นจากหลาย ๆ ฝ่าย และพิจารณาผลกระทบระยะยาว จากนั้นก่อนไปลงประชามติก็ตรวจสอบสิทธิของตนเอง เตรียมตัวสำหรับการไปลงคะแนนเสียง และติดตามความโปร่งใสของการลงประชามติดังกล่าว (มกราคม 2568)” แสดงตัวอย่างผลงานการวิเคราะห์ของนักเรียน ดังภาพประกอบ 11 ทั้งนี้ ผลการสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 พบประเด็นที่สะท้อนพฤติกรรมการตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง เช่น

“เราควรออกไปใช้สิทธิของตนเอง เพราะมันเป็นเรื่องของทุกคน การเลี้ยงที่จะไม่ไปใช้สิทธิ
จะส่งผลเสียต่อสังคมได้” (มกราคม 2568)

“ได้รู้หลักการก่อนไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติที่สำคัญมากและควรคิดให้ดี ควรไป
ออกเสียงประชามติเพื่อใช้สิทธิที่ตนมีให้เป็นประโยชน์” (มกราคม 2568)

“ได้เห็นว่าคนรอบตัวมีความตระหนักรู้ต่อการมีส่วนร่วมในสังคมมากแค่ไหน และได้ศึกษาว่าคนที่
เคยใช้สิทธิลงประชามติมีการเตรียมพร้อมมากน้อยอย่างไร” (มกราคม 2568)

ก่อนลงประชามติสร้างรัฐธรรมนูญ
Comment from group members

- 1. ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญก่อนลงประชามติ
- 2. ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญก่อนลงประชามติ
- 3. ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญก่อนลงประชามติ
- 4. ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญก่อนลงประชามติ
- 5. ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญก่อนลงประชามติ
- 6. ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญก่อนลงประชามติ
- 7. ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญก่อนลงประชามติ
- 8. ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญก่อนลงประชามติ

เราควรทำอย่างไร?

ผลการสัมภาษณ์

- คนที่ 1 (เด็ก) : ไม่เคยใช้สิทธิ เพราะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ
- คนที่ 2 (อาฟ) : ไม่เคยใช้สิทธิ เนื่องจากไม่ได้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง
- คนที่ 3 (แม่) : ไม่เคยใช้สิทธิ เนื่องจากไม่ได้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง
- คนที่ 4 (พี่ชาย) : เคยลงประชามติ แต่ไม่รู้ว่าจะลงหรือไม่ลง
- คนที่ 5 (พี่ชาย) : ไม่เคยใช้สิทธิ เนื่องจากไม่ได้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง

สรุป : คนที่ไม่เคยใช้สิทธิลงประชามติส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจาก 1. ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2. ไม่ได้ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง 3. ขาดแรงจูงใจที่จะลงประชามติ

ภาพประกอบ 11 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการวิเคราะห์ “ก่อนลงประชามติสร้างรัฐธรรมนูญ เราควรทำอย่างไร?”

ก่อนลงประชามติว่ารัฐธรรมนูญ

เราควรทำอะไร

ความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม

- เคารพความพหุวัฒนธรรมและประเพณี
- แก้ไขข้อขัดแย้ง
- ศึกษาหาข้อเท็จจริง
- คิดหาแนวทางแก้ไข
- ฝึกวิเคราะห์

- ศึกษาว่ารัฐธรรมนูญ

- ขาดข้อมูล 27/11/2562
- ขาดข้อมูลเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญอื่น

→ ตรวจสอบสิทธิ์ในการเลือก ประชามติ

→ ติดตามและวิเคราะห์ข่าวสารการเมือง

เพื่อประโยชน์การตัดสินใจ

→ ศึกษาการลงประชามติว่ารัฐธรรมนูญ

และศึกษาประวัติการลงประชามติ

สมาชิก

1. อธิชา
2. พศกานต์
3. วรวิทย์
4. สันติ
5. สันติ
6. สันติ
7. สันติ

วันที่ 1 (ปายา) : เติบโตขึ้นไปแล้วและควรจะไป
การใช้สิทธิ์ เช่น การลงประชามติ

วันที่ 2 (วรา) : เติบโตขึ้นแล้วและควรจะไป

วันที่ 3 (อานันท์) : อ่านนโยบายทุกข้อก่อนตัดสินใจ

วันที่ 4 (อานันท์) : ศึกษาลักษณะข้อดีข้อเสียในการลงประชามติและศึกษาข้อดีข้อเสียก่อน

วันที่ 5 (อานันท์) : ศึกษาข้อดีข้อเสียก่อนลงประชามติและไม่เห็นชอบ

วันที่ 6 (อานันท์) : ศึกษาข้อดีข้อเสียและลงประชามติ

วันที่ 7 (อานันท์) : ขาดข้อมูลเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ

วันที่ 8 (อานันท์) : ศึกษาข้อดีข้อเสียและลงประชามติ

ภาพประกอบ 11 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการวิเคราะห์ “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ

เราควรทำอย่างไร?” (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เราจะมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้อย่างไร? โดยนักเรียนได้ร่วมกันสืบค้นข้อมูลและศึกษากระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน จากนั้นสำรวจการเข้าชื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 ในระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ระบบ e-initiative) และเลือกศึกษาร่างกฎหมายที่ตนเองสนใจ พบว่า นักเรียนมีความสนใจในร่างกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของตนเองและคนอื่น ๆ ในสังคม ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ร่างพระราชบัญญัติการแก้ไขหนี้ในระบบ และร่างพระราชบัญญัติเพื่อความปลอดภัยสาธารณะ เมื่อนักเรียนได้ศึกษาร่างกฎหมายดังกล่าวแล้ว จึงสอบถามนักเรียนว่า “ถ้านักเรียนเป็นผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าว นักเรียนจะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใดนักเรียนจึงตัดสินใจเช่นนั้น” พบว่า นักเรียนทุกคนแสดงเจตนารมณ์ที่จะเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ตนเองได้ศึกษารายละเอียดแล้ว โดยให้เหตุผลเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่นำไปสู่ความจำเป็นของการมีกฎหมายดังกล่าว และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมถ้ากฎหมายนี้ได้ประกาศใช้ ซึ่งสะท้อนการตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง แสดงตัวอย่างผลงานการวิเคราะห์ของนักเรียน ดังภาพประกอบ 12

ความดีเห็น?

- 5/1 : ✓ เพื่อให้เห็นด้วยกับการปรับหลักสูตรการศึกษา และลดความเหลื่อมล้ำ รวมถึงการพัฒนาระบบการศึกษา
- 5/1.1 : ✓ เพื่อจากส่วนได้ส่วนเสียของผู้เรียนและผู้ปกครองที่ไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5/2 : ✓ เพื่อจากส่วนได้ส่วนเสียของผู้เรียนและผู้ปกครองเพื่อในโอกาสต่อไป

ข้อเสีย

- ปรับปรุงการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ
- พัฒนาระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- จากหลักการของรัฐธรรมนูญการศึกษา พ.ศ. 2564 เป็นต้น
- พัฒนาระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ (แก้ไขเพิ่มเติม). pdf

ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ....

ภาพประกอบ 12 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการวิเคราะห์การร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ทั้งนี้ ผลการสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 พบว่า นักเรียนสะท้อนคิดการได้รับความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและการเสนอกฎหมายต่าง ๆ ว่าประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวในขั้นตอนใด และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปพิจารณาใช้สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ตนเองเห็นด้วยกับผู้เสนอกฎหมายได้ในอนาคต

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 “รู้ก่อนเลือกตั้ง” เตรียมตัวอย่างไรก่อนไปเลือกตั้ง? โดยหลังจากที่นักเรียนได้ร่วมกันสืบค้นข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจัดสถานการณ์จำลองการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ผ่านมา (การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566) ซึ่งนักเรียนจะศึกษาข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตการเลือกตั้งตามทะเบียนบ้านของตนเอง จากนั้นสอบถามนักเรียนว่า “ถ้าตนเองเป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในครั้งนี้นหรือไม่ เพราะเหตุใด?” พบว่า นักเรียนทุกคนแสดงเจตนารมณ์ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งดังกล่าว โดยให้เหตุผลเกี่ยวกับความสำคัญของการเลือกตั้งในครั้งนี ความสนใจในคุณสมบัติหรือประสบการณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งของตนเองและนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ และผลกระทบต่อตนเองหรือสังคม ถ้าไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่น “ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันและสถานการณ์ปัญหาทางการเมืองในช่วงนั้นทำให้ยังมีความจำเป็นที่เราต้องออกไปแสดงเจตนารมณ์ผ่านการเลือกตั้ง (มกราคม 2568)” “ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะเห็นด้วยกับนโยบายทางการเมืองของพรรค ก. (นามสมมุติ) ที่จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคม และถ้าไม่ไปใช้สิทธิจะทำให้เราถูกจำกัดสิทธิเป็นเวลา 2 ปี เช่น การยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้งเป็น สส. หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น แต่ถ้าเรามีเหตุจำเป็นจริง ๆ ก็ควรยื่นหนังสือชี้แจงเหตุที่ทำให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ได้ต่อ กกต. เราจะได้ไม่เสียสิทธิต่าง ๆ ในอนาคต (มกราคม 2568)” และผลการสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 พบว่า นักเรียนแสดงทัศนคติของการนำความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งไปใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตนเองในอนาคต เช่น “เมื่อเราอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ จะสามารถนำข้อมูลที่ศึกษาในตอนนีไปใช้ในการเลือกตั้งได้ (มกราคม 2568)”

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 “การเมืองโปร่งใส” เราจะตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างไร? โดยนักเรียนได้แบ่งกลุ่มและร่วมกันศึกษาลักษณะของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์การอิสระ และประชาชน สรุปสาระสำคัญของ “ในฐานะประชาชน เราจะสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างไรบ้าง?” พบว่า

นักเรียนสามารถอธิบายได้ว่าตนเองสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐผ่านการติดตามข่าวสารทางการเมือง การร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การร่วมสะท้อนปัญหาหรือร้องเรียนปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และเมื่อตนเองเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็สามารถเข้าชื่อถอดถอนนักการเมืองที่มีพฤติกรรมทุจริตหรือประพฤติมิชอบได้ จากนั้นผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กรณี การแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Trafy Fondue) เริ่มจากการสอบถามนักเรียนว่า “ถ้าตนเองพบเจอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคม นักเรียนจะตัดสินใจแจ้งปัญหาดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เพราะเหตุใด” พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าควรแจ้งปัญหาดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดกระบวนการแก้ไขปัญหา แต่แนวทางการแจ้งปัญหาของนักเรียนแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง คือ นักเรียนกลุ่มที่หนึ่งพิจารณาว่าตนเองจะแจ้งปัญหาโดยสะท้อนความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผ่านผู้ปกครองให้เป็นผู้แจ้งปัญหาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนักเรียนกลุ่มที่สองพิจารณาว่าตนเองจะเป็นผู้แจ้งปัญหานั้นผ่านช่องทางร้องเรียนปัญหาออนไลน์ของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งทั้งสองแนวทางสะท้อนว่านักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ 5.2 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจรรย์ญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

พฤติกรรมบ่งชี้ในข้างต้นสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 - 7 ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยพฤติกรรมบ่งชี้นี้จะปรากฏควบคู่ไปกับพฤติกรรมบ่งชี้ 5.1 การตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ที่ปรากฏในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ” เราควรทำอย่างไร? ในช่วงสัปดาห์ที่ 2 ของกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมจำลองการออกเสียงประชามติให้นักเรียน (การทำประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2559) เริ่มจากสอบถามนักเรียนว่า “ถ้าตนเองเป็นผู้ที่มีสิทธิจะ ‘ไปลงประชามติ’ หรือ ‘ไม่ไปลงประชามติ’ เพราะเหตุใด?” พบว่า นักเรียนแสดงเจตนารมณ์ในการไปออกเสียงประชามติ โดยให้เหตุผลเกี่ยวกับความสำคัญของรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนควรไปแสดงเจตนารมณ์ของตนเองผ่านการออกเสียงประชามติ อีกทั้งเป็นสิทธิและหน้าที่ของปวงชนชาวไทยในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากนั้นนักเรียนตัดสินใจออกเสียง

ประชุมผ่าน Google Form ที่อ้างอิงคำถามการทำประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2559 พบว่า นักเรียนมีการพิจารณาข้อมูลจากการศึกษาร่างรัฐธรรมนูญในกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนหน้านี้อย่างรอบด้านแล้วจึงตัดสินใจว่าจะ “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” ดังตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจของนักเรียน เช่น “เห็นด้วยกับประเด็นร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ..... เพราะเมื่อได้ศึกษาร่างรัฐธรรมนูญแล้ว ไม่ขัดต่อหลักสิทธิเสรีภาพของประชาชน และอาจส่งผลในด้านดีต่อชีวิตประจำวัน แต่ประเด็นคำถามเพิ่มเติมที่ให้อำนาจ สว. ที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนมาร่วมกับ สส. ในการเลือกนายกรัฐมนตรีในช่วง 5 ปีแรกของรัฐสภาชุดแรก ไม่เห็นด้วยเพราะอาจทำให้เกิดเหตุการณ์การเลือกนายกรัฐมนตรีที่ขัดกับเจตนารมณ์ของประชาชน (มกราคม 2568)” ทั้งนี้ ผลการสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 พบประเด็นที่สะท้อนพฤติกรรมการวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เช่น

“ได้เรียนรู้ว่าก่อนจะลงความคิดเห็น ควรพิจารณาอ่านเงื่อนไขให้ละเอียดและเข้าใจ ก่อนที่จะลงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ” (มกราคม 2568)

“นำไปเป็นความรู้ติดตัวเวลาที่ได้ลงประชามติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญอีก จะได้ศึกษาให้ทราบก่อนว่า ถ้ากาช่องนี้หมายถึงอะไรและจะส่งผลอะไรต่อไปในอนาคต” (มกราคม 2568)

“ปรับใช้ในเรื่องการอ่านข้อมูลและทำความเข้าใจก่อนไปใช้สิทธิในครั้งต่าง ๆ เพราะชีวิตความเป็นอยู่ของเราขึ้นอยู่กับความเสี่ยงในแต่ละครั้ง” (มกราคม 2568)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เราจะมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้อย่างไร? โดยหลังจากที่นักเรียนได้ศึกษาร่างกฎหมายที่ตนเองสนใจและพิจารณาว่าจะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าว นักเรียนได้มีการตัดสินใจโดยพิจารณาจากการศึกษาข้อมูลของร่างกฎหมายแล้วจึงตัดสินใจว่าจะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายหรือไม่ ซึ่งนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการพิจารณาความสำคัญและผลกระทบของกฎหมายที่มีต่อสังคมเป็นเหตุผลสำคัญในการตัดสินใจ ดังตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มที่สนใจร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ “นักเรียนคนที่ 1 เห็นด้วยเพราะกฎหมายดังกล่าวมีประเด็นการปรับหลักสูตรการศึกษา การลดความเหลื่อมล้ำ และการพัฒนาวิชาชีพครู, นักเรียนคนที่ 2 เห็นด้วยเพราะกฎหมายดังกล่าวมีการเพิ่มคุณภาพของผู้ประกอบวิชาชีพครูทำให้ผู้เรียนได้รับ

คุณภาพตามมา, นักเรียนคนที่ 3 เห็นด้วยเพราะเพื่อปรับเปลี่ยนการศึกษาให้เข้ากับยุคปัจจุบันที่พัฒนาขึ้นและทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น (มกราคม 2568)” หรือความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มที่สนใจร่างพระราชบัญญัติการแก้ไขนั้นในระบบ “เห็นด้วยเพราะการกู้หนี้้นอกระบบมีดอกเบี้ยที่สูงและในบางกรณีมีการทวงหนี้ที่รุนแรง จากมาตรการต่าง ๆ ที่เคยมีมาทำให้เห็นว่าไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ในระบบได้หรือเป็นเพียงมาตรการระยะสั้นเท่านั้น จึงร่วมลงชื่อเสนอร่างกฎหมายนี้เพื่อแก้ไขปัญหานี้ในระยะยาวตามแนวทางที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มกราคม 2568)”

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 “รู้จักก่อนเลือกตั้ง” เตรียมตัวอย่างไรก่อนไปเลือกตั้ง? โดยหลังจากที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมศึกษาข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ในเขตการเลือกตั้งตามทะเบียนบ้านของตนเองและพิจารณาแล้วว่าตนเองจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง นักเรียนได้ตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยพิจารณาจากคุณสมบัติหรือประสบการณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งและตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง โดยพิจารณาจากอุดมการณ์และนโยบายของพรรคการเมืองที่ตนเองให้ความสนใจ เช่น “เลือกคนนี้ เพราะเขามีประสบการณ์ในการเป็นทนายความ เข้าใจในเรื่องกฎหมายซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเป็น สส. ที่ต้องเสนอและพิจารณากฎหมายต่าง ๆ และเขายังเป็นจิตอาสาช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ตลอด (มกราคม 2568)” “เลือกพรรคนี้ เพราะเป็นพรรคการเมืองที่มุ่งมั่นในการสร้างสังคมที่มีเสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ เห็นด้วยกับแนวคิดของพรรคที่เชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่าและมีสิทธิไผ่ฝันถึงสังคมที่ดีกว่า และชอบนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของพรรคนี้ (มกราคม 2568)” และผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียนในช่วงสุดท้ายของกิจกรรมการเรียนรู้ว่า “ถ้า ณ ขณะนี้มีการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่นักเรียนยังไม่มีสิทธิเลือกตั้ง นักเรียนคิดว่าตนเองจะสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใดได้บ้าง?” พบว่า นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าตนเองจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้จากการติดตามข่าวสารการเลือกตั้ง เชิญชวนผู้ปกครองให้ออกไปใช้สิทธิการเลือกตั้ง ตรวจสอบการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งใกล้บ้าน และติดตามผลการเลือกตั้งในระดับเขตเลือกตั้งและประเทศผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 “การเมืองโปร่งใส” เราจะตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างไร? ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐกรณี การแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Trafy Fondue) โดยนักเรียนสำรวจปัญหาใกล้ตัวที่ตนเองพบเจอในชุมชนและคิดว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข เก็บข้อมูลด้วยการถ่ายรูปภาพ ระบุรายละเอียดปัญหา และข้อมูลตำแหน่งของพื้นที่แจ้งไป

ในระบบ Traffy Fondue พบว่า นักเรียนพิจารณาแจ้งปัญหาเกี่ยวกับสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น ถนนชำรุด สัญญาณไฟจราจรขัดข้อง สายไฟฟ้าชำรุด ถึงขยะสาธารณะไม่เพียงพอ และปัญหามลพิษฝุ่น PM 2.5 แสดงตัวอย่างผลงานของนักเรียนดังภาพประกอบ 13 ทั้งนี้ ผลการสะท้อนคิดการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 พบว่า นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมว่าตนเองในฐานะเยาวชนสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแจ้งปัญหาที่พบใกล้ตัวเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขปัญหาได้ผ่านช่องทางออนไลน์ และจะบอกกล่าวแนวทางนี้กับบุคคลใกล้ตัวให้ร่วมกันตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและแจ้งรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาได้ในอนาคต

ภาพประกอบ 13 ตัวอย่างผลงานของนักเรียนในการแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมผ่านแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue)

จากการวิเคราะห์ผลการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวัดและประเมินตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ และผลการสะท้อนคิดของนักเรียนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และสรุปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป สามารถสรุปได้ดังตาราง 15

ตาราง 15 ข้อเสนอแนะสำหรับนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้	ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้
1. การเมืองเรื่องใกล้ตัว	กิจกรรมการเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมือง เช่น “การเมืองเป็นเรื่องสกปรกไม่ควรเข้าไปยุ่ง” “เลือก สส. ไปแล้ว ไม่เคยมาให้เห็นหน้าเลย” ฯลฯ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ถ้ามีเวลาในการทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น สามารถให้นักเรียนสำรวจประเด็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองในปัจจุบันด้วยตนเองแทนการใช้ประเด็นจากที่ครูได้จัดเตรียมมาให้ จะทำให้นักเรียนได้วิเคราะห์ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากยิ่งขึ้น 2. ในช่วงที่นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองตามความรู้และประสบการณ์ของตนเอง ครูควรตรวจสอบว่านักเรียนอธิบายแก้ไขความคลาดเคลื่อนดังกล่าวได้ชัดเจนและถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องหรือมีประเด็นที่ควรเพิ่มเติม ครูสามารถร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวมากยิ่งขึ้น
2. ประเทศไทย: ทำไมต้องประชาธิปไตย?	กิจกรรมที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยการซักค้าน (jurisprudential model) ในประเด็น “นักเรียนคิดว่าประเทศไทยมีความเหมาะสมกับ ‘ประชาธิปไตย’ หรือ ‘เผด็จการ’ เพราะเหตุใด?” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ครูต้องสร้างบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยและไม่รู้สึกแปลกแยก โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่อาจจะเลือกการปกครองแบบ “เผด็จการ” เช่น ไม่พยายามพูดเพื่อบังคับหรือเปลี่ยนความคิดเห็นของนักเรียน แต่ใช้วิธีรับฟังโดยไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด โดยให้นักเรียนพิจารณาค่านิยมของตนเองบนฐานของข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นสังคมปัจจุบัน 2. ก่อนเริ่มกระบวนการซักค้านในขั้นของการนำเสนอกรณีปัญหา ครูสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนได้ (ผู้วิจัยใช้กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับการรับชมการสัมภาษณ์แนวคิดของบุคคลต่าง ๆ) เช่น การอ่านข่าวออนไลน์ การรับชมข่าว สารคดี หรือภาพยนตร์ การเล่าประวัติความเป็นมา การเรียนรู้สภาพปัญหาจากวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ ฯลฯ และเป้าหมายของขั้นตอนนี้ คือ เพื่อให้นักเรียนได้รู้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการซักค้าน นำไปสู่การประมวลข้อเท็จจริงและวิเคราะห์ค่านิยมต่อไป

ตาราง 15 ข้อเสนอแนะสำหรับนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้
3. “การเมือง” แก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างไร?	กิจกรรมการศึกษาปัญหารอบตัวที่เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือชุมชนโดยใช้กระบวนการ “What-Why-How” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ถ้ามีเวลาในการทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น ครูอาจมอบหมายให้นักเรียนได้ลงมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายวิธี ไม่ได้เพียงแค่สืบค้นข้อมูลจากแหล่งออนไลน์เท่านั้น เช่น การจัดทำแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาแก่นักเรียน ฯลฯ 2. ครูสามารถต่อยอดแนวทางการแก้ไขปัญหาในโรงเรียนหรือชุมชนด้วยกระบวนการทางการเมืองของนักเรียนสู่การปฏิบัติจริงได้ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกเรียนรู้ สนับสนุนการลงมือปฏิบัติที่เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน
4. “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ” เราควรทำอะไร?	1. กิจกรรมการศึกษาสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ครูสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนและระยะเวลาการเรียนรู้ได้ (ผู้วิจัยใช้กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับกิจกรรมเกม) เช่น การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน การทัศนศึกษานอกโรงเรียน การเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนา ฯลฯ 2. กิจกรรมจำลองการออกเสียงประชามติ ครูต้องสร้างบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยและไม่รู้สึกแปลกแยก ในกรณีที่มีนักเรียนตัดสินใจ “ไม่ไปลงประชามติ” ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงเหตุผลว่าทำไมจึงตัดสินใจเช่นนั้นและรับฟังโดยไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด แต่ให้นักเรียนได้พิจารณาถึงผลกระทบของการตัดสินใจที่มีต่อตนเองและสังคม และเปิดโอกาสให้นักเรียนตัดสินใจใหม่อีกครั้งได้
5. เราจะมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้อย่างไร?	1. กิจกรรมการศึกษากระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ครูสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนและระยะเวลาการเรียนรู้ได้ (ผู้วิจัยใช้กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มร่วมกับการรับชมสื่อการเรียนรู้ของสถาบันพระปกเกล้า) เช่น การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน การทัศนศึกษานอกโรงเรียน การเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนา ฯลฯ 2. กิจกรรมการเข้าชื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายต่าง ๆ ในระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ระบบ e-initiative) ครูสามารถต่อยอดให้นักเรียนจำลองการเป็นผู้เสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายในประเด็นที่ตนเองมีความสนใจได้

ตาราง 15 ข้อเสนอแนะสำหรับนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้
6. “รู้ก่อนเลือกตั้ง” เตรียมตัวอย่างไรก่อนไปเลือกตั้ง?	1. กิจกรรมการศึกษาการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ครูสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนและระยะเวลาการเรียนรู้ได้ (ผู้วิจัยใช้กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม) เช่น การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน การเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนา การทัศนศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ ศูนย์ศึกษาประชาธิปไตย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ฯลฯ 2. กิจกรรมจำลองการเลือกตั้งท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครูต้องสร้างบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยและไม่รู้สึกแปลกแยก ในกรณีที่มีนักเรียนตัดสินใจ “ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง” ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงเหตุผลว่าทำไมจึงตัดสินใจเช่นนั้น และรับฟังโดยไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด แต่ให้นักเรียนได้พิจารณาถึงผลกระทบของการตัดสินใจที่มีต่อตนเองและสังคม และเปิดโอกาสให้นักเรียนตัดสินใจใหม่อีกครั้งได้ 3. หลังจากจบกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ครูสามารถนำนักเรียนไปเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้แทนราษฎร เช่น การได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามที่ตั้งของโรงเรียน หรือการเยี่ยมชมและเรียนรู้ ณ รัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา หรือทำเนียบรัฐบาล สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี หรือที่ทำการพรรคการเมืองต่าง ๆ
7. “การเมืองโปร่งใส” เราจะตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างไร?	1. กิจกรรมการศึกษาลักษณะการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ครูสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนและระยะเวลาการเรียนรู้ได้ (ผู้วิจัยใช้กระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม) เช่น การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียน การทัศนศึกษานอกโรงเรียน การเข้าร่วมการอบรมหรือสัมมนา ฯลฯ 2. ครูต้องสร้างบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยและไม่รู้สึกแปลกแยก ในกรณีที่มีนักเรียนตัดสินใจ “ไม่แจ้งปัญหาที่พบเจอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง” ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงเหตุผลว่าทำไมจึงตัดสินใจเช่นนั้นและรับฟังโดยไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด แต่ให้นักเรียนได้พิจารณาถึงผลกระทบของการตัดสินใจที่มีต่อตนเองและสังคม และเปิดโอกาสให้นักเรียนตัดสินใจใหม่อีกครั้งได้

ตาราง 15 ข้อเสนอแนะสำหรับนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้
7. “การเมืองโปร่งใส” เราจะตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐได้อย่างไร? (ต่อ)	3. กิจกรรมการรายงานปัญหาในแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffic Fondue) ครูสามารถให้นักเรียนติดตามผลของการรายงานปัญหาต่าง ๆ ว่าได้รับการแก้ไขหรือไม่ อย่างไร และนำผลการติดตามมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในห้องเรียน
8. “สภากาแฟ (World Café)” การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้!	กิจกรรมการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยใช้กระบวนการเสวนาสภากาแฟ (World Café) มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ครูต้องสร้างบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกปลอดภัยและกล้าแสดงความคิดเห็น เช่น พูดคุยทำความเข้าใจกับนักเรียนก่อนว่าเราจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด แต่จะเรียนรู้เหตุผลของกันและกัน และจะแสดงความคิดเห็นบนฐานของข้อมูลที่ถูกต้อง 2. ครูไม่ควรปิดกั้นประเด็นปัญหาทางการเมืองหรือนโยบายทางการเมืองที่นักเรียนได้ตัดสินใจเลือกเป็นประเด็นสำหรับแสดงความคิดเห็น เพราะประเด็นดังกล่าวเป็นสิ่งที่นักเรียนได้ตกลงกันแล้วว่าจะมีความกังวลหรือมีการถกเถียงกันมากที่สุด ในสังคม การปิดกั้นการพูดคุยอาจทำให้นักเรียนรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่สบายใจในการทำกิจกรรม และไม่ตรงตามเป้าหมายของจุดประสงค์การเรียนรู้ ทั้งนี้ ครูมีหน้าที่สนับสนุนการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนให้อยู่บนฐานของข้อมูลและความเป็นเหตุเป็นผล เมื่อมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกิดขึ้นก็สนับสนุนแหล่งข้อมูลให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ต่อไป 3. ครูควรติดตามข่าวสารหรือสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบัน เพื่อที่จะสามารถมีแนวทางในการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจทางการเมืองนำไปใช้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมือง หรือประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างมีเหตุผล
9. การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมี “วิจารณญาณ”	กิจกรรมการวิเคราะห์ข่าวสารทางการเมืองโดยใช้เทคนิค SQ5R การดำเนินการทั้ง 7 ขั้นตอน ครูควรให้นักเรียนดำเนินการไปที่ละขั้นตอนและคอยให้คำแนะนำวิธีการดำเนินการแก่นักเรียน โดยไม่จำเป็นต้องให้นักเรียน “เขียน” สะท้อนผลออกมาในทุกขั้นตอน เพราะจะทำให้นักเรียนจดจ่อกับการเขียนมากกว่าที่จะตรวจสอบข้อมูลจากสิ่งที่อ่านหรือรับชม และนักเรียนอาจเหนื่อยล้าได้ ทั้งนี้ เทคนิควิธีที่สามารถนำมาแนะนำนักเรียนแทนการเขียน เช่น การเขียนเฉพาะสาระสำคัญสั้น ๆ (short note) หรือเขียนเพื่อสรุป การเน้นคำหรือประโยค (highlight) การพูดสะท้อนความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องที่เราอ่าน ฯลฯ

ตาราง 15 ข้อเสนอแนะสำหรับนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้	ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้
10. “ความเครียดทางการเมือง” จัดการได้อย่างไร?	กิจกรรมการวิเคราะห์ความเครียดหรือความกังวลที่เกิดจากปัญหาหรือสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ โดยใช้เครื่องมือ “ต้นไม้ปัญหา (Issue trees)” ร่วมกับ “เทคนิค Why Why Analysis” ครูควรเน้นย้ำให้นักเรียนเข้าใจว่ากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจภาพรวมของปัญหาที่เรามีความกังวล ได้แก่ สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา และแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี เพราะถ้าเรามีความเข้าใจต่อปัญหาดังกล่าวแล้ว ความกังวลต่าง ๆ จะลดน้อยลง และควรที่จะประเมินสถานการณ์ใหม่ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้เลวร้ายอย่างที่คิด (cognitive reappraisal) หรือยังมีโอกาสที่ดีสำหรับเราและสังคมเสมอ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยพิจารณาจากการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันทางการเมืองและแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ออกแบบและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับร่าง ตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับร่าง และปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ ระยะที่ 2 การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) ออกแบบและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากนั้นนำเครื่องมือในการวิจัยมาทดลองและศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ สถาบันวิจัยพัฒนา และสาธิตการศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเพิ่มเติม (วิชาเลือกเสรี) ส 30219 การเมือง 101 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน โดยการใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นนักเรียนที่ผ่านการเรียนในรายวิชาพื้นฐาน ส 31102 หน้าที่พลเมือง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรสถานศึกษาและมีผลการเรียนในรายวิชาดังกล่าวอยู่ระหว่าง 1.00 - 3.50 ใช้ระยะเวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบเรียนละ 45 นาที และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยเปรียบเทียบคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยหาค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ dependent-samples t-test ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งนำเสนอผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในงานวิจัยนี้ ได้นำแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมาเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ขั้นที่ 2 การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ และขั้นที่ 4 การสะท้อนคิดและประเมินผล รวมทั้งแนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ ซึ่งมีสาระสำคัญในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ออกแบบโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-Based Learning) ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือ (1) การเรียนรู้ฐานสมรรถนะมุ่งเน้น “การปฏิบัติ” โดยการปฏิบัติภาระงาน (task-oriented activities) ของผู้เรียน หรือการจัดประสบการณ์/สถานการณ์ที่หลากหลายของครู เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการค้นหาคำตอบหรือความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ให้ถึงระดับที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง และสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของผู้เรียน (2) ครูผู้สอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับ เป็นกรอบในการพัฒนาให้ผู้เรียนทำอะไรได้ (ในระดับที่กำหนด) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต (3) ครูผู้สอนบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานการแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เพื่อลดภาระการเรียนรู้และผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นและฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ (4) ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้แตกต่างกัน และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ไปตามความถนัดและความสามารถของตนเอง สามารถเรียนรู้ไปได้เร็ว-ช้าตามจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง (self-pacing) (5) ครูผู้สอนมีบทบาทในการสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และผู้เรียนร่วมสะท้อนคิด (reflection) การเรียนรู้ที่ผ่านมาของตนเอง และ (6) ผู้เรียนต้องสามารถ

แสดงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ ก่อนที่จะก้าวสู่การเรียนรู้ขั้นต่อไป โดยใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (criterion referenced) ถ้าผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้และสอนซ่อมเสริม (remedial teaching) ให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้ มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ครูผู้สอนต้องมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาสมรรถนะอะไรให้แก่ผู้เรียน อธิบายสมรรถนะนั้น ๆ ให้เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรม และวิเคราะห์ว่าผู้เรียนจำเป็นต้องรู้อะไร ต้องมีเจตคติ และคุณลักษณะอย่างไร และต้องมีทักษะอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการ โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สะท้อนความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต งานวิจัยนี้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 5 ข้อ ได้แก่

1) นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมมั่นในระบบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง

2) นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

3) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง

4) นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น และสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี

5) นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์

ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ

ขั้นตอนที่ 2 การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้

ครูผู้สอนจะต้องบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่กำหนดไว้ เพื่อลดสภาวะการเรียนรู้และผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นและฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ งานวิจัยนี้บูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้เป็นสภาวะการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่

- 1) ความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน
- 2) หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และระบอบการปกครองแบบเผด็จการ
- 3) ความเป็นธรรมและประเด็นปัญหาทางสังคมที่มีผลต่อชีวิตของตนเอง และสังคม และแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง
- 4) หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐตามรัฐธรรมนูญ
- 5) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
- 6) การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา แนวทางการแก้ไขปัญหาดทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี และมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

ครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และเน้น “การปฏิบัติ” โดยจะต้องสามารถทำให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ผู้เรียนแต่ละคนอาจจะพบกับสถานการณ์ที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ความสนใจ ความถนัด และระดับสมรรถนะ โดยกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ไปได้เร็ว-ช้าตามจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง (self-pacing) และครูผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีจำนวน 10 กิจกรรม ได้แก่

(1) การเมืองเรื่องใกล้ตัว (2) ประเทศไทย “ทำไมต้องประชาธิปไตย?” (3) “การเมือง” แก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างไร? (4) “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ” เราควรทำอะไร? (5) เราจะมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้อย่างไร? (6) “รู้ก่อนเลือกตั้ง” เตรียมตัวอย่างไรก่อนไปเลือกตั้ง? (7) “การเมืองโปร่งใส” เราจะตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างไร? (8) “สภากาแฟ (World Café)” การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้! (9) การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมี “วิจารณญาณ” และ (10) “ความเครียดทางการเมือง” จัดการได้อย่างไร? ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สถานสมรรถนะ จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม แนวคิดสำคัญ สาระการเรียนรู้ ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม สถานที่ดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และการวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนคิดและประเมินผล

ผู้เรียนจะสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง และครูผู้สอนประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะต้องสามารถแสดงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์นั้น ๆ ให้สำเร็จตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ (performance criteria) ถ้าผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูผู้สอนจะต้องสอนซ่อมเสริมให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน จนกระทั่งผ่านเกณฑ์จึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับต่อไป

ทั้งนี้ แนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะมี 2 ระยะ คือ (1) การประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้ (formative assessment) เป็นการวัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามดูความก้าวหน้าและให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) โดยวัดจากพฤติกรรม/การกระทำ/การปฏิบัติที่แสดงออกถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ (performance criteria) ใช้การประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ผู้เรียนจะได้รับการประเมินไปตามลำดับขั้นที่กำหนด ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับต่อไป และ (2) การประเมินรวบยอดหรือการประเมินผลสรุป (summative assessment) เป็นการวัดและประเมินผลหลังจากจบการเรียนรู้ทุกกิจกรรม โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น คือ แบบวัดความรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเครื่องมือวัดและประเมินผลใช้สถานการณ์เป็นฐาน เพื่อให้บริบทการวัดและประเมินตามสภาพจริงมากขึ้น

2. ผลการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนมีการรู้เท่าทันทางการเมืองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แยกตามองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม พบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนในทุกองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้ ผลความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองแยกตามองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ด้านการใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมืองมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล ด้านการจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง และด้านการเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอข้อค้นพบเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีหลักการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการรู้เท่าทันทางการเมือง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติผ่านการจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่หลากหลายของครู เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการค้นหาคำตอบหรือความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่เรียนรู้ให้ถึงระดับที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง และผู้เรียนร่วมสะท้อนคิด (reflection) การเรียนรู้ของตนเอง รวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับของครู (feedback) เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขและให้ความช่วยเหลือตาม

ความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ การที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการเมือง นำไปใช้ในการทำความเข้าใจกิจกรรมทางการเมือง การตัดสินใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองที่ตื่นตัวทางการเมืองในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเองได้ สอดคล้องกับทิวชัย ต้นศิริ (2547) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนทางการเมืองสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายควรที่จะสอนจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในการเมืองไทย และมูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย (2556) อธิบายแนวทางการเรียนการสอนเพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยว่าควรเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะ พฤติกรรม และการนำไปใช้ให้ปฏิบัติจริง ไม่ใช่เน้นแต่ความรู้ความเข้าใจ แต่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสำนึกกับใช้สังคมผ่านการตั้งคำถาม ศึกษาหาข้อมูล คิดอย่างมีวิจารณญาณ และใช้การประเมินที่มีการคิดไตร่ตรองหรือการสะท้อนคิด (reflection thinking) เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ใช้ในงานวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและแต่ละขั้นตอนสามารถส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นขั้นตอนที่ครูต้องมีความชัดเจนว่าต้องการพัฒนาสมรรถนะอะไรให้แก่ผู้เรียน อธิบายสมรรถนะนั้น ๆ ให้เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรม และวิเคราะห์ว่าผู้เรียนจำเป็นต้องรู้อะไร ต้องมีเจตคติและคุณลักษณะอย่างไร และต้องมีทักษะอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่ต้องการ โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่สะท้อนความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต ซึ่งงานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมือง จึงได้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง ได้แก่ การเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล การใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง การจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ จากนั้นจึงวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ที่สะท้อนความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติในแต่ละองค์ประกอบของการรู้เท่าทันทางการเมืองเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เช่น “นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมมั่นในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็น

ปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง” จะเห็นได้ว่าการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีความชัดเจนจะช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะ ความรู้ ทักษะ และเจตคติตามเป้าหมายการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่สุจิตรา ปทุมลังการ (2552) อธิบายว่าการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจะต้องกำหนดผลการเรียนรู้หรือสมรรถนะอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นสิ่งที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ก, 2563, 2564ข) ที่ได้อธิบายว่าครูต้องมีมาตรฐานสมรรถนะและจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับสำหรับเป็นกรอบในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ครูมีเป้าหมายที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนทำอะไรได้ในระดับที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจะต้องบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์หรือความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่กำหนดไว้ ดังนั้น การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีความชัดเจนจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และนำเนื้อหาดังกล่าวมาบูรณาการร่วมกัน เพื่อลดสภาวะการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้นและมีเวลาฝึกฝนการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ การบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ของความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้เมื่อต้องนำไปประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงมุ่งหมายไปที่การประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต มากกว่าที่จะเรียนรู้เพื่อความรู้ความเข้าใจเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ O'Sullivan and Bruce (2014) ได้อธิบายว่าการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นแนวทางพหุวิทยาการ (multidisciplinary approach) ซึ่งสมรรถนะมีลักษณะเป็นแบบองค์รวม แนวทางการเรียนรู้จึงต้องบูรณาการและเป็นองค์รวม และคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) อธิบายว่าการเรียนรู้ฐานสมรรถนะจะต้องมีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง เพื่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนจะออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และเน้น “การปฏิบัติ” โดยจะต้องสามารถทำให้ผู้เรียนนำความรู้

ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ผู้เรียนแต่ละคน อาจจะพบกับสถานการณ์ที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ความสนใจ ความถนัด และระดับสมรรถนะ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบบริบทของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เช่น “กิจกรรม ‘รู้ก่อนเลือกตั้ง’ เตรียมตัวอย่างไรก่อนไปเลือกตั้ง? ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนทดลองนำความรู้ไปใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ผ่านมาในเขตเลือกตั้งของตนเอง หรือกิจกรรม ‘การเมืองโปร่งใส’ เราจะตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างไร? ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนได้เสนอข้อร้องเรียนปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวันของตนเองผ่านแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue)” สอดคล้องกับที่ O'Sullivan and Bruce (2014) ได้อธิบายว่าครูจะต้องสร้างหรือมองหาบริบทที่มีความหมายต่อนักเรียน (meaningful contexts) และแนวทางการเรียนรู้ไม่ควรเป็นกระบวนการให้ข้อมูล แต่ควรเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้ได้กำหนดแนวทางสำคัญที่ครูต้องให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพราะเป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับทราบความก้าวหน้าและข้อควรปรับปรุงต่าง ๆ นำไปสู่การพัฒนาตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ ดังที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) ได้อธิบายว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเพื่อการปรับปรุงพัฒนา เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จ ขณะเดียวกันกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 10 กิจกรรม ผู้วิจัยได้ออกแบบโดยเรียงลำดับการพัฒนาองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง เริ่มจากการพัฒนาการเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 - 3 เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเมืองและเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ทางการเมืองที่มีต่อตนเองและสังคม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ในกิจกรรมต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562ก, 2563, 2564ข) ได้อธิบายว่าเจตคติหรือทัศนคติ (attitude/attribute) เป็นปัจจัยสำคัญของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ครูควรสร้างแรงจูงใจแรงบันดาลใจ กระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ สร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำตนเองและกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้ (self-directed learning) จากนั้นจึงเป็นกลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 - 7 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาการมีส่วนร่วมทาง การเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ซึ่งเรียงลำดับกิจกรรมตามการเชื่อมโยงกันของสาระการเรียนรู้ โดยเริ่มจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 มุ่งเน้นการศึกษาสาระสำคัญของ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันและการมีส่วนร่วมในการออกเสียงประชามติ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั้งระดับประเทศและท้องถิ่น และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐในฐานะประชาชน ทั้งนี้ กลุ่มกิจกรรมดังกล่าวสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 ที่มุ่งเน้นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9 ที่มุ่งเน้นการใช้วิจารณ์ญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง โดยผู้เรียนจะต้องนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 - 7 มาเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 - 9 และจะเห็นได้ว่ากลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 - 9 ที่มีจำนวน 6 กิจกรรมการเรียนรู้ ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐของผู้เรียน เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการเป็นผู้ที่รู้เท่าทันทางการเมืองและการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย ดังที่สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) ได้อธิบายว่าการรู้เท่าทันทางการเมืองของบุคคลจะต้องสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่ตนจะเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการทางการเมือง ทั้งนี้ หลังจากที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 - 9 อาจเกิดความกังวลหรือความเครียดจากการติดตามข่าวสารทางการเมือง หรือสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันไม่เป็นไปตามที่ตนเองคาดหวัง จึงนำไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 10 ที่มุ่งเน้นการจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเองด้วยการประเมินสถานการณ์ใหม่ว่าไม่ได้เลวร้ายอย่างที่เคยคิด (cognitive reappraisal) และหาจุดสมดุลระหว่างความสบายใจของตนเองกับแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Ford et al., 2023)

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนคิดและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเองที่ครอบคลุมในประเด็นเกี่ยวกับความรู้สึกระหว่างปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ความรู้ ทักษะ และเจตคติใหม่ ๆ ที่ตนเองได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ และการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเอง สอดคล้องกับที่ O'Sullivan and Bruce (2014) ได้อธิบายว่าการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเป็นการเรียนรู้แบบสะท้อนคิด (reflective learning) ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้สะท้อนคิดความต้องการ แรงจูงใจ วิธีการ ความก้าวหน้า ผลลัพธ์ ฯลฯ ของตนเอง และในขั้นตอนนี้ ครูจะประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะต้องสามารถแสดงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นถึง

ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในบริบทหรือสถานการณ์นั้น ๆ ให้สำเร็จตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ (performance criteria) ถ้าผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์ ครูจะสอนซ่อมเสริมให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของผู้เรียน จนกระทั่งผ่านเกณฑ์จึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับต่อไปได้ สอดคล้องกับที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562) และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ได้อธิบายว่าการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะจะวัดจากพฤติกรรม หรือการกระทำ หรือการปฏิบัติที่แสดงถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนด เป็นการวัดอิงเกณฑ์ไม่ใช่อิงกลุ่มและมีหลักฐานการปฏิบัติ (evidence) ใช้ตรวจสอบได้ และผู้เรียนจะได้รับการประเมินไปตามลำดับขั้นของสมรรถนะที่กำหนด ถ้าไม่ผ่านจะต้องได้รับการซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะก้าวสู่ลำดับขั้นต่อไป

แนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะมี 2 ระยะ คือ การประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้ (formative assessment) เป็นการวัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามดูความก้าวหน้าและให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ใช้การประเมินตามเกณฑ์การปฏิบัติที่กำหนดไว้ (performance criteria) และประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) และการประเมินรวบยอดหรือการประเมินผลสรุป (summative assessment) เป็นการวัดและประเมินผลหลังจากจบการเรียนรู้ทุกกิจกรรม โดยใช้เครื่องมือที่ใช้สถานการณ์เป็นฐานที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น คือ แบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังที่สุจิตรา ปทุมลังการ (2552) ได้อธิบายว่าการประเมินฐานสมรรถนะให้ความสำคัญกับการประเมินแบบย่อย (formative assessment) อย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามดูความก้าวหน้า วินิจฉัยจุดด้อย จุดเด่นของผู้เรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับ และเป็นการประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนไปด้วย ใช้การอิงเกณฑ์ (criterion referenced) วัดความสำเร็จในการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ขณะเดียวกันต้องมีการสอบสรุป (summative assessment) เพื่อประเมินกระบวนการเรียนรู้ (the end of learning process) จะเห็นได้ว่าแนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะมุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนา (assessment for improvement) ไม่ใช่การประเมินเพื่อตัดสิน (วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล, 2562)

2. ประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้น

ผลการเปรียบเทียบการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนมีการรู้เท่าทันทางการเมืองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองจะพบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนในทุกองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสามารถอนุมานได้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีผลต่อการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง 5 ด้าน อันเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่จัดไว้อย่างเป็นลำดับและมีความชัดเจนในการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติทางการเมืองในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เรียน สาระการเรียนรู้มีการบูรณาการทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งและมีเวลาฝึกฝนการใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น และกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในการค้นหาความรู้ด้วยตนเองตามการจัดประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงอย่างหลากหลาย ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผลของครูที่มุ่งเน้นการประเมินเพื่อพัฒนามากกว่าการตัดสิน โดยให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เพื่อให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงแก้ไขและให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ใช้การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (criterion referenced) ร่วมกับการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิด (reflection) การเรียนรู้ที่ผ่านมาของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Santi Indra (2019) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้และการรู้เท่าทันทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งรุ่นเยาว์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าการที่นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการจัดการปัญหาทางการเมืองและการมีส่วนร่วมในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ ความตระหนักรู้ทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยที่นำแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะไปเป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดรู้หรือการรู้เท่าทัน (literacy) ของผู้เรียนเช่นเดียวกันกับงานวิจัยนี้ ดังงานวิจัยของ ชวัลนุช จันธิมา (2565) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าค่าเฉลี่ยของ

คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาด้านความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ และการรู้เท่าทันสื่อ หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาด้านความรู้ ด้านเจตคติ การปฏิบัติ และการรู้เท่าทันสื่อหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งงานวิจัยของ ประเสริฐ อุตรา และ สิรินาถ จงกลกลาง (2566) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก็พบว่าทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลของการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยคะแนนการรู้เท่าทันทางการเมืองในแต่ละองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนในช่วงก่อนเรียนที่อยู่ในระดับปานกลาง มีการเพิ่มขึ้นในช่วงหลังเรียนเป็นระดับมากในทุกองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมตามลำดับ ดังนั้น **ด้านการใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง** มีการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเรียนมากที่สุด โดยพฤติกรรมบ่งชี้ดังกล่าวได้รับการส่งเสริมอย่างชัดเจนในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9 การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมี "วิจารณญาณ" และในช่วงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 - 8 และ 10 นักเรียนได้รับการพัฒนาเจตคติ ความรู้ และทักษะทางการเมืองผ่านการลงมือปฏิบัติที่ต้องสืบค้นข้อมูลทางการเมืองผ่านทางออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้นักเรียนได้วิเคราะห์และพิจารณาไตร่ตรองความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่หลากหลายมุมมองตลอดการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 - 10 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติยา จารุไพบุลย์พันธ์ (2563) ที่พบว่าความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับการรู้เท่าทันข่าวสารการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ถ้าผู้เรียนมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากและอ่านข่าวสารการเมืองในหลากหลายมุมมอง จะยังมีความรู้เท่าทันข่าวสารการเมือง และงานวิจัยของ ณัฐวดี กุละพัฒน์ และ สิรินาถ จงกลกลาง (2565) พบว่าการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะส่งเสริมให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมาคือ **ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ** มีการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเรียนใกล้เคียงกับด้านการใช้วิจารณญาณติดตามข่าวสารสถานการณ์ทางการเมือง สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบให้ทุกกิจกรรมมีเป้าหมายให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติในการเข้าไปมี

ส่วนร่วมทางการเมืองตั้งแต่ระดับการติดตามข่าวสารและกิจกรรมทางการเมือง การรณรงค์ให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การออกเสียงประชามติ การเลือกตั้ง การร่วมเสนอแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ไปจนถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ โดยได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) มาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง ดังที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559) กล่าวว่า การสร้างสำนักพลเมืองควรมุ่งสร้างให้ผู้ศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองที่เหมาะสมผ่านการลงมือปฏิบัติ เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ และงานวิจัยของ รพีพร ธงทอง (2564) ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชนไทย ประกอบด้วย การสนับสนุนและทำกิจกรรมการเมือง การติดตามข้อมูลทางการเมือง การแบ่งปันความรู้ การแสดงความชอบ และจำนวนเวลาในแต่ละครั้งที่ใช้ Facebook, Twitter, Instagram และ Line รองลงมาคือ **ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผล** มีการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเรียนเท่ากับ **ด้านการจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเอง** ซึ่งพฤติกรรมบ่งชี้ทั้งสองด้านได้รับการส่งเสริมอย่างชัดเจนในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 “สภากาแฟ (World Café)” การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้! และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 10 “ความเครียดทางการเมือง” จัดการได้อย่างไร? ทั้งนี้ พฤติกรรมบ่งชี้ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผลได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผ่านการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองของผู้เรียนในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ โดยได้มีกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นที่มี “ข้อสนับสนุน” หรือเหตุผลจากความรู้ความเข้าใจหรือประสบการณ์ทางการเมืองของตนเองและหลักฐานเชิงประจักษ์ต่าง ๆ เช่น หลักการของประชาธิปไตย หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ข่าวสาร ปรากฏการณ์ทางสังคม ฯลฯ ประกอบกับการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยและกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ จึงทำให้พฤติกรรมของการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้วยเหตุและผลสะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจนและเปิดกว้างทางความคิดตามพฤติกรรมของผู้เรียนในปัจจุบันที่ตื่นตัวต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง ดังงานวิจัยของ รพีพร ธงทอง (2564) ที่พบว่าเด็กและเยาวชนไทยสมัยใหม่มีทัศนคติว่าความต้องการในการแสดงออกทางการเมืองเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและไม่จำกัดขอบเขต และการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นหรือร้องเรียนความเดือดร้อนเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และพฤติกรรมบ่งชี้ด้านการจัดการกับความเครียดทางการเมืองของตนเองได้รับการพัฒนาตามข้อเสนอแนะจากงานวิจัยของ Ford et al. (2023) ที่กล่าวว่าการจัดการกับ

ความเครียดทางการเมืองควรเบี่ยงเบนความสนใจตนไปเรื่องอื่น (distraction) ประเมินสถานการณ์ใหม่ว่ามันไม่เลวร้ายอย่างที่คิด (cognitive reappraisal) และการหาจุดสมดุลระหว่างความสบายใจของตนเองกับประโยชน์สาธารณะ ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหาอย่างรู้เท่าทันผ่านการวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา และโอกาสหรือมุมมองทางบวกจากปัญหาทางการเมือง รวมทั้งการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี ซึ่งเมื่อผู้เรียนได้เข้าใจบริบทของปัญหาอย่างรอบด้านก็มีความสบายใจมากยิ่งขึ้น และ

ด้านการเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมือง เป็นด้านที่มีการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเรียนน้อยที่สุดจากพฤติกรรมบ่งชี้ทั้ง 5 ด้าน อันเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนเจตคติทางการเมืองนั้นต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความตระหนักรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาพฤติกรรมบ่งชี้ดังกล่าวเป็นลำดับแรกในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 - 3 ผ่านการเรียนรู้โดยการวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมรอบตัวเพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมโยงในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม และนำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม จากนั้นเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิชัย ตันศิริ (2547) ได้อธิบายว่าการพัฒนาบุคลิกภาพและวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ควรเป็นการสอนที่เน้นเชิงปรัชญาการเมืองและสังคมในแนวตั้งมากกว่าแนวนอน คือ วัตถุประสงค์ไม่ใช่ให้ผู้เรียนรู้ปรัชญาของนักปรัชญาต่าง ๆ แต่ต้องการให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์แบบนักปรัชญา ต้องการให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ประเด็นของความยุติธรรม ความเสมอภาค เสรีภาพ จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งสังคม ชุมชน บทบาทของสถาบันครอบครัว สถาบันต่าง ๆ ทางสังคมกับการพัฒนามนุษย์ เป็นต้น ดังนั้น การที่ผู้เรียนจะพัฒนาการเป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองได้อย่างคงที่นั้น ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ผ่านการวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนที่จะนำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้ ควรศึกษาให้เข้าใจในหลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ แนวทางการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ กระบวนการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ตามตาราง 15 ของบทที่ 4 เพื่อให้สามารถนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลาง หรือรายวิชาเพิ่มเติมตามหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ชุมชน และผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้สอนสามารถนำแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะไปเป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติ หรือสมรรถนะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้

2. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับการพัฒนาภายใต้บริบทการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสาธิตที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย โดยมีนักเรียนต่อห้องเรียนประมาณ 25 - 35 คน ทดลองจัดการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติมตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีเวลาเรียนรู้ 2 คาบเรียนต่อสัปดาห์ต่อหนึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ มีเพียงกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 ที่ใช้เวลา 4 คาบเรียน (2 สัปดาห์) และในบางกิจกรรมอาจต้องเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเวลาเรียนในชั้นเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนได้มีเวลาเพียงพอต่อการลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะให้ความสำคัญกับการนำความรู้ ทักษะ และเจตคติไปลงมือปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง จึงควรมีเวลาที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคลและถ้านำไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาที่มีเวลาเรียน 1 คาบต่อสัปดาห์ ควรออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนรู้ในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในช่วงเวลาอื่น ๆ นอกห้องเรียนเพิ่มเติม หรือผู้สอนในโรงเรียนนั้น ๆ สามารถร่วมกันบูรณาการการเรียนรู้ระหว่างรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความเชื่อมโยงของความรู้ ทักษะ และเจตคติในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเป็นองค์รวมและมีเวลาในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งเปรียบเทียบการรู้เท่าทันทางการเมืองก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาพัฒนาการหรือการเปลี่ยนแปลงของการรู้เท่าทันทางการเมืองในแต่ละระยะการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคล โดยการใช้ตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลง เช่น normalized gain score และการนำเสนอพัฒนาการรายบุคคลด้วยกราฟเส้น (line graph) ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในแต่ละองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองแต่ละระยะการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคลอย่างไร เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้นำเสนอการรู้เท่าทันทางการเมืองที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจมีการศึกษาและนำเสนอการรู้เท่าทันทางการเมืองที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น หรือผู้เรียนระดับอุดมศึกษา รวมทั้งควรมีการนำแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของผู้เรียนระดับต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การพัฒนารายวิชาฐานสมรรถนะ การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ฯลฯ

3. จากผลการวิจัยที่พบว่าแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสามารถส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้ ดังนั้นควรมีการศึกษาโดยนำแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะไปพัฒนาคุณลักษณะหรือสมรรถนะของพลเมืองด้านต่าง ๆ ต่อไป เช่น สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง/ตื่นรู้ที่มีสำนึกสากล (Active Citizenship with Global Mindedness) ความเป็นนวัตกรรมสังคม ความเป็นผู้ประกอบการ ฯลฯ

บรรณานุกรม

- Alexander, R. C. (2009). Political Literacy as Information Literacy. *Communications in Information Literacy*, 3(1), 9-13. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/321821947_Political_Literacy_as_Information_Literacy
- Badlan, K. (2016). *Explorations into young people's political literacy*. (Doctoral dissertation). Anglia Ruskin University, Cambridge. Retrieved from <https://arro.anglia.ac.uk/id/eprint/704283>
- Brett, P., Huddleston, T., Treharne, D., Demaine, J., Arthur, J., Palmer, J., . . . Lewis, M. (2002). Political Literacy within Citizenship Education Initial Teacher Education. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/242326572>
- Cassel, C. A., & Lo, C. C. (1997). Theories of Political Literacy. *Political Behavior*, 19(4), 317-335. Retrieved from <https://doi.org/10.1023/A:1024895721905>
- Denver, D., & Hands, G. (1990). Does Studying Politics Make a Difference? The Political Knowledge, Attitudes and Perceptions of School Students. *British Journal of Political Science*, 20(2), 263-279. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/193973>
- Education Scotland. (2013). Curriculum for Excellence: Political Literacy. Retrieved from <https://education.gov.scot/media/hf0exnfq/cfe-briefing-14.pdf>
- Ford, B. Q., Feinberg, M., Lassetter, B., Thai, S., & Gatchpazian, A. (2023). The political is personal: The costs of daily politics. *Journal of Personality and Social Psychology*, 125(1), 1-28. Retrieved from <https://doi.org/10.1037/pspa0000335>
- Hunter, P., & Rack, J. (2016). Advancing young citizens' political literacy through social-sciences curricula. *Research Information for Teachers*, (3), 23-28. Retrieved from <https://doi.org/10.18296/set.0053>
- Lailiyah, N., Pradhana, G., & Yuliyanto, M. (2020). Youthizen Political Literacy: Educating The Generation Z. *JURNAL ILMU SOSIAL*, 19(1), 22-39. Retrieved from <https://ejournal.undip.ac.id/index.php/ilmusos/article/download/28462/16645>

- Lee, J., & Pant, M. (2020). Competency-based learning (CBL): Developing a competency-based geometry methods course. *The Journal of Competency-Based Education*, 5(4), e1224.
- Mkonongwa, L. M. (2018). Competency-based teaching and learning approach towards quality education. Retrieved from https://www.semanticscholar.org/paper/Competency-based-teaching-and-learning-approach-Mkonongwa/3c9e58278db5a26a24bd576328946a622ba994bb?utm_source=direct_link
- O'Sullivan, N., & Bruce, A. (2014). Teaching and Learning in Competency Based Education. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/269810124_Teaching_and_Learning_in_Competency_Based_Education
- Rosales, M. (2019). Competency-Based Learning for Motivation and Academic Performance in a Pre-calculus Course. *American Journal of Educational Research*, 7, 54-59.
- Santi Indra, A. (2019). *Enhancing Active Citizenship and Political Literacy among Young Voters in High School*. Paper presented at the Proceedings of the Social and Humaniora Research Symposium (SoRes 2018).
- Scheopner Torres, A., Brett, J., & Cox, J. (2015). *Competency-Based Learning: Definitions, Policies, and Implementation* (ED-IES-12-C-0009). Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/316558365_Competency-Based_Learning_Definitions_Policies_and_Implementation
- กมลชนก สกนธวัฒน์. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวทางการเรียนรู้แบบจากทัศน์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/69965>
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2566). *อาการเครียดจากการเมือง Political Stress Syndrome : PSS*. สืบค้นจาก <https://workpointtoday.com/stress-from-politics/>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง). (2564, 25 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*
(เล่ม 138 ตอนพิเศษ 44ง, น.1-354).

กิตติ ละออกุล. (2562). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการรู้ดิจิทัลที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์
สมองด้วยการออกแบบอินโฟกราฟิกส์แบบมีปฏิสัมพันธ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา*.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/64755>

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). *รายงานเฉพาะเรื่องที่ 12 หลักสูตรและการ
เรียนการสอนฐานสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2561). *องค์ความรู้ภาษา-วัฒนธรรม โดยสำนักงานราชบัณฑิตยสภา*.

เดลินิวส์, น. 23.

จิรายุ มีเผือก. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรเตรียมความพร้อมทักษะดนตรีไทยสำหรับผู้เรียนปีที่พหุ
ในระดับปริญญาตรีตามแนวคิดฐานสมรรถนะ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). คณะครุ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก

<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/79672>

ชญาภัทร์ สมกระโทก. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมโดยประยุกต์แนวความคิดการจัดการเรียนรู้
ฐานสมรรถนะร่วมกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ
ออกแบบ การจัดการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยในชีวิตของครูผู้ศึกษา*. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก

<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/76734>

ชวัลนุช จันธิมา. (2565). *ผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะร่วมกับแนวทางการเรียนรู้โดยใช้
กรณีศึกษาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสุขศึกษาและการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียน
มัธยมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/82710>

ณัฐกาญจน์ จันทน์เนื้อไม้. (2561). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเห็นคุณค่า
ศิลปะล้านนา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/63367>

- ณัฐวดี ภูละพัฒน์, และ สิรินาถ จงกลกลาง. (2565). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารราชพฤกษ์*, 20(1), 59 - 70. สืบค้นจาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Ratchaphruekjournal/article/view/253719>
- ธิติยา จารุโพนุลย์พันธ์. (2563). การรู้เท่าทันข่าวการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <https://ethesis.lib.ku.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1103/1/6215100048.pdf>
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2561). การศึกษาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย. *วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 48(2), 31-52. สืบค้นจาก <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/ssjpolsci/article/download/746/549>
- บุรฉัตร เปี่ยมสง่ากุล. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้แก่นเรื่องเป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/76723>
- ประเสริฐ อุดรา, และ สิรินาถ จงกลกลาง. (2566). การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารมจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 8(2), 55 - 64. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmbr/article/view/256565>
- พรพรรณนัย สายจันดี, ธรรมนิศย์ วราภรณ์ , และ ชัยยศ จินารัตน์. (2565). การรับรู้ทางการเมืองการกล่อมเกลாதทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในประเทศไทย. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 6(2), 26-40. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/WPSMS/article/download/244233/165509/856346>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* (เล่ม 116 ตอนที่ 74ก, น.1-23).
- พิชญา กล้าหาญ. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดกระบวนการคิดเชิงออกแบบ

ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, นครปฐม. สืบค้นจาก [http://ithesis-
ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/3118](http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/3118)

ภัทรสุดา แก้วโหวด. (2560). การพัฒนาแบบวัดการรู้เท่าทันการเมืองของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/60098>

ภัทรสุดา ยะบุญวัน. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
สำหรับการเรียนการสอนด้วยสื่ออินโฟกราฟิกที่ส่งผลต่อการรู้ดิจิทัล ของนักศึกษาวิชาชีพครู
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม. สืบค้นจาก [http://ithesis-
ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/3879](http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/3879)

ภาณุวัฒน์ มัธยมนันท์. (2561). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
การปกครองไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย: กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียน
สามเสนวิทยาลัย. (การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:165531

มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย. (2556). กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น
พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย. กรุงเทพฯ: เทคนิคอิมเมจ.

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 135 ตอนที่
82ก, น.1-61).

รพีพร ธงทอง. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน. วารสารวิจัยและ
พัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 16(1), 27-40. สืบค้นจาก [https://so03.tci-
thaijo.org/index.php/RDIBRU/article/view/248831](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/RDIBRU/article/view/248831)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม
134 ตอนที่ 40ก, น.1-90).

รุฬห์สวัสดิ์ ครองภูมินทร์. (2564). ปริมาณผลสาธารณะกับการใช้ทวิตเตอร์เพื่อการเคลื่อนไหว

- ทางการเมืองไทยของภาคประชาชนในช่วงปี พ.ศ. 2563 - 2564. *วิทยาการการจัดการโดย
อลงกรณ์ปริทัศน์*, 2(2), 71-82. สืบค้นจาก [https://so03.tci-
thaijo.org/index.php/MSVAR/article/download/250635/170261/917290](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/MSVAR/article/download/250635/170261/917290)
- วรรต เลิศรัตน์, และ สรัช สินธุประมา. (2566). *เด็กและครอบครัวไทยในสองทางแพร่ง: รายงาน
สถานการณ์เด็กและครอบครัว ประจำปี 2023*. กรุงเทพฯ: สืบค้นจาก
<https://kidforkids.org/child-family-situation-report-2023/>
- วัลลภ รัฐธรรณนท์, และ รัตนาวดี ลาพาย. (2563). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนไทย:
มูลเหตุ รูปแบบ และผลที่เกิดขึ้นตามมา. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 7(1), 1-18. สืบค้นจาก [https://so04.tci-
thaijo.org/index.php/kupsrj/article/view/247346](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/kupsrj/article/view/247346)
- วิชัย ต้นศิริ. (2547). *วัฒนธรรมการเมืองและการปฏิรูป* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบาย
ศึกษา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่, และ มารุต พัฒนาผล. (2562). *การประเมินตามสภาพจริงอิงสมรรถนะ (Authentic
competency – based assessment)*. สืบค้นจาก
<http://www.curriculumandlearning.com/?page=Books&language=th>
- ศักดิ์สิน อุดมวิทยไพศาล, ยุภาพร ยุภาศ, และ สัญญา เคนาภูมิ. (2562). กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี
พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี*, 10(1), 293 - 306. สืบค้นจาก [https://so01.tci-
thaijo.org/index.php/humanjubru/article/download/167644/136876/595326](https://so01.tci-thaijo.org/index.php/humanjubru/article/download/167644/136876/595326)
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2562). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความรู้
(literacy)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562ก). *เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน และ
เข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562ข). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเชิงรุก*. กรุงเทพฯ:

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564ก). *กรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564ข). *คู่มือ การนำกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). *การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สุจิตรา ปทุมลังการ. (2552). *ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะและการประเมินผล*. หนังสือพิมพ์สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและอาชีพ, น. 1-11.

อภิญา สืบมา, และ สิรินาถ จงกลกลาง. (2565). ผลการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารวิจัย มข. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*, 10(2), 71 - 83. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/gskkuhs/article/view/254148>

ฮานาฟียะ ยี่สุนทร. (2565). *การพัฒนารายวิชาเพิ่มเติมฐานสมรรถนะเพื่อสร้างเสริมทักษะการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. สืบค้นจาก <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/82716>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการ
เมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 การเมืองเรื่องใกล้ตัว

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม

- 1) นักเรียนสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมรอบตัวของแต่ละบุคคลได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไร
- 2) นักเรียนสามารถเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลอื่นได้
- 3) นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

3. แนวคิดสำคัญ

“การเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย คือ การใช้อำนาจบริหารจัดการให้ทุกคนมีชีวิตที่ดี มีความสุข มีคุณค่า มั่นคง ปลอดภัย มีสิทธิและเสรีภาพ ได้รับความยุติธรรม โดยกิจกรรมในชีวิตประจำวันของเราทุกคนมีความเกี่ยวข้องกับการเมือง ในฐานะที่เราเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงมีความจำเป็นที่ทุกคนควรมีความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจัง

4. สารการเรียนรู้

ความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

5. ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)

6. สถานที่ดำเนินกิจกรรม

ห้องเรียนที่มีการจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งแบบกลุ่มเพื่อการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

7. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

1) วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ จอรับภาพและเครื่องฉายภาพ (Projector) ชดไม่ค์และลำโพง กระดาษขนาด A3 หรือกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip Chart) และปากกาเมจิก

2) สื่อและแหล่งเรียนรู้

- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง ไม่มีใครหนีการเมืองพ้น โดย @PudProduction (ที่มา:

https://www.youtube.com/watch?v=x8LH42CQ_mw)

- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง ทำไมการเมืองถึงเป็นเรื่องของทุกคน? โดย SHIFTER

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=-nZ6EbcxYsA>)

3) เอกสารอ้างอิง/อ่านเพิ่มเติม

- วัฒนา อัครพานิช. (2560). การเมืองเรื่องของพวกเขา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท ประเทศไทย. สืบค้นจาก http://thaiciviceducation.org/wp-content/uploads/2017/04/AW_government-final2.pdf.

8. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

1) นักเรียนร่วมกันรับชมวิดีโอออนไลน์ ดังนี้ (ครูเลือกให้นักเรียนรับชม 1 วิดีโอ)

ไม่มีใครหนีการเมืองพ้น โดย @PudProduction

(ที่มา:

https://www.youtube.com/watch?v=x8LH42CQ_mw)

ทำไมการเมืองถึงเป็นเรื่องของทุกคน? โดย SHIFTER

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=-nZ6EbcxYsA>)

จากนั้นร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่า “นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยว่า...การเมืองเป็นเรื่องของทุกคนในสังคมและมีความสำคัญกับการดำเนินชีวิตประจำวันของเรา” เพราะเหตุใด

2) ครูให้นักเรียนดูรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การอาบน้ำ ล้างหน้า แปรงฟัน การรับประทานอาหาร การเดินทางไปโรงเรียน การเรียนหนังสือ การเล่นเกม ฟัง การดูโทรทัศน์ การใช้อินเทอร์เน็ต ฯลฯ โดยระหว่างดูรูปภาพ ครูชวนนักเรียนแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นร่วมกันว่า “กิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันดังกล่าวมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างไร” แนวทางการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่น (วัฒนา อัครพานิช, 2560, น. 17)

- การอาบน้ำ ล้างหน้า แปรงฟัน มีการเมืองเข้ามาจัดการให้มีน้ำประปาที่สะอาด สะดวก และไม่แพงเกินไป ต้องมีการเมืองเข้ามาควบคุมคุณภาพของสบู่ ยาสีฟัน ยาสระผม และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

- การรับประทานอาหาร มีการเมืองเข้ามาควบคุมดูแลให้อาหารสะอาดไม่มีสารปนเปื้อน มีคุณภาพ ราคาไม่แพง

- การเดินทางไปโรงเรียน มีการเมืองเข้ามาจัดการให้มีถนนหนทางคมนาคมขนส่งที่สะดวกปลอดภัย ราคาไม่แพง และดูแลเรื่องการจราจร

- การเรียนหนังสือ มีการเมืองเข้ามาจัดการศึกษา โรงเรียน ครู หลักสูตร หนังสือเรียนให้มีคุณภาพและเป็นประโยชน์สำหรับทุกคน

- การเล่นกีฬา มีการเมืองเข้ามาจัดการให้มีสนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา

- การดูโทรทัศน์ มีการเมืองเข้ามาจัดการให้มีรายการที่ดี ไม่มีโฆษณามากเกินไป มีเสรีภาพในการติดตามข่าวสาร

- การใช้อินเทอร์เน็ต มีการเมืองเข้ามาจัดระบบโครงข่ายให้มีคุณภาพ ครอบคลุม และไม่แพง

- ฯลฯ

ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้

3) นักเรียนแบ่งกลุ่มให้มีสมาชิกเท่า ๆ กัน จำนวน 5 - 6 คน จากนั้นร่วมกันสำรวจสภาพแวดล้อมรอบตัวหรือกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไร ระดมความคิดและเขียนลงในกระดาษขนาด A3 หรือกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip Chart) โดยขั้นตอนนี้จะให้เวลาระดมความคิดกลุ่มละประมาณ 10 นาที เมื่อแต่ละกลุ่มเขียนประเด็นของตนเองเรียบร้อยแล้ว ครูจะดำเนินการหมุนเวียนกระดาษของนักเรียนจากกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่ง โดยเมื่อนักเรียนได้รับกระดาษของกลุ่มเพื่อน ๆ ให้ร่วมกันศึกษาข้อมูลที่กลุ่มของเพื่อน ๆ ได้สำรวจ วิเคราะห์ และเขียนบันทึกไว้ จากนั้นนักเรียนเขียนเพิ่มเติมประเด็นที่ไม่ซ้ำกับกลุ่มของเพื่อน ๆ ลงไปในกระดาษดังกล่าว นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการในลักษณะนี้จนกว่าจะเวียนกระดาษครบทุกกลุ่ม (อาจจับเวลาในการเพิ่มเติมประเด็น กลุ่มละไม่เกิน 3 - 5 นาที และให้นักเรียนแต่ละกลุ่มใช้ปากกาเมจิกในการเขียนไม่ซ้ำสีกัน) เมื่อดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความสำคัญของการเมืองว่ามีส่วนช่วยให้การดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง

บุคคลอื่น ๆ และสังคมมีคุณภาพที่ดีได้อย่างไร ซึ่งวิเคราะห์จากข้อมูลของกิจกรรมการสำรวจสภาพแวดล้อมรอบตัวในข้างต้น

4) ครูให้นักเรียนพิจารณาข้อมูล 10 ความเชื่อเรื่องการเมือง (วัฒนา อัครพานิช, 2560, น. 23-32) ดังนี้

- เห็นพฤติกรรมของนักการเมือง แล้วรู้สึกเบื่อหน่ายเหลือเกิน ไม่อยากสนใจการเมือง

- การเมืองเป็นเรื่องสกปรกไม่ควรเข้าไปยุ่ง

- พวกเราเยาวชนส่วนใหญ่ยังไม่เสียภาษี ยังไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

- บอกให้เลือกคนดี ใครละคนดี คนดีหน้าตาเป็นยังไง?

- จะให้ติดตามการเมืองยังไง? ไม่มีเวลาหรอก ต้องทำมาหากิน ต้องเรียนหนังสือ

- แล้วเราจะเลือกยังไง? ผู้สมัคร สส. ล้วนแต่ชื่อเสียงทุกคน

- จะไม่เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งครั้งนี้ได้อย่างไร เขาดีกับพวกเรามาก มาช่วยงานศพงานบวช งานแต่งของพวกเราตลอด

- เลือกผู้สมัครคนนี้ดีกว่าเพราะถึงแม้จะโกงกินแต่ก็ยังมีผลงาน

- รับเงินเขามาแล้วไม่เลือกก็บาป

- เลือก สส. ไปแล้ว ไม่เคยมาให้เห็นหน้าเลย

จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มจะเลือกประเด็นความเชื่อทางการเมืองข้างต้นที่กลุ่มตนเองสนใจมา 1 ประเด็น (ไม่ซ้ำกัน) และร่วมกันเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองดังกล่าว โดยต้องนำเสนอเป็นข้อความหรือประโยคที่นักเรียนคิดว่าจะสามารถนำไปอธิบายให้บุคคลอื่น ๆ มีความเข้าใจที่ถูกต้องได้ เมื่อดำเนินการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มเรียบร้อยแล้ว นักเรียนแต่ละกลุ่มจะมานำเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลของกลุ่มตนเองที่หน้าชั้นเรียนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันกับเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ

ขั้นสรุปและสะท้อนคิด

5) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิดสำคัญ: “การเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย คือ การใช้อำนาจบริหารจัดการให้ทุกคนมีชีวิตที่ดี มีความสุข มีคุณค่า มั่นคง ปลอดภัย มีสิทธิและเสรีภาพ ได้รับความยุติธรรม โดยกิจกรรมในชีวิตประจำวันของเราทุกคนมีความเกี่ยวข้องกับการเมืองในฐานะที่เราเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงมีความจำเป็นที่ทุกคนควรมีความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจัง)

6) นักเรียนร่วมกันสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงต้นผ่านคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร จากนั้นครูประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับขั้นต่อไป (ครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา)

9. การวัดและประเมินผล

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (3)	(1) สามารถสำรวจสภาพแวดล้อมรอบตัวหรือกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลและวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องกับการเมืองได้ <u>ครบถ้วนทุกประเด็น</u> (2) สามารถเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลอื่นได้อย่างครบถ้วนโดย <u>ไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ</u> (3) เข้าใจถึงความสำคัญของการเมืองในการมีส่วนร่วมช่วยให้การดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง บุคคลอื่น ๆ และสังคมมีคุณภาพที่ดี
ดี (2)	(1) สามารถสำรวจสภาพแวดล้อมรอบตัวหรือกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลและวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องกับการเมืองได้ <u>ครบถ้วนทุกประเด็น</u> (2) สามารถเสนอแนวทาง การอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลอื่นได้ <u>มีเพียงบางประเด็นที่นักเรียนต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติม</u> (3) เข้าใจถึงความสำคัญของการเมืองในการมีส่วนร่วมช่วยให้การดำเนินชีวิตประจำวันของตนเองและบุคคลอื่น ๆ <u>มีคุณภาพที่ดี</u>

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
พอใช้ (1)	(1) สามารถสำรวจสภาพแวดล้อมรอบตัวหรือกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลและวิเคราะห์ความเกี่ยวข้องกับการเมืองได้ <u>พอสังเขป</u> (2) สามารถเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลอื่นได้ <u>แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น</u> (3) เข้าใจถึงความสำคัญของการเมืองในการมีส่วนร่วมช่วยให้การดำเนินชีวิตประจำวันของตนเองมีคุณภาพที่ดี
ปรับปรุง (0)	(1) สามารถสำรวจสภาพแวดล้อมรอบตัวหรือกิจกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล <u>แต่ไม่สามารถวิเคราะห์ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไร</u> (2) สามารถเสนอแนวทางการอธิบายอย่างมีเหตุผลเพื่อปรับเปลี่ยนความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการเมืองของบุคคลอื่นได้ <u>แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือไม่สามารถอธิบายรายละเอียดดังกล่าวได้</u> (3) มีทัศนคติที่ไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการเมืองในการมีส่วนร่วมให้การดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง บุคคลอื่น ๆ และสังคมมีคุณภาพที่ดี

หมายเหตุ: นักเรียนต้องมีระดับคุณภาพดี (2) ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

*การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียดข้อเสนอแนะตามตาราง 15 ในบทที่ 4 และข้อเสนอแนะในบทที่ 5

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 ประเทศไทย: ทำไมต้องประชาธิปไตย?

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมมั่นในระบบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม

- 1) นักเรียนสามารถวิเคราะห์หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการได้
- 2) นักเรียนสามารถวิเคราะห์และแสดงจุดยืนของตนเองด้วยเหตุผลว่าประเทศไทยเหมาะสมกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
- 3) นักเรียนมีความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยว่าจะสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศได้

3. แนวคิดสำคัญ

การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการเมืองที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อให้เกิดการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน โดยยึดหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักสิทธิและเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักภราดรภาพ หลักการใช้เหตุผล และหลักนิติธรรม ซึ่งตรงข้ามกับการปกครองระบอบเผด็จการที่ให้ความสำคัญกับอำนาจรัฐและผู้ปกครอง มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ การปกครองทั้งสองระบอบมีข้อดี ข้อจำกัดที่แตกต่างกันหลายประการ ในฐานะที่เราเป็นพลเมืองของประเทศไทยจึงควรที่จะมีความเชื่อมั่นและแสดงจุดยืนของตนเองด้วยเหตุและผลว่าระบอบประชาธิปไตยจะสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศได้

4. สารการเรียนรู้

- 1) หลักการ ข้อดี และข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
- 2) หลักการ ข้อดี และข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบเผด็จการ

5. ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)

6. สถานที่ดำเนินกิจกรรม

ห้องเรียนที่มีการจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งแบบกลุ่มเพื่อการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

7. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

- 1) วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ จอรับภาพและเครื่องฉายภาพ (Projector) ชุดไมค์และลำโพง

2) สื่อและแหล่งเรียนรู้

- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง 89 ปี ประเทศไทยเป็น 'ประชาธิปไตย' แล้วหรือยัง? (ที่มา:

<https://www.youtube.com/watch?v=iZVyuZDNPVI&t=3s>)

- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง 32 คน 12 พรรค กับจุดยืนประชาธิปไตย หรือ เผด็จการ

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=4kqQUGfuHfM>)

- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง ความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยสถาบันพระปกเกล้า

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=dm335CQjFJw&t=1s>)

3) เอกสารอ้างอิง/อ่านเพิ่มเติม

- สถาบันพระปกเกล้า. (2565). *ความรู้เบื้องต้นทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

8. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

1) นักเรียนร่วมกันรับชมวิดีโอออนไลน์ เรื่อง “89 ปี ประเทศไทยเป็น ‘ประชาธิปไตย’ แล้วหรือยัง?”

SCAN ME

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=iZVyuZDNPVI&t=3s>)

เพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ ในสังคมเกี่ยวกับมุมมองที่มีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยในช่วง 5 - 10 ปี หรือในปัจจุบัน จากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านคำถาม “ประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยแล้วหรือยัง?”

2) นักเรียนร่วมกันรับชมรูปภาพเปรียบเทียบที่สะท้อนลักษณะของ “ระบอบประชาธิปไตย” และ “ระบอบเผด็จการ” จากนั้นร่วมกันอภิปรายด้วยคำถาม “เมื่อพูดถึงคำว่า ‘ประชาธิปไตย’ กับ ‘เผด็จการ’ นักเรียนจะนึกถึงพฤติกรรมในลักษณะใดบ้างที่สะท้อนหลักการของระบอบดังกล่าว” เพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจเดิมของนักเรียน

ตัวอย่าง รูปภาพที่สะท้อนลักษณะของ “ระบอบประชาธิปไตย” และ “ระบอบเผด็จการ”

(ที่มาภาพ: <https://thaipublica.org/2021/01/suvit-maesincee10/>)

(ที่มาภาพ: <https://themomentum.co/feature-dictatorship/>)

ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้

3) นักเรียนแบ่งกลุ่มให้มีสมาชิกเท่า ๆ กัน จำนวน 4 หรือ 6 กลุ่ม จากนั้นครูแบ่งนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ เป็น 2 ทีม ทีมที่ 1 ได้รับมอบหมายให้เป็นทีมประชาธิปไตย และทีมที่ 2 ได้รับมอบหมายให้เป็นทีมเผด็จการ โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มจะช่วยกันสืบค้นข้อมูลและศึกษาหลักการ ข้อดี และข้อจำกัดของระบอบการปกครองตามทีมที่กลุ่มตนเองสังกัด (ใช้เวลาประมาณ 10 นาที) เมื่อแต่ละกลุ่มศึกษาข้อมูลเรียบร้อยแล้วให้นำข้อมูลดังกล่าวมาแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่น ๆ ที่อยู่ในทีมตรงข้ามกัน โดยใช้วิธีการจับคู่ (ใช้เวลาประมาณ 5 นาที)

4) นักเรียนทั้ง 2 ทีม ร่วมกันอภิปรายหลักการ ข้อดี และข้อจำกัดของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบอบการปกครองแบบเผด็จการ โดยนักเรียนแต่ละทีมจะสลับกันนำเสนอหลักการที่ตรงข้ามกัน ครั้งละ 1 ประเด็น จนกว่าจะครบถ้วนทุกประเด็นที่สืบค้นข้อมูลมาได้ ดังตัวอย่าง

ประเด็นที่	ทีมประชาธิปไตย	ทีมเผด็จการ
1	เสนอ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน	เสนอ ถือเจตนาารมณและความต้องการของผู้ปกครองเป็นสำคัญ
2	เสนอ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพ	เสนอ การจำกัดสิทธิเสรีภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
...	...	...

จากนั้นนักเรียนทีมประชาธิปไตยจะนำเสนอข้อดีของระบอบประชาธิปไตยและนักเรียนทีมเผด็จการจะนำเสนอข้อจำกัดของระบอบประชาธิปไตย ดำเนินการต่อด้วยนักเรียนทีมเผด็จการนำเสนอข้อดีของระบอบเผด็จการและนักเรียนทีมประชาธิปไตยจะนำเสนอข้อจำกัดของระบอบเผด็จการดังต่อไปนี้

ครั้งที่ 1	ทีมประชาธิปไตย ข้อดีของระบอบประชาธิปไตย - ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ - ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพและเสมอภาคกัน - ถือกฎหมายเป็นมาตรฐานในการปกครอง - ...	ทีมเผด็จการ ข้อจำกัดของระบอบประชาธิปไตย - มีความล่าช้าในการตัดสินใจ - ใช้ค่าใช้จ่ายมากในการปกครอง เช่น เลือกลง - ถ้าไม่รู้จักการใช้สิทธิเสรีภาพอาจวุ่นวายได้ - ...
ครั้งที่ 2	ทีมเผด็จการ ข้อดีของระบอบเผด็จการ - ตัดสินใจทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้รวดเร็ว - แก้ปัญหาบางอย่างได้มีประสิทธิภาพมากกว่า - ...	ทีมประชาธิปไตย ข้อจำกัดของระบอบเผด็จการ - ปกครองโดยคนเดียวหรือกลุ่มเดียว - อาจใช้อำนาจกดขี่และละเมิดสิทธิเสรีภาพ - อาจมีการทุจริตสูง เพราะไม่มีการตรวจสอบ - ...

5) เมื่อดำเนินการอภิปรายเรียบร้อยแล้ว ครูชวนนักเรียนคิดทบทวนว่า “ประเทศไทยควรจะมี...ประชาธิปไตยหรือเผด็จการ?” โดยให้นักเรียนรับชมวิดีโอออนไลน์ เรื่อง “32 คน 12 พรรค

กับจุดยืนประชาธิปไตย หรือ เผด็จการ” เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ ในสังคม และนำไปสู่กระบวนการซักค้านจุดยืนของนักเรียน (jurisprudential model)

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=4kqQUGfuHfM>)

6) นักเรียนแต่ละคนแสดงจุดยืนทางความคิดของตนเอง โดยครูใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยการซักค้าน (jurisprudential model) เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 แสดงจุดยืนของตนเอง ด้วยคำถาม “นักเรียนคิดว่าประเทศไทยมีความเหมาะสมกับ ‘ประชาธิปไตย’ หรือ ‘เผด็จการ’ เพราะเหตุใด?”

ขั้นที่ 2 ซักค้านจุดยืน ด้วยคำถาม ดังนี้

กรณีนักเรียนเลือกประชาธิปไตย

- “ถ้ามีระบอบการปกครองอื่น ๆ ให้เลือกอีก เช่น ราชาธิปไตย คณาธิปไตย ฯลฯ นักเรียนยังยืนยันที่จะเลือก จุดยืนเดิมที่ว่า ‘ประเทศไทยเหมาะสมที่จะใช้ระบอบประชาธิปไตย’ หรือไม่ เพราะเหตุใด”

- “ถ้าประเทศไทยเกิดการปฏิวัติและคณะปฏิวัติต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นระบอบเผด็จการ นักเรียนจะยังยืนยันจุดยืนที่ว่า ‘ประเทศไทยเหมาะสมที่จะใช้ระบอบประชาธิปไตย’ หรือไม่ เพราะเหตุใด”

- “นักเรียนคิดว่า ถ้าคนในประเทศยึดมั่นจุดยืนที่ว่า ‘ประเทศไทยเหมาะสมที่จะใช้ระบอบประชาธิปไตย’ ผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมาต่อประเทศมีอะไรบ้าง”

- “เมื่อรู้ผลที่จะเกิดตามมาแล้ว นักเรียนยังยืนยันที่จะยึดถือจุดยืนนี้หรือไม่”

กรณีนักเรียนเลือกเผด็จการ

- “นักเรียนคิดว่า ‘เหตุผลที่นักเรียนยึดมั่นในข้างต้น’ กับจุดยืนที่ว่าประเทศไทยเหมาะสมที่จะใช้ระบอบเผด็จการ เป็นเหตุผลที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ของประเทศไทยและสังคมโลกในปัจจุบันหรือไม่ เพราะเหตุใด”

- “ถ้าสังคมโลกต่อต้านหรือไม่เห็นด้วยกับการปกครองประเทศด้วยระบอบเผด็จการ นักเรียนจะยืนยันจุดยืนที่ว่า ‘ประเทศไทยเหมาะสมที่จะใช้ระบอบเผด็จการ’ หรือไม่ เพราะเหตุใด”

- “นักเรียนคิดว่า ถ้าคนในประเทศยึดมั่นจุดยืนที่ว่า ‘ประเทศไทยเหมาะสมที่จะใช้ระบอบเผด็จการ’ ผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมาต่อประเทศมีอะไรบ้าง”

- “เมื่อรู้ผลที่จะเกิดตามมาแล้ว นักเรียนยังยืนยันที่จะยึดถือจุดยืนนี้หรือไม่”

ขั้นที่ 3 ทบทวนจุดยืนในค่านิยมของตนเอง ด้วยคำถาม “เมื่อนักเรียนได้ตอบคำถามที่กำหนดไว้ในข้างต้นแล้ว นักเรียนยังยืนยันจุดยืนเดิมของตนเองหรือไม่ (หรือเปลี่ยนแปลงจุดยืนของตนเอง) เพราะเหตุใด”

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบและยืนยันจุดยืนใหม่/เก่าของตนเอง โดยนักเรียนสืบค้นข้อมูลเพื่อหาข้อเท็จจริงหรือข้อมูลในปัจจุบัน เช่น สถิติ ผลสำรวจความคิดเห็น งานวิจัย แนวคิดและทฤษฎี ฯลฯ มาสนับสนุนค่านิยมของตนเองเพื่อยืนยันว่าสิ่งที่ตนยึดถืออยู่นั้นเป็นค่านิยมที่แท้จริงของตนเอง ตัวอย่าง ถ้านักเรียนเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย ก็หาข้อมูลมายืนยันค่านิยมของตนเองว่าประชาธิปไตยเหมาะสมกับสังคมไทยอย่างไร

ขั้นสรุปและสะท้อนคิด

7) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิดสำคัญ: การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการเมืองที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเพื่อให้เกิดการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน โดยยึดหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักสิทธิและเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักภราดรภาพ หลักการใช้เหตุผล และหลักนิติธรรม ซึ่งตรงข้ามกับการปกครองระบอบเผด็จการที่ให้ความสำคัญกับอำนาจรัฐและผู้ปกครอง มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งนี้ การปกครองทั้งสองระบอบมีข้อดี ข้อจำกัดที่แตกต่างกันหลายประการในฐานะที่เราเป็นพลเมืองของประเทศไทยจึงควรที่จะมีความเชื่อมั่นและแสดงจุดยืนของตนเองด้วยเหตุและผลว่าระบอบประชาธิปไตยจะสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศได้) จากนั้นครูอาจให้นักเรียนรับชมวิดีโอออนไลน์ เรื่อง “ความรู้ทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยสถาบันพระปกเกล้า” เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=dm335CQjFJw&t=1s>)

8) นักเรียนร่วมกันสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงต้นผ่านคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร จากนั้นครูประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับขั้นต่อไป (ครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา)

9. การวัดและประเมินผล

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (3)	(1) สามารถวิเคราะห์หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบบการปกครองแบบเผด็จการได้ครบถ้วนทุกประเด็น (2) สามารถวิเคราะห์และแสดงจุดยืนของตนเองด้วยเหตุและผลว่าประเทศไทยเหมาะสมกับระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยได้อย่างชัดเจนและครบถ้วนทุกประเด็น (3) มีทัศนคติที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยว่าจะสามารถช่วยส่งเสริม การพัฒนาประเทศได้

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดี (2)	(1) สามารถวิเคราะห์หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบบการปกครองแบบเผด็จการได้ครบถ้วนทุกประเด็น (2) สามารถวิเคราะห์และแสดงจุดยืนของตนเองด้วยเหตุและผลว่าประเทศไทยเหมาะสมกับระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีเพียงบางประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติม (3) มีทัศนคติที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยว่าจะสามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศได้
พอใช้ (1)	(1) สามารถวิเคราะห์หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบบการปกครองแบบเผด็จการได้พอสังเขป (2) สามารถวิเคราะห์และแสดงจุดยืนของตนเองด้วยเหตุและผลว่าประเทศไทยเหมาะสมกับระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (3) มีทัศนคติที่แสดงถึงความเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย
ปรับปรุง (0)	(1) สามารถวิเคราะห์หลักการ ข้อดี ข้อจำกัดของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบบการปกครองแบบเผด็จการได้พอสังเขป หรือไม่สามารถอธิบายรายละเอียดดังกล่าวได้ (2) สามารถวิเคราะห์และแสดงจุดยืนของตนเองด้วยเหตุและผลว่าประเทศไทยเหมาะสมกับระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือไม่สามารถอธิบายรายละเอียดดังกล่าวได้ (3) แสดงทัศนคติที่สะท้อนถึงความไม่เชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย

หมายเหตุ: นักเรียนต้องมีระดับคุณภาพดี (2) ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

*การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียดข้อเสนอแนะตามตาราง 15 ในบทที่ 4 และข้อเสนอแนะในบทที่ 5

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 “การเมือง” แก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างไร?

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักเรียนเป็นผู้ที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางสังคม นำเจตคติดังกล่าวเป็นแรงจูงใจในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม

- 1) นักเรียนสามารถตั้งคำถามเชิงวิพากษ์และสืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคมได้
- 2) นักเรียนสามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางสังคมด้วยกระบวนการทางการเมืองได้
- 3) นักเรียนมีความเชื่อมั่นในความเป็นธรรมทางสังคม

3. แนวคิดสำคัญ

กระบวนการทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพและการแก้ไขปัญหาด้านสังคมที่คำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม ไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายภาพหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมือง ฯลฯ จะช่วยส่งเสริมให้สังคมและประเทศมีความเจริญก้าวหน้า และในฐานะที่เราเป็นพลเมืองของประเทศจึงควรที่จะมีส่วนร่วมในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ สืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมือง

4. สารการเรียนรู้

- 1) ความเป็นธรรมทางสังคม
- 2) ประเด็นปัญหาทางสังคมที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม
- 3) แนวทางแก้ไขปัญหาด้านสังคมด้วยกระบวนการทางการเมือง

5. ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

- 2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)

6. สถานที่ดำเนินกิจกรรม

ห้องเรียนที่มีการจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งแบบกลุ่มเพื่อการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

7. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

1) วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ จอรับภาพและเครื่องฉายภาพ (Projector) ชุดไมค์และลำโพง

2) สื่อและแหล่งเรียนรู้

- สภาพแวดล้อมและปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน

- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง 60SEC viewfinder I อยากเห็นเมืองไทยดีกว่านี้ | EP. 21

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=7NiKw-LRYXc>)

3) เอกสารอ้างอิง/อ่านเพิ่มเติม

- จิรัชญา ไชยชุมคุณ. (2564). ถ้าการเมืองดี ประเทศจะ...? สำนวน

การเคลื่อนไหวในโซเชียล เมื่อการเมืองคือทุกเรื่องของชีวิต. สืบค้นจาก

<https://thematter.co/quick-bite/with-good-politic/118157>.

- วศินี พนุประภาพร. (2563). มอนานาชาติผ่าน #ถ้าการเมืองดี คุณภาพชีวิตดี

เกิดได้จริง. สืบค้นจาก https://workpointtoday.com/if-politics-functioned/#google_vignette.

- ภาวิณี เขียวลีลา. (2564). *Critical Thinking* การคิดเชิงวิพากษ์: ทักษะที่ฝึกฝน

ได้ทั้งในบ้านและห้องเรียน ช่วยเด็กไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อตราหมา. สืบค้นจาก

<https://thepotential.org/knowledge/critical-thinking-phbl/>.

8. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

1) นักเรียนร่วมกันรับชมรูปภาพผ่านวิดีโอออนไลน์ เรื่อง “60SEC viewfinder I อยากเห็นเมืองไทยดีกว่านี้ | EP. 21” ทั้งนี้ ก่อนรับชมวิดีโอออนไลน์ดังกล่าว ครูตั้งคำถามให้นักเรียนได้ค้นหาคำตอบระหว่างรับชมว่า “นักเรียนเห็นปัญหาสังคมและความเหลื่อมล้ำทางสังคมอะไรบ้างจากวิดีโอออนไลน์ดังกล่าว” เมื่อรับชมวิดีโอออนไลน์ดังกล่าวแล้ว นักเรียนร่วมกันตอบคำถามที่ครูได้ชวนคิดข้างต้น จากนั้นครูชวนนักเรียนคิดต่อว่า “ถ้าการเมืองดี...ปัญหาสังคมและความเหลื่อมล้ำดังกล่าวจะเป็นอย่างไร”

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=7NikW-LRYXc>)

2) ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายประเด็น “คำว่า ‘การเมืองดี’ สำหรับนักเรียนเป็นอย่างไร” โดยเมื่อนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองแล้ว ครูอาจยกกรณีตัวอย่างผลของการเมืองดี...ที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ให้นักเรียนได้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น (แหล่งข้อมูล เช่น มอนานาชาติผ่าน #ถ้าการเมืองดี คุณภาพชีวิตดีเกิดได้จริง ที่มา:

<https://workpointtoday.com/if-politics-functioned/>)

ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้

3) นักเรียนแบ่งกลุ่มให้มีสมาชิกเท่า ๆ กัน จำนวน 5 - 6 คน จากนั้นลงมือปฏิบัติกิจกรรมการนำกระบวนการทางการเมืองมาแก้ไขปัญหาสังคมที่นักเรียนพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน

4) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสำรวจปัญหาที่พบเห็นในโรงเรียนและเสนอผลการสำรวจปัญหาของกลุ่มตนเอง จากนั้นนักเรียนในห้องเรียนลงมติเลือกปัญหาที่คิดว่ามีผลกระทบต่อคนในโรงเรียนมากที่สุด 1 ปัญหา และดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ (Brian Oshiro, 2018 อ้างถึงใน วิชาวิ เชียร์ลีลา, 2564)

ขั้นตอนที่ 1 นักเรียนตั้งคำถาม “What” เพื่อวางพื้นฐานและกระตุ้นให้เกิดการค้นหาข้อมูล ให้นักเรียนใช้ความพยายามหาคำตอบจากแหล่งที่มาต่าง ๆ เท่าที่จะเป็นไปได้ ตัวอย่างคำถาม เช่น เราต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมอะไรบ้างจากปัญหานี้? สาเหตุ 3 ข้อ ที่ทำให้เกิดปัญหานี้คืออะไร? ฯลฯ จากนั้นนักเรียนร่วมกันสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อหาคำตอบให้กับคำถามที่กลุ่มตนเองได้ตั้งข้อสงสัยไว้ และแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาแลกเปลี่ยนกันในห้องเรียน

ขั้นตอนที่ 2 นักเรียนตั้งคำถาม “Why” เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งคำตอบที่ได้ไม่มีผิดไม่มีถูก แต่เป็นการกระตุ้นกระบวนการคิดให้หันมามองเรื่องใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ตัวอย่างเช่น ทำไมเราควรกังวลกับเรื่องนี้ตอนนี้ ค่อยว่ากันในอนาคตไม่ได้เหรอ? ทำไมปัญหานี้จึงเกี่ยวข้องกับเราและสังคม? ฯลฯ จากนั้นนักเรียน

แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองตามคำถามที่ได้ตั้งข้อสงสัยไว้ และแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาแลกเปลี่ยนกันในห้องเรียน

ขั้นตอนที่ 3 นักเรียนตั้งคำถาม “How” เพื่อชวนคิดแก้ปัญหา เปิดมุมมอง และมีอิสระในการคิด ตัวอย่างเช่น ในฐานะที่เราเป็นพลเมือง เราจะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอย่างไร? ฯลฯ โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มจะวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ใช้กระบวนการทางการเมือง ซึ่งก่อนการเสนอแนวทางแก้ปัญหานักเรียน ครูจะใช้คำถามในการช่วยแนะนำให้นักเรียนได้คิดทบทวนและมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง ดังนี้

- หน่วยงานภายในโรงเรียนใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้?
- หน่วยงานภายนอกโรงเรียนใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้?
- ใครบ้างที่ควรมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหานี้?
- กฎ ระเบียบ หรือกฎหมายอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้?
- แนวทางการแก้ปัญหาคำนึงถึงทุกคนในสังคมและไม่เลือกปฏิบัติ

ด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายภาพหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมือง ใช่หรือไม่ เพราะเหตุ?

เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลตามคำถามในข้างต้นและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาเรียบร้อยแล้ว ให้นำข้อมูลดังกล่าวมาแลกเปลี่ยนกันในห้องเรียน จากนั้นครูชวนนักเรียนคิดทบทวนด้วยคำถามว่า “มุมมองของกลุ่มตนเองแตกต่างจากของกลุ่มอื่นอย่างไร?”

ขั้นสรุปและสะท้อนคิด

5) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิดสำคัญ: กระบวนการทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพและการแก้ปัญหาด้านสังคมที่คำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม ไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายภาพหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และความคิดเห็นทางการเมือง ฯลฯ จะช่วยส่งเสริมให้สังคมและประเทศมีความเจริญก้าวหน้า และในฐานะที่เราเป็นพลเมืองของประเทศจึงควรที่จะมีส่วนร่วมในการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ สืบค้นข้อมูลในประเด็นปัญหาที่มีผลต่อชีวิตของตนเองและสังคม และเสนอแนวทางแก้ปัญหาด้านกระบวนการทางการเมือง)

6) นักเรียนร่วมกันสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในข้างต้น ผ่านคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจาก

การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร จากนั้นครูประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับขั้นต่อไป (ครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา)

9. การวัดและประเมินผล

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (3)	(1) สามารถตั้งคำถามจากข้อสงสัยที่มีต่อปัญหานั้น ๆ ด้วยคำถามอะไร (What?) ทำไม (Why?) และอย่างไร (How?) ได้อย่างชัดเจนและครบถ้วนทุกคำถาม (2) สามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาตอบคำถามที่ได้ตั้งข้อสงสัยไว้ได้อย่างชัดเจนและครบถ้วนทุกคำถาม (3) สามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคด้วยกระบวนการทางการเมืองที่ถูกต้อง มีความเป็นไปได้ เป็นแนวทางที่คำนึงถึงทุกคนในสังคม และไม่เลือกปฏิบัติ อันเนื่องมาจากความแตกต่างของบุคคล อย่างน้อย 1 แนวทาง
ดี (2)	(1) สามารถตั้งคำถามจากข้อสงสัยที่มีต่อปัญหานั้น ๆ ด้วยคำถามอะไร (What?) ทำไม (Why?) และอย่างไร (How?) ได้ครบถ้วนทุกคำถาม (2) สามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาตอบคำถามที่ได้ตั้งข้อสงสัยไว้ได้ โดยมีเพียงบางประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติม (3) สามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคด้วยกระบวนการทางการเมืองที่ถูกต้อง มีความเป็นไปได้ เป็นแนวทางที่คำนึงถึงทุกคนในสังคม และไม่เลือกปฏิบัติ อันเนื่องมาจากความแตกต่างของบุคคล อย่างน้อย 1 แนวทาง

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
พอใช้ (1)	(1) สามารถตั้งคำถามจากข้อสงสัยที่มีต่อปัญหานั้น ๆ ด้วยคำถามอะไร (What?) ทำไม (Why?) และอย่างไร (How?) ได้ 1-2 ประเภของคำถาม (2) สามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาตอบคำถามที่ได้ตั้งข้อสงสัยไว้ได้ <u>แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น</u> (3) สามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมืองที่ถูกต้อง มีความเป็นไปได้ เป็นแนวทางที่คำนึงถึงทุกคนในสังคม และไม่เลือกปฏิบัติ อันเนื่องมาจากความแตกต่างของบุคคล อย่างน้อย 1 แนวทาง
ปรับปรุง (0)	(1) สามารถตั้งคำถามจากข้อสงสัยที่มีต่อปัญหานั้น ๆ ด้วยคำถามอะไร (What?) ทำไม (Why?) และอย่างไร (How?) ได้ 1 ประเภของคำถาม <u>หรือไม่สามารถตั้งคำถามดังกล่าวได้</u> (2) สามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำมาตอบคำถามที่ได้ตั้งข้อสงสัยไว้ได้ <u>แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือไม่สามารสืบค้นข้อมูลดังกล่าวได้</u> (3) สามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางการเมืองที่ถูกต้อง มีความเป็นไปได้ <u>แต่เป็นแนวทางที่ไม่คำนึงถึงทุกคนในสังคม หรือเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากความแตกต่างของบุคคล หรือไม่สามารเสนอแนวทางดังกล่าวได้</u>

หมายเหตุ: นักเรียนต้องมีระดับคุณภาพดี (2) ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

*การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียด ข้อเสนอแนะตามตาราง 15 ในบทที่ 4 และข้อเสนอแนะในบทที่ 5

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ” เราควรทำอย่างไร?

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม

1) นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้

2) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมและตัดสินใจอย่างมี วิจารณ์ญาณก่อนการออกเสียงประชามติ

3) นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางการเมืองของตนเอง

3. แนวคิดสำคัญ

การออกเสียงประชามติ เป็นกลไกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนภายใต้ ระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน โดยการนำเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ ของประเทศชาติหรือกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนมาให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นด้วย การออกเสียงลงคะแนน เพื่อตัดสินใจว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ก่อนที่จะนำมติหรือ การตัดสินใจนั้นประกาศเป็นกฎหมายหรือนำไปปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทยฉบับปัจจุบัน กำหนดให้ประชาชนชาวไทยมีสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ในการไปลงประชามติ อย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ดังนั้น ในฐานะที่เราเป็นพลเมือง ของประเทศจึงควรเตรียมตัวและตัดสินใจอย่างมีวิจารณ์ญาณก่อนจะลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ หรือประเด็นต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ของประเทศชาติ

4. สาระการเรียนรู้

- 1) หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน
- 2) สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญ (การออกเสียงประชามติ)
- 3) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่ แตกต่าง

5. ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

4 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)

6. สถานที่ดำเนินกิจกรรม

ห้องเรียนที่มีการจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งแบบกลุ่มเพื่อการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

7. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

1) วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ จอรับภาพและเครื่องฉายภาพ (Projector) ชุดไมค์และลำโพง กระดาษขนาด A3 หรือกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip Chart) และปากกาเมจิก

2) สื่อและแหล่งเรียนรู้

- Google Form จำลองการออกเสียงประชามติ หรือสำเนาบัตรการลงประชามติ
- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง ประวัติวันรัฐธรรมนูญ

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=U1PZ05PbpQM>)

- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง คนกรุงเทพเข้าใจการทำประชามติครั้งนี้แค่ไหน?

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=gXuHJaST1LU>)

- Web application เช่น Kahoot, Vonder go, Wordwall ฯลฯ

3) เอกสารอ้างอิง/อ่านเพิ่มเติม

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2560). *ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สืบค้นจาก <https://www.ect.go.th/web->

[upload/45x67bf7a6fe8eeb7d38245cecd679435cf/202307/m_news/2472/22126/file_download/59fe33e4b63c7cb046721249f539e0b2.pdf](https://www.ect.go.th/web-upload/45x67bf7a6fe8eeb7d38245cecd679435cf/202307/m_news/2472/22126/file_download/59fe33e4b63c7cb046721249f539e0b2.pdf).

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก https://old.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20180531155204.pdf.

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2566). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก <https://web.parliament.go.th/ebook/flipbook/310/1/1>.

8. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

สัปดาห์ที่ 1 (2 คาบเรียน)

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

1) ก่อนเรียนในคาบเรียน 1 สัปดาห์ ครูมอบหมายให้นักเรียนสัมภาษณ์ผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 2-3 คน เกี่ยวกับการลงประชามติ ดังนี้

- คุณรู้จัก “การลงประชามติ” หรือไม่?

- คุณได้ไปใช้สิทธิลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญครั้งที่ผ่านมา หรือไม่?
- กรณีไปลงประชามติ: คุณมีวิธีการเตรียมตัวและตัดสินใจก่อนการลงประชามติ

อย่างไร?

- กรณีไม่ได้ไปลงประชามติ: เพราะเหตุใด คุณจึงไม่ได้ไปลงประชามติในครั้งที่ผ่านมา?

2) นักเรียนร่วมกันรับชมวิดีโอออนไลน์ เรื่อง “ประวัติวันรัฐธรรมนูญ” ทั้งนี้ ก่อนรับชมวิดีโอออนไลน์ดังกล่าว ครูตั้งคำถามให้นักเรียนได้ค้นหาคำตอบระหว่างรับชมว่า “นักเรียนคิดว่า ‘รัฐธรรมนูญ’ คืออะไร” และเมื่อรับชมวิดีโอออนไลน์ดังกล่าวแล้ว นักเรียนร่วมกันตอบคำถามที่ครูได้ชวนคิดข้างต้น

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=U1PZ05PbpQM>)

ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้

3) นักเรียนแบ่งกลุ่มให้มีสมาชิกเท่า ๆ กัน จำนวน 5-6 คน ครูแจกกระดาษขนาด A3 หรือ กระดาษ ฟลิปชาร์ต (Flip Chart) และปากกาเมจิกให้นักเรียนกลุ่มละ 1 ชุด จากนั้นช่วยกันสืบค้น ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อตอบประเด็นคำถามว่า “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เราควรทำอะไร?” โดยนำผลการศึกษามาเขียนสรุปไว้ในด้านใดด้านหนึ่งของกระดาษ สำหรับ กระดาษส่วนที่เหลือ ให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของแต่ละคนมาเขียนสรุปไว้ใน บริเวณดังกล่าว และร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ส่วนในข้างต้น สรุปเป็นแนวทางก่อนลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญของกลุ่มตนเอง

ตัวอย่าง การแบ่งพื้นที่ในกระดาษ

ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เราควรทำอะไร?	
ผลการศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ	ผลการสัมภาษณ์บุคคลอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี
แนวทางก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญของกลุ่ม	
...	

ขั้นสรุปและสะท้อนคิด

4) นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการศึกษาของกลุ่มตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน เพื่อนำข้อมูลของทุกกลุ่มมาสรุปเป็น “แนวทางก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญของห้องเรียน”

5) ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 ก่อนเรียนในสัปดาห์ต่อไป โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รับคำถามเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 จากนั้นนักเรียนจะช่วยกันสืบค้นข้อมูลและนำคำตอบที่ค้นหามาได้ของแต่ละกลุ่มมาทบทวนความรู้ความเข้าใจของตนเองในคาบเรียนโดยใช้เกมเป็นฐาน (นักเรียนมีระยะเวลาสืบค้นข้อมูล 1 สัปดาห์) แนวทางของคำถามมีดังนี้

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกอบด้วยกี่หมวดอะไรบ้าง?
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดรูปแบบระบบการปกครอง อำนาจอธิปไตย และการคุ้มครองปวงชนชาวไทยไว้อย่างไร?
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 อธิบายความเป็นกฎหมายสูงสุดไว้อย่างไร?
- “ถ้าไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บังคับใช้แก่กรณีนั้นได้” ให้วินิจฉัยกรณีนั้นอย่างไร?
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดพระราชฐานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ไว้อย่างไร?
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “หลักประกันสิทธิเสรีภาพ” อย่างไร?
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “หลักการใช้สิทธิเสรีภาพ” อย่างไร?
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “หลักการจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยรัฐ” อย่างไร?
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “หลักความเสมอภาค” อย่างไร?

- “สิทธิที่ได้รับความคุ้มครอง” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีอะไรบ้าง?

- “เสรีภาพและเสรีภาพปริบวรณ” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีอะไรบ้าง?

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “ข้อห้ามการใช้สิทธิเสรีภาพ” อย่างไร?

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “หน้าที่ของปวงชนชาวไทย” 10 ประการ อะไรบ้าง?

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “หน้าที่ของรัฐ” ไว้อย่างไร?

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “แนวนโยบายแห่งรัฐ” ไว้อย่างไร?

- “รัฐสภา” มีองค์ประกอบ และหน้าที่อย่างไร? ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2564

- “คณะรัฐมนตรี” มีองค์ประกอบ และหน้าที่อย่างไร? ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

- ยกตัวอย่าง “การขัดกันแห่งผลประโยชน์” ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “ศาล” มีกี่ประเภท อะไรบ้าง และศาลแต่ละประเภทมีขอบเขตอำนาจอย่างไร?

- “ศาลรัฐธรรมนูญ” มีองค์ประกอบ และหน้าที่อย่างไร? ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “องค์กรอิสระ” มีกี่องค์กร อะไรบ้าง และองค์กรอิสระแต่ละองค์กรมีขอบเขตอำนาจอย่างไร?

- “องค์กรอัยการ” มีหน้าที่อย่างไร? ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น” มีกี่องค์กร อะไรบ้าง และองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่อย่างไร?

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดว่า “การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ” ในเรื่องใดจะกระทำไม่ได้

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 มีการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องใดบ้าง?

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนด “การปฏิรูปประเทศ” ในด้านใดบ้าง?

สัปดาห์ที่ 2 (2 คาบเรียน)

ชั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

1) นักเรียนร่วมกันรับชมวิดีโอออนไลน์ เรื่อง “คนกรุงเทพเข้าใจการทำประชามติครั้งนี้แค่ไหน?” ทั้งนี้ ก่อนรับชมวิดีโอออนไลน์ดังกล่าว ครูตั้งคำถามให้นักเรียนได้ค้นหาคำตอบระหว่างรับชมว่า “นักเรียนคิดว่าจากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ในวิดีโอข้างต้น ได้พบปัญหาเกี่ยวกับการลงประชามติในประเด็นใดบ้าง?” และเมื่อรับชมวิดีโอออนไลน์ดังกล่าวแล้ว นักเรียนร่วมกันตอบคำถามที่ครูได้ชวนคิดข้างต้น (แนวการตอบ ประเด็นปัญหาที่พบ ได้แก่ ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการลงประชามติของประชาชน ประชาชนไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว ไม่เห็นความสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ และขาดการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเผยแพร่รายละเอียดของรัฐธรรมนูญยังไม่ทั่วถึง)

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=gXuHJaST1LU>)

2) ครูอธิบายให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการศึกษาาร่างรัฐธรรมนูญ ก่อนที่เราจะไปออกเสียงลงประชามติ และนำนักเรียนเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

3) นักเรียนแต่ละกลุ่มนำผลการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564 มาทบทวนความรู้ความเข้าใจของตนเอง โดยครูใช้ Web application เกมที่ช่วยให้นักเรียนสนุกกับ

การเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการทบทวนความรู้ความเข้าใจของนักเรียน เช่น Kahoot, Vonder go, Wordwall ฯลฯ ทั้งนี้ ระหว่างการดำเนินกิจกรรมเกม ครูสังเกตความเข้าใจของนักเรียนและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในกรณีที่นักเรียนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

4) เมื่อนักเรียนได้ร่วมกันทบทวนผลการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในข้างต้นเรียบร้อยแล้ว ครูสอบถามนักเรียนว่า “นักเรียนคิดว่า ‘การลงประชามติในครั้งที่ผ่านมา’ มีความสำคัญต่อประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร?” และให้นักเรียนตัดสินใจว่า “ถ้าตนเองเป็นผู้ที่มีสิทธิจะ ‘ไปลงประชามติ’ หรือ ‘ไม่ไปลงประชามติ’ เพราะเหตุใด?”

จากนั้นครูจัดกิจกรรมจำลองการออกเสียงประชามติให้นักเรียนกลุ่มที่ตัดสินใจไปลงประชามติ โดยใช้ Google Form หรือสื่อบัตรการออกเสียงประชามติในครั้งที่ผ่านมาให้ นักเรียนได้ทดลองการตัดสินใจของตนเอง กรณีที่ใช้ Google Form ครูสร้างคำถามในแบบฟอร์มอ้างอิงกับคำถามในบัตรการออกเสียงประชามติร่วมกับคำถามเหตุผลการตัดสินใจของนักเรียน และสามารถแนบไฟล์รูปภาพบัตรการออกเสียงประชามติดังกล่าวให้นักเรียนดูประกอบใน Google Form ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง คำถามใน Google Form อ้างอิงการทำประชามติร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2559

- ประเด็น “ให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช... ทั้งฉบับ” (ตัวเลือก: เห็นชอบ/ไม่เห็นชอบ)

- ประเด็นเพิ่มเติม “ท่านเห็นชอบหรือไม่ว่า เพื่อให้การปฏิรูปประเทศเกิดความต่อเนื่องตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ สมควรกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลว่า ในระหว่าง 5 ปีแรก นับแต่วันที่รัฐสภาชุดแรกตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี” (ตัวเลือก: เห็นชอบ/ไม่เห็นชอบ)

- เพราะเหตุใด นักเรียนจึงพิจารณาและตัดสินใจเช่นนั้น?

5) ครูแสดงผลการลงประชามติใน Google Form หรือนับคะแนนบัตรการลงประชามติของห้องเรียน และสรุปผล ได้แก่ จำนวนผู้มีสิทธิทั้งหมด จำนวนผู้มาใช้สิทธิ จำนวนผู้ไม่มาใช้สิทธิ และผลการลงประชามติในแต่ละประเด็น จากนั้นนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเหตุผลของการตัดสินใจของแต่ละบุคคล และในกรณีที่จำนวนผู้ไม่มาใช้สิทธิมากกว่าผู้มาใช้สิทธิ ครูควรชวนนักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่มีต่อประเทศชาติต่อไป

ขั้นสรุปและสะท้อนคิด

6) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิดสำคัญ: การออกเสียงประชามติ เป็นกลไกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน โดยการนำเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ของประเทศชาติหรือกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชนมาให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นด้วยการออกเสียงลงคะแนน เพื่อตัดสินใจว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ก่อนที่จะนำมติหรือการตัดสินใจนั้นประกาศเป็นกฎหมายหรือนำไปปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน กำหนดให้ประชาชนชาวไทยมีสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ในการไปลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ดังนั้น ในฐานะที่เราเป็นพลเมืองของประเทศจึงควรเตรียมตัวและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณก่อนจะลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญหรือประเด็นต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อประโยชน์ของประเทศชาติ)

7) นักเรียนร่วมกันสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงต้น ผ่านคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร จากนั้นครูประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับขั้นต่อไป (ครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา)

9. การวัดและประเมินผล

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (3)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกคำถาม (2) สามารถอธิบายวิธีการเตรียมตัวก่อนไปออกเสียงประชามติและอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจลงประชามติในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนและครบถ้วนทุกประเด็น (3) เลือกที่จะไปออกเสียงประชามติ และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการออกเสียงประชามติที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดี (2)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกคำถาม (2) สามารถอธิบายวิธีการเตรียมตัวก่อนไปออกเสียงประชามติและอธิบาย เหตุผลในการตัดสินใจลงประชามติในประเด็นต่าง ๆ ได้ โดยมีเพียงบาง ประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติม (3) เลือกที่จะไปออกเสียงประชามติ และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ ความสำคัญต่อการออกเสียงประชามติที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ
พอใช้ (1)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันได้พอสังเขป (2) สามารถอธิบายวิธีการเตรียมตัวก่อนไปออกเสียงประชามติและอธิบาย เหตุผลในการตัดสินใจลงประชามติในประเด็นต่าง ๆ ได้ แต่มีหลายประเด็นที่ ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (3) เลือกที่จะไปออกเสียงประชามติ และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ ความสำคัญต่อการออกเสียงประชามติ
ปรับปรุง (0)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันได้พอสังเขป หรือไม่สามารถอธิบายรายละเอียดดังกล่าวได้ (2) สามารถอธิบายวิธีการเตรียมตัวก่อนไปออกเสียงประชามติและอธิบาย เหตุผลในการตัดสินใจลงประชามติในประเด็นต่าง ๆ ได้ แต่มีหลายประเด็นที่ ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือไม่สามารถอธิบาย รายละเอียดดังกล่าวได้ (3) เลือกที่จะไม่ไปออกเสียงประชามติ

หมายเหตุ: นักเรียนต้องมีระดับคุณภาพดี (2) ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

*การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียด ข้อเสนอแนะตามตาราง 15 ในบทที่ 4 และข้อเสนอแนะในบทที่ 5

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 5 เราจะมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้อย่างไร?

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม

- 1) นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้
- 2) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นได้ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมาย
- 3) นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง

3. แนวคิดสำคัญ

ประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยมีกฎหมายเป็นเครื่องมือในการบริหารและการปกครองประเทศ ซึ่งกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจของผู้ปกครองหรือรัฐบาล การจัดระเบียบของสังคม เป็นหลักประกันสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของประชาชน และก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม จึงมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการเสนอร่างกฎหมายต่าง ๆ ดังนั้น เราจึงควรมีการพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการมีส่วนร่วมดังกล่าว

4. สารการเรียนรู้

- 1) สารสำคัญของกระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน
- 2) สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐตามรัฐธรรมนูญ (การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมาย)
- 3) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

5. ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)

6. สถานที่ดำเนินกิจกรรม

ห้องเรียนที่มีการจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งแบบกลุ่ม เพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

7. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

1) วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ จอรับภาพและเครื่องฉายภาพ (Projector) ชุดไมค์และลำโพง

2) สื่อและแหล่งเรียนรู้

- ข่าวออนไลน์ “กฎหมายสมรสเท่าเทียมผ่านแล้ว สร้างประวัติศาสตร์ชาติแรกอาเซียน” (ที่มา: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/341145>)

- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยสถาบันพระปกเกล้า (ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=F5wIZoauhXA&t=92s>)

- ระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ระบบ e-initiative) (ที่มา: <https://einitiative.parliament.go.th/>)

3) เอกสารอ้างอิง/อ่านเพิ่มเติม

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2560). *ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สืบค้นจาก https://www.ect.go.th/web-upload/45x67bf7a6fe8eeb7d38245cecd679435cf/202307/m_news/2472/22126/file_download/59fe33e4b63c7cb046721249f539e0b2.pdf.

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก https://old.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20180531155204.pdf.

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2566). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก <https://web.parliament.go.th/ebook/flipbook/310/1/1>.

8. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

1) นักเรียนร่วมกันอ่านข่าวออนไลน์ “กฎหมายสมรสเท่าเทียมผ่านแล้ว สร้างประวัติศาสตร์ชาติแรกอาเซียน” (ที่มา: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/341145>) จากนั้นนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วยคำถามชวนคิดว่า “นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียมที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาแล้ว?” และ “นักเรียนคิดว่ากฎหมายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในประเด็นใดบ้าง?”

2) ครูอธิบายให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายต่าง ๆ ให้ความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชน

ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

3) ครูและนักเรียนร่วมกันสืบค้นข้อมูลและศึกษากระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ด้วยแนวคำถามดังนี้

- ขั้นตอนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมีรายละเอียดอย่างไร? (ขั้นตอนการเสนอ ขั้นตอนพิจารณา และขั้นตอนก่อนประกาศใช้)
- ข้อห้ามในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญมีอะไรบ้าง?
- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่ากี่คน? สามารถร่วมกันเข้าชื่อเพื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้
- ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่ากี่คน? สามารถร่วมกันเข้าชื่อเพื่อเสนอกฎหมายทั่วไปได้ (พระราชบัญญัติ)
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้การเสนอกฎหมายทั่วไปเสนอได้เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหมวดใด?
- ถ้าประธานสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบพบว่าร่างพระราชบัญญัติที่มีการเสนอมาเกี่ยวข้องกับการเงินจะดำเนินการต่ออย่างไร?

4) นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากการตอบคำถามในข้างต้น และสรุปมโนทัศน์ด้วยการรับชมวิดีโอออนไลน์ เรื่อง “การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยสถาบันพระปกเกล้า”

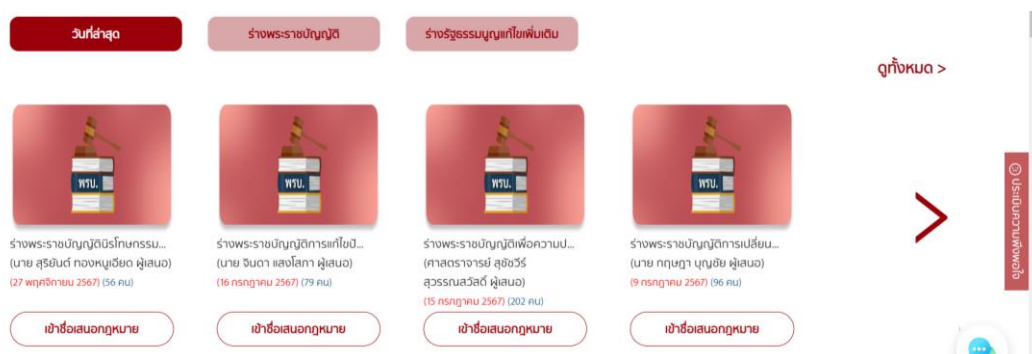

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=F5wlZoauhXA&t=92s>)

5) นักเรียนร่วมกันสำรวจการเข้าชื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. 2564 ในระบบการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ระบบ e-initiative) (ที่มา: <https://einitiative.parliament.go.th/>) จากนั้นเลือกศึกษาร่างกฎหมายที่ตนเองสนใจในประเด็นต่าง ๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันในห้องเรียน โดยประเด็นศึกษามีดังนี้

- ชื่อร่างกฎหมายที่ตนเองสนใจศึกษา?
- ใครคือผู้ริเริ่มเสนอกฎหมาย?
- ร่างกฎหมายดังกล่าวมีรายละเอียดอย่างไร?
- สถานภาพปัจจุบันของร่างกฎหมายดังกล่าว?
- จำนวนผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายในปัจจุบัน?
- “ถ้านักเรียนเป็นผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ข้างต้น นักเรียนจะร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ เพราะเหตุใดนักเรียนจึงตัดสินใจเช่นนั้น”

ภาพประกอบ: ระบบ e-initiative

ขั้นสรุปและสะท้อนคิด

6) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิดสำคัญ: ประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยมีกฎหมายเป็นเครื่องมือในการบริหารและการปกครองประเทศ ซึ่งกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจของผู้ปกครองหรือรัฐบาล การจัดระเบียบของสังคมเป็นหลักประกันสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของประชาชน และก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม จึงมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการเสนอร่างกฎหมายต่าง ๆ ดังนั้น เราจึงควรมีการพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการมีส่วนร่วมดังกล่าว)

7) นักเรียนร่วมกันสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในข้างต้น ผ่านคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร จากนั้นครูประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับขั้นต่อไป (ครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา)

9. การวัดและประเมินผล

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (3)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญและกฎหมายของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกคำถาม (2) สามารถอธิบายรายละเอียดร่างกฎหมายก่อนการตัดสินใจเข้าชื่อเสนอกฎหมายและอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจมีส่วนร่วมได้อย่างชัดเจนและครบถ้วนทุกประเด็น (3) เลือกที่จะเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ตนเองสนใจ และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ
ดี (2)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญและกฎหมายของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกคำถาม (2) สามารถอธิบายรายละเอียดร่างกฎหมายก่อนการตัดสินใจเข้าชื่อเสนอกฎหมายและอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจมีส่วนร่วมได้ โดยมีเพียงบางประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติม (3) เลือกที่จะเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ตนเองสนใจ และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ
พอใช้ (1)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญและกฎหมายของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันได้พอสังเขป (2) สามารถอธิบายรายละเอียดร่างกฎหมายก่อนการตัดสินใจเข้าชื่อเสนอกฎหมายและอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจมีส่วนร่วมได้ แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (3) เลือกที่จะเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่ตนเองสนใจ และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ปรับปรุง (0)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญและกฎหมายของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันได้พอสมควร หรือไม่สามารถอธิบายรายละเอียดดังกล่าวได้ (2) สามารถอธิบายรายละเอียดร่างกฎหมายก่อนการตัดสินใจเข้าชื่อเสนอ กฎหมายและอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจมีส่วนร่วมได้ แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือไม่สามารถอธิบายรายละเอียดดังกล่าวได้ (3) เลือกที่จะไม่เข้าชื่อเสนอกฎหมาย

หมายเหตุ: นักเรียนต้องมีระดับคุณภาพดี (2) ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

*การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียด ข้อเสนอแนะตามตาราง 15 ในบทที่ 4 และข้อเสนอแนะในบทที่ 5

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 “รู้ก่อนเลือกตั้ง” เตรียมตัวอย่างไรก่อนไปเลือกตั้ง?

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม

- 1) นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันได้
- 2) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมและตัดสินใจอย่างมี วิจารณญาณในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั้งระดับชาติและท้องถิ่น
- 3) นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางการเมืองของตนเอง

3. แนวคิดสำคัญ

การเลือกตั้งเป็นสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของประชาชนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อเลือกตัวแทนของตนเองเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยในรัฐสภาหรือสภาท้องถิ่นและใช้อำนาจบริหารประเทศหรือพัฒนาท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ดังนั้น ในฐานะที่เราเป็นพลเมืองของประเทศจึงควรเตรียมตัวและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณก่อนการใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมถึงการร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งให้สุจริตเที่ยงธรรม

4. สารการเรียนรู้

- 1) สารสำคัญที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน
- 2) สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ (การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรทั้งระดับชาติและท้องถิ่น)
- 3) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

5. ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 - 60 นาที)

6. สถานที่ดำเนินกิจกรรม

ห้องเรียนที่มีการจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งแบบกลุ่ม เพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

7. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

- 1) วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ จอรับภาพและเครื่องฉายภาพ (Projector) ชุดไมค์และลำโพง
- 2) สื่อและแหล่งเรียนรู้
 - รูปภาพป้ายหาเสียงหรือวิดีโอหาเสียงออนไลน์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งตามที่ตั้งของโรงเรียน
 - ฐานข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต พ.ศ. 2566

(ที่มา:

<https://www.vote62.com/candidates/%E0%B8%AA.%E0%B8%AA.%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B8%95/>)

- ระบบฐานข้อมูลพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ที่มา:

<https://party.ect.go.th/dataparty>)

- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง “ร่วมจับตาและรายงานผลนับคะแนน #เลือกตั้ง66 ง่ายๆ ที่ vote62.com” (ที่มา: <https://www.youtube.com/shorts/ufWthcaZ5JQ>)

3) เอกสารอ้างอิง/อ่านเพิ่มเติม

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2560). *ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

สืบค้นจาก <https://www.ect.go.th/web->

[upload/45x67bf7a6fe8eeb7d38245cecd679435cf/202307/m_news/2472/22126/file_download/59fe33e4b63c7cb046721249f539e0b2.pdf](https://www.ect.go.th/web-upload/45x67bf7a6fe8eeb7d38245cecd679435cf/202307/m_news/2472/22126/file_download/59fe33e4b63c7cb046721249f539e0b2.pdf).

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก https://old.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20180531155204.pdf.

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2566). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก <https://web.parliament.go.th/ebook/flipbook/310/1/1>.

8. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

1) นักเรียนร่วมกันรับชมรูปภาพป้ายหาเสียงหรือวิดีโอหาเสียงออนไลน์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งตามที่ตั้งของโรงเรียน จากนั้นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันว่า “นักเรียนรู้จักการเลือกตั้งผู้แทนประชาชนในระดับใดบ้าง? (การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นระดับต่าง ๆ)” และ “นักเรียนคิดว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เราจะตัดสินใจเลือกเป็นตัวแทนควรมีคุณลักษณะอย่างไร?”

ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

2) ครูและนักเรียนร่วมกันสืบค้นข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ด้วยแนวคำถามดังนี้

- ใครเป็นผู้มีหน้าที่จัดการเลือกตั้ง?
- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อมีกระบวนการอย่างไร?

- การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นมีกระบวนการอย่างไร?
- ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งมีคุณสมบัติอย่างไร? บุคคลใดต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง?

- ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีคุณสมบัติอย่างไร? บุคคลใดต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง?
- ถ้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและมีได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วแต่เหตุนั้นมีสาเหตุอันสมควร ผู้นั้นจะถูกจำกัดสิทธิอย่างไร?

- ก่อนที่เราจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เราควรเตรียมตัวอย่างไร?

3) ครูจัดสถานการณ์จำลองการเลือกตั้งท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ผ่านมา โดยนักเรียนจะศึกษาข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตการเลือกตั้งตามทะเบียนบ้านของตนเอง (ตัวอย่างฐานข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต พ.ศ. 2566 ในเว็บไซต์

<https://www.vote62.com/candidates/%E0%B8%AA.%E0%B8%AA.%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B8%95/>) และดำเนินกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูสอบถามนักเรียนว่า “ถ้าตนเองเป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งในครั้งนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด?” และ “นักเรียนจะสามารถตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและเขตเลือกตั้งของตนเองได้จากช่องทางใด?”

ขั้นที่ 2 นักเรียนศึกษาข้อมูลของผู้สมัครรับเลือกตั้งและวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจเลือกผู้แทนของตนเอง ดังนี้

กรณี ครูจัดสถานการณ์จำลองการเลือกตั้งท้องถิ่น

- นักเรียนศึกษาข้อมูลประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่น และนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละบุคคล จากนั้นตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่คิดว่าเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของตนเอง พร้อมระบุเหตุผลในการตัดสินใจ

- นักเรียนศึกษาข้อมูลประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นและนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละบุคคล จากนั้นตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่คิดว่าเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของตนเอง พร้อมระบุเหตุผลในการตัดสินใจ

- ถ้านักเรียนพิจารณาว่าจะไม่ประสงค์ลงคะแนนเลือกผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือทั้ง 2 กรณี เพราะเหตุใดนักเรียนจึงตัดสินใจเช่นนั้น

กรณี ครูจัดสถานการณ์จำลองการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- นักเรียนศึกษาข้อมูลอุดมการณ์และนโยบายของพรรคการเมืองในปัจจุบัน (ระบบฐานข้อมูลพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่มา: <https://party.ect.go.th/dataparty>) จากนั้นตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ) ที่คิดว่าเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของตนเอง พร้อมระบุเหตุผลในการตัดสินใจ

- นักเรียนศึกษาข้อมูลประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตแต่ละบุคคล และนโยบายของพรรคการเมืองที่บุคคลนั้นสังกัด จากนั้นตัดสินใจเลือกผู้สมัครที่คิดว่าเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของตนเอง พร้อมระบุเหตุผลในการตัดสินใจ

- ถ้านักเรียนพิจารณาว่าจะไม่ประสงค์ลงคะแนนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ หรือแบบแบ่งเขต หรือทั้ง 2 กรณี เพราะเหตุใดนักเรียนจึงตัดสินใจเช่นนั้น
ขั้นที่ 3 นักเรียนสรุปแนวทางการตัดสินใจเลือกผู้แทนของตนเอง และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน

4) ครูสอบถามนักเรียนว่า “ถ้า ณ ขณะนี้มีการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น หรือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่นักเรียนยังไม่มีสิทธิเลือกตั้ง นักเรียนคิดว่าตนเองจะสามารถมีส่วนร่วมทาง การเมืองในรูปแบบใดได้บ้าง?” จากนั้นนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับชมวิดีโอออนไลน์ตัวอย่างบทบาทการตรวจสอบการเลือกตั้งให้สุจริตเที่ยงธรรมโดยประชาชน เรื่อง “ร่วมจับตาและรายงานผลนับคะแนน #เลือกตั้ง66 ง่ายๆ ที่ vote62.com”

(ที่มา: <https://www.youtube.com/shorts/ufWthcaZ5JQ>)

ขั้นสรุปและสะท้อนคิด

5) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิดสำคัญ: การเลือกตั้งเป็นสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของประชาชนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อเลือกตัวแทน

ของตนเองเข้าไปใช้อำนาจนิตินบัญญัติในรัฐสภาหรือสภาท้องถิ่นและใช้อำนาจบริหารประเทศหรือพัฒนาท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ ดังนั้น ในฐานะที่เราเป็นพลเมืองของประเทศจึงควรเตรียมตัวและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณก่อน การใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมถึงการร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งให้สุจริตเที่ยงธรรม)

6) นักเรียนร่วมกันสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงต้น ผ่านคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร จากนั้นครูประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับขั้นต่อไป (ครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา)

9. การวัดและประเมินผล

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (3)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกคำถาม (2) สามารถอธิบายรายละเอียดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือนโยบายของพรรคการเมืองก่อนการตัดสินใจเลือกตั้งและอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจดังกล่าวได้อย่างชัดเจนและครบถ้วนทุกประเด็น (3) เลือกที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดี (2)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกคำถาม (2) สามารถอธิบายรายละเอียดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือนโยบายของพรรคการเมืองก่อนการตัดสินใจเลือกตั้งและอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจดังกล่าวได้ โดยมีเพียงบางประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติม (3) เลือกที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ
พอใช้ (1)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้พอสังเขป (2) สามารถอธิบายรายละเอียดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือนโยบายของพรรคการเมืองก่อนการตัดสินใจเลือกตั้งและอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจดังกล่าวได้ แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (3) เลือกที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง
ปรับปรุง (0)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้พอสังเขป หรือไม่สามารถอธิบายรายละเอียดดังกล่าวได้ (2) สามารถอธิบายรายละเอียดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือนโยบายของพรรคการเมืองก่อนการตัดสินใจเลือกตั้งและอธิบายเหตุผลในการตัดสินใจดังกล่าวได้ แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือไม่สามารถอธิบายรายละเอียดดังกล่าวได้ (3) เลือกที่จะไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

หมายเหตุ: นักเรียนต้องมีระดับคุณภาพดี (2) ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

*การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียดข้อเสนอนี้ตามตาราง 15 ในบทที่ 4 และข้อเสนอนี้ในบทที่ 5

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7 “การเมืองโปร่งใส” เราจะตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐได้อย่างไร?

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง และใช้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม

- 1) นักเรียนสามารถอธิบายเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้
- 2) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ที่ตนจะเข้าไปมีส่วนร่วมและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณในการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ
- 3) นักเรียนตระหนักถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของตนเอง

3. แนวคิดสำคัญ

การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ เป็นหลักสำคัญของการเป็นนิติรัฐ (Legal State) กล่าวคือ รัฐที่ปกครองโดยกฎหมาย ทุกภาคส่วนภายในรัฐไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือฝ่ายปกครองล้วนอยู่ภายใต้กฎหมาย เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเป็น การควบคุมตรวจสอบมิให้รัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจตามอำเภอใจหรือนำไปสู่การทุจริต ทั้งนี้ สามารถแบ่งการตรวจสอบเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐโดยฝ่าย นิติบัญญัติ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐโดยฝ่ายตุลาการ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐโดย องค์การอิสระ และการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐโดยประชาชน

4. สารการเรียนรู้

- 1) สารสำคัญของกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐตาม รัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน
- 2) สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ
- 3) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่ แตกต่าง

5. ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 – 60 นาที)

6. สถานที่ดำเนินกิจกรรม

ห้องเรียนที่มีการจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งแบบกลุ่มเพื่อการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

7. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

1) วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ จอรับภาพและเครื่องฉายภาพ (Projector) ชดไมค์และลำโพง กระดาษขนาด A3 หรือกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip Chart) ปากกาเมจิก และกระดาษโพสต์-อิท (Post-it)

2) สื่อและแหล่งเรียนรู้

- รูปภาพเกี่ยวกับปัญหาในสังคมที่เกิดจากการบริหารงานที่ผิดพลาดของหน่วยงานรัฐหรือมีแนวโน้มที่อาจจะเกิดการทุจริต

- แพลตฟอรม์บริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue)

- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง “Traffy Fondue ตัวช่วยบริการภาครัฐ วันนี้อยู่จุดไหน ?”

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=VrdW25V0MXw&t=320s>)

- วิดีโอออนไลน์ เรื่อง “แนะนำการใช้งานทราฟฟีฟองดู (Traffy Fondue) ระบบแจ้งซ่อมและบริหารจัดการปัญหายุค 4.0” (ที่มา:

<https://www.youtube.com/watch?v=LKREeyYNa70&t=26s>)

3) เอกสารอ้างอิง/อ่านเพิ่มเติม

- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2560). *ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. สืบค้นจาก

https://www.ect.go.th/web-upload/45x67bf7a6fe8eeb7d38245cecd679435cf/202307/m_news/2472/22126/file_download/59fe33e4b63c7cb046721249f539e0b2.pdf.

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก

https://old.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/article_20180531155204.pdf.

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2566). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สืบค้นจาก <https://web.parliament.go.th/ebook/flipbook/310/1/1>.

8. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

1) ก่อนเรียนในคาบเรียน 1 สัปดาห์ ครูมอบหมายให้นักเรียนสำรวจปัญหาใกล้ตัวที่ตนเองพบเจอในชุมชน เช่น ถนนชำรุด น้ำท่วมขัง สายไฟฟ้าชำรุด ไฟสาธารณะดับ กองขยะในที่สาธารณะ พื้นที่ที่เป็นอันตรายแก่ประชาชน ฯลฯ โดยถ่ายรูปภาพของปัญหา รายละเอียดปัญหา และข้อมูลตำแหน่งของพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการกิจกรรมการเรียนรู้ในคาบเรียน

2) นักเรียนร่วมกันรับชมรูปภาพเกี่ยวกับปัญหาในสังคมที่เกิดจากการบริหารงานที่ผิดพลาดของหน่วยงานรัฐหรือมีแนวโน้มที่จะเกิดการทุจริต จากนั้นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันว่า “นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับปัญหาดังกล่าว?” “นักเรียนคิดว่าปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นจากอะไร? และเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานรัฐใด?” และ “นักเรียนคิดว่าจะมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร?”

ตัวอย่าง รูปภาพเกี่ยวกับปัญหาในสังคมที่เกิดจากการบริหารงานที่ผิดพลาดของหน่วยงานรัฐหรือมีแนวโน้มที่จะเกิดการทุจริต

642 ล้าน จัดซื้อเสาไฟกินรี นายก อบต.ราชาเทวะ

(ที่มาภาพ: <https://www.thairath.co.th/news/local/central/2112056>)

“ขนมจีนน้ำปลา” อาหารกลางวันเด็กอนุบาล จ.สุราษฎร์ธานี

(ที่มาภาพ: <https://www.bangkokbiznews.com/health/education/1033634>)

ทุกข์ชาวบ้าน! ร้องถนนชำรุดเป็นหลุมบ่อ นานนับ 10 ปี วอนเร่งแก้ไข

(ที่มาภาพ: https://www.matichon.co.th/region/news_4183225)

ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้

3) นักเรียนแบ่งกลุ่มให้มีสมาชิกเท่า ๆ กัน จำนวน 4 กลุ่ม จากนั้นครูแจกกระดาษขนาด A3 หรือกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip Chart) และปากกาเมจิกให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม และมอบหมายหัวข้อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาลักษณะการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน โดยสรุปสาระสำคัญในรูปแบบแผนผังความคิด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐโดยฝ่ายนิติบัญญัติ

กลุ่มที่ 2 การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐโดยฝ่ายตุลาการ

กลุ่มที่ 3 การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐโดยองค์กรอิสระ

กลุ่มที่ 4 การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐโดยประชาชน

4) นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับสาระสำคัญของการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐตามหัวข้อของกลุ่มตนเอง กลุ่มละ 3 คำถาม และเขียนไว้ในกระดาษโพสต์-อิท (Post-it) โดยนำผลงานแผนผังความคิดและคำถามวางไว้ที่กลางโต๊ะของกลุ่มตนเอง

5) นักเรียนแต่ละกลุ่มเวียนฐานเพื่อไปศึกษาสาระสำคัญของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในรูปแบบต่าง ๆ ของกลุ่มอื่น ๆ พร้อมทั้งตอบคำถามที่เพื่อนได้กำหนดไว้ ใช้เวลาในการศึกษาฐานละ 5 - 10 นาที จากนั้นนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญว่า “ในฐานะประชาชน เราจะสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างไรบ้าง?”

6) ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (การแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม) ผ่านแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูสอบถามนักเรียนว่า “ถ้าตนเองพบเจอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคม นักเรียนจะตัดสินใจแจ้งปัญหาดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เพราะเหตุใด”

ขั้นที่ 2 ทำความรู้จักแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue) ผ่านวิดีโอออนไลน์ เรื่อง “Traffy Fondue ตัวช่วยบริการภาครัฐ วันนี้อยู่จุดไหน ?”

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=VrdW25V0MXw&t=320s>)

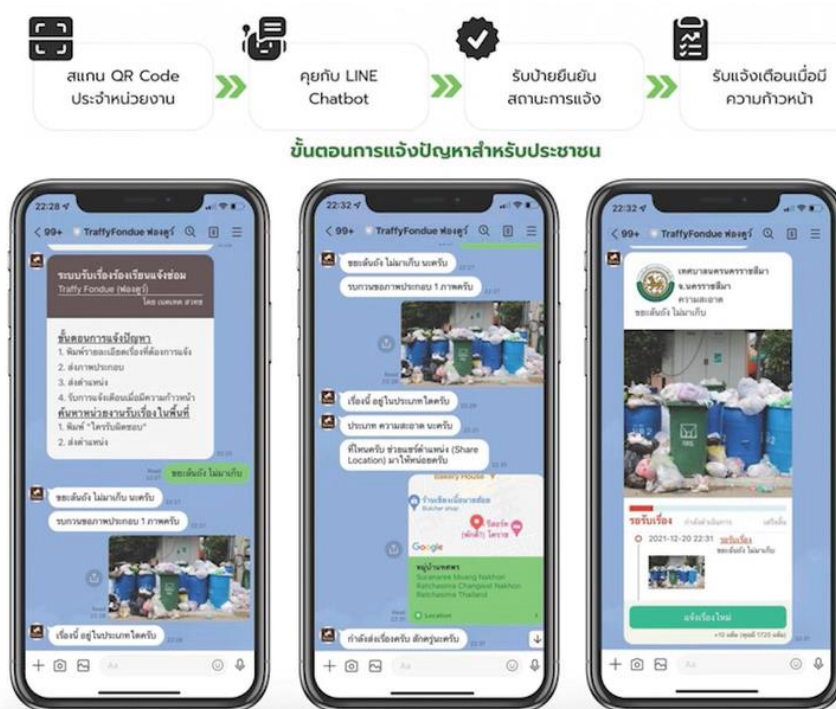
ขั้นที่ 3 แนะนำการใช้แพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue) ผ่านวิดีโอออนไลน์ เรื่อง “แนะนำการใช้งานทราฟฟีฟองดู (Traffy Fondue) ระบบแจ้งซ่อมและบริหารจัดการปัญหายุค 4.0”

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=LKREeyYNa70&t=26s>)

ขั้นที่ 4 นักเรียนดำเนินการรายงานปัญหาที่ตนเองได้พบเจอในชุมชน โดยส่งข้อมูลรูปภาพของปัญหา ตำแหน่งที่เกิดปัญหา และรายละเอียดของปัญหาในแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue) ดังภาพ

ตัวอย่าง การรายงานปัญหาในแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue)

(ที่มาภาพ: <https://goonlinethailand.com/blog/lifestyle/traffy-fondue/>)

ขั้นสรุปและสะท้อนคิด

7) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิดสำคัญ: การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เป็นหลักสำคัญของการเป็นนิติรัฐ (Legal State) กล่าวคือ รัฐที่ปกครองโดยกฎหมาย ทุกภาคส่วนภายในรัฐไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือฝ่ายปกครองล้วนอยู่ภายใต้กฎหมาย เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และเป็นการควบคุมตรวจสอบมิให้รัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐใช้อำนาจตามอำเภอใจหรือนำไปสู่การทุจริต ทั้งนี้ สามารถแบ่งการตรวจสอบเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยฝ่ายนิติบัญญัติ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยฝ่ายตุลาการ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยองค์กรอิสระ และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยประชาชน)

8) นักเรียนร่วมกันสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในข้างต้น ผ่านคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร จากนั้นครูประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ผ่านตาม

เกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับขั้นต่อไป (ครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา)

9. การวัดและประเมินผล

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (3)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกคำถาม (2) สามารถสำรวจปัญหาในชีวิตประจำวัน รูปภาพปัญหา ตำแหน่งที่พบปัญหา อธิบายรายละเอียดของปัญหา และแจ้งรายงานในแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Trafy Fondue) ได้อย่างชัดเจนและครบถ้วนทุกประเด็น (3) เลือกที่จะร้องเรียนปัญหาที่พบเจอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ
ดี (2)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนทุกคำถาม (2) สามารถสำรวจปัญหาในชีวิตประจำวัน รูปภาพปัญหา ตำแหน่งที่พบปัญหา อธิบายรายละเอียดของปัญหา และแจ้งรายงานในแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Trafy Fondue) ได้ โดยมีเพียงบางประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติม (3) เลือกที่จะร้องเรียนปัญหาที่พบเจอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
พอใช้ (1)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้พอสังเขป (2) สามารถสำรวจปัญหาในชีวิตประจำวัน รูปภาพปัญหา ตำแหน่งที่พบปัญหา อธิบายรายละเอียดของปัญหา และแจ้งรายงานในแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue) ได้ แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (3) เลือกที่จะร้องเรียนปัญหาที่พบเจอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแสดงความคิดเห็นที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
ปรับปรุง (0)	(1) สามารถร่วมกันตอบคำถามเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้พอสังเขป หรือไม่สามารถอธิบายรายละเอียดดังกล่าวได้ (2) สามารถสำรวจปัญหาในชีวิตประจำวัน รูปภาพปัญหา ตำแหน่งที่พบปัญหา อธิบายรายละเอียดของปัญหา และแจ้งรายงานในแพลตฟอร์มบริหารจัดการปัญหาเมือง (Traffy Fondue) ได้ แต่มีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือไม่สามารถอธิบายรายละเอียดดังกล่าวได้ (3) เลือกที่จะไม่ร้องเรียนปัญหาที่พบเจอไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หมายเหตุ: นักเรียนต้องมีระดับคุณภาพดี (2) ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

*การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียดข้อเสนอแนะตามตาราง 15 ในบทที่ 4 และข้อเสนอแนะในบทที่ 5

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 “สภากาแฟ (World Café)” การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้!

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศและประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยเหตุและผล และยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม

- 1) นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีเหตุผล
- 2) นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างมีเหตุผล
- 3) นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

3. แนวคิดสำคัญ

การแสดงความคิดเห็นเป็นวิธีการหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนทุกคนสามารถปฏิบัติได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ดังนั้นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองจึงควรยึดหลักการใช้เหตุผลร่วมกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

4. สารการเรียนรู้

- 1) ข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศประเทศอื่น ๆ
- 2) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

5. ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 – 60 นาที)

6. สถานที่ดำเนินกิจกรรม

ห้องเรียนที่มีการจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งแบบกลุ่มเพื่อการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

7. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

- 1) วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ จอรับภาพและเครื่องฉายภาพ (Projector) ชูดไมค์และลำโพง กระดาษขนาด A3 หรือกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip Chart) และปากกาเมจิก

2) สื่อและแหล่งเรียนรู้

- รูปภาพเกี่ยวกับตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่มีการให้เหตุผลสนับสนุน

3) เอกสารอ้างอิง/อ่านเพิ่มเติม

- สำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา สถาบันพระปกเกล้า. (2566). *เครื่องมือการรับฟังความคิดเห็น : เครื่องมือสภากาแฟ World Cafe*. สืบค้นจาก

<https://www.youtube.com/watch?v=NH9uwNo5PjQ>.

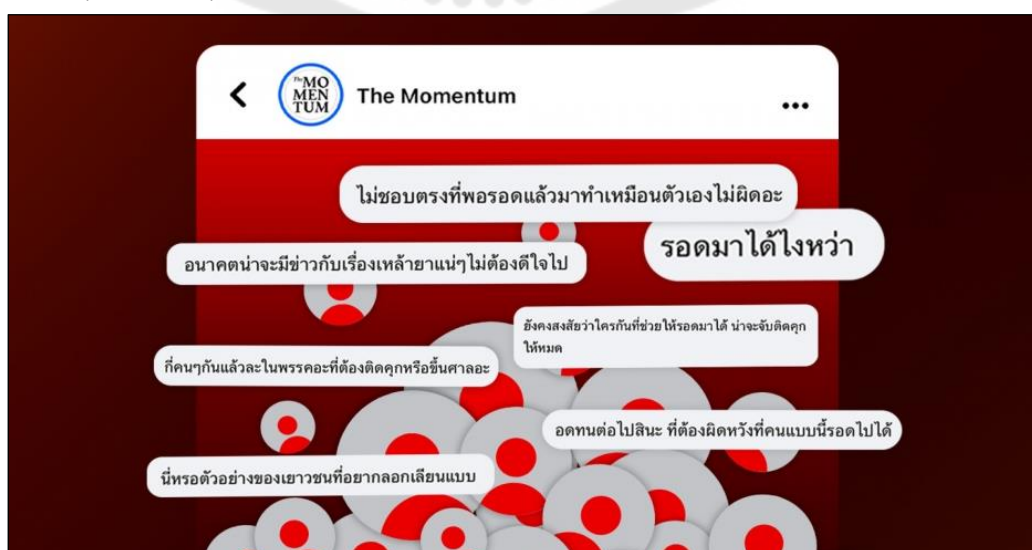
- โชษิตา มณีไธ และนิติพงษ์ พิเชฐพันธุ์. (2567). *บทที่ ๔ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและน่าเชื่อถือ ในเอกสารเสริมวิชา มธ.๑๐๔ การคิด อ่านและเขียนอย่างมีวิจารณญาณ*. สืบค้นจาก https://arts.tu.ac.th/uploads/arts/TU104/tu104_04.pdf.

8. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

1) นักเรียนรับชมรูปภาพเกี่ยวกับตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่มีการให้เหตุผลสนับสนุน จากนั้นร่วมกันอภิปรายว่า “นักเรียนคิดว่าการแสดงความคิดเห็นดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด?” และ “นักเรียนคิดว่าถ้าจะปรับเปลี่ยนข้อความการแสดงความคิดเห็นดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น ควรเป็นไปในลักษณะใด?” และสรุปแนวทางการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและน่าเชื่อถือให้นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง รูปภาพเกี่ยวกับตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองบนสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่มีการให้เหตุผลสนับสนุน

(ที่มาภาพ: <https://themomentum.co/feature-information-operation-political-party-2024/>)

(ที่มาภาพ: <https://thematter.co/quick-bite/avatar-2024/222170>)

ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้

2) นักเรียนฝึกแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยใช้กระบวนการเสวนาสภาคาเฟ่ (World Café) ดังนี้

ขั้นที่ 1 นักเรียนร่วมกันสำรวจและคัดเลือกประเด็นปัญหาทางการเมืองหรือนโยบายทางการเมืองในปัจจุบันที่นักเรียนมีความกังวลหรือมีการถกเถียงกันมากที่สุด โดยเลือกมา 1 ประเด็น ทั้งนี้ ประเด็นดังกล่าวควรเป็นเรื่องใกล้ตัวหรือมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น ความขัดแย้งทางความคิดเกี่ยวกับกฎระเบียบเรื่องทรงผมหรือเครื่องแบบของนักเรียน ข้อถกเถียงนโยบายทางการเมือง การศึกษา ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ความแปรปรวนของธรรมชาติและภัยพิบัติ ปัญหาจริยธรรมในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ประเด็นถกเถียงเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล ฯลฯ

ขั้นที่ 2 นักเรียนแบ่งกลุ่มให้มีสมาชิก กลุ่มละ 4 - 6 คน จากนั้นแต่ละกลุ่มคัดเลือก “TABLE HOST” ซึ่งจะทำหน้าที่ชวนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชื่อมโยงความคิดของเพื่อน ๆ ในกลุ่ม และสรุปประเด็นที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นลงในกระดาษขนาด A3 หรือกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip Chart) ประจำกลุ่มของตนเอง

ขั้นที่ 3 เริ่มกระบวนการแสดงความคิดเห็น โดยครูจะตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาทางการเมืองหรือนโยบายทางการเมืองที่นักเรียนได้เสนอประเด็นไว้ เพื่อกระตุ้นให้

นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง ครั้งที่ 1 คำถาม ทั้งนี้ คำถามดังกล่าวควรมีลักษณะดังนี้

คำถามข้อที่ 1 กระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิเสรีภาพ บทบาทหน้าที่ สถาบันและกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ว่ามีความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาทางการเมืองหรือนโยบายทางการเมืองดังกล่าวอย่างไร เช่น “นักเรียนคิดว่าแนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 มีความสอดคล้องกับ ‘สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน’ ในประเด็นใดบ้าง?”

คำถามข้อที่ 2 กระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้ทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล เช่น “นักเรียน “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” กับแนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 เพราะเหตุใดนักเรียนจึงคิดเช่นนั้น?”

คำถามข้อที่ 3 กระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้ทางการเมืองไปใช้ในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างมีเหตุผล เช่น “เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เพจหนึ่งใน Facebook ออกมาโพสต์ ภาพครูกลั่นแกล้งนักเรียน พร้อมระบุข้อความว่า ‘ครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้กรรไกรเดินไล่กลั่นแกล้งเด็กกว่า 100 คน จนแห้วไม่เป็นทรง เศษผมปลิวว่อนทั่วโรงเรียน...พร้อมจับนักเรียนทุกคนมาแก้ทรงผมให้กลายเป็นทรงเกรียนสามด้าน’ จากข้อความในโพสต์ข้างต้น นักเรียนจะร่วมแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวอย่างไร?”

คำถามข้อที่ 4 กระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกถึงการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง เช่น “ถ้ามีบุคคลมาแสดงความคิดเห็นที่โต้แย้งหรือเห็นต่างจากความคิดเห็นของนักเรียนเมื่อครูนี้ นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร และจะดำเนินการ ณ ขณะนั้น อย่างไร”

ขั้นที่ 4 กระบวนการแสดงความคิดเห็น ดำเนินการดังนี้

- ครูจะถามคำถามในข้างต้น ครั้งที่ 1 คำถาม โดยฉายคำถามบนจอภาพ จากนั้นนักเรียนจะมีเวลาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น คำถามละ 15 - 20 นาที กติกาในการแสดงความคิดเห็น คือ เมื่อนักเรียนในกลุ่มคนใดต้องการพูดให้ยกมือขึ้นและในทุก ๆ ข้อคำถาม สมาชิกในกลุ่มจะต้องได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นทุกคน เมื่อนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคำถามในข้อนี้เรียบร้อยแล้ว TABLE HOST จะสรุปข้อมูลและบันทึกลงใน

กระดาษที่กำหนดไว้ ระหว่างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ครูอาจเปิดเพลงเบา ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายให้แก่นักเรียน

- เมื่อเวลาในการแสดงความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามหมดลง ให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคน (ยกเว้น TABLE HOST) เปลี่ยนที่นั่งของตนเองไปกลุ่มอื่น ๆ กลุ่มใดก็ได้ อย่างอิสระ แต่ต้องไม่ให้มีสมาชิกมากเกินไป (กรณีแบ่งกลุ่ม 4 - 6 คน ไม่ควรเกินกลุ่มละ 6 คน)

- เมื่อนักเรียนไปนั่งกลุ่มใหม่เรียบร้อยแล้ว TABLE HOST จะสรุปประเด็นของการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในข้อคำถามก่อนหน้านี้ให้เพื่อน ๆ กลุ่มใหม่ได้รับฟัง และจากนั้นจึงเริ่มการแสดงความคิดเห็นในข้อคำถามข้อถัดไป

- กรณี TABLE HOST ประสงค์จะเดินไปฟังหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ด้วย อาจขออาสาสมัครคนใหม่มาเป็น TABLE HOST แทนตนเองได้

- ดำเนินกระบวนการตามรายละเอียดในข้างต้น จนครบทุกข้อคำถามที่กำหนดไว้ จากนั้น TABLE HOST แต่ละกลุ่มจะเป็นตัวแทนในการสะท้อนประเด็นที่ได้รับจากการพูดคุยแสดงความคิดเห็นในทุกข้อคำถามให้กับเพื่อนในห้องเรียนได้รับฟัง

ขั้นสรุปและสะท้อนคิด

3) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิดสำคัญ: การแสดงความคิดเห็นเป็นวิธีการหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนทุกคนสามารถปฏิบัติได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ดังนั้น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองจึงควรยึดหลักการใช้เหตุผลร่วมกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น)

4) นักเรียนร่วมกันสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในข้างต้น ผ่านคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร จากนั้นครูประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้

ลำดับขั้นต่อไป (ครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา)

9. การวัดและประเมินผล

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (3)	(1) สามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตนเองมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างมีเหตุผล โดยจะมีความคิดที่ “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” ก็ได้ แต่ต้องสามารถอธิบายให้เห็นโครงสร้างการแสดงผลอย่างครบถ้วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนมีส่วนที่เป็น “ข้อสนับสนุน” ที่มีความชัดเจน ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ ประกอบด้วย <u>เหตุผลจากความรู้ความเข้าใจหรือประสบการณ์ทางการเมืองของตนเอง</u> และ <u>หลักฐานสนับสนุน</u> เช่น หลักการของประชาธิปไตย หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ข่าวสาร ปรากฏการณ์ทางสังคม ฯลฯ และ ส่วนที่ 2 การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนมีส่วนที่เป็น “ข้อสรุป” ที่มีความชัดเจนและมีความสัมพันธ์สอดคล้องไปกับข้อสนับสนุน (2) การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนสะท้อนถึงความรู้สึกด้านบวก เช่น ไม่มีอคติต่อ ผู้ที่ได้แย้งหรือเห็นต่าง ไม่รู้สึกโกรธ ไม่เสียใจ ฯลฯ และสะท้อนถึงการกระทำด้านบวก เช่น อ่านข้อความแสดงความคิดเห็นโต้แย้งของอีกฝ่ายอย่างตั้งใจและมีสติพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบด้าน ไม่ต่อว่าต่อขานอีกฝ่าย แสดงความคิดเห็นที่ไม่คุกคามหรือทำให้อีกฝ่ายรู้สึกไม่ดี ไม่ผูกขาดการตัดสินใจด้วยประโยคคำถามปลายปิด (เช่น ใช่หรือเปล่า ใช่ไม่ใช่ คุณว่าไหม อย่างนั้นได้หรือ ฯลฯ) ฯลฯ

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดี (2)	(1) สามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตนเองมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างมีเหตุผล โดยจะมีความคิดที่ “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” ก็ได้ แต่ต้องมีการแสดงความคิดเห็นในส่วน “ข้อสนับสนุน” ที่มีความชัดเจน ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ ในลักษณะหลักฐานสนับสนุน เช่น หลักการของประชาธิปไตย หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน ข่าวสาร ปรากฏการณ์ทางสังคม ฯลฯ และการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนมีส่วนที่เป็น “ข้อสรุป” ที่มีความชัดเจนและมีความสัมพันธ์สอดคล้องไปกับข้อสนับสนุน (2) การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนสะท้อนถึงความรู้สึกด้านบวก เช่น ไม่มีอคติต่อ ผู้ที่ได้แย้งหรือเห็นต่าง ไม่รู้สึกโกรธ ไม่เสียใจ ฯลฯ และสะท้อนถึงการกระทำด้านบวก เช่น อ่านข้อความแสดงความคิดเห็นโต้แย้งของอีกฝ่ายอย่างตั้งใจและมีสติพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบด้าน ไม่ต่อว่าด่าทออีกฝ่าย แสดงความคิดเห็นที่ไม่คุกคามหรือทำให้อีกฝ่ายรู้สึกไม่ดี ไม่ผูกขาดการตัดสินใจด้วยประโยคคำถามปลายปิด (เช่น ใช่หรือเปล่า ใช่ไม่ใช่ คุณว่าไหม อย่างนั้นได้หรือ ฯลฯ) ฯลฯ
พอใช้ (1)	(1) สามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตนเองมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศ และประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองกับบุคคลอื่นหรือบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้อย่างมีเหตุผล โดยจะมีความคิดที่ “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” ก็ได้ แต่มีการแสดงความคิดเห็นในส่วน “ข้อสนับสนุน” ที่มีหลักฐานสนับสนุน หรือเหตุผลจากความรู้ความเข้าใจหรือ ประสบการณ์ทางการเมืองของตนเอง แต่ไม่มีความชัดเจน และการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในส่วน “ข้อสรุป” อาจจะไม่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับข้อสนับสนุน หรืออาจจะไม่มีส่วนที่เป็น “ข้อสรุป”

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
พอใช้ (1) (ต่อ)	(2) การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนมีการอธิบายลักษณะพฤติกรรมที่ตนเองคิดจะกระทำจากสถานการณ์ที่กำหนดไว้ในลักษณะที่จะอ่านข้อความแสดงความคิดเห็นโต้แย้งของอีกฝ่าย โดยไม่ตอบโต้ได้ ๆ และมีความรู้สึกเฉย ๆ ปลอยผ่านไป หรือ จะไม่สนใจหรือไม่อ่านข้อความแสดงความคิดเห็นโต้แย้งของอีกฝ่าย
ปรับปรุง (0)	(1) นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของตนเองมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือแนวทางในการพัฒนาประเทศตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีเหตุผล กล่าวคือ นักเรียนมีความคิดเห็นที่ “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” แต่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็น “ข้อสนับสนุน” และ “ข้อสรุป” ได้ถูกต้อง หรือไม่มีการให้เหตุผลประกอบ (2) การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนสะท้อนถึงความรู้สึกด้านลบ เช่น มีอคติต่อผู้ที่โต้แย้งหรือเห็นต่าง รู้สึกโกรธ ไม่พอใจ เสียใจ ฯลฯ และสะท้อนถึงการกระทำด้านลบ เช่น แสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับอีกฝ่ายในทันทีทันใด ต่อว่าตำหนิอีกฝ่าย แสดงความคิดเห็นที่คุกคามหรือทำให้อีกฝ่ายรู้สึกไม่ดี ผูกขาดการตัดสินใจด้วยประโยคคำถามปลายปิด (เช่น ใช่หรือเปล่า ใช่ไม่ใช่ คุณว่าไหม อย่างนั้นได้หรือ ฯลฯ) ฯลฯ

หมายเหตุ: นักเรียนต้องมีระดับคุณภาพดี (2) ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

*การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียดข้อเสนอแนะตามตาราง 15 ในบทที่ 4 และข้อเสนอแนะในบทที่ 5

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 9 การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมี “วิจารณญาณ”

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน และพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม

- 1) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ อย่างรอบด้าน
- 2) นักเรียนสามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง

3. แนวคิดสำคัญ

การติดตามข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองเป็นวิธีการหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนทุกคนสามารถปฏิบัติได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ดังนั้น ในฐานะที่เราเป็นผู้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จึงต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง

4. สารการเรียนรู้

การพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ

5. ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 – 60 นาที)

6. สถานที่ดำเนินกิจกรรม

ห้องเรียนที่มีการจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งแบบกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

7. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

- 1) วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ จอรับภาพและเครื่องฉายภาพ (Projector) ชุดไมค์และลำโพง
- 2) สื่อและแหล่งเรียนรู้
 - ข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ที่นักเรียนสนใจจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

3) เอกสารอ้างอิง/อ่านเพิ่มเติม

- SQ5R Study Technique. (2024). Retrieved from

<https://www.youtube.com/watch?v=X3yJkhoKKII>.

- เว็บไซต์ ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (<https://www.antifakenewscenter.com/>)

- ศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย. (2566). 10 จุดสังเกต “ข่าวปลอม”. สืบค้นจาก <https://www.antifakenewscenter.com/>.

8. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

1) นักเรียนร่วมกันสืบค้นและศึกษาข่าวปลอมทางการเมืองที่ปรากฏอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ บนฐานข้อมูลของศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (<https://www.antifakenewscenter.com/>) จากนั้นร่วมกันอภิปรายว่า “นักเรียนคิดว่าจุดสังเกตร่วมกันของข่าวปลอมต่าง ๆ มีลักษณะอย่างไร”

ขั้นดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้

2) นักเรียนแต่ละคนสืบค้นข้อมูลและเลือกข่าวสาร สถานการณ์ หรือประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ที่ตนเองสนใจ มาคนละ 1 ประเด็น จากนั้นเลือกแหล่งข้อมูลของประเด็นดังกล่าวที่คิดว่ามีความน่าเชื่อถือ 2 แหล่งข้อมูล โดยแหล่งข้อมูลที่ 1 เป็นงานเขียน เช่น หนังสือพิมพ์ ข่าวออนไลน์ ข้อมูลบนสื่อสังคมออนไลน์หรือเว็บไซต์ บทความออนไลน์ และแหล่งข้อมูลที่ 2 เป็นสื่อวิดีโอ เช่น รายการข่าวออนไลน์ วิดีโอออนไลน์บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ

3) นักเรียนนำแหล่งข้อมูลที่ 1 ที่เป็งานเขียนมาร่วมกันเรียนรู้ โดยใช้เทคนิค SQ5R เป็นแนวทางในการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 Survey (S) นักเรียนจะสำรวจข้อมูลจากเรื่องราวที่อ่านอย่างคร่าว ๆ เช่น ให้อ่านชื่อเรื่องหรือหัวข้อข่าว ดูประโยคแรกของแต่ละย่อหน้า วิธีเขียน ความยาวข้อมูล รูปแบบการเขียน อ่านเรื่องแต่ละย่อหน้า สังเกตภาพรวมของเรื่อง ดูชื่อหรือข้อมูลของผู้เผยแพร่ ช่องทางในการเผยแพร่ และวัน เดือน ปีที่เผยแพร่ โดยวิธีการอ่านแบบกวาดสายตารวดเร็ว

ขั้นที่ 2 Question (Q) นักเรียนจะตั้งคำถามเกี่ยวกับข่าวสาร สถานการณ์ หรือประเด็นปัญหาทางการเมืองที่กำลังศึกษา เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ศึกษาข้อมูลอย่างรอบคอบ ขั้นตอนของการตั้งคำถามจะทำให้การจับใจความข้อมูลมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถาม 5W1H ประกอบด้วย

- (1) What (อะไร): เกิดปัญหาอะไร
- (2) Who (ใคร): ปัญหานี้เกิดกับใคร หรือใครเป็นผู้ที่ทำให้เกิดปัญหานี้
- (3) Why (ทำไม): ทำไมจึงเกิดปัญหานี้
- (4) When (เมื่อใด): ปัญหานี้เกิดขึ้นเมื่อใด
- (5) Where (ที่ไหน): ปัญหานี้เกิดขึ้นที่ไหน
- (6) How (อย่างไร): จะแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างไร

ขั้นที่ 3 Read (R1) นักเรียนจะอ่านซ้ำอีกครั้งอย่างละเอียด อ่านแต่ละย่อหน้า โดยอ่านอย่างมีวัตถุประสงค์ พยายามหาคำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งบันทึกคำศัพท์สำคัญ รวมถึงสังเกตคำที่พิมพ์ต่างจากคำอื่น เช่น พิมพ์เป็นตัวเอียงและประโยคที่ขีดเส้นใต้ เพื่อทำความเข้าใจและตอบคำถามที่ตั้งไว้ ในขั้นนี้นักเรียนจะสามารถสรุปใจความสำคัญของประเด็นที่ศึกษา

ขั้นที่ 4 Record (R2) นักเรียนจะขีดเส้นใต้คำหรือวลีสำคัญ แล้วเขียนใจความสำคัญหรือเขียน สรุปลงในสมุด การบันทึกใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านโดยเขียนเป็นโครงเรื่องจะให้นักเรียนอ่านได้คล่องขึ้น และเป็นการเตรียมการเขียนสรุปความต่อไป

ขั้นที่ 5 Recite (R3) นักเรียนทบทวนสิ่งที่ได้อ่านมา โดยใช้วิธีนำเสนอผลงานโดยเล่าใจความสำคัญและรายละเอียดต่าง ๆ ให้เพื่อนหรือครูรับฟัง เพื่อเป็นการทดสอบความเข้าใจในการอ่าน

ขั้นที่ 6 Review (R4) นักเรียนทบทวนสิ่งที่อ่านให้กระจ่างชัด แล้วอ่านซ้ำอีกครั้งอย่างรวดเร็ว เพื่อตรวจสอบความถูกต้องจากเรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ 7 Reflect (R5) นักเรียนจัดเรียงลำดับข้อมูล โดยสรุปความรู้ วิเคราะห์ วิจัยหรือแสดงความคิดเห็นที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องที่อ่าน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องที่อ่าน อธิบายความสิ่งที่ได้อ่านโดยการเชื่อมโยงความคิดจากเรื่องที่อ่านกับความรู้เดิมของตนเอง

4) นักเรียนรับชมแหล่งข้อมูลที่ 2 ที่เป็นสื่อวิดีโอ โดยระหว่างการรับชมนักเรียนจะพิจารณาว่าข้อมูลในสื่อวิดีโอดังกล่าวมีความสอดคล้องตรงกันกับข้อมูลที่นักเรียนได้รับการอ่านมากน้อยเพียงใด หรือมีประเด็นใดบ้างที่ไม่สอดคล้องกันและมีประเด็นใดบ้างที่เพิ่มเติมขึ้นมาจากข้อมูลเดิม

5) นักเรียนนำข้อมูลจากทั้ง 2 แหล่งข้อมูล มาพิจารณาว่า “ข่าวสาร สถานการณ์ หรือ ประเด็นปัญหาทางการเมืองที่กำลังศึกษามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ เพราะเหตุใดนักเรียนจึงเชื่อ

เช่นนั้น” ทั้งนี้ ครูควรอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการอธิบายเหตุผลในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

- สิ่งนั้นต้องเป็นจริง (P is true.)
- เราต้องเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นจริง (We must believe that P is true.)
- เราต้องมีหลักฐานยืนยันว่าสิ่งนั้นเป็นจริง (We must have evidence for P.)

(P= Proposition หมายถึง ประโยคหรือข้อความ ในที่นี้แทน สิ่งที่ถูกตั้ง)

ตัวอย่าง “นโยบาย Digital Wallet น่าเชื่อถือ ควรลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการ” คำพูดนี้ จะมีความหมายหรือน่าเชื่อถือก็ต่อเมื่อ (1) นโยบาย Digital Wallet มีจริง (2) เราเชื่อว่านโยบาย Digital Wallet มีจริง และ (3) มีหลักฐานยืนยันว่านโยบาย Digital Wallet มีจริงและน่าเชื่อถือ พร้อมระบุหลักฐาน

ขั้นสรุปและสะท้อนคิด

6) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิดสำคัญ: การติดตามข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองเป็นวิธีการหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนทุกคนสามารถปฏิบัติได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ดังนั้น ในฐานะที่เราเป็นผู้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จึงต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนที่จะเชื่อหรือนำมาประกอบการตัดสินใจทางการเมือง)

7) นักเรียนร่วมกันสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงต้น ผ่านคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร จากนั้นครูประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับขั้นต่อไป (ครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา)

9. การวัดและประเมินผล

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (3)	(1) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ตามที่ตนเองสนใจได้ถูกต้องชัดเจนและครบถ้วนทุกขั้นตอนของ SQ5R (2) สามารถอธิบายเหตุผลในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลประกอบประกอบ 3 ประการ ได้แก่ - สิ่งนั้นต้องเป็นจริง (P is true.) - เราต้องเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นจริง (We must believe that P is true.) - เราต้องมีหลักฐานยืนยันว่าสิ่งนั้นเป็นจริง (We must have evidence for P.) (P= Proposition หมายถึง ประโยคหรือข้อความ ในที่นี้แทน สิ่งที่เราพูดถึง)
ดี (2)	(1) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ตามที่ตนเองสนใจได้ครบถ้วนทุกขั้นตอนของ SQ5R โดยมีเพียงบางประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติม (2) สามารถอธิบายเหตุผลในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลประกอบประกอบ 3 ประการ ได้แก่ - สิ่งนั้นต้องเป็นจริง (P is true.) - เราต้องเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นจริง (We must believe that P is true.) - เราต้องมีหลักฐานยืนยันว่าสิ่งนั้นเป็นจริง (We must have evidence for P.) (P= Proposition หมายถึง ประโยคหรือข้อความ ในที่นี้แทน สิ่งที่เราพูดถึง)

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
พอใช้ (1)	(1) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ตามที่ตนเองสนใจได้ตามขั้นตอนของ SQ5R พอสังเขป โดยมีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (2) อธิบายเหตุผลในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล <u>ไม่ครบองค์ประกอบ 3 ประการ</u> หรือมีเพียงองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง ดังนี้ - สิ่งนั้นต้องเป็นจริง (P is true.) หรือ - เราต้องเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นจริง (We must believe that P is true.) หรือ - เราต้องมีหลักฐานยืนยันว่าสิ่งนั้นเป็นจริง (We must have evidence for P.) (P= Proposition หมายถึง ประโยคหรือข้อความ ในที่นี้แทน สิ่งที่ถูกพูดถึง)
ปรับปรุง (0)	(1) <u>ไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมือง ในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ตามที่ตนเองสนใจได้ตามขั้นตอนของ SQ5R หรือแสดงการวิเคราะห์ที่ไม่ครบทุกขั้นตอน</u> (2) <u>ไม่สามารถอธิบายเหตุผลในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล</u>

หมายเหตุ: นักเรียนต้องมีระดับคุณภาพดี (2) ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

*การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียดข้อเสนอแนะตามตาราง 15 ในบทที่ 4 และข้อเสนอแนะในบทที่ 5

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 10 “ความเครียดทางการเมือง” จัดการได้อย่างไร?

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลของปัญหาทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นเพื่อที่จะเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา ปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อปัญหาทางการเมืองเพื่อให้มองเห็นถึงมุมมองทางบวกจากปัญหาที่เกิดขึ้น และหาข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม

- 1) นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาจากปัญหาทางการเมืองได้
- 2) นักเรียนสามารถระบุโอกาสหรือมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้
- 3) นักเรียนสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธีได้

3. แนวคิดสำคัญ

ความเครียดทางการเมืองจะเกิดขึ้นกับผู้ที่มีความสนใจปัญหาทางการเมือง ติดตามสถานการณ์ทางการเมืองอย่างใกล้ชิด และมีทัศนคติเอนเอียงไปในกลุ่มการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทำให้เกิดความเครียดหรือความกังวลเมื่อกลุ่มการเมืองที่ตนเองสนับสนุนไม่เป็นไปตามที่ตนเองคาดหวังไว้ หรือสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศประสบปัญหาและความวุ่นวาย ดังนั้นเราจึงควรจัดการกับความเครียดทางการเมืองด้วยการประเมินสถานการณ์ใหม่ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้เลวร้ายอย่างที่คิด (cognitive reappraisal) และปรับสมดุลระหว่างสุขภาพจิตของตนเองกับแรงจูงใจที่จะกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

4. สารการเรียนรู้

- 1) ข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ
- 2) สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา แนวทางการแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธี และมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น

5. ระยะเวลาดำเนินกิจกรรม

2 คาบเรียน (คาบเรียนละ 45 – 60 นาที)

6. สถานที่ดำเนินกิจกรรม

ห้องเรียนที่มีการจัดโต๊ะให้นักเรียนนั่งแบบกลุ่มเพื่อการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

7. สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้

- 1) วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ จอรับภาพและเครื่องฉายภาพ (Projector) ชูดไมค์และลำโพง กระดาษขนาด A3 หรือกระดาษฟลิปชาร์ต (Flip Chart) และปากกาเมจิก

2) สื่อและแหล่งเรียนรู้

- วิดีโอปัญหาหรือความขัดแย้งทางการเมืองที่เคยเกิดขึ้นในอดีตหรือปัจจุบัน
- ข่าวสาร สถานการณ์ และประเด็นปัญหาทางการเมืองในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ ที่นักเรียนมีความกังวลใจหรือทำให้เกิดความเครียด

3) เอกสารอ้างอิง/อ่านเพิ่มเติม

- ระวัง 'โรคเครียดการเมือง'. (2556). สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th/?p=277703>.
- อาการเครียดจากการเมือง "Political Stress Syndrome". (2566). สืบค้นจาก. <https://www.youtube.com/watch?v=FmlZHV0xjt0>.

8. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้

- 1) นักเรียนร่วมกันรับชมวิดีโอปัญหาหรือความขัดแย้งทางการเมืองที่เคยเกิดขึ้นในอดีตหรือปัจจุบัน เช่น วิดีโอออนไลน์ เรื่อง "ย้อนเหตุการณ์รัฐประหาร 22 พ.ค. 57" จากนั้นนักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า "นักเรียนรู้สึกอย่างไรต่อเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น" และ "นักเรียนจัดการกับความรู้สึกกังวลใจหรือความเครียดของตนเองต่อเหตุการณ์ทางการเมืองนั้นอย่างไร"

(ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=655eYAkN3Zw&t=6s>)

ขั้นดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

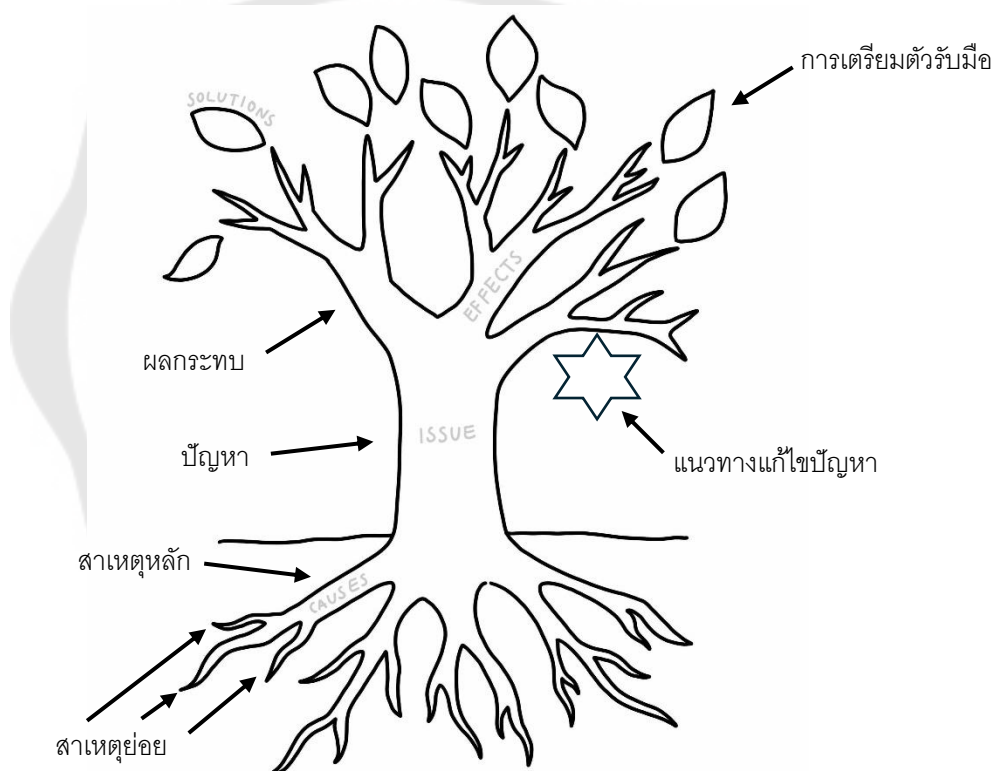
- 2) นักเรียนแบ่งกลุ่มให้มีสมาชิก กลุ่มละ 5-6 คน และร่วมกันสำรวจตนเองว่า "ณ ขณะนี้หรือที่ผ่านมา ตนเองมีความเครียดจากปัญหาหรือสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในประเทศหรือประเทศอื่น ๆ เรื่องใดบ้าง" นำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่มและเลือกประเด็นทางการเมืองที่กลุ่มตนคิดว่ามีความกังวลใจหรือความเครียดมากที่สุดมา 1 ประเด็น จากนั้นให้นักเรียนประเมินตนเองว่าความเครียดดังกล่าวของตนเองอยู่ในระดับใด (ก่อนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้)

ตัวอย่าง รูปภาพสำหรับการประเมินระดับความเครียดของนักเรียน

(ที่มาภาพ: <https://images.app.goo.gl/t48SL7gUKbrYwQqNA>)

3) นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา และแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองดังกล่าว โดยยึดหลักสันติวิธี โดยใช้เครื่องมือ “ต้นไม้ปัญหา (Issue trees)” ร่วมกับ “เทคนิค Why Why Analysis” ดังนี้ (สรุปประเด็นเขียนลงในกระดาษขนาด A3 หรือกระดาษฟลิปชาร์ต)

(ที่มาภาพ: https://insku.com/idea/-MVfSmW4-xOX4BW7IF8q/#_=)

ขั้นที่ 1 นักเรียนวาดรูปลำต้น (ปัญหา) ดังภาพ แล้วเขียนปัญหาไว้ที่กลางลำต้น

ขั้นที่ 2 นักเรียนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น (1 รากแทน 1 เหตุผล) โดยใช้เทคนิค Why Why Analysis มาร่วมวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เริ่มจากการตั้งคำถามว่าทำไมจึงเกิดปัญหานี้ขึ้น (รอบที่ 1) ซึ่งจะเป็นการค้นหาสาเหตุหลักที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (เขียนสาเหตุหลักเป็นรากแก้ว) จากนั้นตั้งคำถามต่อว่าทำไมสาเหตุที่ตอบมาจากรอบที่ 1 นั้นเกิดขึ้น (รอบที่ 2) ซึ่งจะเป็นการค้นหาสาเหตุย่อยที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุหลัก (เขียนสาเหตุย่อยของ

สาเหตุหลักเป็นรากแขนง) ทั้งนี้ให้ดำเนินการตั้งคำถาม “ทำไม” จากคำตอบที่ได้ในแต่ละรอบไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งได้ค้นพบสาเหตุหลักและสาเหตุย่อยของปัญหาดังกล่าวทั้งหมด หรือจนกระทั่งไม่สามารถตั้งคำถาม “ทำไม” ต่อไปได้ ก็จะพบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาดังกล่าว

ขั้นที่ 3 นักเรียนวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นของปัญหาดังกล่าว (1 กิ่งก้าน 1 ผลกระทบ)

ขั้นที่ 4 นักเรียนวิเคราะห์วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมา (เขียนวิธีการเตรียมตัวรับมือในรูปของไปไม้ให้อยู่ในก้านเดียวกันกับผลกระทบที่ต้องการรับมือ)

ขั้นที่ 5 นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลสาเหตุ ผลกระทบ วิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาของปัญหาการเมืองดังกล่าวร่วมกับการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม และสรุปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองดังกล่าวโดยยึดหลักสันติวิธี (เขียนแนวทางในรูปของผลไม้ 1 ผล 1 แนวทาง)

4) นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการทำกิจกรรมในช่วงต้นและนำเสนอโอกาสหรือมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้น จากนั้นให้นักเรียนประเมินตนเองว่าความเครียดดังกล่าวของตนเองอยู่ในระดับใด (หลังดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้)

ตัวอย่าง รูปภาพสำหรับการประเมินระดับความเครียดของนักเรียน

(ที่มาภาพ: <https://images.app.goo.gl/t48SL7gUKbrYwQqNA>)

ขั้นสรุปและสะท้อนคิด

5) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิดสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิดสำคัญ: ความเครียดทางการเมืองจะเกิดขึ้นกับผู้ที่มีความสนใจปัญหาทางการเมือง ติดตามสถานการณ์ทางการเมืองอย่างใกล้ชิด และ มีทัศนคติเอนเอียงไปในกลุ่มการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทำให้เกิดความเครียดหรือความกังวลเมื่อกลุ่มการเมืองที่ตนเองสนับสนุนไม่เป็นไปตามที่ตนเองคาดหวังไว้ หรือสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศประสบปัญหาและมีความวุ่นวาย ดังนั้น เราจึงควรจัดการกับความเครียดทางการเมืองด้วยการประเมินสถานการณ์ใหม่ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ได้เลวร้ายอย่างที่คิด (cognitive reappraisal) และปรับสมดุลระหว่างสุขภาพจิตของตนเองกับแรงจูงใจที่จะกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง)

6) นักเรียนร่วมกันสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงต้น ผ่านคำถามปลายเปิด (open-ended question) ได้แก่ (1) นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (2) จากกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ และทัศนคติใหม่ ๆ อะไรบ้าง (3) นักเรียนจะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตจริงอย่างไร จากนั้นครูประเมินผลตามสภาพจริง (authentic assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งวัดและประเมินผลตามเกณฑ์การปฏิบัติ (performance criteria) ที่กำหนดไว้ ถ้าไม่ผ่านตามเกณฑ์การปฏิบัติจะได้รับการสอนซ่อมเสริมจนกระทั่งผ่านจึงจะสามารถไปสู่กิจกรรมการเรียนรู้ลำดับขั้นต่อไป (ครูควรให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) แก่ผู้เรียนเป็นระยะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา)

9. การวัดและประเมินผล

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
ดีเยี่ยม (3)	(1) สามารถวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาจากปัญหาทางการเมืองได้อย่าง <u>ถูกต้องชัดเจนและครบถ้วนทุกประเด็น</u> (2) สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธีได้อย่างชัดเจนและเป็นแนวทางที่มีความเป็นไปได้ (3) สามารถระบุโอกาสหรือมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน
ดี (2)	(1) สามารถวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาจากปัญหาทางการเมืองได้ <u>โดยมีเพียงบางประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติม</u> (2) สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธีได้และเป็นแนวทางที่มีความเป็นไปได้ <u>โดยมีเพียงบางประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติม</u> (3) สามารถระบุโอกาสหรือมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้ <u>โดยมีเพียงบางประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติม</u>

ระดับคุณภาพ	เกณฑ์การประเมิน
พอใช้ (1)	(1) สามารถวิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาจากปัญหาทางการเมืองได้<u>พอสังเขป</u> หรือมีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (2) สามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธีได้<u>พอสังเขป</u> หรือมีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (3) สามารถระบุโอกาสหรือมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้<u>พอสังเขป</u> หรือมีหลายประเด็นที่ต้องอธิบายขยายความเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
ปรับปรุง (0)	(1) <u>ไม่สามารถ</u>วิเคราะห์สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการหรือทางเลือกในการเตรียมตัวรับมือกับผลที่กำลังจะเกิดขึ้นตามมาจากปัญหาทางการเมืองได้ (2) <u>ไม่สามารถ</u>สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองโดยยึดหลักสันติวิธีได้ (3) <u>ไม่สามารถ</u>ระบุโอกาสหรือมุมมองทางบวกต่อปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นได้

หมายเหตุ: นักเรียนต้องมีระดับคุณภาพดี (2) ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

*การนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรศึกษารายละเอียด

ข้อเสนอแนะตามตาราง 15 ในบทที่ 4 และข้อเสนอแนะในบทที่ 5

ภาคผนวก ข
แบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

แบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำชี้แจง: นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้และตอบคำถามตามความคิดเห็นของตนเองอย่างอิสระ โดยจะเลือกตอบตัวเลือกใดก็ได้ เพียงตัวเลือกเดียว ข้อคำถามมีจำนวน 30 ข้อ

สถานการณ์ที่ 1 ใช้ตอบคำถามข้อที่ 1 - 7

สถานการณ์ที่ 1 ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาจากมลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะปัญหาฝุ่น PM 2.5 ซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ในประเทศไทยเป็นปัญหาที่ซับซ้อนโดยมีปัจจัยและผลกระทบหลายประการ สาเหตุของปัญหานั้นมีที่มาจากหลายสาเหตุไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า การเผาวัสดุการเกษตร มลพิษจากการขนส่งและอุตสาหกรรม ฝุ่นควันที่พัดมาจากประเทศเพื่อนบ้าน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1. นักเรียนคิดว่า “การเมือง” มีส่วนทำให้เกิดปัญหาฝุ่น PM 2.5 หรือไม่ เพราะเหตุใด

- 1) การเมืองมีส่วนทำให้เกิดปัญหาฝุ่น PM 2.5 เพราะปัญหาดังกล่าวสะท้อนว่าบุคคลในสังคมไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาที่มีต่อตนเองและสังคมเท่าที่ควรจะเป็น
- 2) การเมืองมีส่วนทำให้เกิดปัญหาฝุ่น PM 2.5 เพราะปัญหาดังกล่าวสะท้อนว่ารัฐไม่ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวเท่าที่ควรจะเป็น
- 3) การเมืองมีส่วนทำให้เกิดปัญหาฝุ่น PM 2.5 เพราะปัญหาดังกล่าวสะท้อนว่าการบริหารจัดการตามนโยบายของรัฐและการมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบัน ไม่สามารถทำให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม
- 4) การเมืองมีส่วนทำให้เกิดปัญหาฝุ่น PM 2.5 ไม่มากนัก เพราะปัญหาดังกล่าวรัฐบาลได้มีมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วนแล้ว เช่น การลงโทษปรับในกรณีการเผาที่เป็นเหตุให้รำคาญ การเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจจับควันดำของรถยนต์ ฯลฯ แต่ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการกระทำของประชาชน

2. นักเรียนคิดว่า “การเมือง” จะสามารถแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5 ได้หรือไม่ อย่างไร

- 1) การเมืองสามารถแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5 ได้ ถ้าประชาชนในสังคมตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาที่มีต่อตนเองและสังคม และร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว
- 2) การเมืองสามารถแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5 ได้ โดยรัฐดำเนินนโยบายที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง

3) การเมืองสามารถแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 ได้น้อย เพราะมีปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ฝุ่นควันที่พัดมาจากประเทศเพื่อนบ้าน การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และความตระหนักรู้ต่อปัญหาของประชาชน ฯลฯ

4) การเมืองสามารถแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 ได้ โดยใช้กระบวนการทางการเมือง เช่น การออกกฎหมายควบคุมพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุของปัญหา การกำหนดนโยบายที่ช่วยแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง ฯลฯ และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห

3. นักเรียนคิดว่าระหว่างหลักการของ “ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย” กับ “ระบอบการปกครองแบบเผด็จการ” ระบบใดจะช่วยส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะเหตุใด

1) ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะช่วยส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห และรัฐจะดำเนินนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหที่คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชน

2) ระบอบการปกครองแบบเผด็จการจะช่วยส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะมีความรวดเร็วในการตัดสินใจแก้ไขปัญห ถ้ามีผู้นำที่เด็ดขาดและมีเจตนารมณ์ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างชัดเจน จะส่งผลให้ประชาชนปฏิบัติตามผู้นำอย่างเคร่งครัด

3) ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและแบบเผด็จการจะช่วยส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในบริบทที่แตกต่างกัน เพราะในบางกรณีต้องอาศัยการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว เด็ดขาด ไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก และจำเป็นต้องมีการจำกัดสิทธิเสรีภาพบางประการของประชาชน

4) ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะช่วยส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะจะมีการตัดสินใจแก้ไขปัญหด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบ และถ้าต้องมีการเลือกแนวทางแก้ไขปัญหด้วยการออกเสียงลงมติ ก็จะยอมรับมติของเสียงข้างมาก และเคารพสิทธิของเสียงส่วนน้อย

4. นักเรียนคิดว่า “การยึดมั่นในความเป็นธรรมทางสังคม (social justice)” จะช่วยส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 มีประสิทธิภาพมากขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

1) การยึดมั่นในความเป็นธรรมทางสังคมจะสามารถช่วยส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะรัฐจะเปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมมีสิทธิในการเข้าถึงนโยบายการแก้ไขปัญหต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน

2) การยึดมั่นในความเป็นธรรมทางสังคมสามารถช่วยส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 มีประสิทธิภาพไม่เท่าที่ควรจะเป็น เพราะในทางปฏิบัติ รัฐไม่สามารถดำเนินนโยบายที่จะไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลต่าง ๆ ในสังคมได้ และต้องคำนึงถึงคนส่วนใหญ่ในสังคมเป็นสำคัญ

3) การยึดมั่นในความเป็นธรรมทางสังคมจะสามารถช่วยส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะรัฐจะสามารถดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยเหตุของความแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ และคำนึงถึงผลกระทบของการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับทุกคนในสังคม

4) การยึดมั่นในความเป็นธรรมทางสังคมจะสามารถช่วยส่งเสริมให้การแก้ไขปัญหามลพิษ PM 2.5 มีประสิทธิภาพมากขึ้นเล็กน้อย เพราะถึงแม้ว่ารัฐจะกำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาคือครอบคลุมทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและไม่เลือกปฏิบัติ แต่ก็จะต้องมีมาตรการที่กำหนดขึ้น โดยเฉพาะกลุ่ม เพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสสามารถได้รับสิทธิเช่นเดียวกับบุคคลอื่น

5. นักเรียนมีข้อสงสัยเพิ่มเติมต่อปัญหามลพิษ PM 2.5 ดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

- 1) มีข้อสงสัยเพิ่มเติมว่า “เราจะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร”
- 2) มีข้อสงสัยเพิ่มเติมว่า “อะไรคือสาเหตุที่แท้จริงของปัญหามลพิษ PM 2.5 ในประเทศไทย?”
- 3) มีข้อสงสัยเพิ่มเติมว่า “ทำไมเราจึงควรกังวลกับปัญหาดังกล่าวในตอนนี้ ค่อยว่ากันในอนาคตไม่ได้หรือ?”
- 4) ไม่มีข้อสงสัยเพิ่มเติม เพราะเป็นปัญหาที่พบเจอเป็นประจำอยู่แล้ว และการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องใช้เวลายาวนานพอสมควร

6. นักเรียนคิดว่าควรสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหามลพิษ PM 2.5 จากแหล่งข้อมูลในข้อใด เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมทุกมิติของสังคมมากที่สุด

- 1) WorkPoint today, The standard, The 101 World
- 2) กรมควบคุมมลพิษ, กรมประชาสัมพันธ์, กรมอนามัย, แหล่งข่าวออนไลน์
- 3) แหล่งข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐและสถาบันวิจัยหรือสถาบันการศึกษา, แหล่งข่าวออนไลน์, องค์การสาธารณประโยชน์ (NGO) เช่น Greenpeace Thailand
- 4) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ), กลุ่มเฝ้าระวังฝุ่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ศูนย์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

7. นักเรียนคิดว่าข้อใดคือแนวทางการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM 2.5 ด้วยกระบวนการทางการเมืองที่ครอบคลุมและมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมทางสังคมมากที่สุด

1) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รมว.ฯ ให้เกษตรกรเปลี่ยนวิถีจากการเผาเป็นการฝังกลบ ถ้าเกษตรกรรายใดติดปัญหาเรื่องเครื่องมือในการฝังกลบ ภาครัฐยินดีสนับสนุน และรัฐบาลมีการหารือขอความร่วมมือควบคุมการเผาในภาคเกษตรกรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน

2) ผู้ว่าราชการจังหวัดออกประกาศเขตห้ามเผา ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ถ้าผู้ใดฝ่าฝืนให้มีการลงโทษตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด และห้ามการนำเข้าสินค้าเกษตรกรรมจากประเทศเพื่อนบ้านที่เกี่ยวข้องกับการเผา

3) เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสภาพรถยนต์ประจำปีและการตรวจจับควันดำ การลดจำนวนรถยนต์ในท้องถนนโดยเฉพาะในพื้นที่เมือง รมว.ฯ ให้ประชาชนมาใช้บริการรถขนส่งสาธารณะและเพิ่มประสิทธิภาพของการบริการ และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนมาใช้รถยนต์ไฟฟ้า

4) ดำเนินนโยบายที่สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนในการร่วมกันปฏิบัติตน เช่น ส่งเสริมการเดินทางที่ไม่ใช้เครื่องยนต์หรือนำรถจักรยานยนต์ไปจอดที่ลานจอดจักรยาน ลดการเผาขยะในครัวเรือน ฯลฯ เพิ่มประสิทธิภาพบริการขนส่งสาธารณะ นำประเด็นมลพิษทางอากาศมาจัดทำผังเมืองใหม่ ออกกฎหมายจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม (ECO TAX) และลดปริมาณฝุ่นละอองจากกิจการอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม

สถานการณ์ที่ 2 ใช้ตอบคำถามข้อที่ 8 - 16

สถานการณ์ที่ 2 เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2566 กระทรวงศึกษาธิการได้มีหนังสือด่วนที่สุดที่ ศธ 0209/5506 ลงวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2566 ในเรื่องแนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียน และนักศึกษาของสถานศึกษา สรุปรายละเอียดได้ 4 แนวทาง ดังนี้

1. การไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดและในกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ จะไว้ผมสั้นหรือผมยาวก็ได้ ซึ่งสถานศึกษาอาจกำหนดลักษณะทรงผมได้ตามบริบทและความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา หรือตามเพศสภาพหรือเพศวิถีของนักเรียนและนักศึกษา โดยไม่มีลักษณะเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

สถานการณ์ที่ 2 (ต่อ)

2. การกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาให้ดำเนินการวางระเบียบหรือข้อบังคับของสถานศึกษา และเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการบริหารโรงเรียนแล้วแต่กรณี ก่อนการประกาศใช้ โดยจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นร่างระเบียบหรือข้อบังคับของสถานศึกษาเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษา จากผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามหลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ผู้แทนครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้แทนนักเรียนและนักศึกษา คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองหรือผู้แทนผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ ให้ดำเนินการด้วยความโปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ ตรวจสอบได้ และรับฟังเสียงข้างน้อยตามหลักธรรมาภิบาล นอกจากนี้จัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระเบียบหรือข้อบังคับดังกล่าวในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตนที่ถูกต้องและเกิดความชัดเจนในสถานศึกษา

3. กรณีที่มีนักเรียนและนักศึกษาไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับของสถานศึกษาเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษา ให้หัวหน้าสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาพิจารณาวิธีการปรับปรุงพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ไม่ควรดำเนินการใด ๆ ในลักษณะที่อาจกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพในร่างกายอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของนักเรียนและนักศึกษาโดยตรง เช่น การตัดผมนักเรียนเองโดยทันที เป็นต้น

4. กรณีหากมีการลงโทษนักเรียนและนักศึกษา ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการตามหลักการของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2548 โดยโทษที่จะลงโทษมี 4 สถานเท่านั้น ได้แก่ (1) ว่ากล่าวตักเตือน (2) ทำทัณฑ์บน (3) ตัดคะแนนความประพฤติ และ (4) ทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยห้ามลงโทษด้วยวิธีรุนแรง หรือแบบกลั่นแกล้ง หรือลงโทษด้วยความโกรธ หรือด้วยความพยาบาท และให้คำนึงถึงอายุของนักเรียนและนักศึกษา และความร้ายแรงของพฤติกรรมประกอบการลงโทษ

8. นักเรียนคิดว่าแนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 มีความสอดคล้องกับ “หลักการของระบอบประชาธิปไตย” ครอบคลุมและถูกต้องตรงตามข้อใดมากที่สุด

1) หลักสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, หลักการมีส่วนร่วม, หลักความเสมอภาค, หลักนิติธรรม และหลักการใช้เหตุผล

2) หลักสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, หลักการมีส่วนร่วม, หลักความเสมอภาค, หลักนิติธรรม, หลักการใช้เหตุผล และหลักการบริหารแบบกระจายอำนาจ

3) หลักสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, หลักการมีส่วนร่วม, หลักความเสมอภาค, หลักนิติธรรม, หลักการใช้เหตุผล, หลักการบริหารแบบกระจายอำนาจ และหลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน

4) หลักสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, หลักการมีส่วนร่วม, หลักความเสมอภาค, หลักนิติธรรม, หลักการใช้เหตุผล, หลักการบริหารแบบกระจายอำนาจ, หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน และหลักการถ่วงดุลอำนาจ

9. นักเรียนคิดว่าแนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 มีความสอดคล้องกับ “สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน” ครบคลุมและถูกต้องตรงตามข้อใดมากที่สุด

1) การไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล, สิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย, ห้ามการลงโทษด้วยวิธีการไร้มนุษยธรรม, เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น, สิทธิการรับทราบข้อมูลข่าวสาร และการจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องไม่กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2) การไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล, สิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย, ห้ามการลงโทษด้วยวิธีการไร้มนุษยธรรม, เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น, สิทธิการรับทราบข้อมูลข่าวสาร, การจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องไม่กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

3) การไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล, สิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย, ห้ามการลงโทษด้วยวิธีการไร้มนุษยธรรม, เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น, สิทธิการรับทราบข้อมูลข่าวสาร, การจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องไม่กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และการลงประชามติอย่างอิสระ

4) การไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล, สิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย, ห้ามการลงโทษด้วยวิธีการไร้มนุษยธรรม, เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น, สิทธิการรับทราบข้อมูลข่าวสาร, การจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องไม่กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด, การลงประชามติอย่างอิสระ และการเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ

10. นักเรียนคิดว่าแนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 มีความสอดคล้องกับ “กระบวนการทางการเมืองการปกครองของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน” ครอบคลุมและถูกต้องตรงตามข้อใดมากที่สุด

1) ก่อนการตรากฎหมาย รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง, รัฐดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่าย

2) ก่อนการตรากฎหมาย รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง, รัฐดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่าย, โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

3) ก่อนการตรากฎหมาย รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง, รัฐดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่าย, โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย, บรรดากฎหมายใดที่ตราขึ้นต้องไม่ขัดกับกฎหมายแม่บท

4) ก่อนการตรากฎหมาย รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง, รัฐดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่าย, โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย, บรรดากฎหมายใดที่ตราขึ้นต้องไม่ขัดกับกฎหมายแม่บท, ฝ่ายตุลาการต้องเป็นอิสระและไม่ถูกแทรกแซงจากฝ่ายบริหาร

11. ถ้านักเรียน “เห็นด้วย” กับแนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 “นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองตามข้อใด”

1) แนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 เป็นแนวทางที่ไม่มีลักษณะเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และกระจายอำนาจการบริหารจัดการแก่สถานศึกษา

2) แนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 เป็นแนวทางที่คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 4, 26, 27 และ 28

3) แนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 เป็นแนวทางที่ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลในเรื่องเพศวิถี ไม่มีการลงโทษด้วย

วิธีการไ้มนุชยธรรม และมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นตามหลักการมีส่วนร่วม จึงเห็นด้วยกับ
แนวนโยบายดังกล่าวว่ามีความเหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน

4) แนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 เป็นแนวทางที่ไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลในเรื่องเพศวิถี ไม่มีการลงโทษด้วย
วิธีการไ้มนุชยธรรม และมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นตามหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้อง
กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 4, 26, 27 และ 28 จึงเห็นด้วยกับ
แนวนโยบายดังกล่าวว่ามีความเหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน

12. ถ้านักเรียน “ไม่เห็นด้วย” กับแนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและ นักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566 “นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองตาม ข้อใด”

1) ที่ผ่านมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้ความ
รุนแรงในสถานศึกษา กรณีฝ่าฝืนการไว้ทรงผมนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการกระทำให้อับอาย
การตัดผมของนักเรียนโดยพลการ รวมถึงการลงโทษโดยการไ้ความรุนแรงทางกายภาพ

2) แม้ปัจจุบันสถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีอำนาจกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการไว้ทรงผม
ของนักเรียนได้เองตามแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ แต่การกำหนดแบบทรงผมของ
นักเรียนถือเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เป็นการก้าวล่วงเข้าไ้ยังแดนแห่งสิทธิและ
เสรีภาพในการตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใดเกี่ยวกับเส้นผม จึงไม่เห็นด้วยกับแนวนโยบายดังกล่าว
ในประเด็นที่สถานศึกษาอาจกำหนดลักษณะทรงผมได้ตามบริบทและความเหมาะสมของแต่ละ
สถานศึกษา

3) ระเบียบเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนของสถานศึกษาควรเพิ่มเติมกระบวนการรับ
ฟังความเห็นของนักเรียนให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียน
เป็นสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการคุ้มครองสิทธิของเด็ก และให้กระทรวงศึกษาธิการ
ดำเนินการตรากฎกระทรวงว่าด้วยวิธีการรับฟังความเห็นของนักเรียน ตามข้อเสนอแนะของ
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ได้มีการประชุมเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2567

4) ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีการประชุมเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม
2567 โดยมีมติให้ข้อเสนอแนะไ้ยังคณะรัฐมนตรีว่ากระทรวงศึกษาธิการและสถานศึกษาไม่มี
อำนาจกำหนดแบบทรงผมของนักเรียนไม่ว่าด้วยเหตุผลใด แต่ไ้มีความจำเป็นต้องสั่งการให้
นักเรียนตัดผมหรือไว้ทรงผมในกรณีใดจะต้องปรากฏความจำเป็นเพื่อการรักษาสุขภาพอนามัยหรือเพื่อ
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของตนเองหรือผู้อื่นเท่านั้น จึงไม่เห็นด้วยกับแนวนโยบายดังกล่าวใน

ประเด็นที่สถานศึกษาอาจกำหนดลักษณะทรงผมได้ตามบริบทและความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา

13. “ผู้ใช้ทวิตเตอร์ (X) รายหนึ่ง ได้โพสต์คลิปเหตุการณ์ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี ที่ครูผู้ชายกำลังใช้ปัตตาเลี่ยนโกนผมนักเรียนชาย โดยระบุข้อความว่า...เราเห็นคลิปนี้ในเฟซบุ๊ก ระบายตันคลิปนี้ให้หน่อยได้ไหมคะ ดึงผมนักเรียนแรงและทำเกินไป ดูจากข้างหลังน่าจะต่อแถวตัดผมกับครูกันยาวเลยคะ...” ถ้านักเรียนต้องแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นที่มีความกังวลทางการเมืองดังกล่าว นักเรียนจะใช้ข้อมูลจากข้อใดมาสนับสนุนข้อคิดเห็นของตนเอง

1) บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม, บทวิเคราะห์ในข่าวออนไลน์, ข้อคิดจากความคิดเห็นของบุคคลอื่น

2) บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม, บทวิเคราะห์ในข่าวออนไลน์, ข้อคิดจากความคิดเห็นของบุคคลอื่น, ข้อมูลจากการตั้งคำถาม 5W1H

3) ข้อมูลจากการตั้งคำถาม 5W1H, ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2548, แนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566

4) ข้อมูลจากการตั้งคำถาม 5W1H, ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ. 2548, แนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนและนักศึกษาของสถานศึกษา พ.ศ. 2566, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ว่าด้วยเรื่องสิทธิและเสรีภาพ, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

14. เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เพจหนึ่งใน Facebook ออกมาโพสต์ ภาพครูกลั่นแอมเด็กนักเรียน พร้อมระบุข้อความว่า “ครูโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบูรณ์ ใช้กรรไกรเดินไล่กลั่นแอมเด็กกว่า 100 คน จนแห้วไม่เป็นทรง เศษผมปลิวว่อนทั่วโรงเรียน...พร้อมจับนักเรียนทุกคนมาแก้ทรงผมให้กลายเป็นทรงเกรียนสามด้าน” จากข้อความในโพสต์ข้างต้น นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นดังกล่าวตามข้อใด

1) “เมื่อไหร่จะหยุดกลั่นแอมเด็ก นี่มันปีอะไรแล้ว ทรงผมนักเรียนมันเกี่ยวกับการเรียนยังงี้ ขอเรียกร้องให้คุณพ่อคุณแม่ของนักเรียนรวมตัวกันเอาผิดครูที่ใช้อำนาจนิยมไล่ตัดผมนักเรียนแบบนี้”

2) “ระเบียบทรงผมเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ถ้าอยากให้นักเรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ นักเรียนจำเป็นต้องรู้ลึกปลอดภัย และเป็นตัวของตัวเอง เพราะความกังวลและความกลัวที่จะถูกลงโทษ จะทำให้สมาธิในการเรียนรู้ของเด็กยิ่งน้อยลง”

3) “ตั้งสติ...ก่อนอื่นเราต้องตั้งคำถามกับเรื่องนี้ก่อนว่า อะไรคือปัญหาของเรื่องนี้? ใครเป็นผู้โพสต์ข้อความนี้? ปัญหานี้เกิดกับใคร? ใครเป็นผู้ทำให้เกิดปัญหานี้? ทำไมจึงเกิดปัญหานี้? สาเหตุที่แท้จริงคืออะไร? ปัญหานี้เกิดที่ไหน? และเกิดเมื่อไร? ผู้โพสต์มีแรงจูงใจอย่างไร? และจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้หรือไม่ อย่างไร? เราอาจจะพบคำตอบที่แท้จริงของปัญหานี้ก็ได้”

4) “ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีสิทธิในการกำหนดลักษณะทรงผมตามแนวนโยบายเกี่ยวกับการไว้ทรงผมของนักเรียนฯ พ.ศ. 2566 แต่ก็ต้องขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และถ้านักเรียนทำผิดกฎ การลงโทษมีเพียงการว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน ตัดคะแนนความประพฤติ และทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนฯ พ.ศ. 2548 ดังนั้น การกระทำของครูดังกล่าวจึงขัดกับแนวทางการลงโทษนักเรียน”

15. ถ้ามีบุคคลมาแสดงความคิดเห็นที่ได้แย้งหรือเห็นต่างจากความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้เลือกตอบมาในคำถามข้อที่ 14 “นักเรียนจะมีความรู้ลึกอย่างไร”

- 1) เฉย ๆ และปล่อยผ่านไป...
- 2) ทำไมเขาต้องมาโต้แย้งความคิดเห็นของเราด้วย?
- 3) เขาโต้แย้งเราว่าอย่างไรบ้างนะ? ทำไมเขาจึงคิดเช่นนั้น?
- 4) “ดีนะ...ที่มีคนสนใจข้อความแสดงความคิดเห็นของเราด้วย”

16. ถ้ามีบุคคลมาแสดงความคิดเห็นที่ได้แย้งหรือเห็นต่างจากความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้เลือกตอบมาในคำถามข้อที่ 14 “นักเรียนจะดำเนินการ ณ ขณะนั้น อย่างไร”

- 1) ไม่อ่านข้อความแสดงความคิดเห็นโต้แย้งของอีกฝ่ายในขณะนั้น รอให้พร้อม...ค่อยกลับมาอ่าน
- 2) แสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับอีกฝ่ายในทันทีทันใด เช่น สิ่งที่คุณคิดมันดีใช้หรือเปล่า... คุณคิดอย่างนั้นได้หรือไม่...
- 3) อ่านข้อความแสดงความคิดเห็นโต้แย้งของอีกฝ่ายและพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลอย่างรอบด้าน ก่อนที่จะตอบกลับด้วยข้อมูลอย่างมีเหตุผล
- 4) ค่อย ๆ อ่านข้อความแสดงความคิดเห็นโต้แย้งของอีกฝ่ายเพื่อค้นหาข้อคิดที่เป็นประโยชน์หรือแง่มุมที่แตกต่างจากความคิดของตนเอง และพิจารณาว่าจะแสดงความคิดเห็นตอบกลับไปหรือไม่ อย่างไร

สถานการณ์ที่ 3 ใช้ตอบคำถามข้อที่ 17 - 20

สถานการณ์ที่ 3 สังคมออนไลน์มีการแชร์ข่าวการเปิดเพจ Facebook ทางรัฐใหม่ชื่อว่า “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล” สำหรับรองรับการลงทะเบียนของประชาชนเพื่อเข้าร่วมโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet โดยประชาชนที่สนใจลงทะเบียนสามารถแจ้งชื่อนามสกุล เลขประจำตัวประชาชน เลขบัญชีธนาคาร พร้อมส่งสำเนาบัตรประชาชนให้กับทางเพจ Facebook ดังกล่าวได้ ภายในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2567

ขณะเดียวกัน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาเนื้อหาข่าวสารและข้อมูลที่เข้าข่ายผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet พร้อมเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมออนไลน์ที่อาจเกิดขึ้นต่อโครงการ “ดิจิทัลวอลเล็ต” เป็นประจำทุกวัน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในการใช้งานดิจิทัลของประชาชน และเป็นไปตามเป้าหมายของรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือประชาชน และกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

17. นักเรียนคิดว่าควรตั้งคำถามเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากข่าวสารทางการเมืองดังกล่าวตามข้อใด

1) เพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล” คืออะไร? ใครเป็นผู้เปิดเพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล”? ทำไมจึงต้องมี การเปิดเพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล”? เพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล” เปิดขึ้นเมื่อใด? วิธีการลงทะเบียนมีขั้นตอนอย่างไร? และจะตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเพจนี้ได้อย่างไร?

2) เพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล” คืออะไร? โครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet คืออะไร? ใครเป็นผู้คิดโครงการดังกล่าว? ทำไมจึงต้องส่งหลักฐานสำเนาบัตรประชาชน? โครงการดังกล่าวเริ่มและสิ้นสุดการลงทะเบียนเมื่อใด? ถ้าไม่ลงทะเบียนในเพจนี้ จะได้รับสิทธิหรือไม่?

3) เพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล” คืออะไร? ใครเป็นผู้เปิดเพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล”? ทำไมจึงต้องมี การเปิดเพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล”? เพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล” เปิดขึ้นเมื่อใด? ช่องทางการลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการฯ มีช่องทางอื่นอีกหรือไม่? และจะตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเพจนี้ได้อย่างไร?

4) เพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล” คืออะไร? โครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet คืออะไร? ใครเป็นผู้คิดโครงการดังกล่าว? ทำไมจึงต้องมี การเปิดเพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล”? เพจ “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล” เปิดขึ้นเมื่อใด? ช่องทางการลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการฯ มีช่องทางอื่นอีกหรือไม่?

18. นักเรียนคิดว่าสาระสำคัญของข่าวสารทางการเมืองดังกล่าว คืออะไร

1) โครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet ประสบปัญหาการก่ออาชญากรรมออนไลน์ (ข่าวปลอม) ส่งผลให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นในโครงการดังกล่าว

2) ประชาชนที่สนใจลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการดังกล่าวสามารถส่งข้อมูลส่วนบุคคลและสำเนาบัตรประชาชนทางเพจ Facebook ดังกล่าว ภายในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2567

3) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาเนื้อหาข่าวสารและข้อมูลที่เข้าข่ายผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet

4) สังคมออนไลน์มีการแชร์ข่าวการเปิดเพจ Facebook “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล” เพื่อรองรับการลงทะเบียนของประชาชนเข้าร่วมโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet

19. “เมื่อนักเรียนได้รับทราบข่าวการลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet ดังกล่าวและนักเรียนเป็นผู้มีสิทธิตามเงื่อนไขของโครงการ” นักเรียนคิดว่าควรปฏิบัติตนตามข้อใด

1) สอบถามคนรู้จักให้แน่ใจและรีบดำเนินการลงทะเบียนตามขั้นตอนดังกล่าว ภายในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2567

2) แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการดังกล่าว เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเพื่อดำเนินการตรวจสอบข่าวและเพจดังกล่าวว่าจริงหรือไม่

3) พิจารณาว่าเพจ Facebook “ทางรัฐ – เงินดิจิทัล” เป็นเพจจริงหรือไม่ น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด และอยู่ในรายละเอียดที่กำหนดไว้ในโครงการดังกล่าวหรือไม่

4) ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมของโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet เช่น วิธีการลงทะเบียน ช่องทางการลงทะเบียน และการดำเนินการตามโครงการ ฯลฯ ให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

20. นักเรียนคิดว่า “ถ้าตนเองมีสิทธิและสนใจเข้าร่วมโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet” ควรลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการดังกล่าวผ่านเพจ Facebook “ทางรัฐ - เงินดิจิทัล” ตามข่าวข้างต้นหรือไม่ อย่างไร

- 1) ควรลงทะเบียนผ่านเพจดังกล่าว เพราะว่าเป็นการรักษาสิทธิที่พึงได้รับของตนเอง
- 2) ควรลงทะเบียนผ่านเพจดังกล่าว เพราะว่าเป็นโครงการเติมเงิน 10,000 บาท ผ่าน Digital Wallet เป็นโครงการตามนโยบายของรัฐบาลที่มีอยู่จริง
- 3) ไม่ควรลงทะเบียนผ่านเพจดังกล่าว เพราะถึงแม้ว่าโครงการดังกล่าวจะมีอยู่จริง แต่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้ออกมาชี้แจงว่าเป็นเพจปลอม เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2567
- 4) ไม่ควรลงทะเบียนผ่านเพจดังกล่าว เพราะถึงแม้ว่าโครงการดังกล่าวจะมีอยู่จริง แต่การส่งข้อมูลส่วนตัวและสำเนาบัตรประชาชนผ่านเพจ Facebook ไม่มีความน่าเชื่อถือและไม่ปลอดภัย

สถานการณ์ที่ 4 ใช้ตอบคำถามข้อที่ 21 - 26

สถานการณ์ที่ 4 พ่อเชียร์พรรคการเมืองนั้น แต่ฉันเชียร์พรรคการเมืองนี้

...“เวลาเดียวกันเรื่องนี้คือยุ่งเหยิงมาก ผู้ใหญ่ไม่ค่อยฟังเหตุผลเรา เอาแต่บอกว่าตัวเองผ่าน มาเยอะ พูดก็ทักไม่จบ เลยเลียงที่จะไม่พูดเรื่องนี้กัน” เพื่อนคนหนึ่งเล่าระบายความอัดอัดใจ หลังจากเผชิญปัญหาการถกเถียงเรื่องการเมืองกับคนในครอบครัวมานาน

“ส่วนใหญ่เราจะเจียบ จริง ๆ รู้สึกอัดอัด อยากพูดนะ แต่รู้ว่าพูดไปก็ต้องโดนเถียงกลับมาแน่นอนเลยเลือกที่จะไม่พูดดีกว่า โดยเฉพาะเรื่องพรรคการเมืองที่ที่บ้านต่อต้านมาก” เพื่อนอีกคนหนึ่งเล่าเสริมปัญหาที่ตนเองพบเจอในครอบครัว

การเห็นต่างในครอบครัวเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้เสมอ โดยเฉพาะเรื่องการเมืองที่ทุกคนล้วนแต่มีพรรคการเมืองในใจของตนเอง และมีความเชื่อในอุดมการณ์บางอย่างที่ตนเองคิดว่าดี ถูกต้อง โดยในทุกวันนี้การเมืองกลายเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลมากขึ้น และความเป็นปัจเจกนี้เองก็ทำให้ทุกคนมีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน ก่อให้เกิดความเห็นที่ขัดแย้ง มุมมองที่ต่างกัน และนำไปสู่การโต้เถียงที่ไม่สิ้นสุด...ที่มา: <https://thematter.co/social/discussing-politics-in-family/105526>

21. นักเรียนคิดว่าข้อใดคือสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา “ความเห็นต่างทางการเมืองในครอบครัว”

- 1) เกิดจากสังคมมีการแบ่งขั้วทางการเมืองกันอย่างชัดเจน
- 2) เกิดจากผู้ใหญ่พยายามปิดกั้นวัยรุ่นจากการพูดถึงประเด็นทางการเมือง
- 3) เกิดจากช่องว่างระหว่างวัยที่ทำให้คนแต่ละช่วงวัยมองอะไรไม่เหมือนกัน
- 4) เกิดจากความเป็นปัจเจกและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ทำให้มีความคิดเห็น

แตกต่างกัน

22. นักเรียนคิดว่าข้อใดคือผลของปัญหา “ความเห็นต่างทางการเมืองในครอบครัว”

- 1) ครอบครัวแตกแยก สังคมมีความขัดแย้งกัน
- 2) การโต้เถียงกัน ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 3) การใช้อำนาจกดทับเพื่อเปลี่ยนความคิดของอีกฝ่าย
- 4) การปิดกั้นการพูดถึงประเด็นทางการเมืองในครอบครัว

23. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหา “ความเห็นต่างทางการเมืองในครอบครัว” ตรงตามข้อใด

- 1) การแลกความสัมพันธ์ของครอบครัวด้วยเรื่องการเมืองถือเป็นสิ่งที่ไม่คุ้มเสี่ยง
- 2) เราควรเลี้ยงที่จะไม่พูดถึงประเด็นทางการเมืองในครอบครัว เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่าง ๆ

ตามมา

3) การพูดคุยเรื่องการเมืองในครอบครัวก็มีข้อดีอยู่เหมือนกัน เพราะทำให้สมาชิกแต่ละคนได้เรียนรู้มุมมองของกันและกัน

4) การสนทนาเรื่องการเมืองอย่างมีคุณภาพมากพอจะช่วยฝึกให้เรารู้จักยอมรับความคิดเห็นและมุมมองของผู้อื่น และรู้จักรับฟังโดยไม่ตัดสิน

24. ถ้าเหตุการณ์ความเห็นต่างทางการเมืองในครอบครัวเกิดขึ้นกับตนเอง “นักเรียนจะปฏิบัติตนอย่างไร”

- 1) “ไม่อยากเถียงเรื่องการเมือง เพราะหงุดหงิดมาก ผู้ใหญ่ไม่ค่อยฟังเหตุผลเรา”
- 2) “เลือกที่จะไม่พูดดีกว่า โดยเฉพาะเรื่องพรรคการเมืองที่ทางบ้านต่อต้านมาก”
- 3) “ลองพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองระหว่างกัน อยากรู้และเข้าใจมุมมอง

ของสมาชิกในครอบครัวเหมือนกันว่าคิดเห็นอย่างไร”

27. นักเรียนคิดว่า “การเลือกตั้ง” มีความสำคัญต่อตนเองและสังคมหรือไม่ อย่างไร

- 1) มีความสำคัญต่อตนเองไม่มากนัก เพราะตนเองยังเป็นผู้ที่ไม่มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายกำหนด จึงไม่สามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้
- 2) มีความสำคัญ เพราะทำให้ประชาชนมีความรู้ลึกซึ้งของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และเป็นหลักประกันว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง
- 3) มีความสำคัญ แต่การเลือกตั้งเป็นเพียงการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบหนึ่ง ซึ่งยังมีการควบคุม ตรวจสอบ และติดตามการทำงานของรัฐบาลที่ประชาชนควรให้ความสนใจและมีความสำคัญเช่นกัน
- 4) มีความสำคัญ เพราะเราจะได้เลือกตัวแทนที่จะไปทำหน้าที่ออกกฎหมายหรือบริหารประเทศ และเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้กระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

28. นักเรียนคิดว่า “เรามีความจำเป็นต้องไปเลือกตั้งหรือไม่” เพราะเหตุใด

- 1) ไม่มีความจำเป็นเท่าไรนัก เพราะมีแต่การซื้อสิทธิ ขายเสียง เมื่อเลือกตั้งมาแล้ว ก็ได้แต่นักการเมืองที่โกงกินบ้านเมืองเป็นตัวแทนของเรา
- 2) มีความจำเป็น เพราะการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ
- 3) มีความจำเป็น เพราะการเลือกตั้งนำมาซึ่งตัวแทนของเรา เพื่อไปแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ออกกฎหมาย จัดตั้งรัฐบาล บริหารราชการแผ่นดิน ใช้งบประมาณจากภาษีให้เกิดประโยชน์หรือช่วยตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล
- 4) ขึ้นอยู่กับบริบท ณ ขณะนั้น เช่น เราทำงานหรือเรียนอยู่ไกลจากภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้าน การเดินทางกลับไปเลือกตั้งก็จะไม่สะดวก ดังนั้น ถ้าไม่ใช่การเลือกตั้งระดับประเทศ เราก็ไม่จำเป็นต้องไปเลือกตั้งก็ได้

29. นักเรียนคิดว่า “ตนเองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวได้หรือไม่” เพราะเหตุใด

- 1) ไม่ได้ เพราะตนเองมีอายุต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้ง จึงยังไม่มีสิทธิเลือกตั้ง
- 2) ไม่ได้ เพราะการเลือกตั้งไม่ใช่เรื่องของเรา หน้าที่ของเราคือการศึกษาเล่าเรียน
- 3) ได้ เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายระดับ เราสามารถเลือกวิธีที่เหมาะสมกับช่วงวัยได้

4) ได้ เพราะการเมืองเป็นเรื่องของทุกคนในสังคม เราจึงควรเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย

30. “ถ้า ณ ขณะนั้น นักเรียนยังไม่มีสิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากอายุต่ำกว่า 18 ปี” นักเรียนคิดว่าตนเองสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองตามข้อใดได้

- 1) รอเมื่อตนเองมีสิทธิเลือกตั้ง จึงเข้าไปมีส่วนร่วม
- 2) รณรงค์ให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่ขายเสียงของตนเอง
- 3) สนใจติดตามสถานการณ์ ข่าวสาร และกิจกรรมการเลือกตั้ง
- 4) สอดส่องการเลือกตั้งให้สุจริต เช่น ร่วมชมการนับคะแนนการเลือกตั้ง

เกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อคำถาม

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อคำถาม (scoring rubrics) 4 ระดับ ดังนี้

ลำดับที่ ของคำถาม	เกณฑ์การให้คะแนน			
	ตัวเลือกที่ 1	ตัวเลือกที่ 2	ตัวเลือกที่ 3	ตัวเลือกที่ 4
ข้อที่ 1	ปานกลาง (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	น้อย (1)
ข้อที่ 2	ปานกลาง (2)	มาก (3)	น้อย (1)	มากที่สุด (4)
ข้อที่ 3	มากที่สุด (4)	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)
ข้อที่ 4	มาก (3)	น้อย (1)	มากที่สุด (4)	ปานกลาง (2)
ข้อที่ 5	มากที่สุด (4)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	น้อย (1)
ข้อที่ 6	น้อย (1)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	ปานกลาง (2)
ข้อที่ 7	มาก (3)	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มากที่สุด (4)
ข้อที่ 8	มาก (3)	มากที่สุด (4)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
ข้อที่ 9	มาก (3)	มากที่สุด (4)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
ข้อที่ 10	ปานกลาง (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	น้อย (1)
ข้อที่ 11	น้อย (1)	มาก (3)	ปานกลาง (2)	มากที่สุด (4)
ข้อที่ 12	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
ข้อที่ 13	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
ข้อที่ 14	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
ข้อที่ 15	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	มากที่สุด (4)	มาก (3)
ข้อที่ 16	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
ข้อที่ 17	มาก (3)	น้อย (1)	มากที่สุด (4)	ปานกลาง (2)
ข้อที่ 18	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	มาก (3)	มากที่สุด (4)

ลำดับที่ ของคำถาม	เกณฑ์การให้คะแนน			
	ตัวเลือกที่ 1	ตัวเลือกที่ 2	ตัวเลือกที่ 3	ตัวเลือกที่ 4
ข้อที่ 19	น้อย (1)	มาก (3)	มากที่สุด (4)	ปานกลาง (2)
ข้อที่ 20	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มากที่สุด (4)	มาก (3)
ข้อที่ 21	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
ข้อที่ 22	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
ข้อที่ 23	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
ข้อที่ 24	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มากที่สุด (4)	มาก (3)
ข้อที่ 25	มาก (3)	มากที่สุด (4)	น้อย (1)	ปานกลาง (2)
ข้อที่ 26	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
ข้อที่ 27	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	มากที่สุด (4)	มาก (3)
ข้อที่ 28	น้อย (1)	มากที่สุด (4)	มาก (3)	ปานกลาง (2)
ข้อที่ 29	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	มากที่สุด (4)	มาก (3)
ข้อที่ 30	น้อย (1)	มาก (3)	ปานกลาง (2)	มากที่สุด (4)

ภาคผนวก ค
ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้

**ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐาน
สมรรถนะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**

ระดับความเหมาะสม

ระดับ 5 หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมตามข้อความดังกล่าวในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมตามข้อความดังกล่าวในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมตามข้อความดังกล่าวในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมตามข้อความดังกล่าวในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมตามข้อความดังกล่าวในระดับน้อยที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. การเมืองเรื่องใกล้ตัว				4.83	0.15	มากที่สุด
1.1 ชื่อของกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ และสะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมมี ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ฐานสมรรถนะและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรม ของการรู้เท่าทันทางการเมือง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.3 แนวคิดสำคัญของกิจกรรมมีความชัดเจนและ สะท้อนภาพรวมของการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.4 สารการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.5 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินกิจกรรมมี ความเหมาะสม	4	5	5	4.67	0.57	มากที่สุด
1.6 สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.7 กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับ หลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
1.8 กิจกรรมการเรียนรู้คาดว่าจะสามารถส่งเสริมให้ เกิดองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทัน ทางการเมืองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของ กิจกรรมได้	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
1.9 การวัดและประเมินผลสอดคล้อง/ครอบคลุม จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	4	5	5	4.67	0.57	มากที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1.10 การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง	4	5	5	4.67	0.57	มากที่สุด
2. ประเทศไทย “ทำไมต้องประชาธิปไตย?”				4.93	0.12	มากที่สุด
2.1 ชื่อของกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและสะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3 แนวคิดสำคัญของกิจกรรมมีความชัดเจนและสะท้อนภาพรวมของการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.4 สารการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.5 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.6 สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.7 กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
2.8 กิจกรรมการเรียนรู้คาดว่าจะสามารถส่งเสริมให้เกิดองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมได้	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
2.9 การวัดและประเมินผลสอดคล้อง/ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.10 การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3. “การเมือง” แก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างไร?				4.83	0.21	มากที่สุด
3.1 ชื่อของกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและสะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	4	5	5	4.67	0.57	มากที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
3.3 แนวคิดสำคัญของกิจกรรมมีความชัดเจนและสะท้อนภาพรวมของการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 สารการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.5 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.6 สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.7 กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
3.8 กิจกรรมการเรียนรู้คาดว่าจะสามารถส่งเสริมให้เกิดองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมได้	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
3.9 การวัดและประเมินผลสอดคล้อง/ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
3.10 การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
4. “ก่อนลงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ” เราควรทำอะไร?				4.63	0.25	มากที่สุด
4.1 ชื่อของกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและสะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3 แนวคิดสำคัญของกิจกรรมมีความชัดเจนและสะท้อนภาพรวมของการเรียนรู้	5	4	5	4.67	0.57	มากที่สุด
4.4 สารการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.5 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	3	5	5	4.33	1.15	มาก
4.6 สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับกิจกรรม	4	5	5	4.67	0.57	มากที่สุด
4.7 กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	4	5	4	4.33	0.57	มาก

กิจกรรมการเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
4.8 กิจกรรมการเรียนรู้คาดว่าจะสามารถส่งเสริมให้เกิดองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมได้	4	5	4	4.33	0.57	มาก
4.9 การวัดและประเมินผลสอดคล้อง/ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
4.10 การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง	4	5	4	4.33	0.57	มาก
5. เราจะมีส่วนร่วมแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญและกฎหมายได้อย่างไร?				4.83	0.21	มากที่สุด
5.1 ชื่อของกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและสะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.57	มากที่สุด
5.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
5.3 แนวคิดสำคัญของกิจกรรมมีความชัดเจนและสะท้อนภาพรวมของการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
5.4 สารการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
5.5 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
5.6 สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
5.7 กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
5.8 กิจกรรมการเรียนรู้คาดว่าจะสามารถส่งเสริมให้เกิดองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมได้	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
5.9 การวัดและประเมินผลสอดคล้อง/ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
5.10 การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
6. “รู้จักก่อนเลือกตั้ง” เตรียมตัวอย่างไรก่อนไปเลือกตั้ง?				4.87	0.15	มากที่สุด
6.1 ชื่อของกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและสะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.57	มากที่สุด
6.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6.3 แนวคิดสำคัญของกิจกรรมมีความชัดเจนและสะท้อนภาพรวมของการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6.4 สารการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6.5 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6.6 สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6.7 กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6.8 กิจกรรมการเรียนรู้คาดว่าจะสามารถส่งเสริมให้เกิดองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมได้	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
6.9 การวัดและประเมินผลสอดคล้อง/ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
6.10 การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
7. “การเมืองโปร่งใส” เราจะตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างไร?				4.83	0.21	มากที่สุด
7.1 ชื่อของกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและสะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้	4	5	5	4.67	0.57	มากที่สุด
7.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
7.3 แนวคิดสำคัญของกิจกรรมมีความชัดเจนและสะท้อนภาพรวมของการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
7.4 สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
7.5 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
7.6 สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
7.7 กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
7.8 กิจกรรมการเรียนรู้คาดว่าจะสามารถส่งเสริมให้เกิดองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมได้	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
7.9 การวัดและประเมินผลสอดคล้อง/ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
7.10 การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
8. “สภากาแฟ (World Café)” การเมืองเป็นเรื่องที่ทุกคนพูดได้!				4.87	0.23	มากที่สุด
8.1 ชื่อของกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและสะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
8.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
8.3 แนวคิดสำคัญของกิจกรรมมีความชัดเจนและสะท้อนภาพรวมของการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
8.4 สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
8.5 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
8.6 สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
8.7 กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
8.8 กิจกรรมการเรียนรู้คาดว่าจะสามารถส่งเสริมให้เกิดองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมได้	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
8.9 การวัดและประเมินผลสอดคล้อง/ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
8.10 การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
9. การติดตามข่าวสารทางการเมืองอย่างมี "วิจารณญาณ"!				4.87	0.23	มากที่สุด
9.1 ชื่อของกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและสะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9.3 แนวคิดสำคัญของกิจกรรมมีความชัดเจนและสะท้อนภาพรวมของการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9.4 สารการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9.5 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9.6 สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9.7 กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
9.8 กิจกรรมการเรียนรู้คาดว่าจะสามารถส่งเสริมให้เกิดองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมได้	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
9.9 การวัดและประเมินผลสอดคล้อง/ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
9.10 การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด

กิจกรรมการเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
10. “ความเครียดทางการเมือง” จัดการได้อย่างไร?				4.87	0.23	มากที่สุด
10.1 ชื่อของกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจและสะท้อนเป้าหมายการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
10.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ฐานสมรรถนะและองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมือง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
10.3 แนวคิดสำคัญของกิจกรรมมีความชัดเจนและสะท้อนภาพรวมของการเรียนรู้	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
10.4 สารการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
10.5 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
10.6 สื่อ/อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับกิจกรรม	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
10.7 กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหลักการของการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
10.8 กิจกรรมการเรียนรู้คาดว่าจะสามารถส่งเสริมให้เกิดองค์ประกอบเชิงพฤติกรรมของการรู้เท่าทันทางการเมืองตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมได้	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
10.9 การวัดและประเมินผลสอดคล้อง/ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรม	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด
10.10 การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงและนักเรียนมีส่วนร่วมในการสะท้อนคิดผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเอง	5	5	4	4.67	0.57	มากที่สุด

ภาคผนวก ง

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง

**ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมือง
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	+1	+1	+1	1.00
2	+1	+1	+1	1.00
3	+1	+1	+1	1.00
4	+1	0	+1	0.67
5	+1	+1	0	0.67
6	+1	+1	0	0.67
7	+1	+1	0	0.67
8	+1	+1	+1	1.00
9	+1	+1	+1	1.00
10	+1	+1	+1	1.00
11	+1	+1	+1	1.00
12	+1	+1	+1	1.00
13	+1	+1	+1	1.00
14	+1	0	+1	0.67
15	+1	0	+1	0.67
16	+1	+1	+1	1.00
17	+1	0	+1	0.67
18	+1	+1	+1	1.00
19	+1	+1	+1	1.00
20	+1	+1	+1	1.00
21	+1	+1	+1	1.00
22	+1	+1	0	0.67
23	+1	+1	+1	1.00
24	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
25	+1	0	+1	0.67
26	+1	+1	+1	1.00
27	+1	+1	+1	1.00
28	+1	+1	+1	1.00
29	+1	+1	+1	1.00
30	+1	+1	+1	1.00

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบวัดการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.745

ภาคผนวก จ
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์วี บุษยานนท์

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมศึกษา

นางสาวจันทิพิมล นพเทว

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี

นครนายก

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

อาจารย์ ดร.ทิชากร อภิธรรมกุล

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ภาคผนวก จ
หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ฉบับภาษาไทย

AF19-03-03.1
August, 2023

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

ชื่อโครงการวิจัย : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นายชิตณรงค์ บัวงาม

หน่วยงานต้นสังกัด : สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หมายเลขรับรองโครงการวิจัย : SWUEC-672535

รายการเอกสารที่รับรอง :

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 11 กันยายน 2567
2. โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 11 กันยายน 2567
3. เอกสารข้อมูลและขอความยินยอมสำหรับอาสาสมัคร	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 11 กันยายน 2567
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 11 กันยายน 2567
5. ประวัติผู้วิจัย	

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยยึดหลักเกณฑ์ตาม Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP), International Guidelines for Human Research ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิจัยนี้ได้

วันที่รับรอง : 30 กันยายน 2567

วันที่หมดอายุ : 29 กันยายน 2568

(ลงชื่อ).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ชุดสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ (ชุดที่ 2)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หน่วยจริยธรรมและมาตรฐานการวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาคารนวัตกรรม ศ.ดร.สาโรช บัวศรี ชั้น 17

โทร. (02) 6495000 ต่อ 17503, 17506 โทรสาร (02) 2042590

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ฉบับภาษาอังกฤษ

AF20-03-03.0

May, 2023

Certificate of Ethical Committee Approval

This is to certify that:

Protocol Title: The Development of Learning Activity based on Competency-Based Learning to Promote Political Literacy of Upper Secondary School Students.

Principal investigator: Mr.Chitnarong Buangam

Institution: Educational Research Development and Demonstration Center, Srinakharinwirot University

Protocol code: SWUEC-672535

Documents approved:

1. Submission form	version no. 2 date 11 September 2024
2. Full research proposal	version no. 2 date 11 September 2024
3. Participant information sheet and consent form	version no. 2 date 11 September 2024
4. Questionnaire/data collection form	version no. 2 date 11 September 2024
5. Investigator's biography	

have been reviewed and approved by the Human Research Ethics Committee of Srinakharinwirot University based on Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP), International Guidelines for Human Research, along with laws and regulations of Thailand. Thus, the approval for conducting the study is granted.

Date of approval: 30/09/2024

Date of expiration: 29/09/2025

(Associate Professor Sittipong Wattananonsakul, Ph.D.)

Chairman, Social Science and Behavioral Science Research Sub-Committee
of Srinakharinwirot University (Panel 2)

Ethics and Research Standards Division
Innovation Building Prof. Dr. Saroch Buasri, Floor 17
Srinakharinwirot University, 10110 Thailand
Tel.: +66-26-495000, 17503 Fax: (02) 2042590

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

ชิตณรงค์ บัวงาม

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2561 รัฐศาสตรบัณฑิต (ทฤษฎีและเทคนิคทางรัฐศาสตร์)

จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2562 ครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 1 (สังคมศึกษา)

จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

